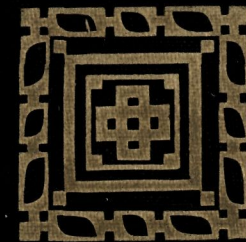

SIMSON
DE GODGEWIJDE

ISRAËL QUERIDO

SIMSON
DE GODGE
WIJDE

♦
DOOR
ISRAËL
QUERIDO

SCHULTENS
& GILTAY
AMSTERDAM

Titel: [Simson](#) / Israël Querido

Deel: I. De [godgewijde](#). II. [Ontreddering](#)

Auteur: [Israël Querido \(1872-1932\)](#)

Jaar: 1927

Uitgever: Amsterdam : Schelten's & Giltay

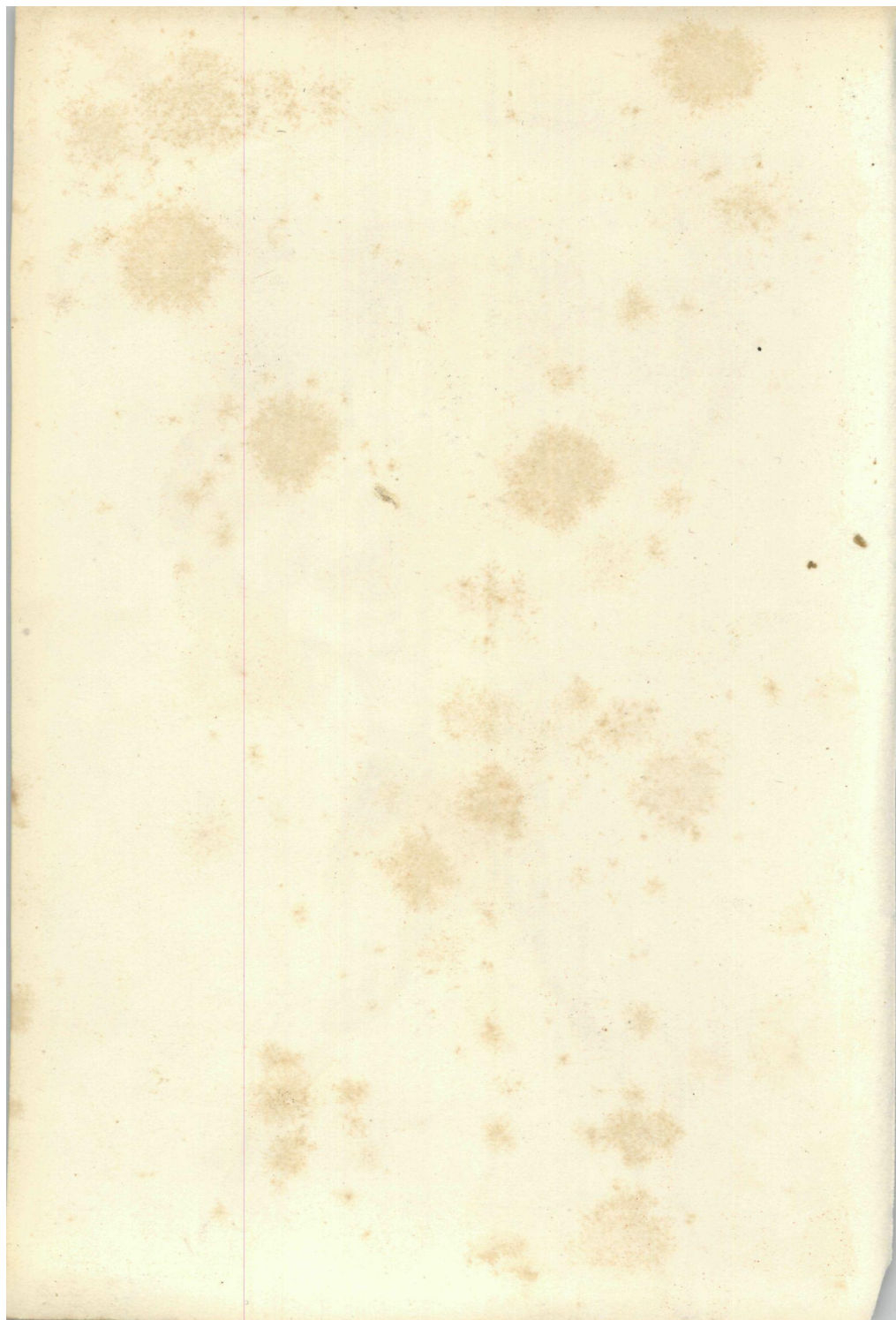
Omvang: 2 dl

Formaat: 21 cm

SIMSON

DE GOD-GEWUDE
DOOR ISRAEL-QUERIDO

DE GODGEWIJDE

SIMSON DE GODGEWIJDE

DOOR

ISRAËL QUERIDO

UITGEGEVEN DOOR SCHELTEN'S & GILTAY
TE AMSTERDAM IN HET JAAR MCMXXVII

NB de blz 247 en 250 zijn slecht gedrukt.
Ze zijn daarom tevens in kleur toegevoegd.

EERSTE HOOFDSTUK

I

De Groote Zee, zonder ebbe of vloed, geheimzinnig, tegen zons-ondergang, straalde in eindeloosheid van heet blauw en gloeiend purpergoud, zichtbaarlijk. Simson, stil, als ingeslapen op zand en rots, luisterde droomerig naar het sprookzachte ruischen van d'azuren en rood-lichtende golven. Hoe was hij toch, in weemoed en zieleangst, uit Aschdod heengedwaald, hier, naar het zoete Philistijnsche lente-strand, naar de lommergroene valleien met hun zoetrokige narcissen, wolksblanke leliën en witte viooltjes? Wat lokte Simson naar de goddelooze stad, waarvan hij alles, in de dolle oplopendheid zijner brullende zinnen, verachtte en ten doem hoonde? Bij het heilige Schilo, waar het Huis des Heeren schaduwen spreidde over den stam Ephraïm, bij den navel der aarde, bij de Aartsvaderen, . . . hij voelde zichzelf wildvreemd aan dezen zwerfdrang; zooals hij nauw beseftte waarom hij, iederen nacht schier, droomde van Luz, Gilgal en van Mozes' verspieder, den Kenizietischen Godskrijger

Kaleb uit Hebron, die hem strak aanstaarde met de wreed-groene bevel-oogen en donderend toekreet in den slaap:

— Zijn er nog Enakieten Simson? . . . Zoo verdrijf ze uit hun erve, gelijk de Heer gesproken heeft!

Het gebied der roof-vijanden en hun brakke moerassen doordoolde Simson, tot de zuidelijke woestijnen, tot de rotsheuvelen, al even onverborgen als de harsgeurige kreupelbosschen, de dauw-smakkende ravijnen, de schroeiende kustvlakten van Esthaol en Zoreah.

Simson beminde de eenzaamheid, het onmeetlijke van de Groote Zee en het omhoog-stijgend-grillige dreigen van de Cananeesche bergen, de stille wolken-indrinkers der Eeuwigheid. De iris, lichtpaars, violet, keek naar hem uit. Het gras in dauw, lei goud en groen, oneindig ver en wijd te fonkelen; de velden, licht en stralend, de woeste bergkloven, duister en stil, wachtten hem . . . .

II

Op den handelsweg naar Aegypte, achter doornhagen, tusschen bloeiend koorn en bloeiende wijngaarden van Aschdod, hadden d'inwoners, bij schaapskooien, wachttorens en twijghutten, den Daniel geduriglijk herkend onder schrik en kreet. Zij loeiden van angst als hun schenkelzwakke mestkalveren. Simson's donker-reuzige gestalte, in den korten, helrooden mantel, het leeuwenhoofd en de wapperende git-

glanzige haren, brachten altijd opnieuw beroering, stompzinnige schuwheid en argwaan onder het onstrijdlustige bevolkings-deel. Mannen en geneusringde vrouwen spraken de Aschdotische taal in een schichtige geheimenis van klanken. Doch kalm, — speelsch telde Simson moerbeiboomen en amandelboomen, granaatboomen en vijgeboomen, iedermaal, onder kinderlijk lachen, zich verwarrend in het getal, en loom luisterde hij naar het zoemen en heete gonzen van zwermen goudkevers en zwarte bijen, — was de Daniël langs graanakkeren en zacht-dampende borrelbronnen gegaan, in zijn eigenaardige lichaams-wieging, met den machtigen tred van den geweldigen reus. Toen, dicht bij ravijn en disteldal in lentebloei, achter wilde sycomoren en hoog heuvelengroen, had hij van verre het zoele oceaangehuis gehoord; wierd de droomer dadelijk gevangen door murmelend gekabbel en golvengeklots tegen hard zand en grauwpaaarse rots. De Groote Zee, de zee der Philistijnen, met haar weerglansingen, o, Simson hunkerde naar haar stem uit de grondelooze diepte, wanneer hij enghartig en zwaar-moedig in zichzelf worstelde met zijn schrikkelijke zinne-aandriften; wanneer hij kwel-begeerten, tot razens-toe, voelde knagen en scheuren aan zijn binnenste wezen en hij Elohim om inkeer bad.

Zoo ook nu, lei hij uren reeds aan de kust, terwijl de zon ging zinken op den trillenden licht-einder en tooverschijnselen uitwierp, overal heen. Als een ontzachlijke waaier van brandend en scharlaken goud

straalden de glanzen tezaam; de Groote Zee wiegelde over fonkelingen van violet en spatselen van azuur, alsof heel d'aarde, gelijk een sprookgroote parel wegsmolt en traag oploste in dauw en zonnedamp.

Zoo zoet was het zelfbezinnend mijmeren Simson nu, bij het eeuwige golvenruischen dat stilte droeg en storm beteugelde, terwijl de avondschemering al door het schitterende hemelgloeien heen kwam donkeren.

III

In het steenzandige Aschdod wemelde het eêrtijds van zwermen uitgewekenen, van wilde reuzen; de gedrochtelijke reuzen van Enak. Manoach, Simson's vader, had hem veel wonderlijks verhaald, in zijn hunkerende jeugd, van hun ongeteugelde moordzucht. Het was al lang geleden dat deze ontzinde kinderen van Enak met hunne geweldenarijen, blinde ontsteltenis brachten onder de beangste en kleingeloovige inwoners van Hebron. Ook in Kiriath Sanna en in Og, het zonneland der Rephaïeten-reuzen, waar de dagen brandden als gouden afgronden van licht en hitte, stonden verdervers, monsters-van-kracht ten tijde van Mozes óp. En Manoach alweer, had Simson verteld van de besmettende waereld, de onveilige, tweedrachtige stad Astheroth-Karnaïm, de stad der balsemboomen, waar wildharige giganten, wreede heupverwringers, de menschen doodden of slachtten als vee en argeloos gedierte. Maar ook, dat Jozua de

toomellooze, Mozes' tuchtigende opvolger, met het blinkend-gescherpt zwaard, onder dreiggeklank zijner krijgsbazuinen, alle koningssteden geplunderd en de Enakims van het gebergte en nabij stadspoorten uitgeroeid had. Het gansche Zuiden bracht Jericho's godlijke verdelger tot rust; van den Kalen Berg, van geheel het land Seïr tot aan Baal-Gath, in het schaduwkoele cederen-dal van Libanon. Op het gebergte Hebron, nabij de valleien en sproei-bronnen, op het gebergte Judaea, had Jozua, de strijdheld, de Enakieten verminkt of verslagen. Veldheer's oogen blonken licht toen, als de gouden Tabernakel-kandelaar. De Toomellooze volvoerde Jehovah's wraakbevel en strafgericht. Was Kiriath-Arba niet een heilige vrijstad, gebouwd op wemelend-roode aarde, waar de wortelen van olijf en granaat ondergrondschooreengroeiden? Zweefde in Mamre's eikenbosschen niet d'adem van Abraham en Sarah, Izaak, Jacob, Rebecca en Lea? Doch in Gaza, Gath en Aschdod kon de woest-hartstochtelijke krijger van Israël ze niet verdelgen. Het gestrafte land van Israël kreeg gewisselijk rust, maar in de steden der wulpsche Philistijnen leefden nog Avieten-nakomelingen uit het wreedaardige nest der Enakieten. Daar bleven dreiging en onheil, en niet één der Richteren, bevangen van den Goddelijken Geest, kon dit wreed-uitmoordende reuzenvolk met den zinsbegoochelenden banvloek slaan.

Het heilige woord voorspelde wel:

— Op de hoogte der bergen zal het koorn veelmaal

ruischen als Libanon's cederen in de koelte . . . . .
 doch d'Enakims joegen den brand in alle halmen en
 plunderden akkeren en gaarden. Er kwam verval,
 jammer en verwarring in Israël, na Jozua's dood. Er
 klonk wel vreugde bij de heldennamen der Grooten
 Richteren; bij de namen Othniël en Ehud, Samgar en
 Deborah, Barak, Gideon en Jephta; maar Israël kromp
 slavelijk onder Philistijnsche heerschappij tezaam.
 D'Algoede had in Simson's spieren verpletterende
 cyclopenkracht van Enakims bijeengezied. Simson,
 Simson alléén was heerscher van Dan; de genadelooze
 wurger van Israël's vijanden. Zijn naam wierd een
 schrik voor alle Palaestijnsche landschappen. Hij
 teisterde zijn vijanden, als een rukwind bloeiende
 koornâren. In Gaza, in Askalon, in Ekron, tot ver langs
 de Westersche Zee; in het Zuiden tot Raphia, tot
 Amalek, tot de woestijn Zin, klonk zijn naam als een
 ontstelling. Uit zijn stam sproot heldenmoed en in
 hem drong óp geeselende toorn, heilige drift om de
 wrange belagers van zijn volk te straffen. In Aschdod,
 onder alle poorten, sidderde het volk-met-het-honden-
 vel voor Simson's ontzettende kracht; voor zijn tuch-
 tigende, spottende en verminkende kracht. In Gaza
 en Majuma, in Gerar, Gath en Beth-Cherim beefden
 de Philistijnsche veeroovers in de halfduistere steen-
 kloven, bij het hooren van zijn dreunenden stap, als
 de tijd van oogsten en dorschen naderde. In Thimnath
 en Aschdod rilde het volk bij Simson's schaduw-
 donkere verschijnen. Maar Aschdod was een vloek

tegen, een tarding van Jehovah en een vernedering voor Judaea's herders-vorsten. d'Inwoners loerden, in woeste oogen-begeerlijkheid, op bemachtiging van de Verbonds-ark. De Philistijsche adem was Israël daarom tot een walg; wekte den nijd der Goden. De zee overbruiste soms, uit de onpeilbare diepte van haar hoog-kantelende golven, hun steden en alles wierd slijk rond deze gastrecht-schenners en verontreinigers van Hebron's vijvers. Verachtelijk-zwartbloedigen bleven de Philistijnen, tot in hun roerig ingewand dat als vlas over de spitse hekelpinnen moest worden uiteengescheurd. Zij waren verzot op overstelpenden smuk van trommelende maagden, die Dagon en Baäl-Zebub ziele dorstig, op festijnen, raad en lot afsmeekten. In duivelsche begoochelingen van kollen en wijze-moërs, in bedrieglijke waarzeggerij, geestelijke boosheden en arglistige bezweringen van tooveraars en wichelaars, ging hun gruwelijke gebedendienst teloor.

Slechts één Philistijsche godin vreesde de vermete Simson: Asthoreth, tooverschoone godin van het nachtelijk gestarnte, die in de wasemblauwe zilverte van de maan, schichtig haar bleek sluierkleed weefde. Zij was misleidende bestierster van de fluweelen duisternis. Zij bracht heimwee en liefde en al zondige dolingen der lokkende hartstochten, in scheemrende kreupelbosschen, die geurden naar cederen-hars. Zij schiep zich de schijngestalte van het onnoozele schaap en zij blaatte weeklaaglijk in den blauwen deemster, als de maan bleek mistte over heuvelen-ruggen en

valleien, waar roerlooze palmen nauw te ritselen waagden. Asthoreth der Philistijnen bedwelmde Simson; bracht droeve verwarring en oproer in zijn begeerende zinnen. Toch vocht hij tegen bezwijming van hart en onrein lichaam. Hij, de Geweldige uit het erfdeel Dan, onder de uitspruitende cierranken der wijnstokken geboren, hij, een der kinderen van Dan, speelsch springend tusschen groengouden en violette druiventrossen, hij die reeds als knaapje horzelen verjoeg; die wezels en vossen schoot uit wachttorens en hut; Simson, uit het legerkamp van Dan, door God begiftigd met bovenmenselijke reuzenkracht, hij wou de vreemde afgoden van het bergenlooze Philistaea vergruizelen en zijn gemarteld volk verlossen uit druk en benauwing, zonder het te besturen of er recht over te spreken. Hij wou Dagon in het zwart-dreigende masker spuwen; den geschubden visschenstaart van den gekerfden menschenromp klieven. Hij wou het gebeente van Philistijnen kneuzen en hun bloedende schonken vasthaken aan de stadspoorten van Gaza. Hij wou hun Cabiren, hun Vliegen-god, hun Drek-god, Baäl-Zebub en hun goden van Syrië, Moab en Tsidon verminken en hoonen in hun schemerzieke tempelen. Hij begeerde de mombakkesen van Baäl-Gath, Baäl-Tana en Baäl-Parsim te besprenkelen met beschimmelde myrrhe en te besmeren met honingzoet, doorkropen van larven. Hij wilde den verkronkelden vrouw-vischman-mensch Dagon ter aarde zien storten voor den God der Vaderen. Hij wilde zijn hoofd en ingeplooid

handen afhouden, al vreesde Simson den blauwen schrik-weerschijn in d'oogen van maangodin Asthoreth. Was hij geen Richter en redder van Israël en van stamverwante Arameërs, al knielden zij voor Moloch als listige Phoeniciërs, in ondiepe poelen? En moest hij niet onder alle tale en sprake van Canaän, de Gerechtigheid liefhebben? De vorstelijke hoofdstad Aschdod nu was hem een walg, het meest van alle Philistijnsche steden. O, hij verachtte de oorlogszuchtige Philistijnen, deze vogels der duisternis en hun onreine bezwangeringen van levensgeheimen. Hij verachtte hun booze geesten, ontuchtige duivelen, zwakzinnig geteeld uit Adam's kranke lusten voor vrouwelijke engelen. Hij verachtte hun akkerspoken en gevleugelde afgodmonsters, die Jehovah's alwerkzaamheid poogden te krenken. Al ten tijde zijner vroegere Voorvaderen, ten tijde van Izaak, hadden deze koornroovers de waterputten met drek verontreinigd, het gras der vetste schaaapweiden geschroeid en den witgeveugelden nachtegaal met pijlen geschoten. De Richter Jaïr uit Gilead, beteugelde hun roofzucht en moordenarij. En Othniël, de tarwedorscher, het heldenhart, had andere belagers van Israël oversprongen. Zelfs Ehud, die den zwaarlijvigen Eglon neêrstiet, sprak het ingescherpte, doornige woord Gods, onder al zijn arglistige veinzerij. Het stormende zegelied van Deborah en Barak had wild-jubelend geklonken tusschen de krijgers van Naphtalie en Zebulon, al bleven voor daverend oorlogsrumoer de costelijke en weste-

lijke stammen doof. Langs Thabor's steile hellingen en op zijn eenzame kruin was nimmer heller vreugdegejuich gehoord, naar Esdraelon toe, in het groengloeiende Westen, naar de Jordane toe en de geweldige bergen, in het roode Oosten. De sycomoren in de violet-grauwe bergkloven, verhieven zich uit hunne kromte, om te luisteren. Donkere steeneiken op de hellingen, wrongen hun kronkelende wortels los uit de barstende aarde. Rond de heilige graven ruischte het riet lang en wonderlijk. Zij hoorden het heimwee van Israël in het heilige zangspel van fluit, harp en cymbaal. De gouden appels van d'oranjeboomen begonnen vreemd te gloeien en al zwijmlender te geuren onder het donkere hemelblauw. De eenzaam-heilige Thabor, in Jizreël's vlakke, weerklonk van het gejubel der oorlogsmenigte. De panthers in bergspelonken, smoorden hun roofgebrul. De roode martijnvogel bleef als een brandende wolk drijven op zijn wijdgespreide vleugels in de lichtende ruimte. Deborah was opgestaan, een Moeder van Israël . . . Haar roepende zang hamerde Simson's hoofd in. Deborah begeerde krijg onder de poorten, het zien vlammen van schilden en het zien flikkeren van spiesen onder duizenden en duizenden.

— Waak op, waak op, Deborah, waak op . . . waak op, zing uw lied en kom Barak, gij, zoon Abinoams en nakomelingen . . . treedt uwe gevangenen vóór! . . .

En later weer, was Jerubbaäl verschenen, die druiven perste en tarweoogst maaide in loome stilte-dalen

van Ophra, het vossenland Joas', en getwijfeld had aan eigen uitverkorenschap.

Manoach had Simson verhaald van Gideon's machtsgreep en krijgstoct tegen de Midianieten. Gideon, de geweldige omhouwer van obelisk en Baäl-altaren, had verachtelijk gespuwd op het Gouden Kalf, op den Baäl-dienst. De gewijde bosschen van afgodendienaars verpulverde hij tot vurige asch. En Simson, al eenzaam en afgescheiden droomend in zijn jeugd, hoorde niets anders opklinken dan Gideon's nachtelijk bazuïngeschal, de kruiken-verbrijzeling der driehonderd dapperen en hunne brandende juichstemmen. Jephta had d'Ammonieten neergeveld te Mizpa. Zoo zou hij, Simson, nu in schrikkelijken wil Gods, de Philistijnen uitroeien.

Simson wist, dat koene krijgsvolgers onder deze Heidenen, den dood niet vreesden en zwaarste bogen trillend spanden. Maar God, in zijn brandenden toorn, begeerde verdelging van hun goed en bloed. Mocht hij zich nu in de geestelijke geheimenis van Jehovah's wil verdiepen? Simson hoorde het donkre gedruisch en gedreun hunner ijzeren krijgswagens, plunderend de steden van Dan en Judaea. Want zij roofden, de Philistijnen, de schaamteloze Zuid-Westerlingen, tot aan Beth-Sean. Simson erkende: zij waren stout, hun boog- en pijlenschutters, en hun daverende speersmeders angstig-talrijk en ongemeen. Doch wat vreesde een Godsbezielde met wondermacht, een stedenverwoester uit Dan, van deze Mizraïm-afstam-

mers; een Godgewijde, die in zijne visioenen, den Tabernakel weer oprijzen zag, temidden der aloude slagordenen, en de letters der Heilige Leer had zien overspringen van een koolzwart vuur op een blakerend-wit vuur? Zong Deborah niet reeds van het uiteenspattend geklank der trappelende paardenhoeven; van het vernielrennen, het rumoer der toemeloozen? Kon hij dit in zijn eenheid niet vergeweldigen? Met een knubbeligen ossenstok zouden deze zwaardsmeders van vee-offerend Canaän door hem worden afgeranseld; de pralers, de opgeblazen van Askalon en Gaza, de moordzuchtige verachters van Israël, de heete beschimpers van Jehovah, die nog nimmer zijn stem uit een vlamwolk hadden hooren opklinken! Ook Simson zou beuken, verbrijzelen. Ook hij zou hoofden verpletteren en de slapen doornagelen met kromme spijkers. Want een menschenverscheurder wist hij zich, in goddelijke gramschap. O, de oude, wreed-zoete haat van zijn volk, tegen ongerechtigheid, woelde rood, rood-gistend in zijn bloed! Hij, Simson uit Dan, de Naziraeër uit Zoreah, zou niet machtiger zijn dan Enakieten-broedsel, dan wreed-lachende wondendichtschroeiers? Zou hij niet zonder krijgskarren en het razende paardenstuiven, de zwetsende vijanden van Jehovah doen krimpen en kruipen tusschen Israël's voeten? . . . En het zong aan de zee, hier, diep in zijn binnenste, onder een heilige vervoering:

— Hoor, hoor het kermen van verminkten, o Deborah! . . . Een kind uit Dan ziet de sterren mee-

strijden en uit hunne lichtende banen geslingerd op úw bevel! . . . Een man uit Dan hoort het ijzingwekkende trompetgeschal bij de poorten en springt toe, in triumph! . . . Waak op, waak op Simson, tegen de boosdoeners . . . Deborah, de heilige Moeder in Israël, roept u onder de poorten van Hebron uit! . . .

IV

O, het zachte ruischen van de Groote Zee, hoe verlamde het Simson's wil en zijn kwellend begeeren naar daden!

De zon zonk lager en heel de hemel en heel het water versmolten in een lichtgloed, waarboven een paarlmoeren brand uitsparkelde. De golven, als kabbelend blauwgoud vuur, speelden tegen het strand. Onder een toover van lucht en oceaan, begon de wakende droom in Simson aan te deinen. Het luisteren naar den doffen golvenzang bracht een zoete loomheid, het eeuwige wiegelen en ruischen ontlokte al vromer ontroering en een vreemd heimwee, een hunkering naar het doorgronden van al God's geheimen. Onder die begoocheling van lucht, zee en zonne-ondergang vroeg Simson zich dringender af: ben ik hier, nabij Aschdod gedooled, alleen om de golven te hooren zingen? Om het licht te zien uitgloeien in alderlei smeltende tinten van goud? Lig ik hier in de eenzaamheid van een grenzenlooze zee en een grenzenloozen hemel te droomen, terwijl het avondrood rondom zijn wonderen verricht?

Neen, neen, . . . riep hij in zichzelf. De zon zag Simson zinken in haar nasleep van fluisterend goud. Het water hoorde hij tooverzacht ruischen in de stilte. En even, langs de heuvelen, bestaarde hij bloesemblank van oranjeboomen, bloesem-purpering van perziken en granaten. Hij kende, onder zijne worstelende eenzelveigheid, de ravijnen en palmenbosschen, de belommerde beken en de koele schemerschaduw van d'olijvenwouden, met al de bedwelmingen van hun lente-geuren. Hij hunkerde er naar, in zijn twijfel en opgejaagdheid. Altijd weer, was hem het voorvoelen en daarna het beleven van de lente, als de zon in den Ram stond, een heimelijk, een benauwend mysterie van zijn binnenste wezen. De lente bracht vreemdheid en zoete verwarring in zijn ziel en een bang geluk in zijn kloppend bloed. Dit ving reeds aan als de amandelboomen gingen bloeien in Bethel; soms al bij het laatste ploegsel en zaaisel. De lente ontroerde hem in den morgen, in den avond en in den nacht. Het bloesemen van bloemen en boomen om hem heen, de dauwgeur van de jonge aarde en de ontluiking van gewassen, het leek Simson of het in zijn lichaam geschiedde; hém krachten en sappen toevoerde waarmee hij Godsgerichten kon volbrengen. O, de lentenachten van Palaestina, in hun klare donkerte, als de sterren trilden in een eindeloos-duister blauw, . . . hoe brachten ze zijn ziel aan het weenen van verlangen! Hoe kon hij heilig mijmeren over zijn roeping voor Israël, nu hij alle dingen rondom in hun teedersten aard zag ont-

bloeien! Zoo verwarde hem de lente altijd, al van zijn jeugd. Eén vogelklank, een kort leeuweriken-lied in den mistgouden morgen, uit kruinen of van Hoogten, één koergeluidje uit den roodweerschijnenden krop van de broedende tortel, en in zijn ziel ontstond al het wonder, het lente-geluk. O, de lentenachten nabij de Groote Zee, in de dalen en smalle ravijnen, in een heilige eenzaamheid! Dan sidderde hij voor het angstige schaduwleven van boomen en twijgen. Dan beluisterde hij het ruischelen van beken en bronnen en de eerste fluittrillertjes van de blauwe meerlen. En de geur van wilden honing en het ontstroombd zoet van d'oranjebloesem, uit hoven en tuinen, bedwelmden en verwarden zijn ziel. Maar nog angstiger en dringender zag hij nu, juist nu vóór zich: vrouwenoogen. Het vuur van die oogen was door zijn ziel, als een weerlicht heengeflitst. Hoe was het toch weer gebeurd en waar? Ja, ja, het scheen te Thimnath geschied. Hij dwaalde er een dag geheel onbekommerd rond, nabij tuinen en akkeren, onder olijven en vijgen. Er woonden vele Philistijnen in en rond Thimnath. Zij zwierven tusschen Beth-Semis en Ekron; op de grenzen van Dan en Judaea, en op de bergketenen van het Westjordanland. Te Thimnath had hij een rijzige vrouw gezien. De Philistijnsche bewoog zich als een vluchtende hinde en toch kon zij lonken en trippelen. Zij was uit het merg zijner vijanden geboren. Ach, hoe kwam het toch weer te gebeuren? . . . O ja, hij had een schoone vrouw gezien te Thimnath. Begeerte en drift schroei-

den zijn binnenste. Al wat Simson wilde, ontbrandde in hem een opperst-bezielende kracht van geheimzinnigen oorsprong. Hij voelde een schrijnende gloeiïng in zijn handen, alsof hij de aarde uit elkaar kon scheuren en in zijn borst zong een jubel van verlangen naar de slanke, hindevlugge vrouw uit Thimnath. Want haar zwartgouden oogen hadden door zijn wezen heengeschenen.

Zijn zielsbedroefde vader Manoach, in schrik en dreiging, stond verzet; fronste de brauwen. Zou zijn zoon, uit den stam der Danieten, zou zijn Simson de Naziraeër, de goddelijke gelofte aan Jehovah ontheiligen, hij, een voorbeeld van tucht en beheersching voor het Hebreeuwsche volk en voor d'oproeigerige Canaänieten? Had Manoach niet op de herfstvelden van Zoreah, eens zelf op de Hoogte van Rama, radeloos gesmeekt dat God het mocht behagen zijn smartelijke vrouw, die hunkerde naar een schepseltje uit haar en zijn wezen, het moederschap te belooven? Was toen de engel Gods, de jongeling-met-de-gouden-oogen niet verschenen, waarvan Zelalphonith, Simson's moeder, in vrome ontstelling repte tot Manoach? Van een jongeling die zijn fijngepunte seraphyn-vleugelen teeder ingevouwen hield en die sprak als een rein mensch, wonderlijk-stil en verheven? Op wien Manoach een wrang-opjagende jaloezie losliet, omdat zijn vrouw met zoo teedere geestdrift en verinnerlijkten hartstocht, den lof zong van de schoone mannengedaante op het open veld? Wat? . . . Had dit wonder-

schepsel haar voorspellingen gedaan? . . . vroeg Manoach in heete, kwellende ijverzucht. Zou zijn gade zwanger worden? Zou zij een zoon baren, sterk als een leeuw, die Israël ging verlossen van het krijgszuchtige Philistijnen-volk en moest dit reddende wezen, uit haar binnenste, God gewijd heeten? Mochten zijn haren het lemmet van de schaar niet roeren, noch zijn adem ooit bezoedeld worden door wijn? Zelalphonith zag in het fonkelend-duistere oog en hoorde in het zachte kreunen zijner stem, Manoach's jaloezie. Argwaan door-kroop zijn mijmeringen. Een tweede hartzeer teisterde Manoach nu: Zelalphonith's kinderloosheid en haar vermeend-bedriegelijk overspel op de midbár van Zoreah, met den schoonen jongeling, onder den druiven- en olijvenoogst. Toen bad Zelalphonith, uit een grondelooze diepte van hevig verlangen, den Heere, nog eens den schoonen jongeling te doen verschijnen, den jongeling-met-de-gouden-oogen, opdat haar man verlost wierd van zijn prangende achterdocht en jaloersche marteling. De jongeling verscheen; sprak en propheteerde van den held Simson, en voor hun beider oogen voer hij, nadat Manoach vleesch en brood met den staf had aangeroord, onder altaarvlam en smook, op brandend-gouden wieken ten hemel.

Toen stilde Manoach's argwaan geheel; erkende hij, met doodsrees, in den jongeling een engel Gods. En zoo had Simson's schoone moeder Zelalphonith, den tuchtiger der Philistijnen gebaard in angst, hoop en snijdend wee.

Juist nu zag Simson weer het smartelijk-lieve en innig-smeekelijke gelaat van zijn verbijsterde moeder vóór zich en hoorde hij haar jammerstem in d'ooren, terwijl zij weenende sprak, tegen zijn geweldige schouderen armgerekt en kind-klein aangeleund.

— Ik heb u gebaard, mijn zoon, en den Heere toegewijd. Gij zijt Naziraeër. Ik, eerst onvruchtbare vrouw, heb u gebaard als een wonder Gods, een heilig bloeisel zijner genade. Voor u, mijn zoon, onthield ik mij van alle begeerlijks: van vrucht, van wijn en onrein voedsel. Ik heb u den Eeuwige toegewijd, van den moederbuik af tot op den dag uws doods. Van het eerste uur uwer geboorte tot uw laatsten ademstond. Uw moeder heeft door u de zaligheid van hoogere vreugden gevoeld en zij heeft ze, in zoete mengeling van genot en angst, overgebracht in uw ziel! Want de engel des Heeren heeft haar onbeschroomd verkond, dat gij het gemartelde Israël uit de overheersching der Philistijnen zoudt redden . . . Begeert gij nu een vrouw uit het volk der Onbesnedenen? Krenkt gij de wet van Mozes, die allerstrengst maagschap met vreemde volkeren vonniste? . . .

Simson hoorde weer het smeeken in Zelalphonith's stem, het smartelijk breken van haar moederlief woord, het stille angstschreien in haar vragen. Maar iets in Simson bleef prangender dan de ontzetting van zijn vader, de smartelijke schaamte van zijn moeder, dan haar vermurwende en teedere smeekingen, . . . de vuur-wellustige oogen van de Philistijsche maagd,

die hem te Thimnath hadden doorzocht van binnen. De blik van het Philistijnsche meisje, de geheimzinnige, lonkend-lokkende diepte erin, scheurde zijn rust; kon, kón hij nooit vergeten. Ook den geur niet van haar rank maagdenlichaam en de verborgenheid niet van het aarzelende licht áchter haar sluier, dien zij zoo haastig en zoo verleidelijk-schuw, — toch te laat, — neersloeg toen hij verscheen. Waarom was deze donker-goudoogige Philistijnsche hem juist zoo welgeval-
lig? Haar kleine mond geleeke hem een zoet-rijpende vrucht, week en glanzend. In het wit gewaad stond zij, fier, tot vlug rennen gereed. Hij hoorde verwarrend, nabij een cactushaag, gitaarklanken en als een bloem die openspringt in zon, zoo begon zij te dansen. Haar smalle, slanke handen kromden onder vreemde zweefgebaren en in haar met zwartsel omkranste oogen was het vochtig, alsof zij pas had geweend. Onder een teedere schaamte sloop zij weg, toen Simson verscheen. Doch de zachte geur van haar ranke lichaam bleef dralen in de lucht en haar witte gewaad dook de onbelichte diepte van een zonnige binnenhof-poort in; verdween er als een uitgebluschte vlam.

Waarom was déze vrouw hem juist welgevallig? Wilde hij zich door háár tusschen zijn verdervende doods-vijanden innestelen? Als een snoeimes tusschen ze invallen? O, hij voelde zich rouwklager en bloedwreker van Israëel en bestormer uit Mahane-Dan. Hij verstond, verborgen, de stem van den Eeuwige, welke hem prikkelend aanspoorde te gaan onder de verachte-

lijke Philistijnen, die hinkten als otters op het land. Of deed hij het toch alleen om haar, om de bevallig-fiere, de donkere, die zoo zoel tartte met haar sterrenoogen vol goudsteenglans; die weer, nadat hij haar had betrapt, was verschenen, ingesluierd, met een krans crocussen in de lokken en toén stond, tegenover hem, of zij dadelijk begeerde gegrepen te worden door de hand van een held? Hij zag den zwarten brand van haar sterrenoogen door den sluier heen en haar zoele, dansende stem, — even stiet zij een schrikwoord uit, — kweelde als een zang. Hoeveel balsemgeurige vrouwen uit Dan keken niet bewonderend op naar zijn gestalte, naar den reus uit Zoreah! Ontstelling reeds bracht hij bij zijn verschijnen, om zijn wilde-dieren-kracht en om zijn geweldsvuist. Toch hoorde hij het zoemend-verliefde fluisteren der bijvrouwen uit zijn stam, wanneer hij de geblakerde bergen of onder vruchtboomen door ging. Hij kende ook wel de hartstochtelijke meisjes uit Judaea, met haar klaar-blinkende of droef-bewaasde oogen, haar statig pralen en het lokkende deinen harer lichamen op het rhythmus van den ingetoomden stap. Maar zij waren allegaar ontsprongen aan het merg van zijn ras en Simson was alleen welgevallig de bekoorlijke heidin, de aanbiddster van afgoden uit Philistaea, die sarrend speelde met haar rinkelende enkelbanden; de maagd die te Thimnath hem was verschenen als een lonkende geheimenis.

— Vreest gij den Algoede niet? . . .

Zoo Harperde de slibberende stem van zijn heilige

moeder. Had de Eeuwige niet geboden, onverstoort: „Gij zult u niet met de Philistijnen verzwagen?” Al zijn bovenaardsche machteliĳkheid dankte hij aan Zelalphonith, aan zijn liefste moeder. De geest van den Eeuwige was over hem als een aan-ademing van het heilige. Van zijn eerste luchtsnakken tot op dezen dag, had hij zich aan alle zwoele en besmettende driften ontwrongen. Hoevele Sichernietische vrouwen bij het spinnen en tweernen, waren hem niet toegetreden in een sluipende zachtheid van tred, met streelende handen? Hoeveel hadden niet in het geheim, voor hem den sluier gelicht? Van hoeveel wijngaardeniersters had hij niet de schoone, naakte lendenen gezien, op eenzame tochten door de woestijn en aan de kust, als zij zich onbespied waanden? O, hoe had de zachtheid van haar zoel-geurige huid hem gekweld; hoe had hij gestreden tegen vreemde en verbijsterende man-verlangens; tegen zwoelte en zinneliĳk angstgeluk! Doch nu in één, te Thimnath, stond de stikheete begeerte in hem op, onbeteugelbaar. Het volk Israël zou hij tot Richter zijn. Zijn drift naar maagd's bezit was één heimwee en als een bries in zijn ziel. Ook zijn drang om al den smaad en al de krenkingen van zijn volk, op de Philistijnen te wreken. Hij voelde zichzelf wondermachtig, ontzettend, als een geheel verdelgend leger, omdat Jehovah hem nabij bleef. Hij voelde zijn wezen een schrikkelijke, monsterlijke kracht toevloeien vaak, die vanuit het grondelooze kwam en tot het grondelooze weer terugzonk. Als die

goddelijke kracht in hem woest begon te gisten, dan ging er een afgrijselijke beving door heel zijn lichaam. Hij, de tuchtiger van Dan, de neerslingeraar uit Zoreah, zou boomen met-wortel-en-al uit d'aarde rukken. Hij zou bergen verplaatsen, poorten en muren verbrijzelen, met zijn peesnaakte vuisten. Hij voelde alléén, bij lijve, te kunnen vechten met een halve wereld van menschen, van dieren en Philistijnsche schedel-indrukkers. Zooals het dreunend hongergebrul van den leeuw uit een donkere borstholte dreigend te donderen begon, zoo klonk ook een stem in hem, die onbepaalde verminkings-kracht schonk en zijn spieren als doorknoopte kabels gedrochtelijk deed opzwellen en saâmstremmen. Telkens als Simson zijn trillende handen hief naar het hemelgewelf, dan voelde hij deze ontzachlijke macht, die wonderlijke stijging van boven-menschelijk bewustzijn, hoogste volbreng-zekerheid schenkend aan al zijn handelingen. Ja, hij zou in orcanische reuzenkracht, boomen met krakende kronkelwortels uit de aarde losscheuren! Hij zou bergen doen wankelen en stedemuren daverend verbrijzelen. Ze zwol ál geweldiger in zijn binnenste aan, de geheime monsterkracht zijner vermorzelende armen. Een gevoel dat hem onverschrokken, vreesloos maakte tegenover alles, brandde inwendig in hem, als middagzon op woestijnzand. Hij kende geen angst, geen neerstootende beklemming. Zoodra de vernietigingsdrang hem overviel, dan schoot er een hitte-tinteling door zijn lichaam en door ieder zijner poriën

gistte een prikkelende gloeiing. Dan voelde hij zich groeien tot de bergkruinen, en wat zich hard en weerpannig tusschen zijn poortbreede borst en schrikkelijke knotsarmen opknelde, dat ging kreunend en splinterend teloor in stuivend gruis. Al wat zijn krijgers en stamgenooten stoutmoedigheid noemden, huiveringwekkend en om van te ijzen, dat was voor Simson, d'oproeren-verwekker, een luchtig handenspel onder potten en ketelen. Het gevaar gaf hem een bekoorlijk geluk, een avontuurlijke genieting van zijn eigen verwoestingskracht. Want dieper, oneindig dieper in hem, woelde verborgen en buiten adem, het mysterie van zijn kermend lot, doorsmeurd van menschenbloed. Hij was Naziraeër, Godgewijde, en de heidenen loerden op zijn verderf. Er leefde tusschen hem en den Eeuwige een zoet geheim waarvan alleen de Levieten wisten. Hij moest in wonderen, zijn volk richten en redden uit verbasterende oneenigheid. Jehovah deed Simson opstaan en hij hoorde de goddelijke Stem in hem, dat hij zou opvaren met vleugelen gelijk d'arenden. Hoe, . . . was hij man van de daad en tegelijk loom en zwaarmoedig droomer? Want hoe kon de speelsche loktinteling in de oogen der Philistijnsche maagd hem zoo wankel doen worden en zoo angstig laten uitstaren naar de ruimte-lichtzee? Niets zag hij anders! Met deze, telkens zich ómwingende gedachte aan de Philistijnsche, beging hij reeds de zonde der begeerte; bracht hij de weerstreving van eigen Ik. Hij voelde een snijdende kramp in zijn hart,

dat hij, Naziraeër, zich besmette. En toch wilde hij zóó, tegen zijn angst in, opgejaagd door een doove, blinde en bezoedelende leefdrijf. Toch deed hij het booze dat hij niet verlangde. Hij was een Godgewijde. Waarom smoorde hij de stem van zijn zoete moeder, die toch zoo strak-streng vonniste, en waarom loochende hij de schrikbleekte van Manoach's gelaat, in de zinnelijke overstelping van zijn hebzucht? Nu lag hij hier, aan zee, onder het eindeloos-eenzame van hemel en golven, die ál donkerder met den avond ineene-dampten. Zijn innerlijke worsteling hield aan: het gesmoorde kreunen en smachten van zijn begeerte-indroefenis, . . . het klaar-bewuste van zijn heilig Naziraeërschap, het geweld van zijn hartstocht, de drang naar het Goddelijke.

Hoe? . . . Uit de verte, klonk er niet in een huiljubel, het lied van Deborah? . . .

Waak op . . . waak op . . .

Zing een lied en kom . . . Barak!

Hij sidderde Simson, in zijn verdwalingen. Er woei een vreemde, scherpe avondkilte van zee en een vochtige koelte van de bergen. Heel aan den einder zag hij, in een violette hemelgrot, de zon dof-rood wegzinken en vele glinsterende schitteroogen van cherubs die hun vier aangezichten telkens schuchter wendden. O, het lied van Deborah zou hem sterken; zou zijn blinde begeerte dooven!

Loom verrees Simson van het zand. Hij schudde

zijn lange haren en in het ómscheemrende duister, over de stille heuvelen en bergterrassen, zwierf hij naar het van horzelen-wemelend Zoreah terug, gekweld door droefheid, heimwee en verlangen naar de wijngaarden en koorngoudblonde hoven van Thimnath. Want de Philistijnsche was door zijn hart heen-gegroeid; hij deelde alreeds zijn adem met haar.

TWEEDE HOOFDSTUK

I

Manoach en Zelalphonith begaven zich dwars door de zware trossen torsende wijngaarden van Thimnatha naar het, uit blakerwitsteen-gehouwen, lage huis der Philistijnsche maagd. Zij, de vrouw van een vijandig volk dat in roof en bloedschande tierde, was zoo welgevallig aan Simson, den volksredder, dat hij van niets anders repte, van ochtend tot nacht. Onder den opjagenden dwang van hun zoon, waren Manoach en Zelalphonith de stad van glanzswarte adders en goudgroene hagedissen, de stad der Philistijnen toegetreden, terwijl de held van Israël hen volgen zou.

Zij verscheen, verblindend, de Philistijnsche, schoon als een roos van Jericho. Vader Manoach begreep plots den grilligen lust van zijn kind naar het heidensche meisje met de toovenarij harer groote staar-oogen. O, al boog Simson voor vreemde poorten, . . . hij had geen wilden of verschrompelden wijnstok uitgekozen. Doch Zelalphonith schudde in afgrijzen het witgedoekte hoofd; bleef Simson's begeerte een verderf

en onreinheid noemen van het verachtelijke lichaam; een afval van het heilig Naziraeërschap, welke haar, onder smartelijke beledigingen, deed spreken van Godsverraad. Zoo wilde zij ook eerst, in wanhoopswoeede, geen stap verzetten naar Thimnatha. Het volk der Philistijnsche wroette in wulpsch bedrog en leugen, zwoel-uitputtend als een heete zuidenwind. Háár volk verspilde kracht in troebele waarzeggerij en in bijgeloof aan geheime hemelmachten. Dat beërfde het van Canaänieten en Israël's ontuchtige vermaagschapping met vijandige heidensche stammen, die op gezinsverbrokkeling en verontreiniging aasden; die houwbiel zwaaiden tusschen vader en kind. Daarom verachtte Zelalphonith bloeienden wijnstok, ranken en twijgen van Thimnatha en de Philistijnsche; weigerde zij het jammerlijk aanzoek te doen, uit naam van haar zoon, door goddelijk besluit als held van Israël verkoren. Doch Simson, van een dolzinnige woestheid, dreigde met de schrikkelijke driftoogen en zij gingen heen, hoofdgebukt, Manoach en Zelalphonith, sidderend onderworpen aan Simson's ontzettende kracht en dwangwil, al mijmerden zij vroom na:

— Bezaai geen akker met tweeërlei zaad! . . .

Er klonk tartende jubelvreugde in het huis van de maagd te Thimnatha, toen gehoord wierd dat de geweldige held, de man uit Dan, het Philistijnsche meisje tot vrouw begeerde. Dit gewin bracht meer dan gouden sikkelen, mompelde Sichema's vader. Ma-

noach, in verbijstering voor haar schoonheid en toch beangst dat zijn vrouw zijn verrukking zou gispen, deed d'ouders het aanzoek uit Simson's naam. Zelalphonith, in ontsteltenis en geslagenheid, schreide en vermocht geen woord uit te brengen. Hoe kon de Booze haar heerlijken jongen, die ál zijn liefde-driften zoo koen te weerhouden wist, zóó verblinden! Hoe kon Simson plots zich zoo laten overweldigen door opwelling en zieke hartstochten! Hij zou de wreker zijn van het geheele volk der Sinaïtische leer . . . De engel-met-de-vonkende-oogen had het haar voorspeld. Zijn zuiverste pijlen zou hij afschieten op de afgodendienaars, de woestijnzwerfers rond Gaza en Askalon. De Heer zou de sterren zwart doen glinsteren en duister uitdooven, wanneer Simson de bloedsteden der Philistijnen ging bespringen. Hij zou in het bestuur der Richteren treden. Hij zou als een tweede Jozua in het land van God, de Canaänieten en al de vijandelijke naburen uitroeien en tusschen de broederstammen Juda en Ephraïm een luisterrijk verbond brengen. En nu stond zij naast Manoach, onderworpen de hand van een heidensche te bedelen voor háár Naziraeër, die nooit iets anders zou zingen dan het lied van Deborah en Barak! . . .

Zelalphonith's tranen droogden weg op haar brandend gezicht en zij beefde voor Simson's vreeselijke, ondoorgrondelijke begeerte: het treurfeest van zijn wankele ziel.

— Waar zijn de Wonderen Gods waarvan onze Vade-

ren ons vertelden . . . toen d'aarde geschokt wierd en de bergen ineens stortten? . . . Dat de Albeschikker, haar Licht en haar Heil, haar kind inzicht schenken moge! . . . smeeke zij met haperende stem, onder fluisteren den angst.

Ook Simson begaf zich op weg naar Thimnath, om te vernemen hoe de Philistijnsche maagd en haar ouders, die in hunne aanzienlijkheid veel vee hoedden, veel schapen grazen deden en groote wijngaarden verzorgden, — Sichema reed zelfs op een witte ezelin met zwaar-geborduurd schabrak, — het aanzoek van Manoach en Zelalphonith hadden opgenomen. Zou de kus op den mond of op de kin geklonken hebben? Zou Manoach den baard van Philistijnsche maagd's vader hebben vastgegrepen? O, hij rilde bij de gedachte te worden afgewezen.

Vóór Simson tot de stad ging, doorzwierf hij de wijnbergen en d'olijventuinen van den omtrek. Hoe danste dit bevallige meisje bij vroege lente-oogsten of onder een gouden hemel? Hoe lei ze trossen dauwdruiven te drogen in zon? Hoe snoeide zij de weeldrigste loten? Hoorde zij óók de vroege sikkels slaan in het koorn der eerstelingen? En hoe zong zij onder het wannen tot laat in den koelte-nacht, als de houten schop dof door getreden stroo en kaf heenritselen ging?

In hevige ontroerings-onrust voelde Simson zich tot een stamelend gebed bewogen. Bij Hebron, de heilige Aartsvaderen, . . . hij immers zou behooren tot

de Schopphetim van Israël en de Hebreuwers moesten in hem gelooven gelijk zij in held Nahson, den storm-achtige geloofden, toen hij het éérst, als een heilig-bezetene, de Roode Zee insprong bij den Uittocht? Hij wilde, onder Jehovah's bescherming, de edele held van Israël worden. Hij moest de overwonnelingen tot overwinnaars maken. Israël lag neergedompeld in schande en vernedering; wist van geen eendracht en stammen-saâmhoorigheid. Priesters en Levieten wanhoopten. Indringers wierden de mannen van zijn volk gescholden en tot halfslavernij vernederd. Zij moesten huldigings-geschenken aan barbaarsche heiden-koningen toevoeren, en hun dochters zelfs aan hun wellust offeren. Hij, Simson, moest de broederstammen weer tot gemeenschappelijk overleg brengen, hun scheuringen berechtigen. God's volk verlossen uit oorlogs-verwarringen en vernietigende landstwesten. Hij moest als krijger, als leidsman, als Richter zijn volk een eeuwigen naam onder alle volkeren der waereld schenken, naast Jozua, naast Othniël, naast Kaleb, Gideon en Deborah. Hij wilde, wilde het goede; hij nam hemel en aarde tot getuigen.

De stilte rondom op de wijnbergen en over de ravijnen, was groot; de hemel erboven, gouddoortinteld-blauw, een blauw dat Simson indronk van geluk. Overal rondom op de hellingen, zag hij de zwaar-vertakte wijnstokken uitspruiten tegen een woeste opstapeling van steen en wild hout, en langs dorre staken en latten slingerden zich vrij in malkander, de

druivenranken. Simson rook een zoeten geur uit hoven en tuinen. Heel in de verte hoorde hij een koor-gezag van bezige landlieden; zag hij het geblakerde tentenwit van rondzwervende schaapherders. Hij rilde, en in godvrucht bad hij:

— Aleeuwige, . . . Gij die niet aanschouwd mag worden door het sterfelijk oog, . . . uw nietige dienst-knecht volbrengt de ondoorgrondelijke geheimenissen van Uw heiligen Wil. Is zijn begeerte naar de heidensche een gruwelijkheid? . . . Doch welk menschenbrein kan voorzien hoe de wijnstok uitschiet in twijgen, tusschen rots en vruchtbare aarde? En wie eet er niet van wilden honing? Of verblindt Asthoreth Uw knecht met haar lokkende sluiers in het blauwe maanlicht, van den morgen tot d'avondstond? Waarom volgt hij niet de donker-befloerste oogen van een droomrige maagd uit Dan, Ephraïm, Manasse, die ontwaakt midden tusschen het gouden koorn en wier lichaam geurt naar bloesems uit Saron's vlakte? Waarom kiest hij niet een vrouw uit Esthaol, Ajalon of Zoreah, die zich schuil houdt in het vrouwenvertrek en nimmer gulden armringen lokkend spiegelen laat in avond-zonneschijn? Waarom verliefde hij zich als een zot, op een heidensche zwerfster, die haar granaatrooden mond somtijds verft en de oogen beschildert en zwart omkranst als van een zieke ringduif? . . . Of was het Uw wil, o eeuwige Heer van al het geschapene . . . dat hij zich verwarde in zijn schaamtelijke begeerten en heenging in onrust? . . . De vrees en de duizelingen

in het binnenste van Uw dienstknecht, kent Gij alleen. Den angst in zijn hart verstaat Gij alleen. Met schuwe vreugd' kiest hij zich de Philistijnsche maagd tot vrouw, omdat haar blik hem heeft doorschroeid. Maar ook voelt hij, o Eeuwige, dat het Uw geheime wil en Uw geheim behagen is, dat hij zich nestelt temidden der roofburen, verdrukkers en heete verachters van Israël; dat hij, Godskamper, trapt op bloedzuigers en sissende adders, en ook de donkere vleermuizen en blaffende jakhalzen van Canaän verjaagt. O, Albeschikker, ik smEEK U, . . . geef hem niet over aan zijne eigene schennende aandriften. Want hij vergaat liever voor de oogen zijner ouders, dan dat hij zijn heilig Verbond met U, . . . zijn krijgsgelofte verbreekt! . . .

Simson's gebedstem trilde ontroerd door de stilte der fel-gloeiende wijnbergen en in den blauwen hemel was niets anders te hooren dan het lichte suizen van verre palmen en ruischende olijfkruinen.

II

Ook Simson trok óp naar de Philistijnen-stad Thimnath, en verscheen plots temidden van het beteuterd heidensche gezin in zijn helrooden, kniekorten mantelrok. Een schok schoot door de verbijsterde menschen heen. Voetwasch en zalven wierden hem ontsteld-nederig geboden door schaamle slavinnen-meisjes in ondergewaad. De kruipend-beleefde vader der maagd, diep-ootmoedig buigend in zijn carmozijschen

kaftan, vleide hem schuw, prees zijn heldhaftige geweldigheid en vroeg geveinsd-bezorgd, of de eerste zengende veldhitte hem niet reeds de huid doorbeten had. Sichema's moeder, met vloeiende myrrhe besprenkeld, keek naar den halfnaakten reus óp in hevige benardheid en vrees; voelde in haar beklemming een drang, zich op het aangezicht te werpen. Alleen de ongesluisde Philistijnsche maagd zelve bleef koel, onverschillig en fier, terwijl een sarrend spottrekje haar mond en wulpsche lipjes spande. Diep in haar binnenste mompelde en meesmuilde zij steeds weer: de geweldige kracht-man uit Dan, met den lijfliken aardpekgeur, de reus uit Zoreah kwam tot haar! Dat was nu de Hebreeuw, de zoon van het vijandige volk. Maar . . . hij waagde haar te naderen zonder geschenken of onderpand. Zij rekte zich trotscher en uitdagender óp in haar ranke lendenen en raadselachtig begluurde zij de geheimzinnig-naar-binnenstarende teraphim-moms tegen den cederhouten muur. Zij praatte onbegoocheld met den Naziraeër, eerst koel, ironisch, doch toen schertsend, luimig en dartel over de akkergeesten die haar zijn komst hadden voorspeld. Zij keuvelde als een nerveus kind, over weidende kameelen en zwartharige berggeiten, over haar schoone witte ezelen, en dan plots weer lokte zij gelijk een rijpe, sluw-bezonnen en verleidende vrouw. De Philistijnsche speelde met Simson's kuisch-harts-tochtelijke mannenlusten. Zij ontdekte heel gauw de teedere goedhartigheid van den reus, in zijn verwon-

derden blik; het naïef verlangen en hunkeren naar haar maagdelijk wezen; een begeeren dat onverborgen uit zijn wijd-donkere oogen straalde. De cieraaden op haar brons-naakte armen en boezem, flonkerden niet zoo hel als haar goud-vochtige oogen met de loktinteling en den zwarten brand van hartstocht, die er diep in laaide.

Simson, in verrukking voor haar sterrenblik, voelde zich klein, getemd, mak, en het kweelen van haar zoete stem vlak aan zijn oor, bracht verliefde huivering en over zijn gansche lichaam. Wel riep hij God telkens in stilte aan; hoorde hij het angstige gefluister van innerlijke klachten, die hem zijn misdadige begeerte als Naziraeër verweten. Doch de geur van de Philistijnsche bedwelmde hem ál meer. Bij iederen trippelstap dien zij deed en bij iedere beweging die zij maakte, doorriede hem een teeder geluk; hetzelfde gevoel dat de lente hem schonk: een vreemde, zoete en dringende verwarring in de ziel en de zinnen; een loom genot!

Moeder Zelalphonith zag Simson's vreugde en bukte het schreiende hoofd al dieper, al droeвер in. Zij beefde voor zulk een ontgoocheling, als een wegscheuring van haar Godgewijd kind. Zij walgde van de lispelingen der Aschdotische vleispraak. Telkens zag Zelalphonith in schrik, andere mummieachtige afgodmoms en grillige dwerg-daemonen, in de schaduw-donkere hoeken der spleetvensters opschimmen. Het zien reeds was haar een verontreiniging der gedachte aan Jehovah. Zij vervloekte het heidensch gebroed,

beelden-aanbidders die nu haar bloedvrienden zouden worden. Zij vervloekte de besmetting van Amorieten en Philistijnen op Dan. Doch Manoach, haar man, lichtelijk dronken van de schoonheid der Philistijsche maagd, probeerde Zelalphonith's verdriet te temperen. Hij vreesde niet zóó de kruipschaduw van Baälim en Asthoreth in dit vertrek. Want ééns zou hun zoon al deze goddeloozen, deze booze tooveraars uitdrijven en verpletteren en terugdringen naar de barre zon-woestijnen, die alzijds Palaestina omgloeiden.

Het tintelende gekeuvel van de Philistijsche maagd bleef Simson verwarren in al zijn gedachten en opwellingen. Zij bezong een Benjaminit, een stout linkerhand-slingeraar die haar pas uit een groot gevaar had gered tusschen de bergen. Toen dié haar vroeg, — spotte Sichema, — of zij zomernachtelijk-naakt op het dak, goede nachtrust genoot, sloeg zij hem haar sluier de wulpsche oogen in.

Sichema's stem was als een zoet gif van het speelsch-spottende woord, dat toch minzaam vleide en bewonderde. Hij kon den klank er echter niet in grijpen, noch haar terug krenken. En toch voelde Simson telkens, onder de verdoovende bekoring, de snerpende ironie van haar scherts en haar uitdagende taal, als plotse brandsteken van een scorpioen.

D'ouders van de Philistijsche maagd bleven den Hebreuwschen held van Dan in buigende vereering toespreken. Zij omgonsden hem met hun nederigste stem-vriendelijkheid, bogen met onderdanigsten eer-

bied, en uit de nissen der slaapvertrekken lieten zij aanwolken, welriekenden wierook en narcotischen geur van zeldzame specerijen, om „den toren van Israël” te huldigen, en boden hem gestremde melk en vijgengebak, dat hij weigerde. Alleen de Philistijnsche maagd scheen iets te zoeken in het groot-donkere kinderoog en in de bedeesde stem van Simson. Dan keek hij als een schuchter kind, dan als een bedwelmer. Waarom sprak hij niet van dorschvloeren noch van Aaron's rookvat? Waarom niet van akkers en schooven? Zij vertrouwde zijn ingetogen goedhartigheid en zedigheid niet. Hoe kon deze bedremmelde man, als door trektouwtjes in beweging gebracht, zonder één rasschimpwoord op de lippen, de schrik der Philistijnen zijn? Een man, die met zijn monsterachtige leeuwenkracht, uit een reuzenwereld, alderlei beangstigden vóór zich deed uitvluchten; bazaltsteen, altaarbeelden tot gruis sloeg; zelfs hun gevleugelde draken verbrokkelde. Schoot er door zijn blik niet ergens een verbor-gen-wreed licht? Was hij niet de schrikkelijke temmer van Israël's vijanden? Was hij niet de losbandige liefde-held van al de maaisters en zaaisters der velden, van de plantsters der wijnbergen en van de herderinnen uit het dal Sichem? Kon een meisje van Thimnath hem zoo begoochelen? Een meisje uit booze geburen? Misschien zinde hij in het geheim wel op wraak, of misschien zinde hij er wel op, háár tot Hebreeuwsche te maken. Maar het aanzoek was gedaan. Daarom nu mocht hij haar ongesluierd zien. En onder al haar

knisterenden spot en wantrouwen, bleef er toch een wilde vreugd' zingen in Sichema's trotsche meisjes-hart, dat zij, boven alle anderen, boven de dochteren van eigen volk, door den ongeduldigen reus uit Dan was uitverkoren, al bracht hij geen geschenken, geen Assyrisch borduursel noch gordelgesp en al hoorde zij Manoach tot haar vader van geen sikkels, van geen koopsom reppen.

Toen Simson vertrok, terwijl zijn ouders voorafgingen, kusten vader en moeder der Philistijnsche maagd hem de slip van zijn rooden rokmantel en de Philistijnsche zelve, in een teedere woestheid, rukte hem onbesuisd-speelsch aan de lange, blauwzwarte hoofdharen. En zij ontdekte plots, dat Simson om zijnen hals droeg een robijnketen van gekroonde, bloeiende granaatappeltjes.

De vrome belofte wierd uitgesproken, dat na dertig dagen zij Simson's vrouw zou worden. In kuische afzondering ging Sichema zich voorbereiden tot haar huwelijksstaat; tot dien, als in een dichtgemetseld gewelf opgeborgen.

DERDE HOOFDSTUK

I

Na dertig dagen wachters, keerde Simson, de zonne-man, met zijn ouders weer te Thimnath, op een zeer schoonen dag, waarin de hemel wolkenloos-blauw straalde in wonderklaar licht.

Simson liet zijn ouders opnieuw voorgaan naar de stad met de lage kalkwitte huizen, waarvan hier en daar de klei van de tichels lag te verbranden en te smelten in de zonnehette. Weer bleef Simson even toeven in de wijnbergen en lusttuinen van den omtrek. Alleen zwerven door Dan en Judaea; alleen leven, dat was zijn lot, als de Slang . . . Tusschen een groep lage olijfbosschen ontdekte hij heidengoden op rotsige zuilen, die hij met een ruk van zijn geweldigen arm omver-hieuw en tot gruijzels stampte onder den driftvoet. Toen hij den voorhof van meisje's woôn instapte, zag hij reeds achter een smal luchtgatachtig-getralied venster, zijn ranke bruid in het wit, kuischelijk gesluisd nu, omringd van haar bontgetooide magen en

broederen, wier neusringen flonkerden in een wijdnar-binnen-schietende zonnevlam. Zoodra de Philistijnsche ook Simson herkende, snelde zij schichtig-beschaamd het vrouwenvertrek in. Doch even daarna verscheen Sichema, diep buigend en neigend. Haar groetenis was een hoffelijk eerbewijs. Al haar tartende fierheid leek geweken en onder zoetste overgave van haar stem en den liefdeblik der goudvochtige oogen, sprak zij zacht, toch in verrukking het welkom:

— Held van uw volk, leef in eeuwigheid!

Sichema aanbad den Hebreeuwschen reus, die met zijn leeuwenhoofd en in zijn rooden, kruislings-omgeslagen mantel, schouderen-hoog uitstak boven al haar Philistijnsche stamgenooten. Zijn geweldige armen, beenen en naakte knieën zwollen, van spieren pees-kabelen doorstrengeld. Geen enkel wapen droeg hij; alleen een houten staf ging voor hem uit.

Ook Simson was al zijn schroom en verlegenheid kwijt. Hij verscheen kloek en rustig, met een stille, beheerschte kracht in ieder woord en in iedere beweging. Wel glom er iets raadselachtigs en vreemds in zijn groote kinderoogen, dat geen der magen en gasten ontging. O, hij verlangde zeer naar zijn Philistijnsche meisje, doch even hevig hunkerde hij naar de tuchtiging harer bloedschennige stamgenooten, die zoo dom praalden met de befaamde wijngaarden en koornvelden van Thimnatha. Hij begeerde zijn vrouw-uit-vijandig-volk te laten zien, hoe de helden van

Israël onverschrokken leefden en de Naziraeërs handelden. Hij was onder haar betoovering, doch geen oogenblik meer vergat hij zijn roeping als toekomstig Richter. Want, bij Jotham, . . . ééns zou Thimnatha weer den Judaeïschen ploeger, den heiligen omschepper van het geschapene toebehooren, met al haar bedauwde landen en haar looverzware olijfbosschen. Zelalphonith ontdekte zijn rust en zijn hoogheid, en een snik van vreugde ontkrampte haar stuurschen mond. Zij beseft niet waarom, en tóch voelde zij plots, bij de eeuwige nagedachtenis van stamvader Jacob, . . . dat Simson's stormende ziel Jehovah niet verraden had. Ook haar nu verliet de wrevelige norschheid, en zij sprak met de ouders en de bruid, in verrassende gemeenzaamheid. Toch poogde zij te gissen wat Simson zoo rustig en bijna koel-zeker had doen worden, zoo wankelloos en vast in woord en gebaar, onder deze krijgsgzuchtige en listige heidenen, door hem zelf minachtelijk, azers-op-uitwerpselen gescholden.

Na eenige dagen verblijf, zuidwaarts der stad, deed vader Manoach allerlei schikkingen voor het huwelijk tusschen Simson en Sichema. Nu eerst, in overleg met Sichema's vader en broederen, bepaalde Manoach de koopsom der Philistijnsche. Een zeer groot brui-loftsmaal zou worden bereid, en van heinde en ver mochten magen en vrienden op de huwelijksdagen verschijnen. Er bloeide een zonderlinge vriendschap tusschen het vijandige volk, een valsche verbroedering

onder Philistijnen en Hebreëuwers, die Zelalphonith vooral beangstigde. Zij voorvoelde onheil en ondergang voor haar kind, dat men in hinderlagen wilde lokken. Doch de Philistijsche maagd, in een ontroerende teederheid, verheerlijkte haar held van vreemden stam vër boven haar eigen geloofsgenooten; ver boven haar dappere broederen en zwageren. Sichema ontwaarde niets dan Simson's geweldige glorie van zijn reuzenlichaam, dan de onverschrokkenheid van zijn heldendaden, al verklapt door de faam van zijn avontuurlijke jeugd. Zij verloor zich geheel in den gloed van zijn heerschers-oogen, toch kinderlijk vaak en verbaasd, en in de aanschouwing van zijn leeuwenhoofd. Zoo koen en los wapperde om de schouderen van niet een harer mannen een scharlaken kwastenmantel, en zoo stonden de blauwe kabels van spieren en pezen op niet een der naakte armen en beenen harer krijgers uitgevlochten. Haar Simson verscheen als een koning in een slavenkring, die met de barre vuist als eenig wapen, hongerige leeuwen zou kunnen geeselen met doornen en distelen.

II

In het gejoel der bevolking te Thimnath, klonken helle vreugde en jammerende angst dooreen. Want de Hebreëuwsche held, voor wien de Philistijnen beefden, heette een vernietiger, een vijand van hun volk, en de koensten onder hun mannen waren vijanden van de

gehate Hebreeuwers. Wat zou Simson doen, als eens de zwarte wijn zijn brein kwaadaardiglijk ging zengen? Hoe vernielend zou hij losstormen! De Philistijnen aanbaden Dagon en al de Baäls der Syriërs. Vele Hebreeuwers aan zee, op de velden en in de valleien, hadden zij tot afval van Jehovah verlokst, om juist hun inworteling in Canaänsche aarde te verzwakken. Ook deze verdorvenen bedreven wellust-zonden en afgoderijen op hoogten, in stikdonkere wouden, en riepen als eertijds:

— Sla tenten op, o Israël, tegen den helderblauwen avondhemel.

De Philistijnen, op wier grond Enakims en Rephaïms waren gevoed, vreesden geen sterflijke schepselen en zij begeerden de jonkvrouwen van Israël, ademende onder Jacob's zegen, te schenden zoo vaak hun dit zelf behaagde, zonder rouwgeween. Zouden zij nu Simson's vijandelijke schouderen in verzoening grijpen, hem kussen op de woeste oogen? Geschenken ontvangen en tegen-geschenken afstaan? Vragen hoe hij de gastspijzen weekte in zijn ijzeren krop? ... Neen, Simson, de Gods-gekroonde, zou Jehovah niet afvallen, den Eeuwige, zijn God. Maar door welke geheime listen wierd deze Enak-reus gestuwd?

Alle verschillen wierden gesust en versmoord, nu de bruiloftsklanken om het huis van Sichema, de Philistijsche maagd, het gejubel en de muziek zoo vol en zoo hartstochtelijk opklonken.

De vader der Philistijsche maagd, in den zwier van

oostersche eerbewijzen verloren, wilde de betuigingen zijner gelukwensen in een levende daad, ceremonieel bevestigen. Ter eere van Simson, den held uit Dan, beschonk hij zijn tortelduifke, zijn lieflijke dochter een bruidswacht; een keur van dertig jonge krijgers, die op geestdriftigen bruiloftsroep van den vader waren saâmgetreden. Acht dagen, zoo lang het huwelijksfeest ging duren, zouden zij in dienst staan van de Philistijnsche schoone, van Sichema, en van den ochtend tot den avond niet van haar zijde wijken. Had zij dan iets beklaaglijks?

Zij verschenen, de krijgers, geheel uitgedost met schubachtige, geel-koperen pantcieren, scherp-geslepen zwaarden, bont-gloeiende speren en schilden, en op hunne hoofden blonken geweldige, geel-koperen en gepluimde helmen met inschuifbare vizieren, als in vuurgloed.

Simson bevreesdde dit eerbewijs, — in schijn een hulde aan zijn grootheid, — hoogelijk. Dit was geen eerewacht, doch meer een beschermings-groep. Men vreesde hem dus ook hier, in het huis van het meisje dat over eenige uren zijn vrouw zou wezen.

III

De bruiloft ging zeven dagen duren; zeven morgens, zeven avonden, zeven nachten; zeven kleurige korven van licht en donkerte. Simson zou zeven avonden en zeven nachten nu moeten aanliggen met deze gehate

Philistijnen, die heidenen en beeldenbidders, onder getier en zwaardgekleetter. Hij zou, in gastrecht, met hen moeten klinken en drinken, en zich met hen moeten verbroederen en verzoenen als met zijn speelnooten. Doch hoe verachtte hij de bontgetooide kerels met hun gouden oorringen en gebrandschilderde pantciers. Hoe walgde hij van deze opgeblazen akkerstroopers en veedieven, die Israël uitplunderden. Huilen konden zij, als jakhalzen in den duisteren nacht, weggezakt in een diep moeras. Hun pronkerige krijgswwoorden rammelden in loos rumoer als hun strijddarren en wagenpaarden, en ieder ruiter mat schouder-breedte van den ander, om elkaar onmanhaftig te overtroeven, in tegenwoordigheid van zijn schoone vrouw Sichema. Doch Simson alléén had de Philistijsche dochter verkoren. Ook anderen wilden de zoetgeurige lentebloem plukken. Maar hij zou haar alleen liefhebben en als het moest, ook verdedigen tegen de beschermers, snaterende watervogels. O, hij wou in gastvrije vriendschap spijzigen aldegenen die toetraden onder lommer, nabij wijnranken of tot zijnen hoogen dorpel. Lichtte eertijds bij zijn volk niet reeds een iegelijk het weefsel der geitenharen tent? De zwervende roofherder van Midian of Amalek wierd zelfs niet geweerd . . . Gastvrijheid bezat ook voor hem heiliging en onschendbaarheid. Zij was uit d'adem van het menschenlijke en goddelijke geboren. Hij zou bij het groote bruiloftsmaal, tafel aan tafel laten cieren met bloeiend-groene takken en iedere vreemdeling of onbesnedene, door

het feestgeschal gelokt, mocht vrijelijk zijn bruiloftslamp aandragen en mee-eten. Hij zou hem, als een genoodigde, met een kus verwelkomen en door slavinnen de voeten doen wasschen en zalven. Doch de gewapende verspieders, de pronkwacht zijner bruid, die vleeschelijke wezens vol praal en uittarting, . . . neen, hij verlangde niet goedsmoeds deze hooge Philistijnen-eer, hem bij zijn huwelijksdish beschonken. Toch zou hij voor het oogenblik zijn toorn temperen, zijn argwaan grommend verbergen en zeven verborgen spreuken uitspreken.

IV

In het diepe, kleurig-duistere vertrek met de veruiteengebouwde, spleetnauwe ramen, waardoorheen daags velerlei gestorven licht kroop dat broeisch-donker gloeide in hoeken en onder blinde bank-nissen, lagen krijgers en bruiloftsgasten op aanlegbedden, vlak nabij de lage, hoefijzervormig-bijeengeschoven tafelen, naar aanzien en leeftijd door Simson's schoonvader gegroepeerd. Op ieder rustbed strekten, de voeten achterwaarts gedrongen, zich velen nevenseen uit, liggend in elkaars boezem, het lichaam met den linkerarm ondersteut. De minderen hurkten onder een heimelijk smulbedrijf op den grond, tusschen bontgeverfde schapenvellen. D'aanleggers dronken en aten met de rechterhand, terwijl zij de gebloemkranste hoofden overeind-wrongen op oorkussens of tegen zware rug-

tapijten steunden. Vele jonge vrouwen, ongesluierd en ongegordeld, in wijd-linnen opperkleed, het bovenlijf ganschelijk ontbloot, zaten of lagen in elkaars schoot te eten en uit elkaars drinkbekers gulzig te slurpen. Naakte slaven, die groote houten sleutels over den schouder bengelden, liepen t'allenkant aan uit zijkamers, met dampende spijsen op rood-aarden schotels. Groote stukken ramschouders-gebraad en gekookt geitenvleesch, met gedroogde vijgen en smout omlegd, wierden rondgedragen tusschen sterk-riekend wild en gevogelte, en voor den gastheer in het midden der middelste kussens ter verdeeling neergeschoven.

Manoach, Zelalphonith en Simson genoten stil-oplettende zorgen van eigen huisbedienden. Zij aten vet van ossen, geiten noch schapen, als van heilige offerdieren, en bleven strengelijk getrouw aan hun reinheidswetten. Simson zag de ontstellende verbazing zijner bruidvrouw, dat hij uit den bruiloftsbeker slechts water dronk, louter water; niets dan koel water; terwijl de gasten rondom, den wijn uit kannen, bocalen en koperen vaten ronkend en hijgend-gulzig opslurpten. Zwaar dreunden telkens houten kloppers op steenen deuren, als nieuwe gasten verlangden binnen te treden onder het ruchtig stuksmakken van potten op steen en vloer. Achter de poort van het binnenhof klonk stemmenrumoer en lijzige zegeningsmuziek. Telkens geleidde de vader der Philistijnsche, andere gezellen tot Simson en zijne ouders, onder zalvende eerbieds-betuigingen.

Den eersten avond van het huwelijksmaal, brandden er kleine koperen luchters boven koperen kandelaren, en aan alle hoeken der bedekte zoldering wierden lampen ontstoken die glommen als gloeikolen-comforen. Het olielicht der pitlampen vlamde zachter nog dan het kronenlicht. Weeke en helle glanzen vloeiden ineen en een grillige optocht van spookschaduwen, vergroot tegen de wanden, sloop bij iederen deurdraai over boven- en beneden-dorpels naar binnen en naar buiten. Langs de bepleisterde menie der muren, schommelden schijnselen vol vreemde gloeden, die van zijvertrekken uitschoten naar de cederhouten zoldering toe. Een rij Thimnathsche, zingende meisjes ging slangekronkelend langs de gasten, terwijl zij onder gezang, nu en dan uit vischvormige fluitjes schelle giltonen zogen. In het Aschdotisch en in het Hebreewsch zongen zij bruiloftsliederen en wild strooiden zij veldbloemen over de hoofden der gasten, uit korfjes die voor den boezem schommelden aan zilveren halsketentjes. Sterker jubelgeruchten juichten op. Uit de verte, achter de poorte van het binnenhof, klonken opnieuw in het avondduister, wisselstemmen van mannenkoren, trompetters en bazuinblazers, die in Simson kille huiveringen en wroegingsangst veroorzaakten. Hij hoorde heilig gezang erin, van zijn verminkt volk dat hem opriep achter heuvelen en bergen van Judaea.

Rondom de bruid drong saâm een nieuwe groep vrouwen met tophs, kleine koperen, scherptonige

cymbalen en vierhoekige harpen, waarvan de ingeraamde trilsnaren week flikkerden in het schaduwend licht. Een lange danseres had gansch het gelaat bedekt met bloedende kalkoenveeren waardoorheen haar felle glim-oogen gluurden. Zij riep en wees naar den reus uit Dan, met staatsie en overhandigde hem namens de bruid, zijn lijkhemd. Achter Simson togen aan, Philistijnen met grillige klankspeeltuigen en blaas-instrumenten, schalmeien en basfluiten, waarop zij woest windgeloei en takkengeruisch nabootsten. Telkens zwegen de loeihoorns plots; dan borrelden snerpend en schrill, Syrische triangels een raptینگelend klokkenspel. De bruid wierd verheerlijkt en in kransen van gouden bloemen gewikkeld, onder wisselende zangwijsjes. In de hoefvormige opening tusschen de tafels, dansten tien tengere meisjes vlak voor het bed waar Sichema lag. De Eerewacht-krijgers sloegen onverwachts het scherp hunner zwaarden tegen elkaar aan, zoodat er vonken knetterend rondspatten. Van hun bedden rezen zij lenig overeind, alsof zij hun ijzeren cikkelwageningen beklommen, en snel-woest drongen zij tezaam achter de bruid. Weer klonken de loeihoorns, waartusschen jongens hamerden op uitgeholde klinksteen. Met handengeklap en voetengestamp begeleidden de bruiloftsgasten rhythmisch zang en muziek, en hoog steeg uit, een razernij van verrukking en vervoering, onder den roeswellust der wilde en eeuwig-zich-herhalende wijzen.

Sichema zag bleek van ontroering en haar sterren-

oogen blikten teeder en mild naar Simson, die rechttegenover haar neerlag op een geweldig rustbed, van allen afgescheiden. Zij begreep niets van zijn soberheid. Het leek haar een kwelling, een marteling van eigen begeerten. Hij raakte geen vleesch, geen wijn, geen gebraad, geen ongezuurde koeken. Hij luisterde vervoerd naar tambourijns en schudhoepels en het bezwijmelend razen der donkertonige scheminiths, die achtsnarig zongen in sombere basdiepte. Hoe die Hebreewers verzonken in de muziek hunner neginoths en schofchannims! En hoe brandden en schenen woest Simson's oogen, bij het hooren der krijgsbazuinen of bij het angstig-lachende loeien der kromme sjophars in den nacht! Hij gebruikte slechts wat honingvloeisels en een beker water, en tóch zoo dronken van dwarrelende klanken, alsof de engelen op trommelen roffelden en in pijpen bliezen. Hij mocht zijn lippen met geen onrein voedsel bezoedelen. Onrein was dus wat zij verorberde. En toch zou die geweldige, die woesteling uit Dan, zoo uit zijn vaderhuis, straks na het koude bad, haar enkelspannen breken, haar lippen zoenen en begloeien met zijn mannen-adem. Zij beefde voor zijn dol-koenen, soms verwilderden hartstocht-blik. Zij wou terugtarten, maar de goudvochtige oogen bleven krachtloos staren naar den Hebreewschen reus die niets deed dan zwijgend glimlachen en zacht zichzelf vervroolijken, onder het plagen van een roode spin. Om Simson's machtigen hals zag zij weer even glinsteren, bloedrood, zijn rubijnketen van gekroonde

granaatappeltjes. En zij betastte zelve nu droomerig de goudgebloemde linten van haar hoofdband, waarin Simson donkre paarlen had laten vlechten. Sichema zuchtte, wijl zij zich nu kleinmoedig voelde. Toch, de dag van morgen was voor een iegelijk verborgen. De nacht zou ook haar onrust en knagingen stillen.

Het schermutselend plagen van de beschroomd-verleidelijke, met myrthe-takken gecierde bruid begon opnieuw. Plots wierd zij uitgelaten-speelsch weggetild van haar rustbed, door de tengere dans- en tambourijn-meisjes, om telkens in het vrouwenvertrek, haar kapsel anders te laten tooien en van kleedij te wisselen. Eentonig gezang, slingerdans en heet geruisch der schudhoepels, begeleidden iedere geheimzinnige wegvoering der bruid, die na korte poos verscheen, dan in het purperdonker, dan in weerlichtend hemelsblauw, dan in het zonne-wit, terwijl een wonderlijke veelsoortigheid van verblindend-gepolijste ringen en gouden gespen haar heupen, armen, polsen, handen en ooren beflonkerde. Over Sichema's borst hing, iedermaal opnieuw, de gouden bruiloftsgordel door Simson haar bij het tweede bezoek reeds geschonken. De gouden bikkelen en belletjes glommen erin als stukjes hel vuur. Het gezang rondom, bleef gonzen zonder einde, onder het snerpend en uitwaaierend getokkel der vierentwintigsnarige harpen. Telkens wanneer Sichema de eetzaal weer wierd ingedragen, bonden de feestgasten haar een blinddoek voor de beschildeerde oogen. Dan moest zij Simson tastend zoeken tusschen

zingende genoodigden en gezellen. Zoo zij misgreep mocht degeen dien zij verkeerdelijk vatte, aan de schelletjes van haar bruidsgordel? lacherige spotmuziek ontlokken en sprongen stemmen jolijtend dooreen:

- Gooi koorn . . . koorn . . . Vermenigvuldig u . . .
- In lengte van dagen . . .
- Olijven . . . olijven en vijgen.
- Geen tarwe-oogst!
- Bewaak haar maagdom . . .
- Gewin vrienden! . . .
- Druiven slechts . . . geen vijgen . . .

V

Den volgende dag wierd ook de bruidegom door onbesnedenen met lange vangtouwen en door vrouwen met koolzwart geverfde brauwen en zware koperen ringen in den neus, geplaagd en bezongen. De tuchtiger moest trouw zweren bij het meisjes-altaar met grijnzende afgodjes gecierd, wyl zij Simson's bezwijmende liefde kenden voor de Philistijnsche godin Asthoreth. Hij voelde iets over zich als de geronnen pronk van een dooden pauw. Twintig ontzachlijke sjophars sperden de loeimonden wijd open aan zijn ontstelde ooren. Simson huiverde bij het hoorngesang en hij schudde zijn lange githaren. Want hij leefde weer in het Wonder; hij luisterde weer, onder het bazuingeklank, in zichzelf, in begoocheling starend door de muur-lichtgaten, naar de zingende woorden:

Dan zal voor zijn volk in de bres springen
Als een der Richteren Israëls.
Dan zal echter zijn als een slang aan den weg,
Als een basilisk aan den landweg,
Die wreed in de hielen der paarden bijt
En de ruiter valt achterover.
Alleen op uw bijstand hoop ik, o God!

De klankspeeltuigen in heet geraas omgonsden
Simson nu van allen kant en voor zijn starende oogen,
verblind, zag hij een dans van hemelsche lichten . . .
het Wonder . . . het Wonder dat altijd om en in hem
was . . . waardoor hij al zijn krachten en ingevingen
kreeg. Tegelijk zag hij zwalpen de gele zee van zieden-
den haat der Philistijnen. Plots wierden bruid en
bruidegom, door bloedverwanten en eenige krijgers
met vioolvormige schilden, opgedrongen naar den
voorhof, onder den blooten hemel. Van de bevolking
buiten, ook genesteld op de lage daken, klonk soms
gejuich dat in krijgsgewil scheen uit te jammeren.
Wraakgilsters reiden zich tezamen. Voor de be-
schminkte aangezichten droegen zij goudpurperen
vogels, met schelle stoffen opgetooid, en de achterste
groep vrouwen besloeg dof-hol en bonzend, leege
calebassen. Het voorhofplein wriemelde van gasten,
die allen schreeuwden en zongen door malkander.
Simson-zelf onderscheidde niet meer of het jubel-
vreugde of haatwoede was die uitbrak onder de
olijfboomen. Doch even onverhoeds weer, uit de

binnenste volte trad de beschermwacht van Sichema naar voren en leidde in kringen de bruid om den bruidegom. Nu wierd Simson geblinddoekt; moest hij Sichema grijpen en rond haar heene dolen en haar sluiers vatten.

Simson deed alles mee in een onnoozele onderworpenheid en zoowel de gebruiken der Philistijnen als die der Hebreewers, scheen hij in voorkeurlooze rust te eerbiedigen.

Over de vloeren van gekleurd steen, stuwden de bruiloftsgasten van het maal naar den voorhof en den openbaren weg, opgejaagd door de razernij van muziek en zang. Het volk uit Dan, dat naar Thimnatha was opgetrokken, wierp uit boomkruinen en van heuvelen-hoogten, koorn op Simson's vrouw en velen zijner vrienden, tusschen de gemeene landlieden, kreten haar toe:

— Wees vruchtbaar en vermeerder u! . . .

Tot, onder zinloos gestoot en gedrang, bloedverwanten en gasten weer tezaam naar hun ligbedden terugkeerden. Van alle kanten wierden middelerwijl geschenken van genoodigden aangedragen en met daemonische vroolijkte ingezegend.

— Voor den roofleeuw en zijn lam, die slechts heete linzenmoes nuttigt . . .

— Voor den doodsverachter, den held Gods!

— Heil zijn wapperende manen . . . Dagon gewijd!

— Een legerslagorde voor Mahane Dan . . .

— Dauw besproeie zijn lokken.

— Heil den grijpgier van Zoreah en zijn teerkost!
— Cier hem met de goudgele aren van Esthaol's vlakte . . .

— Een stad . . . een bloedstad op de geweldige schouderen van Simson, uit de legerplaats van Dan! . . .

— Bij de cederen van Gara, . . . heil den loerhals van Israël's grond!

Zoo wierden alderlei kreupele wenschen naar den reus toegelachen. Toch wist hij zelf niet van wien; of het werd geroepen door Philistijn of door Hebreewer; of het spot, haat of bewondering mocht heeten.

In brul-rumoer en krank gezang drongen de dertig krijgers bijeen, sloegen woest-geweldig lansen en zwaarden knetterend tegen elkaar op en vergden voor het laatst te dansen met de ongesluisde bruid. De vrouwen, schuw, toch verlangend, beduiden Simson, onder het driftige schommelen harer oorschelpen, dat ook hij met haar moest dansen. Maar hij schudde zijn leeuwenmanen en weigerde. Zijn wijd-donkere kinderoogen volgden in angstige oplettendheid en scherpte, de zwevende Sichema tusschen de rondwervelende krijgers die gek sprongen als duivels over brandende fakkelen.

Van alle kanten gingen weer groote schotels vijgekoeken en gebakken rond en kleine, bronsnaakte slavinnetjes, riekend naar rozenwater, droegen vruchten aan in korven, overhangen van helgroen-bebladerde takken en trossen. De bloedvrienden strooiden bekers wijn rond, loofden de bruid buitenmate en bezworen

in duistere toovertaal, de macht van booze geesten rond haar adem.

Beeldsprakig en stormachtig van woord, dankte Sichema's vader, purperhoofdig, terwijl hij de vijgwratte op zijn neus verlegen-traag bekriebelde. Hij verheerlijkte zijn dochter, den witten balsem van zijn geluk; hij bezong haar eerbaarheid, haar teeder-felle schoonheid en haar bloesemende jeugd. De dag hunner bruilofte was hem de zon zijns levens! Hevig zegende hij Rahab, het duistere gedrocht der slapelooze nachten en Lilith, den sluipenden nachtgeest.

Het wierd Simson als een inneveling in ondoordringelijk veelgodendom van heidenen.

Onverhoeds drongen de gekoperde krijgers der eere-wacht, onder dwaze buigingen, Simson en Sichema naast elkander. Vier zwaanwitte knapen verschenen hel-blank uit den voorhof en droegen boven hunne, met boomschors omwonden hoofdjes een guldenen hemel aan, dien zij op vier stangen tusschen de vloersteenvoegen inplantten, waaronder zij het bruidspaar vingen. Tien harpzangers en een kinderkoor van meisjes jubelden met hoog-lichte stemmen vanuit de bovenvertrekken een verteederend bruiloftslied waarin geluk, overvloediglijk als de dauw van den Hermon, hun wierd toegewenscht. Eerst ná het koor zonk er een huiverende stilte over de gasten uit. Het lied ontroerde alle feestvierders. Want het was vol zinspelingen op verbroedering en uitwissching van veete en haat.

Simson, naast zijn jonge vrouw, beefde van kruin tot hiel, onder den gouden hemel boven zijn hoofd gespannen. Koud doorilde hem de ontroering. Hevig greep hem iets in dien kinderzang, en toch stemde het lied Simson somber en argwanend. Er duizelde een vreemde weemoeds-gedachte in zijn hoofd. Hij voorvoelde een list, een overrompeling in de duisternis, een vernederende overmanning van zijn heldennatuur in dit zoete lokken naar vriendschap van doodsvijanden. Hij besepte dat de Philistijnen hem wantrouwden en ook den Geest van Jehovah, die telkens over hem kwam.

Sichema weende en keek bekommerlijk naar Simson, den Hebreuwer, en bang naar het witgedoekte hoofd van de stille, bleeke Zelalphonith op. Weer ging er slingergewijs een rij van blootvoetsche jonkvrouwen en jonkmannen in schitterwitte kleedij langs hen henen en bestrooide hunne hoofden en den gouden hemel waaronder zij stonden, met groen en bloemen. Zij zongen een allegorisch lied van de wassende maan en van horizon-lichten, die het lot van bruid en bruidegom zouden bestieren. Twee Moabietische meisjes, rinkelend van gouden en zilveren munten, sloegen daarop twee groote kromme zwaarden vonken-knetterend tegen elkaar op.

Het stemde Sichema stil-gelukkig, dat zij geen bijwijven van Simson zou zien verschijnen. Want zij had in al klemmender verbazing vernomen, dat deze geweldige man uit Dan, nog altijd in kuischheid leefde.

Sichema wist niet goed waarom, doch nimmer verklaarde hij haar iets van zijn godgewijd bestaan. Misschien nu, nu ná het feest, alleen en tezaam, zou Simson al zijne duistere en beangstigende geheimen haar, zijn vrouw, haar het aldereerst biechten in het zoete echtbed.

VIERDE HOOFDSTUK

I

Dien avond van het luidruchtig-zevendaagsche feest, buiten omgloeid van woeste fakkelenschijnsels, wierd Simson plots door een weemoedig-vroolijke bui overrompeld. Er klonk iets guitig-grilligs en geestigs in zijn trillend-diepe stem en er flitste tarding in zijn bedwelgenden machtsblik. De bruidswacht der dertig Philistijnen verzocht hij zacht-dartel, zich te groepeeren niet naar aanzien en leeftijd, doch naar de zwaarte hunner pronkgouden cierselen, naar de breedte hunner vinger- en oorringen. Van alle kanten viel er een stilte in het laag-duistere vertrek. Simson's eerste dronk, — gezegend blank water, verklapte hij glimlachend, — gold zijn bruid.

Ook hij, met bewogenheid, bezong de schoonheid van het hindevlugge meisje uit Thimnath. Hij noemde haar beschermend als lommerschaduw en haar adem geurig als kruidenzoet. Hij bezong haar zwartgouden sterrenooien, soms vol van morgennevel. Hij bezong haar droomerijen en de verleidelijke bekoring van haar

smachtenden mord. Hij prevelde iets driest-gelukkig over haar zingende stem, die de heftige hartstochtelijkheid van haar gebaren temperde. Toen herdacht hij zijn moeder en haar reine vroomheid, aan wreede pijn en smarten sprakeloos ontbloeid. In Simson's stem zonk een teedere droefgeestigheid. Daarna plots danste zijn geluid op in een schertsende scherpte, toen hij de moeder der bruid ging loven. Neem ter oore . . . zij was als het klinkende rumoer van dooreentuimelende drinkkannen en bekers, en gelijk feestvaten: gauw vol, gauw leeg. Zij glom vroolijker dan het goud harer zware armbanden. Ook Manoach vereerde hij met onkleinmoedige gedachten en daarna den pralend-hoffelijken vader der bruid die geen oude sandalen wegwierp voor hij de riemen van nieuwe voelde knellen om zijn onstuimigen heldenvoet.

In al wat Simson zei klonk een bezielende kracht, een stoute verbeeldingsdrift of giste een stille ironie. Hij zinspeelde niet op veete, schennis, ervvijandschap, noch op zijn roeping als Richter Israëls, terwijl het toch diep van binnen in hem zong:

— Maak u op, Simson . . . Gij draagt den arend in uw vaandel! . . . Eens zal de Heere de Philistijnen in uwe hand geven. Gij vecht alleen . . . gij wilt geen aanvoerder van oproerige troepen uit uw volk zijn . . . Gij vecht alleen . . .

Hij verzwegen heilig zijn geheimen met God en de reus uit Dan, die zoo goedgehartig en kinderlijk zich kon onderwerpen aan het allerzwakste, sprak nu in een taal

vol humor en ingetoomden spot. Tot de geel-gekoperde krijgers, wreed en trots, richtte Simson zich vooral:

— Gij sterrenkijkers en strijdmannen uit Gaza, Askalon, Aschdod, Beth-Cherim en Ekron . . . gij smeedt zwaarden en lansen en wij, uit Zoreah en Esthaol . . . wij gebruiken ze . . . Bezingt mijn schoone bruid, Philistijnen . . . want zij is van úw bloed en wordt mijn bloed! . . . Gij kunt de stad vercier en . . . ik zal de stad bestieren . . . ook in het donker. Want ik ben als een avondwolf die duisternis begeert om beter te zien. En toch . . . schimpt mij geen bende-overste, die u tart met een krans van coloquinten in het haar . . . Komt . . . gij zijt groote helden, Philistijnen . . . Gij mint geen week en weifelend snarenspeel bij avondstond, geen treurdans van kreupelen . . . Noemt Israël u niet: Cheretim? . . . Uw vechtarmen kronkelen zich als boomwortels d'aarde in. Gij klauwt uw vijand neêr, slag op slag, gij baardgieren! . . . Uw ijzer-beslagen strijddarren en wagenpaarden vermoorden wel met hun rumoer onze bergenstilte, maar toch kan Israël veel leeren van uw schuimende onverschrokkenheid en uwe kwinkelerende luchthartigheid die is als vogelenzang in den zommormogen. Van Abimelech's tijd zijt gij al dappere schutters, o vreemdgetooiden! De dood gaat reeds het spannen van uw boog vooraf. Doch bezingt de heiligheid mijner moeder en de schoonheid mijner bruid. O, gij oude hyena's,

---

Cheretim: krijgsochtigen.

gij zijt veel geruchts gewend en slikt geen kwaad venijn, al scheldt men u sluipmoorders en roovers . . .

Manoach bestaarde Simson met stamelend ontzag. Zulk een bittere scherts, toch zoo achteloos uitgesproken als gold ze een aardsch nietigheidje, had hij nog zelden van zijn dol-koenen zoon gehoord. Wel wraakgierig schreien van haat, als d'erfvianden van Israël, bij groote droogte of in godennood, kinderooffers onder de stammen Dan of Judaea zochten. Want Simson streed tegen allen: tegen Phoeniciërs en Idumeërs, tegen Moabieten, Amalekieten en Jebusieten, als het moest. Maar de Philistijnen, die muggen en motten van het Westen, verachtte hij het diepst. Hoe kon zijn zoon dan zoo stil-tartend schertsen? . . . Doch Zelalphonith ontstelde zoet bij zijn stoute, slechts inschijn-bezadigde woorden. Want zij besepte vaag, dat er iets beangstigends-van-voornemen broeide in Simson's wilden geest, boven de natuur van zieken, gebrekkigen en zwakken geboren; dat hij niet in krachtsgeweld, hoogmoed en zelfverblindings, van Jehovah was afgedwaald onder de hemelmeters, als goddelijk Naziraeër . . .

Toen de Hebreeuwse zweeg, klonk er tusschen harpen- en cymbalen-spel gillend juichgerucht van magen en bloedvrienden, door rooden schijn van lanteernen bewiegeld. Ook uit de gehelmde, heidensche krijgers verrezden bruiloftsredenaars, die gansch anders dan Simson, met wreede dartelheid, zich in zelfverheerlijking op ras en vechtmacht verloren.

Schel begonnen zij te pronken op hun rooftochten in gebergten en woestijnen, tegen vijandelijke stammen; op hun buit: kudden schapen en runderen, en op hun veroverde schatten aan zilveren manen en gouden halscieraden van kameelen. Zij begonnen te pronken op hun reuzen eertijds, uit de duistere valleien der seraphs en op de vernielingskracht van Dagon, die oplichtte in den glans van duizend gouden nislampen, flonkerend als de gesternde nachthemel.

II

Simson lag te trillen van ingehouden woede op zijn rustbed. Zoete rook van aloëhout prikkelde hem de keel en bruiloftslampen van weggaande en naderende gasten, zag hij als zwevende vlammen, heen en weer. Bij het heilige graf van Abraham en Sarah, . . . bij de heilige en stille vroomheid zijner moeder, . . . het laffe gekraai en zwalpend geschetter van de oorlogszuchtige rekels, verhit als Syrische paarden, zou hij met een stentorischen kreet wel willen smoren! Want hij wist van zijn eigenen jammerlijk-bedeelden broederstam Dan, hoe deze, eertijds in verdrukking, zich een weg gebaand had naar het Noorden en, beitel tegen beitel, dwars door vijandige bevolkingen, aan den voet van den Hermon zich te nestelen kwam. Hij wist hoe zijn stamgenooten-landverhuizers toen de Sidoniërs vermetel en wrikkeloos hadden bevochten en bedwongen, en hoe overrompelend-snel zij het nieuwe vruchtbare

gebied in bezit namen. Toén vermochten de Canaänieten niets tegen de Daniëten, die aandreigden als rosse donderwolken . . . Waagde dit handjevol, dit geraasmakende, glimmende bendetje nu hem, Daniël uit de Zon, uit het Zuiden, hem die Jehovah's kroon droeg, te tarten? Al waren zij in zwart albast saâmgekropen, hij stootte ze tot gruis met één knuistslag. Toch zou hij onder domme drift-uitbarsting nu alles bederven. Eens moesten deze waggelende krijgers, onder Jehovah's gericht, hun snorkend geblaas bitterlijk bezuren!

Een Philistijnsche zelfverheerlijker snakte naar adem, toen hij zijn laatsten snoefzin voltooide: dat alleen onder het volk van Caphtor, oorlogstucht, moed en eerezucht leefden, . . . dat zij de sterren zouden verduisteren met het onweer van hun aantal. Een paukslag druischte zijn snoevende woorden achterna.

Manoach en Zelalphonith durfden nauw de oogen heffen naar Simson, ieder oogenblik een ontzettenden uitval vreezend.

In wrokkende wisselbeurten kreten de mannen dooreen, afgunstig:

— Wij Philistijnen, schenken u, ongedeesemdbroodeter, een vrouw . . . wij uit het brandende merg der Porusata . . . wij uit de roode schemerstad Caphtor, waar Beth-Asthoreth haar zilveren lampen brandt tegen de gouden lampen van Dagon.

— Weet, looze Hebreëuwer . . . wij traden tegelijk

met de krijgers van Jozua het land Canaän in, het bloeiende laagland . . .

— Vroeger . . . veel vroeger!

— Wij waren de dauw . . .

— Zij de hagel . . .

— Wij de donder! . . .

— Onze glorie omstraalt al Gerar, waar uw Aarts-vader Abraham toefde, de Vader der volkeren! . . .

Wij stammen van Casluhim en verjoegen d'Aviem!..

Simson glimlachte en sprak verheerlijkend:

— Het goddelijke wezen Jehovah schonk u macht, eer en veeltalligheid als het veldgedierte! . . .

— Da . . . gon! . . .

— Daa . . . gon!

— Daaa . . . gon! . . . Jehovah-knecht!

Al sterker joegen en huilden de nijd- en woedestemmen der Philistijn-krijgers, terwijl zij hun drinkbeters tegen elkaar opstootten in hellen klank, doch inwendig rillend voor Simson's schaduw-donkere macht.

Sichema ontstelde hevig; zonk met bevende oogen bleek op haar kussen in. Een harp, achter haar, tokkelde wild en snel en zweeg plots. Zij durfde den haat der feestvierders niet meer omspannen. Sichema wist dat zij, in drank opgehitst, als stootende stieren opstormden en hun handen in bloed begeerden te doopen.

Een slavin, haar bevangenis bemerkende, schoot toe en besprenkelde mild haar bed en kussenen met myrrhe. Zij vreesde zeer voor Simson's heil. Ook haar

ouders keken benard rond en probeerden den uitdagen-toorn der krijgers te sussen, door hen te wijzen op het gebraden lamsvleesch dat zoet-geurend rondging. Waar bleven eerbied en hoffelijkheid, jammerde Sichema's vader, zoo gesteld op vrede, vormen en zegebeden tegenover den held en zijn ouders? Hij zelf voelde zich een knechtje, een vloot naast Simson. Doch weer schreeuwde de kleine olijfperser-krijger, onder potsierlijk dreigen op zijn geschubd schild slaand:

— Wij, van de vorstendommen Gaza, Aschdod, Ekron . . . wij wiegelden eerder op de golven dan de bendehoofden der Phoeniciërs! . . . Wij zijn hier de stem der vreugde . . . Wij schenken hier de stroomen der vreugde . . .

— De Phoeniciërs zijn laffe angstzielen, die Jafo niet naderen durven . . .

— En wij vechten alleen voor onze stamvaderen . . . Wij zalven onze koningen met nardus . . . wij . . . wij schenken onze vrouwen pronkgordels en onze mannen vijeboomgaarden . . .

— Helden, groote helden! . . . viel Simson in, met een spottende overdrijving van stem . . . Gij aanleggers, verrast als bloeiend riet in den winter! . . .

— Onze priesteren van Dagon, te Aschdod, belachen uw Richteren! . . .

— Jehovah-dienaar! . . .

Plots, grauw van woede, rees Simson reuzegroot overeind, tusschen de ontstelde aanliggers en wijnslurpers, terwijl zijn roode mantel dreigend in de

ruimte hem nog nafladderde. Hij Naziraeër van Elohim, door aartsvader Jacob als een Messias gezegend . . . hij Suffeet . . .

— Nu genoeg van Dagon hier, aan mijn maal, onbesnedenen . . . nu genoeg, ontuchtige wolkenkijkers, wildkruid- en drabslikkers! . . .

Een schrik stolde de woorden op de lippen van den kleinen krijger, terwijl zijn schild hevig trilde in zijn donkeren knuist.

— Genoeg van Aschdod . . . van het volk met het hondenvel! . . . donderde Simson's stem nóg eens . . . Nu genoeg van bezoedeling en vrijsteden! . . . Ik walg van het roode zout uwer twisten en van uw geheimzinnige machten! . . . Genoeg! . . . Sichema, sluier u opnieuw . . .

Een angststijte huiverde door de feestvertrekken. Doch de oudste en aanzienlijkste der krijgers, de reuzige opper-bruidsgeleider, verhit en bedwelmd van wijn, geweldig in zijn koperen, gebrandschilderd pantcier, herwon zich het eerst, trok zijn zwaard en tartte roekeloos door, met brassende vloekstem:

— Zwijgen van Aschdod, Daniet? . . . Zwijgen? . . . Wij? . . . Waarom, ongeschorene? . . . Bij al onze stamheilgdommen . . . al stak uw schouder boven den Thabor uit, spreken wij nóg! . . .

En mee riepen nu velen uit de krijgersbent, rechtop voor hun aanlegbedden, de slankspitse zwaarden ontbloot, terwijl hunne schaduwen boven elkaar uitdrongen op de bemeniede muren:

- Niét zwijgen bij het bruiloftsmaal!
- Wee al wie er bloêd zijn! . . .
- Nooit zwijgen! . . .
- Klinkt óp bazuinen! . . .
- Wij spreken van Aschdod en Dagon naar het óns, Philistijnen lust en wij kijken er naar met zooveel oogen als er van honderd scorpioenen glinsteren in het kreupelhout . . .

En de opper-bruidsgeleider, reuzig oprankend in zijn koperen kolder, brak uit een hem half-verstikkende dronkemansdrift los:

— Wij . . . wij zwijgen, Hebreeuwer? . . . Zwijgen . . . de Edo . . . mieten . . . als zij erts en goud rooven . . . uit . . . het ge . . . gebergte Seïr? . . . Zwijgen de roovers aan deze en aan gene zijde van . . . de . . . Jordaan? . . . Wil uw God ons de hersens met uitzinnigheid slaan? . . . Zijt gij zijn hamer? . . .

Een Askaloniet kreet:

— Wij spreken . . . wij zijn zonder blaam . . . en den wind niet kwijt! . . .

— Wij zoeken geen zandkorrels aan stranden . . .

— Wij vreezen geen Kaleb II, die de stammen Sefai, Ahiman en Talmai uitroeide! . . .

— Wij spreken allen . . . mannen uit Thimnath, uit Gaza, uit Aschdod . . . Dood aan den nieuwen Kaleb . . . dood aan d'Uitverkorene . . . en hij verdwijne in zijn bruidskamer! . . . Sichema blijve ongesluierd . . . en hier, tusschen de mannen! . . .

— Wij trappen op de bedompelde purperslakken ... die kruipers!

In wrok, heesch, schreeuwden de krijgers:

— Wij zijn van Enak ... Dood aan een nieuwen Jozua!

— Van Gath, Gaza en Askalon rennen wij áán met wapengeweld! ... Wij fieren feest met u, maar in óns huis! ...

De oudste, in berstwoede, met zwartachtig-rood-opgezwollen gezicht, gilte naar Simson:

— Gij dwaze waterzwelger uit Zoreah ...

— Málle waterzwelger, ... hoonden de krijgers mee.

— Gij durft niet eens den wijn van Gaza en Thimnath proeven!

— Gaza, Gaza brengt den eersten wijn ... de vroegste vruchten! ... Onrein alles van het reine beest!

— Het reine beest! ...

— Hij is op zijn hoede Simson ... brave Simson!

— Arglistige Hebreeuwewer ... gluisper ... brave, bráve Simson! ...

— Hij durft niet drinken ... hij durft niet eten ... geen onrein beest!

— Breng hem ongegisten wijn ... het schaapke.

— Slurp zuiveren wijn!

— Hij durft niet ... Moeten wij jouw minachting dulden? ... Mannen van Gath en Askalon, drinkt ... drinkt ... drinkt en aanhoort het ijzeren wielenslied

onzer strijdwagens . . . Mannen van Gaza en Ekron, drinkt . . . drinkt! . . .

Hoonend en spottend bleven de krijgersstemmen loeien over Simson heen. Vaster van stem brulde en donderde d'aanvoerder-reus, met de roode wond-scheur over zijn wang:

— Wat zijt gij voor een wezen, gij Hebreeuwer, met uw wonder-vertelsels . . . dat gij geen wijn, geen ge-braad, geen vet moogt gebruiken? . . . Wat zijt gij voor een Godsman . . . die geen wentelaar of geen rog en geen aal mag slikken? . . .

— Hij wil een slang met schubben en vinnen!

— Kent gij, Simson, . . . kreet de oppergeleider ál scheller, . . . niet het genot van de dronkenschap? . . . Van het dwaze, het uitspattende van den wijn, . . . het gistende bloed onzer goden? . . . Ben je op je hoede, jij tuchtiger, die boomen uit den grond wortelt, en als redder gezonden door Jehovah? . . .

Van alle kanten stortten haat- en spotstemmen op hem neer uit de krijgersbent:

— Simson is op zijn hoede!

— Hij kauwt slechts op druivenpitjes en veegt het heete zand uit zijn oogen! . . .

— Hij drinkt water . . . water tegen de Venus-zweren! . . .

— Louter water!

— Of hij vult zijn buik met oostenwind!

— Als de Hethieten op het gebergte Judaea!

— Asthoreth's gebed . . . de groene maan!

— Het gebod zijner volksgenooten . . .

— Hoe liefelijk!

— Gij drinkt niet Hebreeuwer, wel . . . om ons te smaden! . . . gilde de opper-bruidsgeleider diktongig, terwijl zijn zwaard flikkerend zwaaide boven zijn helm . . . Hebben wij dan schurft, kanker, pestbulten . . . of heimelijke gezwellen die de Hebreeuwers besmetten? . . . Zijn wij zoo vervuild? Vallen onze wenkbrauwen uit? . . . Worden wij doorvreten van een wormziekte? . . .

— Hij lust niet, de tongkastijder, die dommekracht . . . Hij snuift liever de lucht van zijn geboorteplaats en van gekorven sprinkhanen! . . .

— En van het veld van Sephala . . . Hij riekt naar pek! . . .

— Hij mag niet . . . Hij riekt naar pek!

— Van Jehovah niet, den Woestijnvader . . . mag hij niet!

— De Roode Loop heeft hij . . . d'afgezonderde, die ons wil uitroeien met wortel, stam en tak . . . ons dooders! . . .

Brullender lachte ironische hoon over hem heen.
Zelalphonith kreunde:

— Wee ons . . . wee ons! . . . Gezegend de naam van Jehovah, in alle eeuwigheid heilig . . . heilig het Woord van God! . . . en bezwijmde half tegen Manoach op.

— Mannen drinkt . . . drinkt den wijn uit Gaza en Thimnatha!

— Telt de lampen van al de nieuwe gasten . . . en telt de bekeren!

— Drinkt mannen . . . drinkt den wijn van Thimnatha! . . .

Al ophitsender raasden zij door, terwijl Sichema onder het ijzige zwaarden-geflinker ineenkromp van benardheid.

III

Simson's gelaat vergramde vreeswekkend. Hem mishaagde de wending van het gesprokene zeer. Zijn hart jeukte van begeerte, de lallende bent van roekloos-dronken en pronkende feestvierders uit elkander te slaan of ze te vernederen tot lummelige tempel-waterscheppers, gelijk Jozua de bedriegelijke Gibeonieten. Maar hij zag de doodelijke verstijvings-vrees van Sichema en de schrikgelaten zijner ouders. Vooral Zelalphonith, zijn moeder, zat met opengespalkte, dollen angst-oogen overeind-gewrongen op haar rust-bed. Daarom was Simson, hevig ontroerd, weer gaan aanliggen, terwijl hij strak den rooden schoudermantel langs zijn lendenen en naakte beenen plooid, alle vernielwoede wrokvast in zich terugdringend. Want eens toch zou hij den grond hunner steden met zout bestrooien en muren verdelgen rondom . . .

Bazuinen loeiden weer achter de kruisgang-poorten van het binnenhof. Simson mijmerde: hij wilde toch geheel iets anders. Hier, temidden zijner fel-krenkende

bruilofts-vijanden, verkroop in hem een heimwee naar zijn volk, naar vrienden en verspieders uit Dan. Hier, onder deze dronken en hoogmoedige wijnzwelgers, werd zijn onthoudingsgelofte een schijn-schande en het Naziraeërschap-op-zijn-hoofd, een beleedigende kwelling. Toch, . . . hij wou ze zoet sarren met een onoplosbare raadselspreuk, . . . en niet vechten bij het gastmaal, onder den beefblik van Zelalphonith en het angststaren van Sichema. Al brandde zijn wrok, zijn liefde brandde heviger.

Ook de krijgers schenen zich te bezinnen en voelden geruststelling door Simson's schuw breidelen van zijn moorddrift, geweldige kracht en hevigen toorn.

De kleine uit de eere-bewakers, lag zijn geitenharen dek uit te plukken en snoof gulzig het reseda-achtig zoet van een hennaplant in.

— Uit het dal van Engedi, Enakietendwerg, . . . lachte plots goedig Simson naar den potsierlijken snuiver, . . . ik ruik het! Ze bloeien in de lichtgroene nachten, in den maneschijn! . . . Ik ben een droom-ontvanger . . . een gezichten-ziener . . . Shalom! . . .

De krijgers om Sichema wankelden in hun kijk op den reus. Was hij een arglistig misleider, een bezinnend veinzer en huichelaar, deze geweldige, toch wreed-ondoorgegrondelijke man uit Dan, die één oogeblik valsch-vriendelijk lachte om een beuzeling, een ander oogeblik losstormde als een windhoos? Doch weer rinkelden onder kramplachen der eerewachters,

de drinkbekers driftig boven het hoofd van Sichema tezaam en weer loeiden de hoorns, tokkelden de cythers en galmden de fluiten.

In Simson kroop opnieuw heimwee naar Israël, tus-schen sjophars en harpen. O, hoe haatte hij nu den roes der waereld! Hij hoorde alleen het zegelied van Deborah, het stoute beurtgezag, bij eerste nachtwake:

Zoo moeten zij omkomen
Al Uwe vijanden, o Heere.
Die Hem liefhebben toch, blinken
Als de zon
In stralende kracht . . .

Toen, midden in gezang en geklank der Baäl-die-naars, verrees Simson opnieuw van zijn krakend ligbed-En hij verzocht met heerschergeslacht, om stilte. Als een satirisch en schertsend spreker begon hij eerst al hun listvragen te beantwoorden met springvlug vernuft. De Hebreeuwer glimlachte zacht en een fijne ironie trilde weer om zijn goeden mond.

— Mag ik mijne machtige gasten, die om mij heen staan als een belommerde vallei . . .

— De Hebreeuwer spreekt . . . Hij slaat zijn olijf-boom af! . . .

— De stamheld der Uitverkorenen! . . .

— De woestijnzwerfer, met stuifzand op den rooden rok!

— Hij spot . . . hij hoont ons!

— Hij verandert ons in wolven of honden... Weest op uw hoede, mannen van Gaza en Gath... hij is als de peperboom!...

Een wemelend gewirwar van vraagstemmen dobberde op verbazing en halve ontzetting.

— Een raadsel opgeven? ... voleindigde Simson eindelijk zijn onderbroken zin bedeesd, toch vastberaden.

Sichema, bleek, hevig verschrikt, sperde de sterren-oogen wijd. Zij heesch zich weer overeind en haar lichtend kleed kreukte zij woest saâm, in angst. Zij vreesde voor haar Simson tusschen de wraakgierige stamgenooten, tusschen de trotsche en hardnekkige pralers, die hem misschien naar de gewijde bosschen waagden te lokken. Hoe kon haar tuchtiger, stout in al zijn daden, zooveel verdragen en verduwen en zoo geduldig-droef deze zwetsende dreigers laten uitrazen boven zijn leeuwenhoofd? O, zij zocht het vuurglanzige van zijn helden-oogen.

Van allen kant drongen de gasten tezaam, vrouwen en mannen. En allen riepen in jubelende toestemming:

— Een raadsel?

— Laat hooren ...

— De Hebreeuwër laat ons raden, ... viel spottend een Philistijn uit, met een wee-hooge vrouwelijke keelstem, als van een gesnedene.

— Een raadsel? ... vroeg peinzend Sichema.

Zij begreep niet waar haar Simson heenwilde. Ook Manoach murmelde versuft na:

— Een raadsel? . . . Een raadsel? . . .

Maar Zelalphonith keek kalm en bevroedde dat het dreigende gebeuren, door Simson innerlijk weer was afgewend. Neen, nooit vergat haar zoon Jehovah, . . . zoo bezon zij diep. En Naziraeër's moeder hilde stil binnenin, van geluk.

Toch bleef er bange, groeiende spanning onder de feestvierders. Was het bedriegelijk-geestig elkaarraadsels-opgeven dan zoo iets bevreemdends? Heel Israël verhaalde en zong liederen of loste raadsels op, bij feestmaal-vreugde, tusschen dankoffers en gebed.

Doch niet het raadsel, maar de toon waarop Simson sprak, de sluw-sarrende zekerheid erin dat geen Philistijnen-brein het kon onthullen, bracht een gejaagde en vijandige verwarring en een gevoel van krenkende benauwing onder de gasten. Want Simson, met bovenmenschenlijke kracht beschonken, kon wel in zijn oplossings-voorwaarde zulke vreeselijke dingen eischen. Daarom drongen zij saâm in benauwdheid, als in een bergholte. Rondom werd geschreeuwd in nieuwsgierigheid en drift, en als vlammengeknetter spatten de stemmen uit:

— Spreek . . . vertel . . . gij geweldige hamer van Israël!

— Laat hooren! . . .

— O machtige Hebreewer, . . . sprak de opperaanvoerder der dertig Philistijnen eerbiediglijk plots, met een hagelvlekkig-verbleekt gezicht, . . . wat stelt gij voor loon? Een goudenen krans? . . .

In de stilte klonk, onder waaierpalmen nabij de poort, een herdersfluit.

Simson verklaarde, dat zij de gansche bruiloftsweek mochten gebruiken om de oplossing te vinden, bij lamp en toorts, bij regenboog en maneschijn. Ont-hulden zij het raadsel, zoo gaf hij aan elk der Philistij-nen cierwapenen, een onderkleed, een praalmantel. Onthulden zij het raadsel niet, dan moesten zij hém ieder een onder- en eererok begiftigen.

Onder de dertig beschermers waren de bezetensten die ook naar de hand der Philistijnsche maagd hadden gedongen. Een brandende wrok kroop ze in de keel, tegen den geweldigen Hebreeuw, die hen in alles overtrof: in kracht, in heldenmoed, in geest en in vroomheid. Doch zou hij zóó in opscherpingen kunnen spreken en zoo verwikkeld-duister, dat zij in acht dagen niet een raadseltje vermochten op te lossen?

Van weerskanten wierden alderlei voorwaarden te-klonken. Simson opnieuw verrees van zijn ligbed. Het rood van zijn mantelrok bloedde donker in lampen-schaduw. Met een diepe, zachte stem, waarin een heimelijke tarding trilde, verkondde hij:

— Van den eter ontstond eten en van den sterke zoetigheid . . .

Meer sprak hij niet.

Zulk een kluchtig-krommen zin hadden de Philistij-nen nog nimmer gehoord. Zij bestaarden elkaar als wildvreemden. Speerspitsen bliksemde boven hun

gepluimde helmen. Ook Manoach en Zelalphonith begrepen de woorden van hun kind nauwelijks. Alleen zag zijn moeder, in rozegoud licht, de engelgedaante die haar toen, op de midbár, Simson's wonderlijke geboorte had voorspeld.

VIJFDE HOOFDSTUK

I

Op den derden dag van het jubelende bruiloftsmaal, bekoelde de buitensporige vreugderoes. Onder de felle, wreed-wraakgierige Philistijsche krijgers-jongelingen en manschappen der stad, — Sichema's eerewacht, — scheen een vreemde strijd-razernij ontstaan over vele geheimzinnige woorden van het Simson-raadsel. Zij voelden brandenden hoon en kwaadwilligen spotlust van den Hebreuwschen reus-met-het-leeuwenhoofd, in het stellen zijner tegenstribbelende, duistere rebus-taal, die zoo vaag klonk als verre karavaan-muziek. De rumoerige manschappen-der-stad hongerden allen naar een oplossing, doch ze martelden zich de hersens stomp; tevergeefs. Ook het bliksemen van in woede gezwaaide zwaarden, bracht geen verklaring, noch het malkander domme ezelen-drijvers uit het Mozesdal schelden. De machtige Hebreuwer uit Dan, de langarmige, met bovenmenschenlijke kracht begaafd, die, — al glimlachte hij weleens zachtmoedig-

lijk en keek hij soms gelijk een argeloos kind, — ontzetting en angst wekte, door zijn strooptochten tegen de Rephaïeten en tot het gebergte Basan, langs de Achterste Zee naar het zuiden; tot de Hethietische voorposten nabij Hebron; tot de valleien van Jericho ten oosten, wilde hen ook hier, als een ingelande, krenkend en rimpelend kleineeren met dwanggeboden. Want zij, die reeds al de kosten van het groote feest in onverborgen kommer droegen, moesten, zoo het beuzelachtig raadsel door hen niet werd opgelost, dien lallenden stamheld uit Zoreah, met zijn overschaduwende mantelvlerken, bovendien praalkleedij en oppergewaden beschenken, man na man. Het genot van den dartelen roes, het gebruik van pot en krauwel scheen nu geslonken, gelijk smeulende asch waar nog slechts vonken hel in glommen.

— Eerst het raadsel . . . het raadsel . . . het vreeselijke, onbegrijpelijke raadsel dat zij nooit-in-der-eeuwigheid zouden onthullen! . . . gilden in wanorde, de dolwrede mannen elkaar toe met van-gram-verwongen aangezichten. Eerst de verklaring, opdat de ongekloven Hebreewer getroffen werd, mét zijn duivelsbezweering, in zijn nekheffenden trots en de krenkende uit-tarting zijner voorzienigheid. Telkens opnieuw ont-rafelden zij, met opscherpend vernuft, zin en bedoeling: spijs kwam er van den eter en zoetigheid van den sterke . . . Zij peinsden en peinsden, doch het bleef gestronkel en ontslipping. Al dwazer en onbegrijpelijker dansten slinks de wordekens hen tegemoet

en iedere letter onttrok zich aan onthullings-eer.

De oudste opper-bruidsgeleider, die telkens het woord had gevoerd als toetrooster en zijn besmichte min met Sichema, door den gehaten Simson, die donkere granietzuil van Dan, dien altaarschenner, zich ontstolen zag, zonderde zich 's avonds af achter de duistere binnenpoort, onder het zachte gewiegel van wuivende palmen en het bedwelmend geuren van lentebloemen. Hij hitste in toorn en brutaal verzet zich tot wrange daden op. Hij riep, als opper-aanklager en maaltijden-keurder, opgeruide, wrokkende manschappen van de verwacht, en vernielzuchtige vrouwen smonselend bijeen, doch het bleef wederomme een smartelijk pijnigen van de leeggedachte hersens; een machteloze drang naar scherping van inzicht en aanslijping van vlijmend vernuft. Met innige overweeldrigheid wierden blindelings stam-toovenaren en zalvers uit kruidentuinen en starrentempels geraadpleegd, spitszinnige droomuitleggers in hun ondoorgrondelijk bedrijf gestoord, doch ook deze taaie hulp scheen vruchteloos; dreef steeds naar loos gezwets, vermoeiende raaskallerij en klonk angstvallig-zwak als het avondlijk geblaas uit schaapskooien.

De zin, de diepe zin van het raadsel ontging al de gasten, al de jongelingen-krijgers die zich schier een bezwijming mijmerden, ten koste van hun vreugdespel. Als zij 's avonds, Simson den Hebreeuw in zijn rooden, dofgloeïenden mantelrok waaronder de naakte, kabelig-gespierde beenen zich strekten, het wierook-

geurige slaapvertrek van Sichema, — de overmeesterde en hem nú aanbiddende Philistijnsche bruid-vrouw, — zagen betreden, met spot en verachting in de melancholiek-donkre oogen, om den zwijgenden mond een zacht-tergenden glimlach, dan stormde er een nauw-bedwingbare haat en moorddrift in de Dagon-mannen op en verlangden zij allen tezaam zich op den onbarmhartigen held te werpen, hem te wurgen en open te rijten vóór Sichema's verbleekt schrikgelaat, gelijk hun roofbenden, verdwaalden in het gebergte Seir besprongen.

Ook Simson, in de kalme zekerheid van zijn geweldplegende almacht, voelde zich in dit raadselachtige raadsel ongenaakbaar als op den besneeuwden Hermon-top in God's erfdeel. Hoe zouden deze rusteloze Philistijnen, deze godlasteraars en schoffeerders, die allen toch iets bovenmenschelijks in hem vermoedden, ooit kunnen ontdekken welk avontuur hem had gelokt, bij zijn eersten zwerftocht naar Thimnath, op een steil, kei-rotsig dwarspad achter de wijnbergen, waar de zwijnen de jonge druiven vernielden?

II

Het was de eerste keer waarop Zelalphonith en Manoach, naar Simson's verlangen, de Philistijnsche maagd, zonder gewin, gingen bezoeken. Op het dwarspad, in eenzaamheid, achter woest kreupelhout, zwaar-getwijgde wierookboomen, nabij hooge bergen, hoorde

Simson plots de schrikkelijke stem, het donderend brullen van een leeuw die uitgehongerd en blindtoornig op hem afsprong. Doch hij, Naziraeër, bij den Onnoembare, Schepper van hemel en aarde, onbevreesd voor alle-gebeuren-in-gevaar, levend-met-Jehovah, voelde een goddelijke bezieling in zijn roekeloos binnenst', die hem altijd bovenmenschenlijke kracht schonk, als stond hij in een gouden harnas vastgeklemd. Geheel ongewapend stelde hij zich teweer, greep het monsterlijke dier bij den beschuimden vraatmuil en scheurde het kermend-brullende beest in ruk na ruk, tot ver over de bloedende schoften open. Toen, onbekommerd en mijmerend over d'ontvangst van de Philistijnsche maagd, liep hij gehaast weer verder, het geheele voorval vergetend, om kort na zijne ouders den dorpel van het lokkende en oogvurige meisje te bereiken. Niemand repte hij van zijn daad, zoo stil en onoverwinlijk wist Simson zich onder het overwelfsel van zijn goddelijke kracht, in zijn liefdeheid bij d'Almachtige en het uitverkorenschap van zijn geslacht boven de Heidenen.

Bij Sichema's niet oirbaar liefdesspel en ongetemperde scherts over zijn manlijke stamkenteekenen, over haar vaders gesnedenen, ossen en ezelen, — soms louter prikkelende schendenis en wulpsche kwetsing, — verloor hij zelfs alle heugenis aan het gebeurde achter de wijnbergen en de onbehouwen altaarsteenen. Doch toen de Naziraeër na dertig dagen terugkeerde te Thimnath, stond hij onwillens als verspieder weer

op het dwarspad tusschen woest kreupelhout en hooge ahornboomen. Daar ontwaarde hij het half-vergaan en uitgedroogd leeuwengeraamt' vol gonzende, door-een-wriemelende, wilde hommels en werkbijen, die argeloos-driftig, reinen, gouden honing in het roofdier-rif saângaarden. En schoon hij als Naziraeër geen dood aas roeren mocht, om zich niet te verontreinigen, proefde hij even, in zinsverbijsterende gedachten-vlucht. Toen hij bemerkte dat de honing zoo zoet was als uit de woestijne Judaea, brak hij eenige ongesplinterde raten los van het cadaver, welke hij meenam naar Thimnatha, met vage bedoelingen, onder een onverklaarbaar, toch innig gelukzaligheids-gevoel.

Op den eersten bruiloftsdag reeds schonk Simson zijn bruid, de boertzieke, ronkende of barsche gasten en zijn in-zieleangst-levende ouders, helder-gouden honing na den flonkerenden, maar troebelen schenkel-wijn. Toen reeds was hem, al speelscher, door het hoofd gesprongen de gistende gedachte aan een dartelen raadselzin dien de etende en drinkende onbesneden moeilijk konden oplossen, nu hij van zijn onmoedwilligen doodslag, zijn stout leeuwgevecht en van het geraamte-rif, driftig overwemeld van zwoegende bijen, niemand een woord gerept had. Al zijn ingevingen waren door den mond van den Eeuwige gesproken in zijn verborgen binnenste en door de Arke-cherubim, achter de tempelsluiers hem ingefluisterd.

Op den tweeden avond van het feestmaal, overstelpend van zwaardgekleetter en tierend drinktumult, was Simson door een onbegrijpelijke, weemoedig-vroolijke bui overvallen. Van de verre wijngaard-wachttorens hoorde hij, in den geel-nalichtenden avond, schalmei op schalmei uitklinken. Er rilde een beklemmend-teedere ontroering door hem heen. Hij dronk toen, naar Mozes' wet en Naziraeërsgeefte, met onbezoeeld water, op zijn heerlijke bruid en al hare bruidsbedekselen. Hij dronk, zinnebeeldig, op de kuischheid van haar Eva-gordel, in smaragd gegespt, schooner lichtend dan groene zeegolven, achter Adams' bruidskameren, achter Eden's Hof. Hij dronk met water, op zijn reine moeder vol verheven geloofsmoed; hij dronk op de gasten uit de twijghutten; hij dronk, met havenende ironie en bedekte spotternij, op hun heldenroem, op hun verdelgen en vermoorden van d'Avieten uit de vlakke van Philistaea, en hij stelde zijn duizelend en verdwaald raadsel plots tegen hun helsch-heiden-sche verheerlijking van de tempel-afgoden in. En nu, al dagen lang, zag hij de afgekwelde en verbolgen Philistijsche mannen met de dreigtronies en zijn medeminnaar met het verwrongen haatmom, zich tevergeefs de hersens afpijnigen alsof ze allen het wrange sap van dolle kervel of vergiftigend aardmengsel hadden geslikt.

Simson, de droomer, mijmerde na, . . . hij, nietig dienaar, onderworpen van het alomvattende goddelijke wezen Jehovah, dat Judaea en Dan en vele

Abrahamietische stammen en erflechteren in handen der Philistijnen had gegeven, hij beseftte heimelijk weer zijn goddelijke roeping en heilig Richteren-ambt.

Zijn groot-donkere kinderoogen overstaarden zonder te zien, de ruchtige gasten van rondomme. Hij, man uit Zoreah, uit het geslacht der Danieten, hij had gansch een volk te redden en te richten naar zijn hoogste Godsgedachte. Herderskoning-aartsvader Abraham riep hem . . . Sarah riep hem . . . Hij hoorde het angstig-opgejaagde vee van Israël; de schapen blaten, de ezelen balken, de runderen loeien. De Almachtige sprak met hem in hemelteekenen en doorduizelde zijn droomen met een geweldig vuur en een geweldigen adem . . . De Allerhoogste zegende zijn daden en gedachten. Hij, van stof en asch, hoorde den Eeuwige spreken:

— Dit land zal ik aan u en aan uw kroost schenken . . .

En Mozes' woord herklonk in zijn ooren:

— De Almachtige voert u een land in van wijngaarden, vijgen en granaten, amandelen en moerbeziën, van palmen en gouden appelen . . .

Simson's oogen schroeiden als vlammen in zijn hoofd en door het wapperende git van zijn leeuwenlokken schoot zonneglans. En hij zag den moedigen lach van Naphtalie, een volle broeder van Dan . . . den lach van hun beider stammoeder Bilha . . .

De onbesnedenen, Atargatis' aanbidders, met al hun wilde bloed-vermengingen van Jebusieten, Girgazieten

en nazaten van Avieten uit Hazerim, lachten hem, loomen droomer uit, omdat hij alleen water en nooit wijn dronk en geen runderen, schapen, geiten en ezels begeerde. Zij beschimpten hem om zijn stil en verliefd zwerven langs de Groote Zee met haar murmelingen en blauwen gloed. Zij bespotten hem, omdat hij alleen rein voedsel nuttigde, al ging hij in honderd stappen van Zoreah naar Esthaol of Zanoah. Zij lachten, omdat hij geen enkel vechtwapen, werplans noch blinkend schild droeg. Zij, ten zuidwesten van de Jordaan, bij overlevering uit de alles-inzwelgende Caphtorieten gewonnen, beschimpten hem om zijn vreemd-klinkende gebeden en zijn wankellooze onderworpenheid aan den God van Israël, die zijn volk uit alle geslachten van den aardbodem had uitverkoren; en ook, wijl hij, titan-sterke, onwrikkelijk gelijk een steengevaarte, altijd nog teeder-in-kindereerbied, zijne moeder Zelalphonith uit den overtalrijken stam Juda en zijn dubbeltongigen vader Manoach naderde. Hij gedacht zijn Naziraeische geloften, geboden en inzettingen die hem goddelijke ingevingen schonken, zoodat hij al wat de wijnstok leverde, zou blijven ontberen. Toch had hij eens, tégen den wil van zijn ouders, tot zijn vader redeloos gezegd:

— Vader, ga af, zuidwaarts naar Thimnath, tuschen bloeiende wijnbergen, achter geurende cactushagen en wilde vijeboomen. Haal mij het schoone Philistijsche meisje tot vrouw, met de wonderheldere sterrenoogen. Zij is mij zeer welgevallig . . .

Jehovah's geest begon al jagender en oploopender in hem te woelen. De Chamietische Philistijnen belaagden en verdrukten het aartsvaderlijk volk van Israël en Simson, baldadiglijk, begeerde te wortelen tusschen de afstammelingen van Caphtor en Casluhieten, om deze benijders van zijn volk later meedoogenloozer te kunnen uitroeien. Hij zou ze vaneenscheuren, gelijk hij het den roofgierigen leeuw had gedaan, als een zwakken geitenbok. Heel het Philistijsche afgodenrijk zou ineensinken als Jericho's muren onder Jozua's heilige krijgsbazuinen.

III

Nu aanzag Simson, op het vreugdefeest, de dertig beeldsprakige beschermers van zijn vrouw, in hun geel-koperen pantcieren bekneld en opgepronkt, zich het moegetobde, heete hoofd affolteren, om den zin van zijn buitensporig raadsel op te lossen... uit den eter kwam eten en van den sterke, zoetheid...

Simson glimlachte en stapte het vertrek van zijn liefvallige vrouw binnen. Achter zijn reusachtige gestalte voelde hij wrevel en woede der krijgers-met-de-bont-welvende-schilden-en-lange-speren; voelde hij den toorn nabranden van hun bliksemende oogen op zijn rug, nu ál geheimzinniger de bedoeling van het zinspelende raadsel hen omzweefde, zonder dat zij er den dieperen grond van konden tasten. Het hoofd van

de jongelingen-krijgers vooral, de jaloersche bruidsgeleider met zijn gloeiend-gelen strijdhelm, verdoken in een broeisch-donkere banknis nabij hangende kameelzadelen, loerde den Hebreewer na, mompelde afgrijselijke vloeken; bad zwavel en uitslingereud vuur van den hemel over Simson's onvermurwbaar wezen af.

Weer verliepen een martelend-lange dag en een nacht zonder dat de opgesmukte Baälaltaren, met nardus en myrrhe oversprenkeld, raad en inzicht brachten. Schimpende drift en onrust onder de oorlogszuchtige bruiloftsgasten stegen al sterker en de wijn, die bij goden en menschen het bloed verhitte, wierd nu een schallende dronk van beschonkenheid en van helschen waanzin. In teugelloozen toorn renden de dertig Philistijnsche krijgers naar Simson's slaapvertrek, op een uur juist dat de Naziraeër in de hoogvlakte van het zwarte gebergte Judaea zwierf, nabij heilige rots-gesteenten en rots-burchten, onder heuchenis aan Jozua's heldendaden en aan andere godsmannen; waar de Daniet bad tot den Heer zijner Aartsvaderen, of onbevreesd de ziellooze aschera's van zijn eigen volk omtrapte en vernielde; wijl, — gelijk de Daniet in oogstralende bezieling raasde, — Jehovah's geest hem dreef en voortstuwde nabij de dorschslede op akkers of in de midbár . . .

Sichema, van vrees half razend, sidderde voor den ontembaren haat van haar klinkende en gulzig-drinkende stamgenooten onder wie de zondige broe-

der-moorddrift van Kaïn tegen herderbroeder Abel herleven kon, door de woedend-snorrende boogpees. De bruidsgeluiders en bruidsbeschermers tierden heet en dreigden middelerwijl; sloegen de beschubde beukelaars op de scheenbeenderen alsof ze trappelende wagenpaarden in oorlogsveld ophitsten. Zij verwenschten Sichema's zwierigen, toch schamelen, verschrikten vader met zijn anemoon-purperen kop; en haar wrangvleiende moeder uit het Overjordaansche gebied. Zij beschimpten, de strijdhelmen uitzwaaiend, haar harte-roerende broeders en zusters en scholden op den vreeselijken Hebreuwen-held, die hen hoonde en krenkte en zélf den zonnediens in zijn verborgen liefde voor Asthoreth, de omsluerde godin van het nachtelijk gesternte, bezong. Zij dreigden, de Philistijnsche mannen, te zullen richten met recht; zij dreigden, dat zij het heele huis zouden in brand steken; dat de vlammen in Beth-Semes, nabij den Zonnetempel, nog zouden uitschijnen, als de hindevlugge Sichema hun niet, zonder grollen en aarzelingen, het raadsel te verklappen kwam.

Sichema beefde voor de donkere opwindings-woede der gastrechtschenners. Rillend verklaarde de Philistijnsche, dat zij evenmin den dieperen zin ervan bevroedde als haar tierende en geestdrijvende landgenooten.

In haar schrikoogen ontwaarden de zwaard- en helmen-zwaaiende woestelingen, het ongekunstelde van Sichema's rouwklagelijke bekentenis, doch toen schril

dreigden de wijndronken, gehelmde en zwaard-zwaaiende krijgers opnieuw, onder losratelende vervloeking en razernijen, dat zij niet langer verkozen te blaten als een kudde opgejaagde, angstige heideschapen; dat Sichema alléén, als Simson's kloekzinnige vrouw, sluwelijk het raadsel-geheim den onmenschelijken Hebreeuw kon afpersen, afpersen, om het daarna hún te verraden.

De oudste Philistijnsche bruidsgeleider, die Sichema het driest begeerde, doch door Simson's heldengestalte was weggedrongen in zijn brandend-begeerde min, sprong op haar af als een getergde stootram en schreeuwde Sichema toe, of zij soms haar landgenooten geheel wilde uitgeplunderd zien door dien barschen strooper, roover en geweldenaar; een gruwel in het oog van hun volk? Waren zij niet al genoeg uitgemergd door haar vader's praal en hoovaardig vertoon bij het feestmaal? Moesten zij nu nog man voor man, Simson een eerekleed en een oppermantel schenken en een zuil van groenen marmersteen? Of nieuwe wachttorens bij de schaapskooien? Geitenvellen bij de kwakkelen? Wol bij de melk? Topaas-gesteente, robijnen en goud bij roode aarde? . . .

Hun venijnige spottoorn laaide uit, zoo ontzettend en toemeloos, dat Sichema diep geschokt, al heviger ontstelde en een doodsramp voorvoelde. Zij had den geweldigen Hebreeuw en Naziraeër, den hartebreker uit Dan, met den kinderlijken lichtglans in zijn zwaarmoedige oogen, lief gekregen in heel zijn raadsel-

achtige en soms norsch-omhullende zwijgzaamheid. Hij droeg den geur van zee, woestijn en verre gebergten mee in heel zijn eenlijke, ontzachlijke wezen. Zij, in haar eertijds koele scherts, — tartend-wulpsche harpspeelster, — wist zich nu als liefde-vrouw, Simson's slavinne, . . . de groeiende lust zijner smeek-oogen, gelijk Rachel het Aartsvader en herder Jacob te Haran geweest was. Doch de twistende krijgsknechten en spieseniers van Sichema's stam, in wreede, dweepzieke grimmigheid snoevend op het heilige hunner geslachtslijn, bleven al vervaarlijker dreigen, afgodsbeeltenissen en dwaalsterren aanroepen, en bezweren bij de tempels van Gaza en Aschdod, bij het onverwoestbare feest van ploegers en maaiers, dat zij het huis haars vaders met ál de koorn-muren en haverputten, in een knetterenden vlammenkring van vuur zouden omlegeren; dat zij Sichema-zelve zouden laten verstikken in walmrook en verbranden tot asch; dat zij haar vader, haar moeder, haar broederen en zusters met speerpunten de oogen uit zouden steken, zoo zij niet Simson het raadsel-geheim te ontfutselen wist.

Sichema, opgejaagde vrouw, weende, kermde met kranke stem en voelde zich de verwarrende zinneloosheid nabij. Met zooveel stormachtig, bijna brullend vreugde-rumoer en gezang, was het bruiloftsfeest aangevangen en nu leek alles plots verkeerd in duisterten angst voor verwoesting en vuur. Zij mocht, zij

kon het kroost van haar lichtzinnige ouders in koelen bloede niet offeren aan den vermetelen erf-vijand van haar stamhuis en haar moederland. Zij gaf de Philistijnsche piekeniers, bevend en ontzet, een fluisterende beloftenisse.

IV

's Nachts, onder een zoet, stil mingeheim, begon zij plots aan Simson's mannenborst stelpeloos te schreien.

De machtige Daniet, harteweek en gedrukt door zwaarmoedige droomen, ontstelde hevig; vroeg ontroerd, met bedeesde, bijna bange stem:

— Weent ge Sichema? . . . Wat schort u?

Zij antwoordde niet, doch snikte hartverscheurend voort. Sichema voelde haar eigen list als een laag-zielig, karakterloos verraad tegenover Simson, den Hebreeuwschen held met d'open, vragenden blik, den held dien zij aanbad om zijn leeuwenkracht, om zijn heerschers-gestalte en om zijn beschroomde kinderlijkheid, wanneer hij niet tot toorn wierd aangeprikkeld en bloedschuld begeerde te wreken voor de verschrompelde stammen Ruben en Simeon. Zij voelde het kil-slechte van haar lokkend en misleidend vrouwenbedrog, om hem, liefde-dronkene, met geveinsde droefnis-woorden, zelfzuchtig het raadselgeheim te ontfutselen. Zij wilde, in naberouw, als gunstgenoote, zijn donker-ontstelde vraag-oogen, minnaarsoogen, en

de glanzzwarte leeuwenlokken niet zien en zijn be-
deesde, wonderlijk-trillende stem niet hooren. Siche-
ma besefte vaaglijk rond den Hebreewer in zijn
scharlaken mantelrok, een getralied geheim van god-
vruchtig leven, dat zij niet te naderen waagde met haar
ongewijde en vreesachtig-bijgeloovige ziel. Want al
aanbad de ruw-teedere Simson haar fonkelend-vurige
kijkers zot, haar rank maagdenlichaam, toch behield
zij schuw-uitgefluisterde schaamte tegenover den
bovenmenschelijk-sterken, vreeselijken reus, die kuisch
was gebleven en zich in teugel had gehouden tot aan
zijn echt, al vochten gewijde Syrische vrouwen uit de
bergen en echtbreeksters van zijn volk met malkander,
om den aangebeden held te bezitten achter wachttorens
of onder de purperen schaduw van een wijngaard-
haag, in lenteschemer. Maar ook woelde tegen haar
vervoerenden hartstocht, het stamverwante bloed in,
dat haar oogen verborg; dat haar trok naar de dappere
en dreigend-snorkende jongelingen, de Philistijnsche
krijgers, haar stoute eerewacht; naar de olijfglanzige
mannen die vóór den dol-opwindenden raadsel-strijd,
om een teeder gebaar van haar hand, smeekelijk hadden
gehunkerd.

Zij handelde nu bewust, valsch en wreed. Zij veinsde
een harte-verdriet en zieletwijfel die zij niet kende, en
terwijl zij zichzelf beschuldigde van sluiksch verraad
en het heimelijk aanwenden van zinnelijke toover-
middelen tegenover den geweldigen tuchtiger en
vaandrager uit Dan, dien zij jaloersch minde als een

handkameel haar mandier, volhardde Sichema in haar zwijgende zonde en boezemdiepe slechtheid; bleef zij schijnbaar wrokkend en smartelijk-snikkend doorweenen; weerde zij barsch zijn hunkering naar haar schaamte af.

Simson, in stijgender onrust en meewarigheid, begreep niets van al wat er in Sichema's binnenste giste en gloeide. Ook den volgenden nacht prangde Sichema zich aan Simson's breedmachtige borst; biechtte zij haar snikkende smart uit en stootte hem daarna ruw en met gehuicheld afgrijzen weg. Hij, Simson, als Godgewijde, afgezonderde van zijn geslacht, vertrouwde zijn eigen vrouw niet, . . . kreunde Sichema in weeklacht, terwijl zij haar eigen gemoed spietste.

De Hebreuwer, die pas eenige uren her, in een soort van droombezieling zoo heilig Mozes' sterfstem had hooren klinken, opperste propheten-stem, van het gebergte Abarim, in den lande Moab, over de lage valleien, ontstelde schuw. Dit was toch geen vrouw van Moab of Ammon, uit Milka en Nahor . . . die onteerd van de bron weerkeerde?

Heesch en verslagen vroeg hij:

— Ik u niet vertrouwen, Sichema? . . .

Zij schokte het lenig-schoone lichaam; schreide en kermde zacht met haar smartelijke huichelstem en leugenmond:

— Neen! . . . Neen! . . . Gij Hebreuwer vertrouwt mij niet! . . .

Simson verstomde en zag in een visioen, uit de halve bedduisternis, het stroef gelaat van Abraham hem tegengrimmen. Was dit reeds de straf op zijn misdadig begeeren van een vrouw uit vreemd volk, die hij in zijn zwak-menschelijke hartstochten niet kon vergeten? En God zelf had hem blind er heengedreven, gelijk de engelen toenmaals de schandemannen van Sodom richtten!

Simson streelde vertroetelend Sichema over het geurige, iederen nacht veranderde bruidskapsel, nu van blauwe vogelenvleugels gecierd en met goudglanzige topaas in strengen kruislings saâmgespoerd. Hij voelde haar zoeljeugdig en smachtend lichaam, in kramp-trekkingen en snikkend verdriet heftig tegen zich opschokken en sidderen. Zijn gansche diepe, kinderlijk-verlegen en onargwanende meelij-natuur brak los, wïjl Sichema zoo stelpeloos weende. Met teedere hartstochtelijkheid, dronkene begeerte en een geheim voor gevoel toch, van onrecht dat hem geschiedde, riep hij uit, zonder bestier over zijn zinnen en een wilden glans in d' oogen:

— Spreek Sichema, . . . waarin krenkte ik u? . . .

Zij was hem als een vallei in stikdonkeren nacht. Hij zag haar verraderlijke diepte en snerpend-vrouwelijke arglist niet.

Sichema sprak, eerst hortend, toen al snikkender en feller, al droever en opgewondener uitbarstend, — doch nu met haar betraande, toch nog heerlijk-uitstralende sterrenoogen naar Simson's angstig-ver-

ernstigd gelaat toegewend, — dat hij haar niet minde; dat hij in haar bleef zien het schepsel van vijandigen stam: de verachte, onreine Philistijsche die alleen maar zijn mannenlusten prikkelde, doch voor wie zijn menschenziel koud was gebleven.

En zij snikte en verweet beeldsprakelijk:

— Gij haat ons allen, Simson . . . gij tuchtiger! . . . Gij wilt ons allen verpletteren met uw grondeloze macht en uw heldengeest! . . . Uw haarvlechten glinsteren als zwarte spelonkenrots. Gij veracht ons allen in gesmoorden toorn! Gij haat mijn adem, al begeert gij mijn lichaam! Gij blijft koel en star onder mijn smart! . . . Ik kan uw driften met mijn oogen meten . . .

Simson kreet ontsteld er tegenin:

— Zwijg . . . zwijg vrouw! . . . Bij den eeuwigen God en Vader, . . . gij bezondigt u gruwelijk . . . Gij raaskalt . . ., gij smijt maar uit, . . . gij weet niet wat gij zegt . . .

Simson, gelijk vroeger, kon weer den klank van haar stem niet grijpen. Hij hoorde als in het begin, het snerpnd-ironische, het uitdagende, en hij onderging het weer als brandsteken van een schorpioen, als piekprikkels van een cactus. Doch nu, in haar geveinsde, schreiende woede zichzelf opwindend, de arglistige tong gescherpt en kracht zoekend in haar zondig en troebel verraad, jammerde met wrange stemme Sichema terug:

— De waarheid Simson . . . de loutere waarheid, zwijgende, eenzame Hebreeuwster . . . gij haat mij! . . .

Gij haat zoo gruwelijk mijn volk, zijn goden en zijn menschen . . . in zulk een blinden toorn, dat gij ook mij haat, in al mijn nakomelingen! . . . Gij haat mij en luistert alleen naar de vrouw uit het gebergte Ephraïm, naar Deborah! . . . Die hebt gij voor uw woeste verrukkingen verkoren . . .

Simson strekte de hand uit en voelde zich verstee-
nen van schrik, nu Sichema dien heiligen naam, in
gekrenkte afgunst, óprieep. Hij liet Sichema los en
staarde heel lang, met groote oogen voor zich uit alsof
hij iets verbijsterends zag gebeuren.

Zij bleef krijten en kermen.

Zulk een smartelijke en toch kille woede van Siche-
ma, zoo een gekrenkte stem-uitval, zulk spottend
razen en tieren onder tranen en snikken, bracht
Simson tot duizelende vrees en wanhoop. Weer vroeg
hij, in benard zelfbedwang:

— Wat heeft u aangetast en verblind, Sichema? . . .
Wie, uit de rooverhorde, stookte u tot zulk verzet en
tot zulk mistrouwen? . . . Ik adem toch nog onder de
schaduwe van uw en uw maagschap's huis? . . . Wie
brandde den boozen argwaan zoo in uw bloed? . . .

— Gij zelf Hebreeuwder . . . gij, met uw wreeden,
almachtigen God . . . Gij, met uw angstig-klinkende
gebeden, uw eenzame droomen en uw eeuwig mom-
pelen van namen: Jozua . . . Deborah . . . Jaïr . . .
Voor God en Gideon! . . . Gij met uw dolle daden
en grillige, gewapende geheimen! . . .

Sichema kromp saâm onder haar nijpende leugen-

woorden en veinzend zelfbedrog. Zij vervloekte haar eigen verwarde binnenste en haar benauwing, want zij hongerde naar Simson's liefkoozingen. Zij schreide nu echt om haar pijnigend en lasterend kwel-verraad en zij greep weer naar Naziraeër's geweldige, hijgende drift-borst. Tegelijk ontsteeg haar een innerlijke weerzin en een onverklaarbare woede tegen Simson's groot-menschelijke goedheid. Dat hij ook nú nog zoo edel en argeloos bleef, ondanks haar ontrouw en misleiding; zoo kind geheel, zooveel reiner van zinnen dan zij, in haar sluw veinsspel; zooveel beminnelijker en zachtmoediger dan haar schennende en wreedhouwende stamgenooten!

En zij wierd al toorniger op dien vermetelen heerscher, van zijn almachtigen God bemind, op dien hartstochtelijk-teederen geweldenaar uit Machane-Dan, die zoo smartelijk-streng Jehovah's Wet hield, omdat hij onbedorvener was van ziel dan zij en heel de Philistijnsche krijgersbent. Zij hitste zich nu zelf schaamteloos op om Simson's menschelijke onschuld en overgave te bezien als koele zelfbezinging, als trots, als krenkende onverschilligheid. Nu móest en wilde zij den argeloozen Hebreeuwër misleiden en hem het geheim afpersen. Alleen met smeekingen en tranen, met toornigen spot en droefheids-vertoon, als onder het klinken van weemoedig-klaaglijk snarenspeel, zou hij haar den raadselzin niet onthullen. Daarom slingerde Sichema, — in een soort van wilde juiching Dagon aanroepende, — haar verwijt-woorden als een

bezetene er uit; . . . dat Simson zelf in haar dien opstand, plots gelijk een bliksemlam, had ontstoken. Want niets wist zij van Simson's verborgen en stille leven; niets van zijn rusteloos gaan en niets van zijn verschijnen; niet waar hij zwierf in haat en wat hij dacht, in wraakzucht; niet wat hij godvruchtig bad en blijhartig overmijmerde. Hij, wiens erfdeel grensde aan het Philistijsche land, waar de zuidoostenwind brandende woestijnhitte aanwoei over de waterputten, hij bleef toch voor haar een wildvreemde uit een onbekende moederschoot geboren; en ook zij voor Simson, al bestond nu aanverwantschap en al bracht hij gouden neusringen voor haar mee uit Sichem, onder een Godsboom geheiligd. Wat kon zij van dien nimmer-knielenden Hebreeuw, van zijn stamvaderen gelooven en van den Geest des Heeren die op hem viel? Wat hij van haar tooverkrachtige goden en orakelen, die de bergen namen schonken, wijn en brood wijdden en zegenden? Zooals Simson, de Eenzame, opdook achter kuddetorens of uit zachte koelte van belommerde valleien, zoo moest zij hem liefhebben, in zijn eenzaamheid en droomerij; naast haar en toch veraf, begeerd en toch verwaarloosd, altijd raadselachtig en toch altijd open, gelijk een boschbrand vol vuur, laaiend licht en hette en toch nooit verteerd van drift en verlangen! . . .

En toen, in een gillende smart waarin arglist kronkelde, verweet zij hem laatlunkend dat hij een terugstootend hart, een hart van rotssteen had, al

bezat hij goddelijke kracht, van den moederbuik af. Want een grondeloos-verholten raadsel had hij de woeste krijgsmannen van haar ongestadige eerewacht opgegeven. Het onverklaarbare moesten de krijgers oplossen, alvorens het laatste uur van het huwelijksfeest te naderen kwam. Doch dit was blootvoetige menschen over een doornenvloer heenjagen. Maar ook haar, zijn eigene vrouw had hij den dieperen zin verzwegen, zooals hij in vagen liefdesdrang alles verzweg van zijn huiverende gedachten, van zijn soms razende wezen; ook alles van zijn diepere, vreemde zienersnatuur die haar telkens hevig beangstigde, wanneer hij den zegen van El-Shadday afsmeekte onder den open nachthemel, nabij de ruischelende olijfboschen.

Dies rekende hij haar, met blinde boosheid, — sprak zij in verschalkenden weemoed, — tot het Philistijsche volk dat den God zijner Vaderen verachtte; volk dat hij kwelde, martelde met zijn zwoele spotwoorden, verminkte met zijn uitzinnige twistdaden en bedreigde met Ezau's vloek over Jacob's eerstgeboorte-roof. Zijn eigen liefelijke vrouw, zijn aldernaaste, vertelde hij niets van het geheim dat het raadsel omzweefde, omdat hij haar wantrouwde; omdat hij haar versmeet en als een sufbloed bedacht in zijn vasten en ontberingen . . .

Nu sprong Simson in geweldige drift overeind en donderde Sichema toe:

— Zwijg, verdwaasd-jaloersche, die uzelve uit-

stoot en vergramt, in ziekelijke wangunst! . . .

Sichema kromp in één van angst. Toch vond zij den begenadigden Hebreuwer, in zijn wijdluchtige en algeweldige kracht en in zijn geeselenden, toch smartelijken toorn, aanbiddelijker dan ooit, terwijl zijn gitglanzige lokken bij ieder hoofdgebaar den brons-tintigen nek omzwierden. En zij zag een heiligen glans over Simson's ovaal, mannenschoon gelaat, dien zij nimmer nog bij een ander menschelijk schepsel had aanschouwd. Sichema weende zacht, woelde de haren over den ontblooten boezem los en snikte. Zacht smeekend, met lokkende en bedwelmende vleinenamen, in eindelooze verteedering riep zij haar vreeselijken held en ook Simson, in zinnelijke verwarring en ontroering verzwakt, voelde een duizeling in zijn begoocheld brein. Hij drukte haar tegen zijn borst aan met heftige ingehoudenheid van kracht, die hem als reus, — bewust van het geweld zijner woeste ziel, — honderdmalen zoo omzichtig-beschroomd maakte en Sichema deed huiveren van wellust-genot en schendige smart. Simson aanzag Sichema aanbidde-lijk met haar schreiend, toch stralend-schoon gezichtje, onder droeve tranen die sterrelend glinsterden in haar zalig-donkere licht-oogen. Hij zag een vurige, gepijnigde vrouw weenen om hém en hij, ongebonde-ne, vulkaan van zinnen en hart, ongerept en kuisch vóór dit Sadika-huwelijk, voelde een verbijsterend liefde-geluk plots door zijn verdriet heengemengeld. Tegelijk omdoolde een vreemd, mistroostig heimwee,

een beklemmende droefnis zijn ziel en ontstond er een weifeling in zijn eigen jachtig-dringende gedachten. Een wonderlijke ontroering beving Simson. Hij verteederde onder Sichema's bedwelmend en zwoel hunkeren naar zijn wezen, maar het bleef een zondige zwakheid, dit wrang-schimpende schepsel zoo heftig terug te begeeren. Zou deze Dagon-aanbidster, deze vreemde-toch-zoo-eigene vrouw gelijk hebben, met al haar scherpe woorden en troetelbekjes? Mocht hij haar zoo geheel buiten zijn innerlijk gemoed sluiten? Hij aanbad Sichema met heel de menschelijke macht van zijn hart, maar hij verachtte en haatte even toomeloos haar bezwadderend volk, van man tot man, als hardvochtige verminkers van geknecht en teruggeworpen Israël. Hij, uit zijn erfdeel Dan, door aartsvader Jacob al geroepen: „Dan zal zijn volk richten”; hij, in heiligheid als Naziraeër God gewijd, hij zou geknecht Israël, uit Aegyptenland opgevoerd door Jehovah, verlossen; hij, kind van belofte, door den Heere afgezonderd!...

V

Ook in Simson was een zwak-beschermend instinct ontkiemd; het gevoel, — opgedoken in ziele-schmerz, — dat hij haar toch nooit kon beschouwen als een levend deel van zichzelf en zijn heilige roeping. Mocht hij deze zalig-verwonnen vrouw ootmoediglijk alles

zeggen? De Eeuwige had hem tweezinnig het verlangen naar Sichema in het hart gebrand, . . . om háár en om aanverwantschap te zoeken met aartsvijanden van zijn volk. Kon hij Sichema 's Heeren keus onthullen? Voor het eerst dat hij deze dooreenvliegende gedachten vastgreep, onder droomerige koestering van haar wezen. Mocht hij haar zeggen, wat hem te Thimnath met den woest-hongerigen brulleeuw was overkomen? Sedert zij zijn vrouw was geworden, leek de speelsch-uitdagende tinteling in haar schelmsche oogen verdwenen; ging er een bange beving over het donkerglanzende gelaat. Sichema wilde in liefdes-verlangen van hem zijn en haar ongeheiligde natuur bedwingen. Dat beseftte hij diep. Haar jammerende stem was niet meer een schamper gif en haar vroeger spottend woord, eerst gewichtloos gelijk uiteenstuivend zand, wierd nu één overgave, één verkondiging van het hart, één vleierende verteedering. Deze Philistijnsche, hier op het bruidsbed, met haar woelziek verdriet, bedelde hem, Hebreeuwer, die alleen moest wonen naar God's wil onder de volkeren, smeekte Hem, verschrikker en vernietiger van haar stam, om vertrouwen, om verklaring van geheimen en woorden. En zij lag naast hem, verschrompeld van zielepijn, haar hartstocht verwurgd in haar smart. Bij den Heer die de hemelen schiep, . . . nu eerst begreep Simson dat zij zich diep gekrenkt kon gevoelen. Hij had haar geweigerd gelijk een smaakloos spijsgerecht. Toch weerde hij Sichema's neêrhurkend

smeeken af en vroom van ontroering verklaarde Simson, bevend-beschroomd, dat hij ook zijn vader Manoach en zijn moeder Zelaophonith over het raadsel geen luttel woord had gebiecht. En dié waren toch wel van zijn bloed en van het bloed der aartsvaderen . . . Plots, onder een heftig bezinnings-gebaar sprong Simson weer overeind. Hij zag voor zich, in gedachte, het grijnzende moordersgelaat van zijn medeminnaar-nabuur onder het brallend vloekgeraas zijner stem; een reus-van-gestalte, een wreed zwaardslachter met den schuinen purperen wondhouw over de tartende tronie, almaar wilden coriander kauwend. Simson hoorde weer gram en gluisperigen spot van de dertig jonge, soms overdolle, schrollende Philistijnsche bruidsjonkers, die Beth-Dagon op draagzetel, verheerlijkten in gezangen, en éven schoot er een wrange angst door hem heen: zou Sichema, de Philistijnsche, spelen met zijn kuische mannenlusten en zijn kuisch geluk? . . . Zou zij zijn verteederd-wellustig verlangen en argeloos hunkeren naar haar wezen, in grillige saamschikking van lotkansen, misbruiken? Zou zij, in huichelachtige zelfzucht, zijn heimelijke zinnen-zwakhartigheid en verwarring, en zijn machteloos inzinken tegenover zoeten aandrang en stille oogenvraag, beloeren en zijn kwijnen zien als van een leeuw wiens klauw-nagelen gekort zijn? Hoe kon hij ooit met deze verwijfde gevoelens, wreker van zijn volk wezen, hij, de door God uitverkoorne? Hoe zou hij, met deze voos-menselijke hartstochten, d'een al vuriger dan d'andere,

maar toch gelijk draaischijven in malkanders levenskring besloten, ooit zijn Richteren-ambt kunnen volbrengen? Jozua, zoon van Nun, Jozua de algeweldige veldheer, die de zon haar gang bezwoer in Gibeon en maan's vaart in Ajalon's dal stuitte, tot zijne stormende krijgers door de bloeddampen waren heengevochten, zwichtte nimmer onder veinzerij en dubbelhartige zelftevreedenheid van volk en schepselen. Hij leek hard als het roode graniet van den Sinäi en blakerend als de vuurwolk waarin de Eeuwige was neergedaald aan den bergvoet. Van voetzool tot voetzool stond zijn lichaam als een onwrikkelijke zuil, sedert den Uittocht. Hij richtte met God's ernst, de weerspannige schare, de uitgebluschte en wulpsche afgodendienaars van Israëel, besmet door Baäl, Dagon, Molech en allerlei gesneden beelden. In genadeloos verweer plaatste hij zich tegenover de Hethieten, die bloedroode granaatbloemen tusschen de lippen uitzogen om hunne angsten weg te smoren. Hij plaatste zich, star in verweer, tegen alle Canaänieten. De Toomelooze uit de machtigste stamme Ephraïm, was sterk in zijne wijsheid en vermorzelende macht; toch nederig voor den Eeuwige.

Othniël, uit den leeuwenkoeenen zuid-stam Judaea, hoezeer al van vroegste uren vermaagschapt met Canaänieten, bevocht Israëel's vijanden zonder verademing. Hij, zoon van Kenaz, wierd verlosser zonder zonde en afval en wroeging van zinnen en hart. Ehud, de linkshandige Benjaminiët, zoon van Gera,

kende geen verteederende weekheid; bracht in sluipmoord, gruwelijk koning Eglon om en versloeg de uitmergelende legerdrommen van Moab zonder erbarmen. Deborah, Moeder in Israël, de heilige zieneres, en de bliksemende Barak van Kades, uit den heldhaftigen noordstam Naphtalie en uit het heuvelenland, ten westen van het Boven-Jordaandal, — óók uit Dan's gezegende, nederige stammoeder Bilha, — . . . zij wisten van geen innerlijke aarzelingen, bij volksrampen. Geen der onverschrokken Richteren uit de westelijke en oostelijke, zuidelijke of noordelijke stammen, kende d'overrompeling der lagere hartstochten. Zij vertraden de Hoogten en versloegen Canaänieten, Midianieten, Amalekieten, Cheretims; stuitten hun plundertochten, en geen schijnheilige liefde voor een schoonooigige vrouw, bracht verraad of bezoedelende euveldaad tegenover verdoold Israël. Vernam hij weer niet geestvervoerend Deborah's roep: Toen de Eeuwige van Seïr uittrok, toen daverde de aarde en de hemelen stortten wolken en water uit en de bergen verzonken? . . . En dreunden de klanken van het slotlied niet nog na in zijn ooren . . . „Zoo mogen al uwe haters omkomen, o Jahve"! . . .

O, hoe hoorde hij nu weer, Simson, het herdersgejubel naar de weerbare mannen die onder de poorten saâmwemelden, in strijdbegeeren! En zong niet Barak, de „bliksem" onder Israël, tot de koene stammen op de bergen:

Waak op, waak op Deborah . . .

Waak op en zing een zang! . . .

Simson huiverde . . . Ook Gideon, zoon van Joas, den Abiëzriter, uit den halven stam Manasse, rein van handel en wandel en onschendbaar, luisterde in rillende kampvreugde naar Barak:

— Treedt naar voor, geest, macht . . . vervloekt Meroz, vervloekt Israël's vijanden! . . .

De held uit Ophra redde Israël op goddelijk bevel en zelfs dwaas-gekrenkte Ephraïmieten richtte hij, achter de stadsmuren, in troost. Niet hĳ wilde het heerscherschap over Jehovah's volk. Ook zijn bijwĳf uit Sichem, die den bastaard en Sichemiet Abimelech baarde, bracht in zijn onwrikkelijk gemoed geen wankelingen, al zongen er zoete lokvogels, nachten lang. En hoe vroom bleef de éérst uit zijn erfdeel-gestootene, half-Canaäneër en vrijbouter Jiphtach, tegenover zijn eenige maagd-dochter, die hij als brand-offer den Eeuwige wĳdde, na zijn ommegangen door Gilead en Manasse en zijne overwinning op Ammon!...

VI

Van al deze Richteren en stamoversten had Simson veel te leeren; ná hem alle menschen-geslachten, zoolang zon en sterren om d'aarde wentelen bleven.

Als door een ingeving beveiligd, ontliep hij al ongerecht, Sichema's smeekdrang naar oplossing van

het raadsel en ontkoppelde zich van haar benevelend en beklemmend stemgevelei. Want God zou hem oordeelen van aangezicht tot aangezicht!

Nachten achtereen bleef Sichema pruilen en snikken, schamper verwijtend afstooten, lokken, schreien en smachtend vragen. Want al noemde zij het geweldsdreigen der krijger-bruidsjonkers een lagen dwang op haar, een barbaarsche wreedheid, zij verzweeg dit onmenschelijke gehits Simson en smeekte door.

Zij bekoorde hem dubbel met haar vlugge bevalligheid van gebaren, en Sichema groeide steeds vaster in haar arglist. Zij, er tegenin, voelde zich toch uit merg en bloed zijner vijanden, uit de strijdzuchtige Cheretims geboren. Haar droefgeestige geveinsdheid wierd echtheid, haar echtheid, geveinsdheid. Zij zag nog maar alleen de dolle dreigoogen van de brallende bruidsjonkers, die juist als doorgrondsters, als raadseloplossers en betasters van geheimzinnige woorden, niet de minderen van dien ijzingwekkenden Daniël wilden zijn; het alderminst in haar oogen.

Sichema hoorde blazen de zware bazuinen onder schreeuwerig getier en zwaardgekleetter, van Philistijnen en huurlingen. Zij hoorde in bang lijfsbehoud, alleen vuur ruischen en knetteren om haar vader's huis heen en de schimptaal van akkerroovers en vee-dieven achter waaiende vlammen. Het hevigst vreesde zij de schemerende wraak van den Philistijnschen hoofdman die haar blind begeerde en dien zij tot tranenstorten toe had gekrenkt, door Simson, den

tuchtiger uit Zoreah boven hem, reus uit eigen volk te verkiezen.

Hij, in zijne gesmaadheid, joeg juist haar angstig op, om Simson het raadselgeheim af te persen en dien ellendigen Hebreeuwverwoester, met zijn geheime kracht, hem over te leveren. Sichema zag hoofdman's haat-oogen flikkeren gelijk gloeipinnen en zijn mond rilde van genot reeds bij gedachte aan wraak en verraad.

Eindelijk, op den zesden nacht van de Koningsweek, vermurwde Sichema met hartstochtelijke min, smeeklijk en liefvallig gepruil, hem vernederend en verheerlijkend tegelijk, Simson in bed. Van verre klingelden, achter het zilveren geritsel van olijfboomen, week en geheimzinnig, Syrische triangel's . . .

Simson's kinderlijke natuur wierd diep geroerd door haar verteederende smeekstem, door haar melancholisch-onderworpen zielsdringen. Zij geleeke de tooverschoone, ranke maangodin Asthoreth zoo verbijsterend, dat hij Sichema woest, opgewonden, half-stamelend toch, — want zelf even in een teuteleutigen angst voor afgodsbeelden verward, — het geheele gebeurde met den donker-manigen leeuw, in den brandenden zonnegloed der wijnbergen, vertelde.

— Begrijpt gij nu, dierbare vrouw, den weerbaren zin van het raadsel: spijs ging uit van den eter en zoechtigheid van den sterke? . . .

Sichema staarde den stouthartigen held met haar gouddiepe sterrenoogen, den verschrikkelijksten reus die ooit had geleefd, als een wonder aan, omhelsde

hem toen verstikkend-lang en in haar ziele-ontlading stortte zij, zonder dat Simson iets vermoedde, haar smachtbede om vergiffenis uit wyl zij hem, haar oer-vermetele, straks ging bedriegen.

Simson, in zinnenroes, bevangen door Sichema's wild-bekoorlijke en daemonische grilligheid, vergat alles; d'oirkonden zijner heilige gods-geboden, zijn roeping, zijn waakzaamheid, zijn kracht, zijn raadsel.

Sichema, in trotsche overgave, geleek Asthoreth, de gesluerde misleidster, die in nachten van heimwee en liefde-verborgenis, schrik bracht en vervoerenden hartstocht. Sichema, de Philistijnsche, geleek Asthoreth om wier leest lentegeuren wolkten; geur van cederen, geur van oranjebloesem en wilden honing; geuren van belofte en bedwelmig. Sichema bracht gelijke verwarring en wild oproer in Simson's bruisende zinnen als Asthoreth, die in den blauwen avondschemer verscheen. De zwartgouden schitteroogen van Sichema onthulden Simson deemoediglijk lustverborgenheden, die hem deden sidderen; de liefdedronkene ziel van den Naziraeër openrijtten. Want was hij niet een wezen, dat steeds in Godsopenbaringen moest leven en eeuwig, in hartstochteliijken drang hunkeren naar de blauwe ooster-verte van het gebergte Gilead en de bultige heuvelen Abarims? . . .

Sichema smoorde haar medelijdend en overstijgend berouw, haar wroeging, nu zij zichzelve, haar vader, haar moeder, broeders en zusteren uit de ontzettende en wreede dreiging der Philistijnsche krijgers te redden

kwam. Haar vaders huis zou niet in vuur vergaan en Simson, de gezag-hoonende Hebreeuwer, onverzoenlijk gehaat door haar krijgers om zijn schoonheid, om zijn half-goddelijke kracht en geheimzinnige propheten-oogen, zou nooit vermoeden dat Sichema, zijn eigene vrouw, hem verraden had.

ZESDE HOOFDSTUK

I

Op den zevenden dag van het feest, — terwijl trompetten en pijpen weer de monden zingend openden, — verklaarde duldende Sichema de manschappen der stad, tegen hun dreigebaren in, afgemeten-in-rust, het raadselgeheim.

Ook dié uren had Simson zich onttrokken aan het bij vlagen luidruchtig uitbrekend feestgejubel, het dansen en trommelen van gasten. Lang, heel lang had hij gedroomd, nabij de grenzelooze vlakte van Jizreël, als opgeslurpt in haar lichtende en duisterende geheimenissen, onder een breed-schaduwende groep terpentijnboomen, over zijn huwelijk en Sichema's, door den Eeuwige gezegende vruchtbaarheid. En lang over Israël en zijn heilige roeping.

Alle naverwante mannen van zijn volk en niet alleen uit de westelijke stammen, dwarrelden en dwaalden vijandig en schennig dooreen; bevochten in zieke afgunst malkander lijfelijk op tempelpleinen, in schuldig ongerechtigheid. Als in de dagen na Jozua en in

de dagen der eerste Schophetim, vochten ongetemperd broeders' en kinderen van één God, die versmolt in zijn toorn en die hun bloed terugstortte over gansche nageslachten. Ephraïmieten en Gileadieten brachten elkaar zonder noodkreet om, onder de schrik-oogen van één Opperwezen. Op dit schuimende bloed van broedermoord aasden grijnzend, binnendringende Ammonieten, Moabieten, Midianieten en Philistijnen. Er wierden gruwelzonden bedreven met Baäl, en zonden met al de heidensche afgoden, ondanks brandoffers en schuldoffers die hevige strafgerichten van Jehovah ontlokten. Wanneer oogen smeekten en schreiden, was de ziel dor. Wanneer de ziel weende, bleven oogen droog. Een walm van aardharsig bederf oversmookte de erfdeelen van de zonen Israëls en vreemd vuur vlamde op altaren van drekgoden, met brandende kalkmortel bestreken! Duidelijker dan ooit had Simson, de ziener-droomer, oproep en beurtgezang tusschen Deborah en Barak gehoord, als van naverwanten, een Godsregeering over alle stammen eischend.

Toen de Naziraeër tegen den avond de bruidswoning, met versche myrthetakken gecierd, naderde, den bestoften staf in de stille hand, doch het ontroerd-schoone gelaat van angstige vervoering overglansd, schoten plots Philistijnsche krijgers in het gelid; geduchte mannen van Thimnatha, van Beth-Semes, de Zonnestad, van Ekron en Gaza. De opper-bruids-

geleider, met tartenden. dubbelzinnigen blik en vlijmend-boosaardige stem, sprak den Hebreewer toe. De gouden oorringen van den Philistijn blonken en zijn gebrandverfd schild hief hij tot de woest-gloeierende, toch mysterieus-loerende oogen op.

Simson even duizelde. Bronnen-gemurmél zong nog zijn ooren in. Hij rook nog zoeten aarde-geur van eiken, dennen, gras en wierook-boomen aan zijne vingers. Hij zag nog de druifblauwe golven en het goud-schitteren van het vaste hemelgewelf. Hij leefde nog in de twee wezenheden van zijn bestaan als richter, droomer. Hij zag nog Gezichten . . . hij ziener en . . . strijder . . .

— Het raadsel . . . de raadselspreuk, . . . mompelde Simson, zich aan zijn loome droomen ontworstelend.

De zacht-huichelende stem van den bruidsgeleider klonk als de roepzang van een Thimnathschen schaapherder:

— Hebreewer . . . nog is het gastmaal niet om . . . nog enkele uren slechts en het uitspansel verduistert, . . . is alles weer verborgen! . . . Verborgen als uw raadselzin! . . .

Gluiperig keek hij achter zijn beukelaar uit, aan wier knop een tweesnijdende bijl flikkerend schommelde.

Simson glimlachte wezenloos; staarde op eigen rooden rok en bestoeten staf. Hij had gemeend gesmoorden triumph in de stem van den opperbruidsgeleider te hooren, alsof de aanvoerder en zijn mannen, door

toovenarij een oplossing nabij waren. Doch nu zij zelf tijd wilden winnen begreep Simson dat hij zich vergiste.

Bedeesd klonk het antwoord, wonderzacht uit zulk een ontzachlijke gestalte:

— Ga in vreê . . . ik geef ieder man tijd tot den laatsten tel van het laatste uur!

Simson overmijmerde gelijkelijk, uit d'aartsvaderen-tijd, Jacob's ootmoedig dulden van Laban's kwellingen en prikkelingen; Oudvader's geweld toch tegenover den worstelenden engel, die zijn heup kreupel wong. Hij hoorde het Opperwezen tot Jacob, den listigen voetlichter die tóch vechtheld was, spreken. En Simson droomde weer weg naar de verre, blauwige heuvelen en hoogten, waar lichtcherubs huiverend de vleugelen wiekten in de gouden, verre, wemelende lucht.

Doch opnieuw stootte hem de spotstem van den Philistijnen-krijger. Deze grimmig in grijns, schertste:

— Zoo-zoo, reus, naast wien wij huppelen als dwergen met rattestaartjes, . . . zoo-zoo, . . . tot het laatste oogenblik! . . . Ei! . . . Ei! . . . Hoe verzoenend breekt gij het brood met ons! . . . Doch wij zullen maar matelijk wachten, zoon van Israël, die u eêr een zoon van Enak waant in kracht en geweld en kennisse . . . een Nephilim . . . een Gibborim . . .

Weer die zachte, toch nieuwelijke, tartende triumphklank in de stem! Nu keek Simson snel op.

— Niet langer wachten?

— Neen, man van Dan! . . . schreeuwde de krijger al woester en vreeselijker . . . Neen . . . niet tot de nieuwe-maansdagen en de dagen van het lof-offer! . . . En niet tot uw lijk gewasschen en gereinigd wordt al eer gij terugkeert naar uw Oudvaders . . .

Opgekropte haat en wilde vreugde, die bruisten als uitgegiste wijn, nauwelijks te bedwingen, sneden en jubelden genadeloos en ruw door zijn woorden, en zijn wanghouw vlamde als een vuurstriem.

Simson ontstelde heftig.

Toen, voor hij het kon vermoeden, na signaalgebaar van den opperbruidsgeleider, klonken dertig stemmen tegelijk uit de krijgerswacht op, als een dreigkoor:

— Wat is zoeter dan honing en sterker dan een leeuw? . . .

II

Een hevige schrik doorschokte den Hebreeuw en over zijn oogen viel een zwarte omsluiting eerst. Bij Jozua, bij alle hemelmachten, . . . hij wist niet wat hij hoorde klinken! Wat waren dat voor listige onder- vlechtingen zijner daden? Het was alsof de bovenmens- chelijke kracht, aan Gods-geheim en Nazir-gelofte gebonden, hem plots geheel ontzonk! . . . Alsof hij van al het zichtbare afstierf en opgereten van binnen, met al zijn hartsgeheimen te kijk stond. Hij staarde ontzind naar de Philistijnsche mannen in het gelid en balde de vreeselijke vernielvuisten, de herculische moordvuisten van een Rephaïm die blind, boomen

en tuigen splinterend brak. Hoe konden deze snoevers, met koppen als stekelhaaien, hoe konden deze heiden-sche schimpers weten van zijn avontuur en zegengevecht met den leeuw en van den wilden bijenzwerm? Hoe konden deze ruige schelmen het bondig, toch onoplosbaar raadsel verklaren, waar niemand, niemand een gerucht van had vernomen, zelfs zijn vader en zijn moeder niet? . . . Zoo stond hij nu met een verweesde vraag.

Weer overzag Simson beklemd en bevend van ongesmoorden gram, de schel-getooide krijgers wier zwaarden in een hooghartigen groet, tegen malkander kletterden achter de opgeheven schilden. Hun aanzichten strakten zich, na het spottende eerbewijs, als steenen tronies. Alleen de oogen van den opperbruidsgeleider die zijn beukelaar liet zakken, laaiden van haatvuur. Plots deed Simson eenige stappen achteruit, hevig ontzet, in een ontwakende en verbitterde bezinning. Er schoot een grauwe bleekheid om zijn neus en mond. Hij begreep sidderend, in groote klaarheid nu, . . . Sichema, zijne eigene vrouw had hem verraden! Bij moeder Zelalphonith, . . . hij, van zijn ontvangenis af gewijd, kende de vrouwenziel-in-liefdesspel niet. Al haar aanminnigheid, smeekelijke vleierij, dus wrange listen van een huichelaarster, een Beliats-dochter? Haar teedere stem, haar tegenbedenkingen, haar streelende verlokkingen, haar stuip-trekkende huilsmart en haar toorn, verachtelijke geveinsdheid?

Aan Simson's mond ontscheurde kreunend een snik. De Hebreuwer voelde zich duizelen over zijn volle lengte en zijn machtige handen grepen in krampwoede de lucht in.

— Die honden . . . die verachtelijke, stinkende honden! . . . stootte hij uit in steunende kreten.

Doch toen hij de oogen der gepantcierde mannen, de beukelaars neer, hel-schamper zag gloeien van wraak-bevrediging, ontstond er in zijn diepste wezen een bovenmenschelijk zelfbedwang. Simson richtte zich in zijn geweldige gedaante overeen als een jonge god, die door heel zijn lichaam een alles-verbrijzelende reuzenkracht voelt heengestuwd. Hij wist zich weer tuchtiger en bloedwreker van gekrenkt Israël, uit den stam Dan, den stam der leeuwenwelpen, gezegend door Bilha. Stil hief hij zijn trillende handen naar het heilige hemelgewelf. Plots drong hij heel het wild en gekrenkt geweld van zijn mannenwoede terug. Want hij gunde deze schimpende onbesnedenen geen zicht in zijn vreeselijk verdriet, in zijn schaamtelijke wroeging, al wist hij nu eerst dat liefdedrift was van God, het arme, martelende menschenhart als een pijniging ingeboord. Krijger voor krijger staarde hij ijzingwekkend in het strak-stomme gelaat en toen heesch, gromde hij:

— Verloren! . . .

Een brullende jubelklank van dertig stemmen tui-melde los:

— Verloren hebt gij Hebreuwer, zoon der opstan-

ding, op uw ongeluksdag! En ge zult betalen zonder verademinge, alle dertig wisselkleederen . . . alle dertig! . . . Getemd zijt gij, onschendbare Hebreeuw! . . . Werp u op uw aangezicht! . . . Gij zult ons de feestgewaden schenken . . . alle dertig . . . man voor man! . . .

Simson glimlachte, doch in zijn verbleekt gelaat groefden zich huiveringwekkende trekken van wraakwoede. Hij beefde en zijn spotstem weende gesmoord toen hij zei:

— Gij rijkzinnige jonkers en bruidsgeleiders . . . gij mannen van Aschdod en Askalon, van Gaza en Thimnatha . . . gij geweldige Philistijnen zijt geen looze tierders die mijn Heer der Heirscharen overkrijt, noch wekt gij Abraham uit zijnen slaap! . . . Zie, ik buig onder uwe hand . . . Gij hebt mijn wonderspreuk, mijn Chidoth opgelost . . . een raadsel dat mij zelf een zoet geheim was als de stem van Jehovah's engel! . . . Gij, fierder dan het vedervee, hebt het raadsel opgelost dat u zoo folterend door de zinnen speelde. Voor uw verheven breinen bleek deze spreuk een kindergrapje . . . Gij kent uw bloed en vleesch, uw loon . . . gij mannen van het reine oog . . . Gij zijt sluer dan het eerste menschenpaar! . . .

— Wij lachen om uw boert, dwaze waterzwelger! Wij lachen om Simson, den geheimzinnigdoener, . . . om zijn Godsvolk uit Abraham's maagschap! . . .

Beheerscht, bijna zachtmoedig-schuchter nu, spotte Simson voort, terwijl hij sidderde:

— Gij mannen van Gaza en Thimnath, zijt niet

alleen helden met poensoen, speer en zwaard, — gij hebt mij, ontberende, gewantrouwd, bespied en overal achtervolgd, — maar gij zijt ook helden van den zinnenden geest . . . .

Onverhoeds stentorisch, oerkrachtig donderde Simson's stem:

— Doch bij den eenigen God van Israël . . . ik zal u zingen het zegelied van Deborah:

Zoo moeten zij omkomen
Al uwe vijanden, o Heere,
Die hem liefhebben toch,
Blinken als zon
In stralende kracht.

— Leve de mannen van Gaza en Thimnatha! . . . gierden de dertig krijgers in choor, tegen Simson's vreemde, zingende geestverrukking in.

— Dat Dagon en Asthoreth heerschen! . . . gilde met woest brulgeluid de opperbruidsgeleider er bovenuit, terwijl de schuine zwaardhouw over zijn woest mom als een bloedstriem opgloeide.

Smartelijke ontgoocheling verdroefde Simson, nu Sichema's lichtzinnige trouweloosheid hem hier zoo rampspoedig was onthuld. Hij mompelde in versmachting binnensmonds een gebed tot El-Shadday, den Eeuwige, het hoogste wezen. Bedeesd weer klonk zijn stem en gering scheen zijn aanzijn, toen hij den krijgers liet verstaan dat hij het verraad zijner bezetene vrouw had doorzien, zonder aan kastijdingen te denken.

— Gij geniussen van vernuft en verstandsscherpte onder alle volkeren der aarde, die uw leeftocht verkrijgt zonder roof en verraad . . . gij hebt toch met mijn kalf geploegd! . . .

De krijgers in ontstelling deinsden achteruit. Zij ervoeren, . . . Simson, in rillenden afkeer en schrik, vloekte Sichema met de oogen, die nu grondeloos vlamden van wreeden toorn, diep in de kasholten. Even rukte hij aan zijn bloedroode rubijnketen. Zacht kreunde het in hem van binnen. De stem van Simson's smart was als het koeren van een verborgen duif in een rotskloof. Hij betastte met zijn vingertoppen de uitgesneden granaatappeltjes van het cieraad om den hals, die van dikke driftaderen zwaar stond opgezwollen. Simson rilde en in zijn hoofd suizelde leegte . .

Toen, zonder een woord meer, keerde de Hebreewer zich om en vertrok als was hij uitgedreven.

ZEVENDE HOOFDSTUK

I

Simson, tot in de ziel rauw gekorven, hunkerde naar d'eenzaamheid om er zijn verschrikte en worstelende gedachten te bergen. Woede en smart schroelden zijn gekrenkte binnenste. Hij verachtte die vrouw in haar zwoel-valsch bed-verraad. Hij haatte bij vlagen alles om zich heen van tent en stad. Want Sichema, de Philistijsche, had hij bemind en tot lid van zijn stam gemaakt. Hij had haar in zijn levensgemeenschap, in zijn Hebreuwenbloed opgenomen; heel haar wezen in al zijn droomen en prophetieën gemengeld, wanneer hij in ontzag mompelde voor zichzelf: de aarde was wild en vormlooze duisternis dreef over de zeeën . . . Hij had den eenen tijd op de vlakte van Saron, met haar zandheuvelen als gouden pagoden, purperen anemonen voor Sichema verzameld; den anderen tijd, tot in de verborgen en hachelijke spelonken en holen van het Sodom-gebergte bloemen voor haar geplukt, verdwaasd van liefde. Als een weemoedig sterveling had hij, van Engedi tot Ramatha, in dwepende en

lijdende alleenheid, met haar en d'avondster gesproken en al de verre, blauwe bergen van Palaestina met haar naam getooid. En in de eerste oogsten al van Mei, dwaalde hij naar Thimnatha, bevend, bang-begeerig. Hij herdacht in Sichema, de eerste vrouw voor wie zijn kuischheid was bezwiken. Bloed-broederschap, — beproevingen voor zijn hartstocht-ziel, — had hij om harentwille, grommend met haar magen en vijandelijke krijgsknechten gesloten. Wat wist hij, aangeflofte-gebondene, — als Naziraeër streng genot ontberende, — van vrouwen-arglist, liefde-leugen en liefde-verwilliging? Schuw en bang bleef hij het verleidelijk-vrouwelijke ontwijken, hij, wreker en geroepene . . . Hij beminde de Groote Zee, de harsgeurige kreupelbosschen van het dal Zeboïm en het dal van Ben Hinnom, en al de Hoogten van het land der bergen, met hun zingende hemelvogelen. Hij droomde onder schaduwende moerbeziën en doorward-getakte vijgen, van de Machanaïm der vroegere Canaänieten en hij overzag in vervoeringen en visioenen, de opgestelde legerorden van Israël rondom den Tabernakel. Hij zag Dan, den banierdrager van het vierde kwartier aan de noordzijde, tusschen Naphtali en Lot's troetelkind Ascher, met al de toén-strijdbare mannen. Wat wist hij, onbesmette, van het raadselachtige sluip- en vlei-schepsel, de zondige, verlokkende, fijn-liegende en smeeklijk-teedere vrouw? Hij kende ravijn en disteldal en de hersens-doorstekende woestijnhitte en de roofdieren, en hij overmijmerde veelmaals de diepe

spreukgelijkenissen van d'oude Wijzen tot Noach toe met zijn ontzachlijke Arke. Hij kende uit zijne visioenen, het streng-edele gelaat van den goddelijken Mozes in zijne tente; hij hoorde de stem van Jozua tusschen het geblaas van Hebron's lammeren; Hebron, door den zoon van Nun ééns hoonend geslagen met de scherpte van het zwaard en door Abraham's woôn geheiligd. Simson aanbad in zuiverte van ziel den Eeuwige en verloochende nooit de heroïsche grootheid van Israël en zijn voorgangers. Hij kende heel diep het reine oog van zijn moeder, die in ongehuichelden weemoed alleen het allerhoogste eerde. Wat wist hij van het zwoele zinnenbedrog eener angstige liefdevrouw, koppig, grillig, tuchteloos en dwangzuchtig als het volk van Ephraïm? Hij hoorde bij het eerste schemerlicht, krijgsbazuinen en trompetgeschal over heel Palaestina galmen en hij ontwaarde in de luchtijlde zichtbare teekenen. Alleen Asthoreth, Asthoreth, met de neerhangende, wreede wenkbrauwen . . . die gesluierde, had zijn zwoele zinnen weleens verward. Maar wat wist hij, argelooze en ongetemd levende in tragischen ernst of speelschen spot, van een vrouw in misleiding ademende? Wat wist hij, ruwe, vol stoppels en netelen? Was Deborah een vrouw? Neen, zij was de heilige Arke-moeder van zijn afvallig, weerspannig volk, die het trouw liet zweren aan de Wet; zweren ook bij Jozef's beenderen, nabij Sichem begraven. Zij was een heilige Moeder in Israël, die het alarm-geklank der stammen liet weerklinken over bergen en valleien. Op

Thabor-kruin, nabij de heilige palmen, ontzachlijk van stam- en wortelen-uitgroei, in de violet-grauwe kloven en tusschen de woeste, stille, donkere steeneiken had zij gebeden, bedreigd door Ammonieten en Midianieten die op hooge, rosse kameelen kwamen instormen.

II

Alleen in de lente, dan werd het een angstige levensvreugde en draaikolkende tweespalt in Simson's heroïsch hart; wanneer ploegkouters en zeisen, bij iedere wending en elk handgebaar van zaaien en maaïen, flikkeringen als bliksems uitschoten over het land. O, de lentenachten van Palaestina! . . . Dan huiverden zijn verlangende zinnen naar de vrouw die hij niet eens kende en naar een meisje dat hij nooit had gezien. Hij, Godgewijde, was alle zoemend liefde-gefluister van wellustige vrouwen uit zijn stam of van zijn ras, stil en schuw voorbij gegaan als onder de schaamte van een ontmande . . . De meisjes van Judaea en Dan, . . . hij keek ze een telle in de droef-bewaasde of dartel-lonkende oogen en verschool zich achter bloeiende wijngaardranken of tusschen de hooge stokken. Hij bleef zich aan alle zwoele en smartelijke lusten ont-wringen. De wijngaardeniersters, verliefd op zijn reuzengestalte, op zijn zwaaiende haarlokken en ver-legene kinderoogen, zongen op de geblakerde hellin-gen, op de Palaestijnsche aarde, van liefde. Zij loerden heet-ademend en fel-begeerig achter de hel-roode,

zwoele granaatbloemen of goudgele, jonge druiventrossen die zacht geurden. En Simson had gestreden tegen zinnelijk, bang geluk, met saâmgeperste lippen. Voorbij was hij gegaan, als een deemoedige, schuchter en ontdaan, de ongesluerde vrouwen van zijn land; de schoonooigige spinsters met de flonkerende neusringen; de rank-wiegelende tweernsters. Zij zwierven overal rond nabij de achteruitslaande ploegrunderen en tusschen het koorn, en zij aanbaden zijn geweldsvuist, zijn roofdieren-kracht. Simson sprak bedeesd met de vrouwen van zijn stam en durfde ze nauwelijks de oogen ingluren. Want hij, onwetende en diep-verlegene, wat voelde hij van liefde, van teederheid en zwoele vrijage, hij Godgewijde, wreker van Israël, gebonden aan zijn heilige gelofte van afzondering en kuischheid? Een vrouwenhart klopte heel anders dan een mannenhart.

Toen plots, was hem Sichema in zweefgang verschenen, te Thimnath, verblindend als een rimmon-inbloei, zacht kauwend op groenen hennep. Hij hoorde de Bath-Kôl, den heiligen weergalm, de echostem van een openbarende Godsspraak . . . En het was hem alsof hij het uittartend en lokkend gelaat van Asthoreth zelve in de half-bezwijmde oogen staarde. Hij zag haar mond, haar handen, haar slanke, hinde-lenige meisjesgestalte in het wit, onder een sittimboom en hij voelde zich sprakeloos aan haar overgeleverd. O, zij lonkte en huppelde en speelde los-zwierig en nukkig met al haar cieradiën. Zij sprong als een vluchtende gazella en zij

geurde als het zoet van cyprus en narcis. Plots schroelden begeerte en drift zijn keel dicht; doorschokte hem een noodlotsdreiging. Hij stikte half. O, het aanstekelijke vuur van die oogen . . . een bliksemlicht! En wég was zijn menschenschuwe rust van Naziraeër. Hij leefde op stille avonden alleen in kwellingen en verwarringen. De donkere Philistijnsche, de schoonste van haar geslacht, de wellustige en toch bang-hunke-rende oogen van de Philistijnsche, met den glans van vuurvliegten erin, zag hij overal. De bergen, de zee, de steenvelden, de zaailanden, de heuvelen, de woestijn, de wouden, de gesternde hemel, . . . en dit dartelete, lenige meisje Sichema . . . zij . . . eeuwig zij! . . . Zij tokkelde de gitaar achter een kortstammige, zwaargetakte cactushaag in gelen bloemenbloei, terwijl d'avondschemer aansloop en de zon zonk aan de kim als een papaver, hel-rood. Haar teere, smalle handen trokken zachte zweefgebaren in het zoele halfduister over het trillende, zuchtende instrument. En zij had hem aangezien, zoo lang, zoo huiverend-zoet, dat hij onder alderlei verdwazingen dacht te sterven van geluk en vermurwing. Hoe verleidelijkschuw en brandend-haastig had zij haar sluier open neergeworpen. Ach, wat wist hij instinctieve, in gedurige verwondering over alle gebeuren, van de loklisten eener vrouw? Was zulk een wezen zacht als de lente of heet als de zomer? Haar met zwartsel omkranste oogen schenen vochtig goud uit te stralen. En zij leek in een teedere schaamte weg te sluipen

voor zijn argeloos-gulzig verlangen. En toch hunkerde Sichema naar de hand van een held, gelijk de gracelijke dochteren van Dan en Judaea, . . . terwijl hun lippen zich verfdn met het bloed van de granaat en hunne oogen gloeiden als gouden abrikozen. Toen, voor het eerst, hoorde hij Sichema's zoele, dansende stem met vleiende aanspelingen op zijn alkracht en zijn moed. Hij, kuische Nazir, duizelde en in zijn hart joeg liefde-razernij. Haar lonkende en heimelijke oogen-scherts begreep hij niet. Besmette hij zich met zonde door dat stil-zwelgende begeeren, door dien zinnenroes? Betooverde zij zijn hunkerend mannen-wezen niet met de geheimzinnige macht van den boozen blik, die donker uitstraalde en armen en beenen verlamde? Neen, het Opperwezen zelf liet het vurige geweld van zijn hartstocht over hem heendreunen. Hij kreunde en smachtte . . . en hij bad tot God in de stilte, rondom de wijnbergen van Thimnatha, tusschen het blij geblaas van Paasch-lammeren en het purperen bloemenbloeien. En hij kuste Sichema's granaatrooden meisjesmond zoet en in zelfvergetelheid. En hij hoorde haar dartel, spotziek, luimig en uit-tartend, als een springspel van den regen op een blikken plaat. Doch hij, in goedhartig geloof, naderde haar gelijk een oprecht kind. En haar liefde-lokstem bleef zingen aan zijn oor, dagen lang, en de woeste glimp van haar oogen bleef lichten voor zijn aange-zicht. En hij kon er zijn verlangende wezen niet mee verzadigen. Zij was het zoele getij en het lentegeheim

voor zijn zinnen, maar ook grillige wind, vlogen hagel en sneeuw van de bergen. In haar loste zijn vreemde, zoete en dringende verwarring van lente-verlangen op.

En al zijn rust keerde weer naast deze maagd, al doolde hij ook af tot de snikhitte van het Jordaandal. Zoo, in vervoering en kinderlijke begoocheling had hij zich overgegeven aan haar bedwelmende lusten en aan de verheerlijkende koestering van haar zorgen voor zijn welzijn . . . Maar toch bleef hij zijn verachting voor haar stamgenooten uitspreken . . . al verzweeg hij Sichema het beschaduwde geheim van zijn roeping. Want den donder van God's stem aanhoorde Simson op het Hermon-gebergte, in de draaikolken van de Jordaan, achter oeverriet en kreupelbosschen, waar leeuwen brulden en panthers slopen, even vroom als aan de westelijke kustvlakte, wyl de Eeuwige zijn Majesteit boven aarde en hemelen had gesteld.

Soms scheen Sichema te beven voor zijn boven-menschelijk-ontroerd uitstaren naar ongeziene verten, maar dan ineens, als ze sprak, brak de strakke geheimzinnigheid van zijn betooverden blik en bezag hij haar zoo rein van teederheid, zoo zacht en bijna beschroomd dat zij twijfelde of het dezelfde man was: de geweldige, de woesteling uit het erflot Dan, de Hebreeuwsche reus in zijn scharlaken mantelrok, halfnaakt, . . . en d'aanbiddende en schamele bestaarder van haar maagdelijk wezentje . . .

III

Nu had Sichema, verleidster, de wilde kat, hem verraden, bedrogen, overgeleverd aan zijn goddelooze vijanden en bedgeheimen, in liefde uitgefluisterd, geschonden . . . Simson stond geheel verblind tegenover donkeren harte-sluipmoord. Hij wist niet, dat zulk een liefde-verraad kón uitbroeien. Was een vrouwen-ziel dan zoo helsch gespitst in snerpende berekening en arglisten? . . . Hij hoorde weer klingelen de gouden bikkelen en bellen van den bruiloftsgordel, op Sichema's zacht-hijgende borsten. Hij ademde weer dennengeur achter de wijngaarden te Thimnatha. O, wat wist hij, woestijnzwerper, van sluwe, zieke sluiplusten eener liefdedronkene vrouw? Hij vloekte in gram, die geschuwde, heel haar wezen, haar gaan en haar staan. Zij, die vrouw had hem verraden en aan de wreed-vurige Philistijnsche stamgenooten overgeleverd.

In een somberen onrust-angst voorvoelde Simson vaag, dat lokvrouwen altijd weer zijn ondergang zouden worden. Hij wist zelf niet wat vreeselijks er met hem gebeuren ging. Moest hij vluchten naar Judaea's steenrotsen? Zonder erbarmen en meelij zou hij als een vermolmd boomwortel worden vertrapt. Hij zou uitdrogen als een beek in moordende zonnehitte en eigen vernietiging tegemoet rennen. De liefdevrouw zou hem in listen en vleierijen begoochelen en telkens weer zou hij, in onbegrip en zorgeloosheid, sterflijk en blind tegenover haar staan. Want zijn overdolle

drift en zijn schroeiend verlangen ontmenschelijkten heel zijn gewijde natuur en uitverkorenheid. Die bruisende orkaan in zijn ziel, die verterende hitte plots, dat razende vuur, hoe het te temmen, hoe het te blusschen, hoe het uit te dooven? ... Hij kreunde in zichzelf, hij sterk-zwakke. Want sluwe verlokking, misleiding en snerpend bedrog waren Simson's kinderziel vreemd. Hij begreep de zoete wurging der vrouwen niet, noch haar geluk noch haar verlept begeeren. D'Eeuwige zou hij smeeken om bijstand, om verheldering van inzicht, in het bedriegelijke hart van deze schepselen. Want zijn Sichema had hem verraden.

In ontembare woede trok hij naar de kust, naar Askalon, op een dag dat er feestrumoer klonk in de zee-stad en groote zwarte honden oorverdoovend blaften tusschen de beschonkenen. Droeve wolken dreven in regengrauwe lucht voorbij. Heilige aandrift overrompelde Simson en hij voelde zichzelf in de macht van een bovenmenselijke vernielzucht.

Op den weg van Askalon naar Zoreah, terugkeerende langs bloeiende terebinthen, pistacie's en geurzoete weilanden waar groepen roodgekleurde koeien saamscholen in onweerdruister, ontmoette hij een troep joelende, feestvierende Philistijnen die hem in ronkende taal beschimpten, dollekers-vruchten nagooiden en den Richteren-Daniet smaadden! Onder het geweld van zijn schuimende drift en vervoering, versloeg

Simson, stemmebrullend, in matelooze kracht, alle dertig zwalkers met de naakte, hoornharde titan-vuisten. Hij ontdeed weeklagers en verslagenen van hun kleeren en zond ze onder een scherphoonende zinspreuk, naar de raadseloplossers en zijn bedgenoot te Thimnath. Dertig lallende joelers en praalhanzen had Simson, met een paar atletische houwen, bliksemend oogenlichtend, verminkt of gedood. Door het zenden hunner feestkleedij loste hij zijn schuld wonderbaarlijk-snel in.

ACHTSTE HOOFDSTUK

I

Liefde-wrok en innerlijke wanhoop bleven wroeten en knagen in Simson's menschelijk hart en hij keerde terug, zwaarmoediger dan ooit, ineengeknakt, naar zijne moeder en zijn vader te Zoreah. Van daar uit begon hij weer zijn peins-stille zwerftochten naar kronkelende dalen en valleien, naar de bloeiende palmboomen van Judaea, over bergen en woestijnen naar d'eenzame gele rotsengevaarten, wilde vlakten of groene heuvelen ten westen.

Weer wierd het lentemaand in Palaestina en hij verlangde naar zijn droombeelden, onder het zoete ruischen van de Groote Zee, zoo zacht soms als het bladeren-geritsel van groene popels in woudstillen zomernacht. Simson keerde naar de goudene klaarte van lentemorgens en naar de lenteavond-zoelte van Palaestina. Weer zag hij de anemonen-purpering over heel de aarde gloeien als een wiegelend, teer vuur. En weer rook hij in onrust en zoet gekweld van liefde-wee, de crocussen, de tulpen en de ranonkels en de

alglanzige leliën . . . En weer deinde in hem het heilige mijmeren over zijn roeping voor Israël en voelde Simson Jehovah's handen zegenend over zijn hoofd uitgestrekt. Hij zwierf weer tusschen klater-beken en zonne-helle meren. Leeuweriken jubelden overal in de klare lucht. Middelerwijl zag hij witte geiten en lammerkens grazen in bloemzoet-riekende velden. Op de berghellingen en tusschen kloofbeddingen, bloeiden groengrijs, rimpelend-gespleten olijven en kromden zich hun lage oude stammen tegen zuivere hemelblauwte. Weer zag Simson de vlam van Sichema's oogen als een weerlicht wegschieten, maar droeviger erna, hoorde hij het smeeken van Zelalphonith's stem, het bevend en ontzet-aarzelend vragen van zijn moeder, nabij het steenen watervat: of hij dan niet meer rouwklager en onafkoopbaar bloedwreker van Israël en Naziraeër Gods was? . . . Niet meer bestormer uit Dan, van goddelijke krachten bezielde? Hoorde hij nog wel bazuingeklank op het gebergte Ephraïm?

De oranje lente van de Philistijsche kustvlakten en het zonnegeluk brachten weer vreemdheid, beklemmende verwarring in zijn ziel en een soms bange vreugde in zijn kloppende bloed. Hij rook weer den heimwee-brengenden geur van groen-getwijgde amandelboomen en van de jonge, wasemende aarde, van het jonge, versche gras en heester-struiken, en hij wist weer dat hij Godsgerichten zou volvoeren. Tooverij van hazelaars, witte wijngaardbloesems en roode granaatbloem enving zijn droomen en geen

zangvogel zong of hij herkende zijn zwenkende of trillende stem. Heel de bedwelmende zoetheid van het lentegebeuren, het bloeien van acasia's, olijven, palmen, pompoenen en welriekende, van dauw-bedroppelde kruiden, ontstak in hem de oude, jubelende levenskracht, al schoot telkens een adering van smart om de heidensche Sichema en haar vrouw-verraad, door heel zijn overstelpde wezen heen.

II

In den avond, als de koelende westenwind van zee zijn geheimenissen ruischend te verhalen begon, hoorde Simson kameelen en hun dommelend bellengetingel in het gespan. Hij weende van geluk en verdriet dooreen . . . Op de lage kustvlakte van Sephala, tusschen rotsige heuv'len en zand, stegen de cypressen en pijnboomen zoo traag in de gouden schemerlucht, en het was alles zoo stralend en toch zoo zwaarmoedig om hem heen, nu de stille nacht naderde over d'akkers en golvende duinen. De zon doofde haar gloeiglans tot dood oranje. Van enkele scherp-gekanteelde rotsen, grillig uitgebeiteld, overstaarde Simson d'eindeloos-goudgroenen oceaan. Simson, opgekropt van wee, van een smartelijk hunkeren nu, snikte het uit en bad tot den Heer:

— O Eeuwige op den heiligen Sinaï . . . wees dicht bij mij . . . nu zoo zoet en lokkend de narcissen en leliën geuren . . . O Heer, ik was een gebroken en neerge-

slagen man . . . U, Algoede, biecht ik alles! . . . Ik had mijn speelsche Sichema zoo lief, zoo lief, dat ik om haar, met afgehouden duimen zou willen loopen achter een vijandig oorlogsheir. Ik huiverde onder het wonder harer Casluchietische oogen; onder het wiegelende gezang van haar lokkende stem, wanneer de aarde tegen den avond zoo stil wierd. Haar springende scherts en haar vleierende onderworpenheid waren mij zoo welgevallig. Ik noemde haar de bedwelmende lente van mijn hart! O Eeuwige . . . wees mij dicht nabij! . . . Laat mij niet aan mijn liefdedrift ten gronde gaan. Zij heeft zoo bevend van overgave zich in mijn armen gewrongen en zoo droef tegen mijn borst geschreid. Zij heeft ook toén geschreid, in het uur van verraad . . . zware, heete tranen! . . . Zij was zoet en wreed en verhit als de oostenwind! . . . O Heer, ik ken de geheimenis, de duistere en verborgen diepte van het vrouwenhart niet, ik naakte woestijnzwerfer! . . . Ik bleef, aan U gewijd, allen omgang met vrouwen ontberen. Ik verijzerde in mijn alvernielenden haat tegen Dagon en Baäl-Zebub en tegen de heidenen van Sichem, de eters van bloed-in-vleesch. Tot Sichema mij brandde in het hart en ik granietheuvelen voor mijn angstig-verrukte oogen zag dansen. Zij speelde met mij gelijk een vlam speelt met de schaduw. O Heer, . . . was dan alles menschelijk bedrog, menschelijke arglist en laagheid in dit meisje? Eeuwige, eeuwige Heer, . . . waarom heeft zij mij verraden? . . . Waarom moest ik, teugellooze man van

Zoreah, dertig Philistijnen verminken en dooden? Alleen omdat zij een afgezant Gods en Israël beschimpten? . . . Heer, Heer . . . mijn toorn was wreed en afzichtelijk wrochtsel van mijn smart, doch mijn overmachtige kracht brak door mijn spieren als vuur door een strooien muur! . . . Uw zielskranke knecht smeekt U om erbarming. Ik wil weer zon-van-mijn-volk zijn en vol van Uw heiligen gloed en van Uw heiligen geest, en mij vereenen met de Zegenim . . . Ik wil weer ademen onder de bloesemen van d'aman-delen en verteederen onder den weeken geur van bloeiende pereboomen. Ik wil weer naar alle hemel-streken, korn hooren ruischen op berghellingen, als avond-gefluister van de zacht-klotsende zomerzee. Ik wil zijn als Gideon in zijn witten gordel van gewijd krijgsman, die de Midianieten versloeg, ontzachlijk als rots, onwankelbaar en met wil en macht als ingestampt. Ik wil weer zwerven van het achterste Westen naar het voorste Oosten, zonder verslemptheid van lichaam en schrale zinnen. Ik zal slechts droog brood en vijgen verorberen en mijn krachten zamelen, om wreker te zijn van het Hebreeuwen-land! . . . Maar toch, o Eeuwige, goedertieren Heer, ik heb haar adem voelen beven op mijn murw-gezengden mond; adem van haar, van Sichema, uit d'erfvianden van mijn volk. Zij het eerst heeft de schuwe kuischheid van mijn manbaarheid ontdekt. Zij heeft mijn angstige lusten het eerst doormengeld met haar zoet-hevige, toch zoo zacht-werende meisjes-teederheid en ik

kan . . . ik kán haar niet vergeten, o Heer! . . . Hoe zal ik deze bloesemende vrouw, in haar zwaanwitte zonneschijn-kleed ooit vergeten? . . . O eeuwige Heer, waarom minde ik haar, de schalke, deze verraadster, die met haar lieflijke listen om mij heenfladderde als een witte vlinder rond een honingkelk? . . . Dat toch mijn manbaarheid verga! . . . Is dit mijn innerlijk lot? Gesmaad wierd ik door spot van Mitzraïm-afstammeligen; door Philistijnsche krijgers en door Sichema, door mijn vrouw met haar amberen huid, haar bedwelmende oogen en haar wreede bekoringen. O Heer, kom mijn oproerige, mijn brandende ziel te hulp met een genade-daad. O Heer, ik onthoud mij van alle onrein voedsel, van wijn, en ga ongeschoeid van Zoreah tot Azza . . . O Heer, Heer, Aleeuwige, Uw woord wil ik vernemen! . . . Red mijn arm-krijtend en weenend menschenhart. Red mij van Sichema's heugenis, van haar liefelijk en dweepend aangezicht . . . red mij van haar die mij bedroog en misleidde, en mij een geheim ontlokte dat ik zelfs mijn ouders niet toevertrouwde! . . . Want ik dorst naar haar als het heete gras naar den koelenden morgendauw . . . O Eeuwige... laat mij rust vinden aan Uw boezem en in het zwijgende luisteren . . . Verkil mij tegenover de vrouwen, als sneeuw van het gebergte Libanon! . . .

NEGENDE HOOFDSTUK

I

Zelalphonith, de wetsgetrouwe, altijd levende in vreeze voor Israël's God en de heilige geboden, zag de verkropt-stille smart, de troosteloze zelfverlorenheid van haar kinderlijken zoon en schreide, zonder beklag, in stilte mee, de heilige Aartsvaderen zegen afbeddend voor haar kind dat zoo beklemd onder de heidenen ademde. Onaangeroerd liet Simson de afgekoelde spijzen van het sobere avondmaal: geitenvleesch, rijst en in asch gebakken broodkoeken, op d'aarde uitgestald. Zijn schoon gelaat, vermagerd en droef, teerde weg. Ook Manoach benauwde Simson's verzinking in hulpeloos verdriet en hartzeer.

In het ouderhuis was pas geslacht, doch de Naziraeër, met kruiselingsche beenen op den grond gezeten, staarde droomrig, vervreemd van alle vreugde, naar het pad tusschen de koornakkers en naar lammerenkudden op de groene wei. Manoach, die vóór hij den disch opdiende, klompen honingdeeg ruw in een houten trog mikte, over de hooge melkpotten heen, vroeg

zich korzelig af: was dat zijn dreigend-heldhaftige zoon, die — schoon als Gods-tuchteling opgegroeid, — vroeger zoo levensdarter kon spotten en uittartend krijgsliederen waagde te zingen; die zoo geluk-stralend, in wilden overmoed, uitgelaten en kinderlijk-vroolijk kon stoeien en zoo bijtend-sarcastisch met het vlijmscherpe woord de afgodische vijanden te hekelen en te wonden wist? Was deze schuwe, angstig-machteloos peinzende met de uitgebluschte, zwijgende oogen, deze zwartgallig-ingezonkene, . . . Simson, de wrekende geweldenaar, de wurgende reus van Dan, die in tintelenden overvloed van lusten en levenskrachten, allerlei stouthartige avonturen tegemoet-rende, dolwoeste streken uithaalde en zijn gistenden geest vol durf en plaagzucht, liet schuimen van onbeperkte vreugde en boert? Hij staarde naar de wei alsof zijn ziele uitging. Manoach bleef, ook onder het proeven van den gekruiden appelenwijn, telkens weer zijn verdroefden zoon ontdaan bekijken. Zacht, in bedwongen rhythmus, zong zijn ontstelde stem bij het eindigen van het maal, Hebreeuwsche dankgebeden; herdacht hij Jehovah en Abraham, den Vader der menigte. Manoach ontsnapten kern en zin van dit vrome, toch zoo zwaarmoedige en soms verbitterde karakter. Hij wiesch zijn bevende handen en zweeg, in groote benauwdheid van hart.

Simson, somber de brauwen saâmgetrokken, staarde zonder te zien, als in een droom. Hij hunkerde naar Sichema, naar haar lichtzinnige fonkeloogen, naar

heel haar heimelijke betoovering en wilde geaardheid. Dit knaagverlangen-in-eenzaamheid greep tegen zijn Richter-visioenen in; liet niet meer los. Doch die verdonkerende drift, die woest-gierende, duistere begeerte en hoogmoedige wreedheid wierden telkens brandender overwoeld door beschermende en liefkoozende gedachten aan zijn volk. Er was angst en doodsnoed bij de hevig-gesmaden en verdrukten van zijn stam; bij bevende, toch dagen-lang vastende grijsaards en bij strijdbare mannen. Het trotsche Judaea, het be-rooide Dan, leien beknelde onder het tartende krijgshier van hollende paardruiters en boogschutters. Met schrikwekkende baldadigheid zwierven de onbesnedenen, schilddragers en wagenrenners, door de erfdeelen van Dan en Judaea, door heel God's land; plunderden onder felle, ironische schimptaal; brandstichtten en roofden cikkelen, goud en cierselen; geeselden slaven en dienstbaren; verdreven ruw ingeborenen, als opgeschrikte vogels; stalen vlas, wijn, wol, vee en have, in machtszwijmeling. Tot de zuiderwoestijnen drongen zij door, al schennender en vermeteler, met handlangers en huurlingen, afgoderij en valsche wonderen najagend. Overal blonken hun hooggetooide helmen, hun halszwaarden, en doken hun Baäls en Astharoths óp in de gewijde bosschagiën, waar bij avondschemer, tegen-natuurlijke ontucht tierde onder zinnelooze mannen, getatoueerde vrouwen en ingeborenen. Zelfs de Achterste Zee zong in golvengezing den naam van dit uitmoordende volk,

dat ook den argeloozen landarbeid der Hebreeuwers als buit meesleepte en hun heilige hoogtijden baldadiglijk met wreed geweld schond.

II

De heldhaftige Richteren-gestalte van Jephtach, de lichtende boog van zijn roemrijken naam, was weer uitgewischt voor de gemoeds-harde kinderen Jehovah, die in levensgevaar rondzwierven tot ver voorbij den Stroom, waar zij onder het aanzicht van Syrische goden, goden van Tsidon en Moab, beeldendienst bedreven en in de steeneikvalleien zich zwaar bezondigden tot het ingewand. De stammen Israëls beoorloogden en verdelgden elkaar opnieuw in woesten, wraakzuchtigen naijver, gelijk tijdens Jephtach en Ephraïmieten, de Gileadieten. Uit Bethlehem kwam van den opademenden Richter Ibzam veel lankmoedigheid, doch luttele werkzaamheid. Hij richtte traag, met heel zwakke stem en met het ontglansde Jehovahwoord, hoererijen en spitsbroederen, geruisch van voorhoofdcierselen, wulpsch geklank van armbanden, bellekens en heimelijk gelok van zwarte sluiers. Hij richtte overspel en zinnenzonde, al beefde hij voor Israëls afval, voor zijn wreede verharding en onverworpen bijgeloof. Steeds morrender begromde het uitverkoren volk den naam van den Eenigen God en al dreigender t'allenkant, ten westen en beoosten de Jordaan, drongen vernietigers en overwinnaars op.

Al gruwelijker steeg de macht der Philistijnen, toch zélf wanvoegelijke indringers, zwervende vreemdelingen en uitmoorders van Avieten, in het Heilige Land, die nu overal van God's volk, de onderworpenen, eerbetoon en voetwasschingen eischten. De vijf hoofdsteden der onbesnedenen uit Cham, praalden in ijdelheidensche overwinnaars-glorie. De Ekronieten met snuivende neusgaten, snoefden onstuimiglijk op hun Baäl-Zebub en zijn afzichtelijke tronie van verdelger, die met onverstaanbaar gemurmel van zijn blauwe lippen lands-vijanden deed sterven. Ekron schuimde van haat, met opgeheven handen, tegen het wankelende herdersvolk, dat vroeger zoo stout en onwrikkelijk op de bergen streed en oorlog voerde met groot geraas. De Ekronieten vooral schuimden van haat tegen de Judaeërs; Ekron als zuidelijkste grens-vesting, eens van dezen stam een stad . . . De donker-gewenkbrauwde mannen uit Gath, Gath der Philistijnsche hovelingen, met zalf en welriekende olie opgesmukt, waanden zich godlasterend nog Enakieten, in rebellisch geweld en krijgsgedruisch; bleven geesellende zeeroovers van Metheg-Amna, Beth-Cherem, oord van wit-wollige lammeren, tot naar den kant van Aegypte. Ook van den met overpriesters heulenden Zebuloniet Elon ging geen Richteren-kracht uit, al schonk hij met de tong, Jehovah eeuwige trouw. Hij bukte needrig en kreupel voor de stroopende dieven langs de kust. Hij boog voor de Aschdodieters, die Dagon, Beth-Astharoth en Baäl-Zebuchim nabij het

golvengezag en het flikkerend-gouden licht der Groote Zee, in wulpsche vrees verheerlijkten en de maagden van Israël schennend omhelsden onder het wijnslurpen. Ook deze Richter en zijn volk, krompen in wee en klacht saâm voor de brassende Askalonieten, voor hun ommuurde stad en het schitterend koper van harnas en wapentuig. Ook deze bezweek voor den verderf-invloed van godin Derceto met het geschubde en gekerfde visschenlijf dat riekte naar ajuin.

Manoach, Simson's vader, had Simson als kind reeds de oproerige woede van Israël's volk verhaald en zijn verzwagering met heidensche bijwijken, . . . tót hij zelf als knaap ervoer hoe bekrompen, enghartig zijn voorganger Abdon, de Piraethoniet, zijn heldentaak van het Richterenamtb bezag.

Want ook Abdon liet Philistaea, liet Azza met haar godstempelen van blinkend-wit, versch-gehouwen marmer, ongeschonden; Azza, het moerassige nest van afgoderij, waar Dagon in beeldenhallen, op zwart-glanzige aarde, Jehovah en de goddelijke wet der Hebreeuwers beschimpte. Ook hij kon Sem's nakomelingen niet meer beteugelen, noch hunne dweperijen en besmetting afweren.

Voor al in Simson's erfdeel roerden zich de gehate Cheretim, de tijgerwoeste beelden-aanbidders en tempel-ontwijders van het berglooze Philistaea, en zooals de wreed-wankellooze Jephtach uit Mitzpa, in het Oosten de Ammonieten nabij ondergrondsche holen en spelonken had verpletterd en uiteengestrooid, met

zijn wilde vechthorden en koen-genadelooze strijders, zoo begeerde Simson de vreemdelingen uit Peleschet, ten westen, tot het hoogheuvelige Gaza, tot aan den rand der woestijne te vernietigen, zonder bijstand van oorlogvoerende stamgenooten. Hij wilde ze als in een ramp-geval uitroeien bij hoopen, gelijk zij zelf te Ekron de giftig-groene kwelvliegen zagen gedood met enkele lip-vervloeking van hun Drekgod Baäl-Zebub. Hij begeerde deze roovers en plunderaars, die met tartende krijsbezetting de zuiderstammen van Israël en geheel Judaea en zijn jubeljaren benauwden, te verontrusten, te kwellen, op te jagen en te straffen.

Het scheen den Naziraeër niet genoeg, een groot geslacht van pronkende kinderen, — gelijk de Pirae-thonietische Richter Abdon had gekweekt, — op witte en rijk-kleurig geschabrade ezelenveulens te laten rondrijden door steden, door beschaduwde bosschen, langs rotspaden of breede wegen naar Assyrië of Aegypte, noch met luidruchtigheid zulk een praalbezitter te begraven op het Amalekietische gebergte, maar ook de overheerschers uit Gezar en verminkers van Israël moesten gevonnist en getuchtigd, zoodat Simson's naam ten oosten, bij en over de Jordaan, ten zuiden tot in het gebergte Seïr, onder het verwarde Edomietische heir, ten noorden onder de opstuivende Semietische Arameërs en ten westen onder de Philistijnen, al heviger ontzetting en schrik bracht.

III

De Eeuwige had ademloos Israël in de ijzerharde macht der Philistijnen gegeven, — melaatsche zwerwers die de vlakte langs de zee beheerschten en hun ijzeren strijdwagenen als ratelend onweer lieten donderen over de erfbegraafplaatsen der heilige Aartsvaderen te Hebron, — omdat Simson's woestijnvolk in weerspanningheid afgoden diende en doodzonden bedreef. Toen had Jehovah Simson aan Zoreah, de Gerichtstad, voorbestemd en den schriklijken reus onder de schaduw zijner handpalmen gezegend. Wel kon Simson leeren van al de groote Richteren, doch sedert de halfslachtige bastaardzoon en Gileadiet Jephthach, — uit een eerst heftig-veracht kruisras van Israëlieten en Canaäneërs gesproten, — d'Ammonieten had verslagen, was er niets dan menschelijke, hurkende kleinheid, minachtelijke treuzeling, gesidder en leeg-geloovige vreeze om hen heen geweest. De Richteren, door stamgemeenschap, door hoog volksbewustzijn en door Gods geest beziel, samentrappelend gelijk een ossendrift in renvaart, trokken op, vol vuur tegen alle schreeuwerige belagers en onderdrukkers, met ruwe heldhaftige mannen en vechtende geweldenaars, als tijdens den Uittocht. Het in-troepen-optrekken, — onder weemoedsverlangen en eenzaamheids-gevoel, — behaagde Simson echter nimmer. Hij juist ontplooid zijn weergalooze kracht in ongestoorde alleen-

heid, als jongen reeds, toen hij eenzelvig rondzwierf aan de beek Sorek of langs het somber-beklemmend Judaea-gebergte; waar hij in gevechten altijd hulp van herdermakers uit de stamme Simeon weigerde, door een dubbel-dof signaal op de veldbazuin uit te stooten. De Naziraeër wilde ongeteugeld wraak over Jehovah's afgunstige vijanden, door eigen teisterende daden zonder één klank rouwbeklag. Ook hij zou de gekuraste Philistijnen uitroeien, de woest-huilende hooners van Mozes' wet, als onder een natuurramp, omdat in zijn strijdarmen zetelde de goddelijke vernielwoede van heel een geheiligd leger. Aartsvader Jacob, in zijn prophetie had hem als slang geroemd, wijl zijn geheimzinnige macht in zijn hoofd zat en zijn wraakzucht in zijn hart. Hij, in zijn reuzengestalte alleen, kon uiteraard niemands hulp dulden; ook niet die der naijverige Alluphim. Want het behoorde tot zijn hooge roeping: nimmer steun of hulpe te vragen tegen mensch noch dier. Al wat hij deed moest geschieden uit zijn eigen bonzend heldenhart, onder God's bezieling, zonder wikkend en wegend oorlogs-overleg met andere stammen, die op teekenen van oorkondeboeken elkaar raadpleegden of elkaar in brandend kuras en blinkend-koperen schild ontweken. Hij, met zijn schouderen als gewelven, waarop hij stadspoorten met ijzer beslag zou kunnen torsen, verachtte volksdwang, gelijk deze den krijgsoverste Jephthach wierd opgelegd. Zijn ontzettende kracht was Simson zich zoo bewust, dat hij ieder gevaar onbe-

kommerd tartte; zelfs met diepademende vreugde tegemoet rende, als ging hij ter Tabernakel een jubeljaar vieren. Hij, onder goddelijke wenken, schutse van zijn stam, haatte de Philistijnen en hun schendddaden met een fel-kokenden haat; wist zich door Jehovah verkoren als bloedwreker, als Richter van al hunne verwoestende misdaden en vervolgingen, van hun heillooze krenkingen, brandroof en stroopers-geweldenarijen tegen zijn volk uit het heilige geslacht van Abraham.

IV

Nu was hij door een daemonisch-speelsche en arglistige Philistijnsche vrouw, met veel krijgers achter zich, ruggelings belaagd; door een valsch-verraderlijk, in tooverij opgegroeid schepsel, dat onbezweerbaar-geheimzinnige woeling en macht toekende aan bloed van mensch en dier. Simson's knagend, diep-weemoedig en ziele-angstig verlangen naar dit verachtelijk, toch raadselachtig wezen dat zich verborg en onthulde tegelijk, dat in toorn haar schelpen-armbanden stukbeet, liet niet los. Hij, de troostelooze, beschaamd en wraakgierig dooreen, soms in vrome verwondering over alles wat hem omringde, kreunde dag en nacht in stilte, met trillende stem:

— O moeder Zelalphonith, . . . moeder . . . moeder . . . die vrouw . . . die vrouw van uitlandsch volk, uit Thimnath, die zoo boos-zoet glimlacht, . . . zie

hoe zij een Godsman kwelt, uw kind, in heftigen zielestrijd, toch gezegend door Jehovah!... Ook Zoreah wordt mij een stad der begrafenis...

Het hielp niet of Simson den Almachtige had gebeden hém, Zijn knecht, van haar doembare gedachtenis te verzadigen. Ay, ... hij met zijn hartstochtelijke wanhoop raakte verward in deze vrouwelijke ziel, die honing uit bloesemen en bloemen zoog en al kwetterend gif terugspuwde; die hem liet gaan tusschen distelen en doornen. Nu had hij in over-ijver zich onstuimiglijk gewroken op de dertig ronkende, uit landspel-feestgedrang jouwend-toeschietende Askalonieten, ze geranseld tot zij bloed braakten en zielloos neerstortten op puinheuvelen en nabij de kust. Doch zijn eigen aanval en krijgsgeluk hekelde Simson uit de pikdonkere diepte van zijn afschuw, als verwoede, tergende wreedheid; bekeek hij zelf gelijk de dwaze drift van een gekrenkten doodslaander. Zijn krachten als een wervelwind losbrekend, waren voor hem, Naziraeër, slechts geschenk van den Heere en eerde hij alleen als bezit van den Eeuwige, in zijn dienst gebruikt. De Philistijnen, aartsvreemdelingen uit Caphtor, verdwaasde wijsteen-kussers en hoogten-offeraars aan aardgoden, beefden weer voor den aanstormenden tuchtiger uit Dan, wien een staart-zwiepende leeuw tegenbrulde en dien hij vaneenscheurde als een geitenbokje. Zij sidderden voor de omknelling zijner verschrikkelijke wurghanden, voor den heldenklank van zijn naam en zijn reuzengedaante

nog meer dan voor de tong eens orakelsprekers of voor den eerste onder hun boogschutters. Toch was de Hebreeuwër verliefd op de Thimnathsche en meer dan ooit haatte hij de onboetvaardige Philistijnen van het heuvelenland, de halve Aegyptenaren van de roode aarde, met hun bliksemende stootsperen, hun fel-flikkerende zwaarden en giftige pijlen. In Simson's ziel ziedde oproer en nog vervloekte hij in smeekgebed en onder gedenk-offeren, de nagedachtenis van Micha, den kranken beeldendienaar uit het Ephraïm-gebergte, die met zijn behekste pottenhouders, met Levieten en Danieten, ruischend geboomte goddelijk eerde; die uit borrelende bronnen, orakelstemmen opving over lotsbedeeling en leven; met olijfhout en steen soms menschelijke sprake sprak. Vreemde schroom ontstond er telkens weer in Simson, hij die zelf in een schreiende zinnenbegoocheling, de gehoornde Asthoreth heimelijk bezong, verwezen haar topaasglanzige oogen instaarde. Niet slechts hoofdsche trots wrong er in zijn begeerte, de Baäl-aanbidders als eenzame Godsman-strijder te verdelgen, . . . hij wilde ook zijn eigen volk, naar het binnenland teruggeduwd door de drukke Phoenicische handelaars in olie, balsem, hout en vlas, die slechts stoffelijken rijkdom bijeen-stapelden, — hij wilde Judaeërs, Danieten, Simeonieten, voor nadreunende wraak en verdelging vrijwaren, en ze niet onder vijandelijk oorlogsgerucht zien verdwazen van angst en benarring. Met grenzenlooze stoutmoedigheid vertrouwde de ongewapende

Naziraeër op zijn godenkracht; doch tegelijk leefde er een hoogere bezieling, een prophetische bezieling in al zijn heldendaden en voorzeggingen. Na ieder zijner scherp-gestempelde afstraffingen en tuchtigingen, wilde de Daniet d'ervvijanden van Israël de gedachte opdringen, dat hij als Simson, alléén persoonlijke wraak koelde, gelijk de Sichemsche vrouw van eertijds zich in heilige woede wreekte op Abimelech, met één moordenden molensteen-worp. Ook het eigen rumoerige volk moést, ontzet en in wanbegrip over zijn aanvallen en vechterijen, zoo denken, onder het reikhalzend brengen van zoenoffers en het overpeinzen der hemelsche verborgenheden. Hij verachtte een onbewogene vrede. Week hij terug, dan konden de Philistijnsche en heidensche manschappen niet de nazaten Abrahams ter verantwoording roepen, doch alleen hem, den heftig-oproerigen rebel met de roekelooze tong, den alle-wetten-vertredenden tuchtiger uit Dan, wiens voetstappen verloren gingen in het brandende woestijnzand van Engedi of Jearim. De geknechte en gebroken stamme Judaea, de mannen van Adam's stad Kiriath-Arba het minst, . . . de uitgeworpen stamme Dan, de mannen uit de laagvlakte van Sephala, uit Ajalon en Manahath het minst, . . . de bijna uitgeroeide, twijfelmoedige stamme Benjamins, tusschen Ephraïm en Judaea opgekneeld, met al haar donkere zuider-bergkinderen het minst, . . . — kreupelachtig verdrongen onder Jebusieten en verloren tusschen tentbewoners van Jericho,

— de stamme Simeon, met al haar verstrooide nazaten onder Jacob's vloek zwartgeschroeid op de verdorven aarde, waaruit Adam was geschapen, . . . zij allen beseften de in-wijze offerdaad van hun twaalfden en laatsten Richter-verlosser en jongen held niet, die leefde in een mysterieuzen krachtroes en gods-bege-nadiging. Ook zij tezaam, in oorlogsgevaar, tastten Simson's bedoelingen mis en konden alleen in hem zien een dolwoesten vechtreus, een monster-krachtigen geweldenaar, die al zijn schermutselingen tegen Israël's vijanden in heete ijdelheid, overspanning en stout vertoon, op eigen houtje klaarspeelde; die door zijn hartstochtelijken, baldadigen spotgeest, wrang als salpeter, door zijn berouwlooze vermetelheid, de Hebreeuwers telkens in benauwingen bracht tegenover onderdrukkers; die eigen schatplichtig volk ergerlijk schaadde en prikkelend verontrustte met zijn rebellische daden.

Zoo was er ook schuimende woede in het land der Cheretim, na Simson's te-gruizel-werpen van gesneden godenbeelden en na den manslag der dertig joelende Askalonieten bij de puinheuvelen, al hield hij zich aan het Philistijnsche gebod, dat geen man uit Israël wapenen mocht dragen of smeden, voor eigen of anderer gebruik. Want telkens beving de stille maaiers van de lage vlakten, die in oogsttijd van den heeten morgen tot den afkoelenden avond, niets dan het blinken hunner eigen zeisen zagen, een doodelijke siddering en schrik, zoodra het gerucht rondging dat

de oproerling, de onverzoenlijke Simson, vergiftigd van wrok, langs de Groote Zee zwierf en afdaalde naar de wijngaarden, naar de olijftuinen van Aschdod, Gaza, Zoreah, Esthaol en Thimnatha, om hooikransen voor zichzelf te vlechten . . .

TIENDE HOOFDSTUK

I

Een jaar verliep en nog was Simson niet één zijner zwaarmoedige liefdes-kwellingen ontvallen, al bleef hij dag aan dag de wijde velden overstaren in wezenlooze mijmering en al voelde hij soms den koelen vleuglen-tocht van Jehovah's troostengelen. Hij had nu, tusschen angst-gedachten aan Israël's ontreddering en ontbinding van eeredienst en geloof, toch onbegrijpelijk veel rustiger in evenmaat, nagepeinsd over Sichema's verraad en zich zelf afgevraagd, hoe de Philistijnsche vrouw zijn hoonend terugtrekken naar de vuurpotten van Zoreah wel zou hebben beoordeeld. Ben-Dan ging eerst nu beseffen, zonder heilig water uit het toovermachtige aardevat te hebben gedronken, dat de dertig woeste bruilofts-booswichten haar zekerlijk met gruwelen hadden bedreigd; óók Sichema's ouders en gezin; óók hun wijnteelt, akkerbouw en landvruchten. Telkens zag hij het krijgersmom-met-den-zwaardhouw-over-de-wang voor zich, de kwanswijze, tartende tronie van den opperbruids-

.

geleider, en hij wist dat ook déze zijn vrouw mateloos hartstochtelijk begeerde, gelijk zijn volk het zoet en bloeiend Ephrata, waar Rachel's stem nog uit haar graf naklonk, alsof de jonge Jozef er nog smeeklijk schreide. Bij de eeuwige wet van Mozes, . . . de allerheiligste boeken, hij, Naziraeër, kende de wreede wraakgierigheid en moordende vernielzucht van het menschengeslacht der Philistijnen, met hun flikkerende krijgspieken. Maar ook Simson zelf, al wist hij zijn kracht van goddelijken oorsprong, was ruw en eenmaal door toorn aangegrepen, van een ijzingwekkende meedoogenloosheid, gelijk het offervuur. Hoe, in duizelende wrokwoede tegen alle gezag, dwang en knelling, had hij weer pas, te Kehila, in de purpertintige laagte van Judaea, beelden te gruizel geworpen en Philistijnsche mannen op het puin verdoofd neergeslagen . . . Daarom begeerde hij, uit het geslacht der Daniëten, schoon zijn Richteren-ambt het gedoogde, met zulk een roeach, zulk een driftziel, het volk Israëel en de onheilige gemeente niet te bestieren, noch recht te spreken. Hij, onrein-reine van vleesch en geest, dreef telkens in droomen weg, zag en hoorde alleen wat geweest was en niet wat nu bestond. Doch een lieflijk woord, een smeekstem, een stil-angstig oog konden zijn woest drifthijgen tot bedaren brengen en dan voelde hij zich een smartelijk kind gelijk dat een duivenvleugelke had ingescheurd; wiens verzet erkennend zwichtte onder verdiende straf. Al klaarder begreep Simson dat Sichema hem, grootdadigen

Hebreeuwer, liefhad en dat haar verraad aan angst en bezetenheid moest zijn ontsprongen, al sneed er wrok en hardheid door haar stem, bij verwijt op verwijt. En zonder zijn ziedenden haat tegen de Philistijnen te verminderen, ging hij, — onder smartelijke verwijtblikken van zijn moeder, onbekommerd ook voor de stamelende schriktaal van zijn vader die hem opriep tot het bearbeiten van dorschvloeren en tot het slachten en offeren, ter eere van het genadeverbond met Jehovah en Israël, — naar Thimnatha op, om wroegende Sichema weer tot zijn vrouw te nemen.

Het onrustige vee hoorde hij loeien op de velden en Levieten zag hij hun dienstbaarheden verrichten tusschen palmbosch en weide. Zijn Naziraeaat, onthouding van geestrijke dranken en onrein voedsel, bleef hij getrouw. Wat kon hem anders in dit leven dan droef erinneren blijven? . . . Eens had Jehovah ook het menschenberouw geschapen . . .

De tarweoogst was in vollen gang en koornaren wiegelden rijpgezwollen op ranke halmen. Er klonken hoogtij-vreugdezangen achter schaduwende hagen en olijftuinen, en er woei een geurige zeelucht uit de verte, over de gele zandheuvelen. Rond de wijnbergen galmde muziek bij reyendans, nabij de ronde kuddetorens en goudbezonde gaarden-muren van het zamelende landvolk. Plots dook achter de akkeren, de geweldige gestalte van Simson op, gelijk een eenzame reus uit het Idumeesche gebergte. Als een schrik ging

de maere door de stad en de prikkelen ontvielen aan handen van ossenhoeders. Dienstbaren en aartsvaderlijk-zwoegende slaven renden tezaam, geen stokslag of geeseling van opzichters meer vreezend, nu de voetstappen van den reus-beschermer zoo dreunend-dichtbij werden gehoord.

II

De Hebreewer, doorweend-van-berouw, in zichzelf gekeerd, liep naar het huis van Sichema, met een zacht-blatend geitenbokje aan de hand, als geschenk en verzoeningsteeken. Simson ontwaarde ontzetting bij landslieden noch blijheid bij krijgsgevangen werkslaven, om zijn onverwachte verschijning. Hij keek alleen in smachtende verrukking uit naar haar, naar Sichema, zijn vrouw, over wie hij wel allen balsem van Gilead wilde uitstorten. Naziraeër's lange lokken golfdon wild in den wind en zijn roode, gegordelde rok lichtte met speelschen bloedglans. Een melaatsche, het ram-achtige gelaat gruwelijk uitgevreten van zweren, eerst achter een balsemboom gehurkt, trad hem in den weg en mompelde iets verschrikt-onverstaanbaars van komenden zondvloed, . . . doch Simson hoorde geen menschenstem. Alleen het geitenbokje sprong zijwaarts. Simson zocht slechts in verbijstering tusschen de wijnranken, Sichema, die hij nog hartstochtelijk liefhad. O, geluk in zijn ziel nu hij haar weer zien ging. Hij bevroedde niet, dat zijn schoonvader Sichema den Philistijnschen opper-

bruidsjonker als vrouw had geschonken, nadat Simson van Sichema in wilde vertoorndheid was weggerend. Simson, groothartig, geloofde dat zij hem trouw zou zijn gebleven. Want zij heette toch zijn onbezoedelde huisvrouw, zijn gebaden en gezalfde, alleene bruidsvrouw, Hebreeuwsche vrouw van hem, tot in het geslacht der kleinkinderen . . . Daarom keek hij angstig-voorvoelend en verwachtend, zoo argeloos-verlangend weer naar het venster, nabij de cactushaag waar hij Sichema het eerst had gezien, verblindend in een glinsterend, zout-wit kleed met een gouden lichtkam in de lokken, en achter haar, rietbosschen en lente-heuvelen met openbloeiende anemoonkelken, loutere purperzee van licht en glans, eindeloos.

Doch alleen Sichema's vader, in mouwwid, blauw-wollen hemd, trad hem ontsteld, gejaagd, overmoedig-grimmig tegemoet, de bevende vuisten den zilveren gordel ingewrongen, Simson norsch-bevreesd van het gebeurde vertellend.

— Wij allen dachten . . .

De Naziraeër hief de handen, donker en schrikkelijk alsof hij bloed sprenkelde bij een zoenoffer. Hij kreunde en het klonk gelijk gesmoord noodgeschrei, ontzettend van smart en wanhoop. Sichema's vader verschrompelde voor zijn aangezicht. Een schuwe vrouw, achter de poort, reikte hem verdekt schild en zwaard. In angst en verwarring klonk zijn stem:

— O Hebreeuwer, held, . . . wij dachten . . . dat gij Sichema haatte, verafschuwde als een dochter der

vreemdelingen... en dat gij nooit... nooit meer haar oogen wilde kussen...

— Zwijg!

Simson brulde van woede en Sichema's vader sidderde als voor een donderwolk die boven zijn hoofd losbarstte. Hij zag Naziraeër's gelaat grauwwit afgemarteld van smart en gram, en hij beefde voor dezen stormigen menschengeest.

Naziraeër's reuzengestalte schokte. Bij de heilige Aartsvaderen, bij den Heer aller werelden,... dit was te veel! Voor de tweede maal nu verscheurd... voor de tweede maal verraden en versmaad door dezelfde vrouw!...

Een duizelende razernij overrompelde heel Simson's hijgende en geweldige wezen. Zijn zwartglanzende leeuwenlokken schenen rechtovereind op te steken als een duister haarwoud. Een kreun-gekerm ontsteeg zijn ontzachlijken gorgel en borst, dat plots verklonk als loeiend geblaas op sjophars. Zijn handen in kramp, al donkerder en schrikkelijker krompen saam en grepen naar zijn granaatsnoer dat rood bloedde als koraal om zijn hals. Simson voelde nu, steengevaarten, bergen te kunnen verbrokkelen tot kluiten aarde. In zijn oogen vlamde een bovenmenschelijk woedelicht. Het was hem of Jehovah's worgengel zijn keel omklemde. Ja, er zou eeuwige haat bliksemen tusschen Philistijnen en Israël.

Simson's vreesachtige schoonvader bezwatelde Nazir's ooren nog met velerlei verschrikte woorden,

halfuitgestamelde angstsinnen en beverige verontschuldigen. Zijn roodachtig-bleek-doorschenen, vochtige oogen knipperden van afgrijzen voor den wonderbaarlijken Hebreeuw. Zijn van angst ontzet gelaat leek ingewreven met het merg van gestreepte distelen. Hij stotterde verward:

— Toch is er, Daniël, nu, in den oogsttijd... een... een... oplossing... tweederleie zelfs...

De Thimniet ademde traag en gluurde schuin-op, in verheimelichte benauwdheid, naar den geweldigen man die voor zijn aangezicht ten hemel opklom.

— Sichema's zuster is er... voor uw lusten... o zonneheld... Zij leeft in schrikachtige schaamte voor u... en zonder kwalen... Als geurige zalf is haar adem...

De Thimniet struikelde over zijn eigen woorden:

— Ook, man van Dan... wacht... ik zei u... zij is beter, veel beter huisvrouw dan Sichema, die niets dan linzegerechten u bereidde... En zei ik het niet al... zij zingt mooier...

Simson hief de handen in smeekgebaar en verwrong ze tot dreigvuisten. Zwart zweet brak zijn poriën uit, en hij kreunde gesmoord...

— O, o, bij den levenden God van Israël, ... dat is een gruwel!...

Zijn schoonvader vleide blind-zelfzuchtig in zweetende benauwenis door:

— Zij is veel mooier nog dan Sichema, man uit

het ziende volk . . . Zij is van u, machtige Daniet . . . echo der woestijn! . . . Zij is meer dan gesteente en goud . . . zij is van u . . . onontroefbaar! . . . De Baäls staan haar af . . . Zij is als myrrhe-olie. De levensjeugd bruist nog in haar jonge bloed en zij bespeelt de sistrum als een draaiend rad van rinkelende schellenmuziek . . . Sichema is veldvluchtig, maar zij helpt op de blakerende akkers . . . bij maaien en zaaien . . .

Simson hoorde Philistijn's bloôhartige en honingzoete stem nauwelijks. Zijn donkere oogen wierden louter vuur.

Sichema's spraakzuchtige vader, al banger dat Simson hem in het gelaat zou slaan, kromp weg met schild en zwaard, en achter hem, in zijn woôn, zonk een wurgende stilte neer. Simson's geweldige borst kreunde jammer. Eindelijk in grauwe woede stootte zijn stem als een wervelstorm los en kreet hij voor de poort tot Sichema's vader:

— Bij den Eenige, . . . Thimniet . . . ik zal mij wreken! . . .

Toen wendde Simson zich metterdaad snel om, terwijl de leeuwenmanen zijn hoofd omwoeien. Het angstig-blatende geitenbokje, — argeloos verzoeningsgeschenk, — bleef verwezen nabij den sidderenden Thimniet staan.

Sichema's vader staarde in ontzetting Hebreeuw's rooden rok na die gloeide als bloed in de zonne. Nu reeds voelde hij zich in den greep van den wurgengel.

ELFDE HOOFDSTUK

I

Simson, de Naziraeër, trok naar het nachtwoeste gebergte Judaea, de ziel half verstikt in wraakwalm. Hij begeerde eenzaamheid tusschen sombere, zware Amoretienrotsen, verstorven van bloemen en kruiden. Altijd, in levenswalg, vluchtte hij naar het Oosten, naar de adelaarsnesten-uitbroedende spitsen met hun getakte kruinen; naar de zwijgende binnenkameren van den dood.

Zooals Simson in levensvreugde, altijd droomde en zwierf langs zonnelichtende kusten in het Westen, langs de blauwe Groote Zee, tusschen heuvlen-glooïngen, grasgeurige weiden van Saron en Sephala, waar witte, bloeiende klaver brandde als schuim en waar hij zelf arbeidde, in de stilte van gloeiende morgens, nabij schaduwen van vijgeboomen, olijven en moerbeziën.

Weer had de schijn-beschroomde Sichema hem gehoord, haar vader, haar moeder en de tartende opperbruidsgeleider, met zijn Caïnsteeken over den slaap . . .

God's schepping overweldigde Simson, den dienaar Jehovah's, altijd opnieuw. In argelooze verbazing bestaarde hij haar geheimenissen en haar soms ontastbare vormen. Hij reus, voelde zich allernietigst verzingen in haar almacht, onder dreigende of lokkende oneindigheid. In het loodrecht-omhoog-rijzende en ijzingwekkend-sombere Judaea-gebergte, tusschen vuursteen rotsen, in holen, kalk-kloven, onder verbrokkelde ringmuren en in grafkelderen, herleefden zijn jeugdlijke zwerftochten. Hier, in Judaea, ademde Simson in angstige verzuchting, in allerheiligst ontzag, alleen, geheel menschelijk alléén, onder goddelijke openbaringen van den hemel, waar Jehovah troonde. Hier, in de starende stilte, overdroomde hij de woestijnen van Thekoa, van Engedi, Zif en Jericho. Op de hoogste toppen zag hij tot het gebergte van Bethel, tot ver over de landspalen van Ephraïm. Hier waagde hij zijn leven, zonder schrik en berouw, op duizelingwekkende spitsen, om duizend en duizend voeten uit te klimmen boven geweldige rotsblokken-massa's en boven eindelooze steppen; om te ademen in ijle, in glinsterende nevelen.

's Nachts vooral toefde hij hier. Juist dan voelde Simson de schrikkelijke heerlijkheid van al de onzichtbare machten die zijn Schepper over kalkbergen en wateren, tusschen hemel en aarde liet rondgaan; gelijk de heilige Mozes had doorleefd op Sinai's top.

II

In de natuur was Simson alles adamistische geheimenis. Hij begreep van het nachtelijk gestarnte-wonder niets. Alleen doorhuiverde hem mysterieuze eerbied voor God's eeuwigheid. Voor het zonnevuur sidderde zijn gansche kinderlijk-ontroerde, toch apocalyptische wezen. Het zonnevuur was uit den Schep-per, in heel zijn pijnigenden gloed. Ook de maan, de Meleget-Rasganajiem, bleef hem een raadselachtige dwaalkrans van licht, die dan klaar en tooverachtig den nacht overscheen als een bleeke hemellamp en dán achter donkere schaduwen zich zedig verdook. Voor het overwemelende starrengetal duizelde Simson terug als voor een wonder dat zijn brein benauwde en zijn ziel beklemdde. Hij zag alleen, in een eindeloos avondblauw-azuur, het fonkelen van engelen-vleugelen boven een duisternisse van ongehouden, woesten steen; boven rotswanden, afgronden, valleien en woestijnen, en hij hoorde van de kruinen, bazuinen zich verheffen over alle haters van Israël . . .

Simson, in zijn woedende, gierende wraakziel, kwam tusschen aarde en hemelen, en de wisselende glansen van dageraad en schemer, tot ontworteling van wreede driften of tot nog heviger bewustwording van zijn goddelijke vergeldings-roeping.

III

Simson zag geen steil-steenen rotsen, geen grauwe, zwarte of goudgele bergen, doch dádelijken goddelijken geest en wonderbestier, in het algebeuren. De schrikkelijk-schaterende of loeiende wind op de bergtoppen, was hem als een hijgend wezen; een schepsel Gods. Hij beleefde den storm, het ratelend onweer, het zonnelicht, den maneschijn, als straffende of goedgunstige openbaringen van Jehovah's scheppenden wil. Heel Simson's in aanbidding smachtend en impulsief kindergemoed dompelde zich in het geluk zoo ná God's almacht te mogen aanschouwen en God's reine lucht zoo dichtbij te mogen inademen. Zijn eigen oer-vrome ontroeringen brachten huiveringen en zoo zag de Naziraeër de heele natuur als geheimenis Gods; bergen en hoog-uitslingerende paden; uitgeschroeide woestijnen, grotkloven, spelonken en afgronden, versomberd in hun monsterachtige schrik-schaduw. Zoo zag hij de bruisende of stil-nevelige zee, die het Oneindige onthulde of versluisde; zoo zag hij wateren, bronnen en beken, alle als openbaringen Jehovah's.

Heel de natuur tooverde in Simson een matelooze verdichting, zonder dat hij zich zelf zijne Gezichten, als verbeeldingen, bewust wierd. Want bergen-in-avondschijs waren schepselen, levende burchten in ontzachlijke rotsblokken-opstapelingen, van God's wil.

Woestijnen waren oneindige ruimten van God's hart. Voor hém was alles bezielde door Jehovah, door den eeuwig-strengen, den eeuwig-teederen voortbrenger van het geschapene.

Tusschen menschen in, verzonk dit geheimzinnige en huiveringwekkende van het heelal. Tusschen de menschen in, wierd het vrome, Gods-vereerende van zijn toegewijd wezen overfloerst. Maar in de natuur, op bergen, in wouden, in woestijnen en aan zee, greep hij naar de smetteloosheid van zijn eenzaamheids-geluk terug. Daarmee naar zijn gelofte-vroomheid, naar zijn aanbidding voor den Eeuwige en zijn oerwil: recht te spreken tegen de Philistijnen. Het door-de-lucht-klievende vuur van den bliksem schroeide zijn oogen en hij bleef, — sidderend voor dit toornlicht Gods, — als een kind, roereloos er naar uitstaren. Het ratelend donderen was hem Jehovah's stemme, als een uitbarsting van duizenden strafgerichten over het echo-kaatsend gebergte en d'afgronden volbracht. Het zacht-vurige schijnsel van den regenboog, zoo schoon in zijn tooverige verven, bestaarde hij als een teeken van Jehovah, dat geen zondvloed d'aarde meer stormend zou overschuimen. Als Simson de zon zag rijzen in de hemelen, knielde hij bevend neer voor den Schepper, voor de verborgenheid der waereldorde, en bad hij zonder offer. Niets in het leven bleef hem, enkeling, dan nog raadsel of twijfel. Hij hoorde alderlei vogelen, jubelgeklank van de lente, en hij aanzag den bloesembloei als God's vreugde. Hij begreep alles en

hij leefde met alles in het onmetelijke. Zoo hoog zong zijn zieners-gemoed mee, dat er geen einde kwam aan het gezang en het stille gejuich van zijn binnenste. Aarde en hemel, . . . hij wist niet meer van verschil . . .

IV

Doch in de donkere nachten zond Elohim ook dreigende gestalten naar de vreeselijke bergen; naar de wilde steengroeven en dal-kloven en tusschen de loodrechte rotsmuren. Ze zweefden áán gelijk een ruischelend heir van daemonen en vleermuisachtige geesten, die den mensch verlamden en met doodelijke verschrikking verstomden. Maar alleen voor de boozen, opgezweept door scherp zonde-bewustzijn. Als hij doldriftige en verhitte daden had verricht, hoorde Simson de woeste stroomen van het gebergte met een beangstigend gedruisch razen in den nacht. Dan stelden de rotsen zich op, in het kil-koude maanlicht, zoo ijzingwekkend-dreigend en straffend van gebaar, dat hij rilde. Of bij storm in het duister, onder steen-afstortingen van hoogste bergwanden, verscheen God's wraakheir van daemonen met grijze, vermolmde aangezichten als van Syrische melaatschen en schudde de aarde gelijk bij eene beving. Dan kroop Simson weg van schuld-wroeging en angstgevoel; greep hem een zwarte koorts, een siddering, die zijn heele lichaam doorbrandde als een vuur, als een al-heeter en in-

sluitender gloed van vlammen. Was hij vrij van zondegevoel, dan brachten de duisternis en zijn alleenheid op de bergen, een zalige ontroering die bijna weemoed wierd van geluk. Dan waren de ontzachlijke steile rotsgevaarten hem schoone wrochtselen van een goddelijke goedheid, en het eindeloos hemelgeheim van den nacht, over alle aarde-schepselen uitgespannen. Dan onthief de kinderlijke Simson zich aan alle beklemmingen en dreigerijen van God's schepping; leefde hij in de almachtige opstijging van haar schoonheid, eindeloos als het Oneindige zelf. Gericht na gericht wierd Simson het levensgebeuren. Hij kreeg, onder heilige grootmoedigheid en geestvervoeringen, visioenen als propheet, gezichten als richter, gezichten als kamper. God de trooster riep hem en hij verscheen . . . eerst sidderend en bevend, met een blik van angst en smart. Dán riepen hem de bergen, dan de wouden, dan de afgronden, gelijk zij het de heilige vaadren hadden gedaan: Abraham op Moriah; Jacob op het gebergte Gilead; Aäron's zoon Eleazar op het gebergte Hor, waarboven de luchten dreigden met den glans van gesmolten lood. In alles was een openbaring van Jehovah, tot diep in Simson's menschenhart, het kloppen van zijn verlangen naar den Eeuwige. Zij straffen hem, de bergen en de afgronden, waarlangs zwartpaarse distels groeiden; ze vervloekten hem, de bloedkleurige golven en de stormzee. Ze verlamden hem, de zengende woestijnen en de water-vallen die neerdonderden met het ontstellend geweld

van God's stem. Maar ze zegenden en verhoorden hem ook, als hij handelde naar het bevel van den Eeuwige en naar eigene heilige gelofte, gelijk de Heere, Jacob te Bethel verhoorde. Want de algenadige Jehovah zag al Naziraeër's beklemmingen en benauwenissen, en Simson ontwaarde God's geopenbaarden wil in alle wonderen, in alle verschrikkingen, in al wat ontstond, in al wat verscheen en verdween in de natuur. En toch leefde Simson in geen afgodische voorwerpen-aanbidding; brandde in hem geen vereeringsdrang voor steenen of boomen als godheden, gelijk dit geschiedde onder de heidenen. Hij leefde onbewust en instinctief, huiverend van ziel onder de geestelijke openbaringen van Jehovah. Hij verheerlijkte niet de bergen en de woestijn als het Opperwezen zelf, doch hij verheerlijkte hun Schepper, hun eeuwigen, eenigen voortbrenger. Zoo bleef hij geheimzinnig taster van het verborgene, in ontzag voor het zichtbare, doch in ontzetting voor het onzienlijke. En zoo wierd de gansche natuur met haar sprakeloos-makende wonderen, naar buiten gezien, een veruitwendiging van alles wat naar binnen gekeerd, in hem om verklaring smachtte. Zoo, in argeloos bewustzijn aanbad Simson den Almachtige en den Alomtegenwoordige en erkende hij, diep van ootmoed, in de schepping het opperste wezen Gods.

TWAALFDE HOOFDSTUK

I

Al twee dagen en nachten toefde Simson ongewapend, in het verstarde Judaea-gebergte. Middelerwijl zinde de Daniël op vergelding.

Gelijk een verwilderde roover beklauterde hij de grauwig-geschoorde en vale kalkrotsen, en rusteloos was zijn adem onder den zwoelen hitte-wind nabij de leemkuilen. De steilste bergspitsen leken hem niet hoog en de smalste voetpaden niet hachelijk genoeg. Zijn geweldige borst snakte naar al ijlere lucht en naar den Nohar, den diep-geheimzinnigen, mystieken glans van God's troon, waar cherubs en zesvleugelige seraphim, als ééne stem samenzongen . . .

Van vreeselijke steenhellingen en steilste glooiingen stapte hij af, met de roekeloze passen van een lichtzinnigen knaap, als vroeger, op zijn jeugd-zwerftochten naar het angstwekkend-woeste spelonken-oord van Engedi, waar zwarte en wilde klimgeiten zwierven en blaatten van vreugde of vrees, en grauwe schaduwen gele krijtrotsen overzweefden.

Wreken, zich wreken op de Philistijnsche schennis en op haar, op Sichema! Zich wreken op Baäl Perazim en op de gekrenkte helden van Israël. Alleen dit tijgerwoeste haat-instinct joeg Simson, in ongesmoorde drift, naar het spellende woord van den aartsvader Jacob:

— Dan zal zijn als een slang aan den weg... Dan zal de pezen der vijandelijke paarden stukbijten...

Alleen het woest-eenzame verschrikkings-oord in scheemring, met zijn angstige rots-donkeringen, terwijl in de verte de avondwolven huilend blaften, bracht even rust in Simson, na het gebed. Maar den volgenden morgen alweer, kwelde hem de verdelgings-gedachte; zwierf hij van noord naar zuid, als een uitgehongerd dier, vreesloos voor roovers-overval; drong hij tot in het ingewand van stikdonkere spelonken, zwavelgele holen, krochten en spleten door. Hij rilde van het eenzaamheids-geluk dat hem hier, in dit ongenaaklijk oord, fluisterend overviel en dat zoo droomrig de stilte-harp bespeelde. Enkele grensheerders uit de valleien, tusschen bruisende stortbeken en waterputten, met hun klingelend vee, ontweek Simson. Alleen het sombere hemelgewelf moest hem blijven omvangen, oneindige verlatenheid van het afgestorven gebergte, buiten zichtbare waereld en menschen. Die verdoemde vrouw van heidensch geloof, had hem gehoond en opperbruidsgelieder's tergende tronie, met den zwaardhouw over de wang,

verscheen ook hier, in de onheils-dreiging der schrikkelijk zwarte en witte rotsen.

Simson huilde van woede en door zijn inwendige roerigheid verscheurd, beklom hij al steiler kruinen; drong hij al angstaanjagender spelonken en steenachtige kloven in, zoodat gieren en adelaars in de dwaal-duisternis ontstelden.

Wat wou hij eigenlijk? Wat zocht hij in dit uitgemeorde oord, dat bij het vallen van den zwaren avond-dauw, als een donker wrochtsel van booze geesten, met zijn grillige rotsgestalten den meest gigantischen mensch deed sidderen? Wou hij waarheid die in hem brandde? Simson wist het zelf niet. Hij moest van loodrecht-stijgende wanden, schemer-diepe afgronden kunnen instaren. Hij verlangde naar de lokkende gevaren, naar het verpletterend onheil, naar het smartelijk zwijgen en de visioenen van dit doolhofachtig-zwarte gebergte in den donkerenden avond.

II

Bij zengende middaghitte sloop Simson hol of spelonk in, waar kelderachtige aarde-koelte een vochtige kilte spreidde. Hier zonk de vrome stilte van Sinai uit; wist de Naziraeër zich in zijn wraakgedachte veilig tegen het opschuimende gewoel der menschen-waereld. Hier, of in de steenrotsen van Etham school Simson altijd weg, wanneer hij de Philistijnen, offeraars van Ammon of Moab, met veel geruchts had

getuchtigd. Hier nuttigde hij slechts wilden honing; zoog hij polei of zoetgeurige kruiden. Zijn dorst leschte Simson met klaar water uit verborgen bronnen tusschen de bergspleten. Juist in die eenzame woestenij kon alleen vergeldings-wraak ontkiemen in zijn wrekers-hart. Hier hoorde Simson, op de grillige kronkel-paden en uit ravijnen-diepte, de jakhalzen en hyena's 'snachts jammerend lachen en schreien. In het Dal der Doodsschaduw, waar een geheimzinnig groen duister op de stilte insliep, vertoefde hij het liefst tusschen de verontruste dieren. Want zooals de hongerige roofbeesten loerden op prooi en deze besprongen onder jubelkreet of kermend gesteên, . . . zoo huilde en lachte ook zijn eigen gekrenkt hart. Zijn haat tegen de onbesnedenen vloekte en raasde; zijn stem gromde tusschen de eng naar elkaar toehangende rotsmuren van de nauwe spleet, waar het groene dwaalvuur lokte in den nacht; vreemd, grillig dwaallicht dat als een spook-spoor opschitterde, plots uitbluschte en dan, na een paar tellen, weer opdook en snel begon te wandelen door het duister-diepe dal.

Simson's onschuldige hart ronkte. Hij bad:

— Hoe ze te treffen, de schenners! O Heer der Heirscharen . . . oneindig is uw ongemeten almacht! . . .

De Daniël mijmerde, terwijl de vormgedrochtelijke berggevaarten en de steile pieken hem omsloten en brandende zonneblakering de huid inbeet.

Maar dan ineen verlangde Simson boven de spitsen

Simson.

uit te klauteren, om de woestijnen beneden hem, met haar blindend-gele zandheuvelen, als met zijn oogen te overzwerven. Dan overzag hij van het Amorieten-gebergte af, het sprookjesachtige Westen, zilverig-licht, den Grooten Oceaan, tot het Oosten, tot Jericho, tot de verste schitteringen der zwartblauwe Doodse Zee. Hier overzag hij het stille land der Amorieten, het land van Gilead en Bazan, de landspalen van Gad, Ruben en Manasse, tot Naphoth-Dor. Tegen het schemeruur begon het Judaea-gebergte vreemd en grillig, in roodgrauwen nevel te spoken en dan vroeg de Naziraeër zich af, onder een brandend-jaloersch lijden: was zijn wraak dan toch een zondige gedachte? Hoe, . . . Jehovah had hem, als verdelger, als wreker en uitroeier uitverkoren? . . . Moest hij deze mistdonkerte vreezen en zijn zengende smart om Sichema's verraad, als ontzindheid van zijn eigen gekrenkt Ik beschouwen? . . .

Achter een groep ruischelende cypressen zonk voor hem uit een oneindige vaalte en verte. Onder de vlammige bergen van Moab hingen de heuvelen als in een violet-blauwen damp, tegen de gouden luchten. Maar hier, nabij de enge ravijnspleet van het diepe Dal der Doodsschaduwen, waarvan de doorgang nog smaller scheen saâm te krimpen onder het rosse avonddonkeren en de hooge rotsmuren nog steiler naar elkaar toe schenen te krommen, wierd alles zwartgebrand, geel en een kalkerige baaierd. Had Jehovah hem geheel verlaten?

De schrikkelijke, murmelende engel der stilte wurgde Simson; bracht een dreigende stikking en beklemming zijn wezen in. De geweldige bergen stampden hem, lichaamsreus, klein en stootten den mensch al lager en dieper, de vulcanische aarde in.

III

Weer op andere dagen klauterde Simson hooger op, boven de verpletterende steenen omknelling van blokken uit, nabij Jeärim. Nu zonk de zon over steilten en afgronden, over valleien en hachelijke paden, en de chaos van steenrots en gebergte leek één tooverij van gouden bruggen, zwevend in den hemel, saâm-geschakeld-opgehangen in en tusschen golvende keetnen van louter gloed. Het zong in hem, heilig: in zûlk wonderlicht aanschouwde Mozes, achter het brandende doornbosch, het aangezicht Gods. Simson huiverde . . . Huilde hier het zachte kermen van den wind of jammerden in het hyena-ravijn, de wolven en de jakhalzen uit de verte? . . .

O de nachten, de duistere nachten die naderen gingen en de eenzame bergen die phantoomachtig schenen te groeien tegen de lucht, tot menschengedaanten en dierengestalten. En de paden die al grilliger in het schemerdonker opkronkelden tegen de nalich-tende hoogten! . . . Simson voelde zich trappen op puin en steen, en wankel gaan als onder een woestijn-stormwind. De avond-stilte bracht ontzetting, angst,

sidderingen, en verwrong al zijn eerlijke wanhoopswoorden. Maar dan plots zag hij in de aanvlerkende duisternis, het mom van den bruidsgeleider en Siche-ma, zijn vrouw met de lokkende sterrenoogen, en op zijn bevende lippen lekten tranen, zout-scherp. Zijn donkere reuzenhanden grepen naar de rotstichels, om te verbrijzelen. Het wrong en worstelde toornig in zijn zinnelijk binnenste, van jaloersche pijn. Hij duizelde! Vleermuizen suisten hem in het vergramde gelaat. Een wreed bijgeloof kwam zijn gekwelde ziel in onrust en angst teisteren. Vleermuis . . . die blind tegen zijn oogen fladderde, beteekende smaad en ondergang . . . Zijn hart weende verborgen om haar die hij liefhad, en toch wilde hij zich onder deze smartelijke hunkering uitwringen. Nu school hij klachtloos weg in een ongenaaklijke kloof, zwart uitgebokkeld van vuursteen, waar een horde hongrige jakhalzen saâmdrong en als vreemde, schichtige schaduwen rond hem heeneslopen. Groote, groenzwarte vogels zweefden in kringen, — terwijl hun slagwieken zijn aangezicht naakten, — neer op hun nesten en de stilte groeide, majestueus en dreigend, achter hun eenzame krijschen áán dat verstierf in echo na echo . . . In de duisterende lucht ontwarde zich het nachtelijk bergengeheim. Het rotsenzwijgen en de dreigende onbeweeglijkheid rondom, schenen Simson plots te verlammen en schrik aan te jagen. Nu de begeerde stilte-eenzaamheid zoo dicht en onheilspellend naderde, huiverde hij ervan terug. Uit het cypressenbosch woei een angstig gesuis van

den avondwind over de oneindige leegte. Weer drong hem een schreien naar de oogen; een smeeklijk verlangen naar haar, door wie hij, God's beschermeling, zoo was gehoond!

IV

Vroeg lichtte de morgen over het steile gebergte en stout ontworstelde Simson zich aan zijn nachtelijke zielebenauwenis, in deze verzonkene waereld van zwarte en krijterige steenrotsen, waarop zon nu blakerde, hel en oogen-pijnigend.

Hij moest onbedwelmd wreker zijn, en geen vrouw in verteederling-van-gedachte ontzien, een schepsel dat hem zoo tartend krenkte en belaagde en zoo wreed hunkerde naar de geeselslagen van haar genooten.

Het goud van den ochtend ontnevelde zich terras achter terras van het chaotische gebergte en de dauw leek één sproeiing van kristalvuur over diepe valleien. Het heelal lag boven hem uitgestrekt in eindeloos blauw, ál blauw. Dat matelooze zou hij nu tegemoet rennen. De stilte kreeg in den morgen alom stem, van eenzame vogelen en watergeruisch. De lagere en hogere rotsenruimte wierd violet licht en trillend van wasemingen; de woestijnen ontnevelden als een oneindigheid van zand en gele heuvelen, en Simson's angstdroomen losten op in zonneglans. En hij zamelde vrome vreugde in zijn hart voor den zoeten Hoeder.

Op éénen nacht ving Simson met zijn donkere reuzenhanden, driehonderd jakhalzen en drong ze, onder schor en schel-scheurend gekef en gehuil, in een labyrinth-diepe spelonk tezaâm, waarvóór hij met zonneheldmachtige kracht van zijn armen, breed als cedertakken, een ontzachlijken rotssteen kantelde. Toen bond hij de woeste, roodoogige, droeve jankers met bamboes en onbreekbare stengelen, en daalde af, met wrang binnenste, naar Dan en het lage, duinzandige Westen.

Simson's oogen brandden als vuur; de overmoedige wraak was zegenend gerijpt in zijn gepijnigd brein. Ook nu weer zou hij vechten tegen de Philistijnen, geheel alleen. Geen verdelgende hulp van Daniël of wraakgierigen Judaeër begeerde hij. Ook nu weer zou hij straffen en richten met zijn eenzame daden. Hij wilde geen bijstand van schepselen op wie de gekrenkten zich boosaardiglijk konden wreken. In Thimnatha, vlak bij de arenrijpe koornakkeren, de akkeren van tarwe, gerst en vlas, vlak nabij bloeiranken met jonge druiven en olijvengaarden, zou de Naziraeër in de avondduisternis zijn gericht volbrengen, met verachtelijke dieren. Van verre hoorde Simson de roode runderen loeien. Telkens keerde hij, twee aan twee, de jammerende jakhalzen met de opgezwollen staarten naar mâlkander toe en snoerde ze vast. Tusschen de saamgeknootte kronkels van velharen, plantte Simson een zware, brandende hars-flambouw in, die hij rauwelijk ontstak onder knetterend gedruisch. Het

laaiende schijnsel overgloeide den nacht en Simson's geweldige handen schenen goddeloos, alleen van vuur en schaduw. Hij lachte, Simson, wreed-luid. Hij keek met harde, zwartgouden oogen, als in een booze betoovering naar de dampig-befloerste velden en druivengaarden van de doodelijke krenkers en stomkrachtige ervvijanden zijner volksgenooten. Telkens twee aan twee, wrong hij de schril-blaffende jakhalzen tezaam, terwijl de dieren sidderden en beefden onder zulk een genadeloozen greep van muitende menschenhanden, die met éénen slag, kaken en bijtbekken verbrijzelden.

En weer stootte Simson de ontstoken hars- en vlasfakkelen tusschen de bijeen-gewrongen staarten van nieuwe paren, en onder waanzinnige lachwoede en knetterend gedruisch, joeg hij de dol-gefolterde beesten d'eindelooze koorlanden in. Twee aan twee, telkens twee aan twee, en Simson's wild vreugdelachen klonk als wraak-gehuil, jammerender, ijselijker dan het schreilachen der brandende jakhalzen die de vlammen tusschen hunne gekrulde steerten probeerden te dooven, door een dol omspringen en omduikelen hunner geroosterde lichamen, midden in het stroodroge, staande gewas en dwars over d'opgestelde schooven tarwe en gerst. Maar al woester en zinnelooser gierde de wraakbelevende Hebreeuwsche reus; daagde hij uit de mannen van Canaän en Philistaea, en al gruwzamer huilden de dieren, die soms tegen elkaar introkken en rauw elkaar

het blakerende vleesch van rug en buik afscheurden.

Over de duistere velden en akkeren kropen geheimzinnig de ruischende hars-fakkelen op als een dansend goudrood vuur dat her en der versprong en al de volle âren, en al de schooven, en al most en loof van berg en heuvel in vlam greep. Over de schuren en dorschvloeren kronkelden de waai-tongen en knetterend vonkenlicht wentelde mee en schoot weg onder het martelgehuil der dieren.

Simson aanzag den al felleren brand die aangroeide in de duisternis; aanzag het uiteenstuivend en voortschuivend vuur, dat Thimnatha met zware, smorige warrelwolken oranje rook omnevelde, en zijn hart hamerde en zijn haat verdoofde en bedwelmdde heel zijn wildaardige, verbijsterde wezen.

Al het in schuren veelmaal geëogste, knetterde droog op en ontlaaide onder een helschen nachtgloed. Na kwartieren kroop de wervelwind van vlammen tot de wijnstokken op, tot de zware ranken en de dichte olijfgaarden. Simson bleef uitstaren als een bezetene, naar den groeienden brand en brulde al wilder zijn uitdagingen uit, tegelijk met het loeiende ruischen van het vuur.

V

Maaiers en al ander landsvolk van Thimnatha ontwaakten in hevigen schrik. Ontzachtelijke, beschenen

rookwolken bleven de eindelooze akkeren overwalmen en vuur woei door de nacht-duisternis, doorspookte van aarde-schaduw: een boom-silhouet, een schuur-schim... een bergenrug. Als donkere duivelen sprongen d'akkerbouwers radeloos-in-wanhoop tezaam naar de afbrandende velden. Maar de vreeselijke ramp was niet meer te stuiten. Heel de tarweoogst lag uitgeschroeid, door den kortstondigen, dollen jakhalzen-ren. De verkoolde, in doodskramp verschrompelde beestenlijken hoopten bijeen tusschen veraschte schooven, op de smeulende aarde, onder half-gesmoorde hars-en pekfakkelen. Van verre, achter weggeblakerde hagen en zwart-gedampde olijven, hoorden de mannen van Thimnath een geweldigen, gierenden lach gelijk een stormgeloei; den wrekerslach van Simson.

Met gekromde hooivorken, zware houweelen, bliksemende cikkels, prikkels en pieken dromden benden op benden tezaam, maar toen zij al dreigender den Naziraeër hoorden en de verschrikkings-macht van zijn donderende stem, als richter en uitdager; toen zij, al meer en meer naderend, zijn reuzengestalte in bloedrooden rok zagen opduiken en zijn haren fladderen bij vlam, aschwaaisel en vuur, toen deinsden de mannen af, in gillende ontstelling en reutelend van angst. En zij mompelden, onder geklaag en geweën, en vroegen schuw:

— Waarom liet de Naziraeër het vuur door onze graanhalmen loopen?...

Toen vertelden zij malkander, eerst heimelijk, dan luid en dreigend, dat Simson's vrouw hem door een Philistijnschen bruiloftsgast was afgeroofd. Zij hoorden in misnoegen, dat Sichema, Simson's eigene wijf, hem arglistig had misleid en laag bedrogen door het raadsel-verraad, en dat daarna zij, — met den woeden den smartkreet van den Daniet nog in d'ooren, — den ronkenden stamgenoot, den opperbruidsgeleider tot echtgenoot te kiezen kwam. Zij wisten niet dat Simson, de Hebreewer, zoo hoonend door eigen-volk-van-Dagon was gekrenkt. Hun eerste jammer en verbijstering over het verwoesten van heel hun tarwe-oogst, hun runderen en vee, sloeg over in wraakzucht op de veroorzakers van al hun ellende en gruwzaam onheil. Tezaam stonden de landbouwers gedromd, al meer, in den nachtelijken vuurgloed, met hooivorken, kromme cikkelen en scherpe pieken. Nu, in ophitsende bezetenheid begeerden zij zichzelf zinneloos te wreken op verraderlijke Sichema, op haar snoevenden bruidsjonker-gemaal en op den arglistigen vader, met zijne magen. Zij wilden Simson, den schrikkelijken, toch edelmoedigen held, een Goliath, bewijzen dat zij onschuldig waren aan de vreeselijke eerkrenking van zijn huwelijks-recht; aan de lage vrouw-rooverij. En heel het gemeene volk trok op naar Sichema's woôn achter de cactushagen. Het trok op naar den Philistijnschen grootspreker en naar den bedriegelijken Thimniet, die Simson zoo tartend hadden gehoond. De landlieden brulden, gilden en krijschten

dooreen en eischten dat de Philistijnsche krijger, Sichema en haar vader, zouden verschijnen. Doch een wreede stilte bleef er dralen achter de getraliede vensteren. Toen, in teugellooze woede, pleegden de mannen van Thimnath gericht en geweld, ontstaken de cactus-hagen, hoog als een muur om het huis. Ook hier greep het vuur boomen, hout en olie, tot de verste wijngaarden toe en sloeg uit wolkenwalmen, vlam na vlam.

Zonder kreet of klacht te kunnen geven, verbrandden Sichema, haar ouders en de Philistijnsche oppergeleider.

Toen Simson de eigengerechtigde wraak van de zélf door onheil geslagen Philistijnsche landlieden vernam, en hoorde dat Sichema een stikdood in rook en vuur had gevonden, barstte zijn dolle woede opnieuw los en greep hem de geest des Heeren. Dit bulkende wraak-geweld, die moorddaad van onbesnedenen op bedriegelijke stamgenooten, bracht hem tot ontzettende drift. De tuchtiger van Dan rende de in-stoetend-bijeendringende, Thimnietische brandstichters bliksemend tegemoet en stormde ongewapend op een gillend-grommende en gierende bende in, met zijn wrekende vernielvuisten. Simson kreet in onspoed, heesch en razend, over oproerige stemmen van landlieden in het rosse duister, heen:

— Dat is laffe moord! . . . Kon ik zelf niet doodslaan dien Philistijnschen bluffer, die mij mijn vrouw roofde? . . . Waarom dit botsende geweld? . . . Moest

gij, looze mannen van Thimnath, mijn wraak overwreken? . . . Waarom deze schepselen met vuur te verbranden? . . . Mijn huisvrouw, mijn eigen huisvrouw! . . . Gij schondt nu mijn vleesch en bloed . . . ik zal mij aan u wreken! . . .

Voor dit ontzettende en wilde gericht van een reus, wiens oogen puilden van gram, deinsden zij opnieuw in afgrijzen terug en vluchtten weg. Doch Simson rende ze op de hiel en na, keerde hun aangezicht tot zijn aangezicht om en brak ze nek, armen, beenen en schenkelen. Hij verminkte al wat onder zijn vuisten drong en trapte lichaam aan lichaam neêr, tusschen den vuurbrand. De Thimnieten loeiden van angst en smeekten kermend:

— Houd op reus, met uw kneuzing . . . uw slachting! . . . Wij . . . wij juist hebben u willen wreken! . . . Wij hebben u geholpen in uw wraak . . . Gij breekt ons als jonge boomen . . . gij versplintert ons . . . houd op! . . .

Maar Simson, den haatmond nijpend verwrongen, nog levend in de smartelijke ontsteltenis van het omkomen zijner huisvrouw in de vlammen, overraasde alle grenzen van menschelijke gramschap. Hij donderde opnieuw:

— Ik vermink u en schop u neêr, Thimnieten. Ik zal mij aan u wreken en aan uw gruweldaad! . . . Ik tuchtig u op voet, schenkel en heup. Ik sla u kreupel en lam! . . . Kom op, ruiters, met uw helmen en pantieren . . . Kom op, voetknechten van de Philistijnsche

vlakte, . . . werp met uw brokken gloeiend vuur, . . .
 gij raakt mijn schuimende lippen niet! . . . Jehovah, die
 ons het Land der Heerlijkheid schonk, is met mij! . . .
 Ik verpletter u allen. Gij zijt moordenaars en een
 beestenwalm gaat van u uit. Ik, gekrenkte, wilde
 alleen uw rijpend graan vernielen, het gewas in de
 halmen, het gewas dat in de schuren opgetast stond
 om gedorscht te worden. Ik wilde alleen den bluf
 op uw wijnbergen, op uw koorn, uw olijven van Thim-
 nath tarten! . . . Ik wilde u alleen afbreuk doen en
 straffen . . . maar geen menschenleven offeren . . . Gij
 verstikte en verbrandde levende wezens met vuur! . . .
 Ik wilde alleen uw stoffelijke schâ . . . ik wilde alleen
 Israël's belediging wreken . . . Maar nu zal ik u
 sleepen en scheuren en omtuimelen, genadeloos! . . .
 Zie, ik trap u neêr, ik sla u op schenkel en heup; gij
 jankt als bevreesde honden . . . Ik vertrap uw gal en
 het merg uit uw gebeente! . . . Gij zijt verachtelijker
 nog dan de jakhalzen die ik het koorn injoeg. Ik
 zal ook ú koppelen, achterwaarts aaneen, en u
 met gloeiende stronken de brandende velden in-
 jagen! . . .

En Simson, geweldig-in-toorn, maaide grimmig
 onder hen rond met zijn cedertak-brede armen, die
 zwaaiden als cikkels over graanhalmen. Hij bleef
 verbluffend-lenig verslaan en beukte neêr met zijn
 naakte, ontzettende vuisten, tot een leger mannen
 verminkt, gewond, kermend, gillend op de geschroeide
 aarde neerlei, dwars-over-elkaar, en de vluchtenden

den Hebreëuwschen bezetene om levensgenâ smeekten. Doch Simson, toorn-blind, verblijdde zich in de tuchtiging zijner doodsvijanden; bleef verminken en neerslaan al wat hij tenâ kwam.

De geest Gods heerschte weer over hem en zijn vernielende geweldshanden. Hij wreekte met iederen mokerslag op den tandklapperenden Philistijn, Israël's smaad, Israël's terging en ontkrachting . . . Hij sloeg, sloeg in aanvalsstorm en razernij, overal heen . . . en wondermachtig nestelde zich de verdelgende kracht weer in zijn spieren, als vergruizelde hij de Baäl-Berith der Sichemieten en hun vuuroffers. Al heeter steeg in hem een goddelijke kracht, die hem als toestroomde; die weer vanuit het grondelooze in hem opsidderde. Door heel zijn lichaam ging een vreeselijke beving van macht. Nu wierd de geheimzinnige vechtkracht weer in hem geboren, in hem, muren-verbrijzeelaar en bergen-optiller. Zijn borst hijgde wijd en zijn krijsstem klonk op onder de tuchtiging, als leeuwgebrul uit een {donkere borstholte. Zoo haast hij zijn vingers hief naar het hemelgewelf, of door zijn vermorzelende armen stroomde de vernielkracht van een vechtenden god. Hij groeide weer tot het geluchte, en de hitte-tinteling in zijn lichaam eindigde niet. Zijn knotsarmen bleven zwaaien, mokeren, en alles ging kreunend en splinterend teloor onder zijn daverend en verpletterend oergeweld, terwijl hij binnensmonds zong:

— En God spleet de wateren in twee deelen...

De maere van Simson's heldengevecht, de onkwetsbare vernielreus alleen en ontzachlijk, tegen een drom van gewapende Thimnietische landlieden, wekte overal huivering, bracht saâmscholing en oproerigheid.

Toen Simson eindelijk, verzadigd van drift, naar zijn groote, bebloede handen staarde, begreep de Hebreeuwër eerst waar hij was en keerde bezinning terug; stilte na wraak. Hij voelde een uitputtende lamheid in zijne lendenen en een wrang verdriet martelde hem van binnen, tot schreiens toe. Toch vermande Simson zich en snel overzag hij den toestand waarin hij nu hachelijk verkeerde. Van alle hoeken, uit de onbeweeglijke aarde, klonken noodsignalen, die d'aanrukkende Philistijnen ten krijg riepen. In zichzelf hoorde Simson de stemme van Jehovah:

— Genoeg!... Genoeg, tuchtiger... Godgewijde!... Alles op de velden, tot de olijfgaarden en wijnbergen, is verteerd door het vuur... Genoeg... genoeg... ook de aangerichte slachting!... Ik zie slechts doodenzielen!...

Duizelend van uitputting en opgewondenheid, met de vretende en snijdende wanhoop-smart over Sichema's vuurdood nog in zijn huilende hart, rende Simson waggelend en bebloed den steilen

weg op naar Etham, waar de reus, in zijn rooden rok, gehavend het barre, naakte lijf, tusschen steile rotsgevaarten in diep-duistere, ongenaaklijke spelonken plots verdween.

DE RTIENDE HOOFDSTUK

I

Al jaren vóór Simson's wonderbaarlijke geboorte, ademde het volk Israël in angste en benauwenisse, onder een tartende, soms verpletterende, schoon telkens wisselende heerschappij van velerlei opschuivende Canaänietische volkeren, eerst zélf door Babylon, Aegypte en de zwarte roof-zwermen der Hyksos onderdrukt. Na den dood van Sjophet Jozua, — ijzeren krijgsoverste met kindervrome ziel, die in ontstellende visioenen Jehovah, den oorlogsgod, overal volgde, — had zich het Hebreeuwen-stamverbond weeklaaglijk in stukken gescheurd en burgerkrijgen waren er losgebroken tusschen de twaalf woelige en oproerige erfdeelers Canaän, ook dikwijls onbereikbaar voor de streng-straffende stem van den Almachtige.

Israël, in gansch zijn uitverkorenheid, lag geknecht onder smaadmacht van Phoeniciërs die Adon, als troostende herinnering met Asthoreth betreurden in de lente en uitspattend bejubelden in den rood-sterwenden herfst. Israël, onder kreunend geroep naar

El-Shadday en zijnen Sinaïtischen luister, lag geknecht onder smaad der Emiten-verdringers, de zuidelijke Moabieten uit bloedschennigen Loth voortgesproten, die praalden met hun macht gelijk hun gouden oorhangers in het zonnelicht. Israël kromp in slavernij, onder hoon van Baäl-Peor-aanbidders en vereerders van d'afgrijselijk-ontuchtigen schrikgod Miplézeth. Israël lag bedreigd van zwartborstige Ammonieten, niet toegelaten tot het tiende geslacht. Het bezweek schier onder de aanvallen van Amalekieten, gloeiendhatende zwervers uit Petreïsch-Arabië, met het merg van Esau en de Edomieten vermengeld, door Mozes al van eeuw op eeuw gebanvloekt en met uitroeiing bedreigd. Israël en bloedmagen lagen geknecht onder de smaadmacht van Arameërs, plonderende Arabieren en half-Arabieren; aldereerst van nek-fiere Amorieten, hevieten, Idumeërs en Philistijnsche verdelgers der Avietische tenthorden. Alle kinderen Israëls in hun erfdeel, naar verlosser Jozua's bevel, moesten alle heidenen: Enakieten van het gebergte Judaea en van Gaza en Aschdod, de Horieten, Jebusieten, Tsidonieten en Arhieten gemoeds-grimmig en eenpariglijk bevechten en verdrijven. Doch juist zij, uit Jacob's geslacht, wierden onderworpen, in dwarreling verbrokkeld en verstrooid door de beoorloogde en ter uitroeiing-gevonnisse volkeren.

Het verzwakte erflot Aser, de stammen Zebulon, Issaschar en Naphtalie, leefden in het hamerende hart van staat, handel, godsdienst en bijgeloof der noorde-

lijke Phoeniciërs. De Hebreeuwers zagen wonderen van dappere Tsidoniërs en Tyriërs, als krijgers en zeevaarders bovenmenschenlijk vermetel, en Israël doordroomde de ijzingwekkende of bekoorlijke tooverij van heilige wouden, voorspellende orakelen en gewijde bosschen der Moloch-heidenen. Door heel Canaänietisch Phoenicië, en door bloedverwante volksgroepen uit het Tweestroomland, ging een geheimzinnige Melacarthus-macht, die zich nestelde in waggelende steenen, in zwaar-getwijgde boomen, en afgrijselijk zich openbaarde in kinder- en menschen-offeranden. De streng-geweldige Jozua, heirheld uit de stamme Ephraïm, kon als Hebreeuwsch afgoden-uitroeier het lokgevaar van den Heer der Steden, Melech Kartha, voor de zielssidderende, bijgeloovige Israëlietische weeklagers niet bezweren. Woedende ijverzucht tusschen Ehpraïm en Judaea, om het streven naar stam-oppergezag, deed stam-scheuringen verergeren en kwellende overheersching van omringende volkeren al uitdagender opgloeien onder vonnis en ontzind gericht van Phoenicischen lichthaviksgod Resheph; van Baäls en Baältis. De zegenende of vervloekende stem van stamvader Jacob verstierf naar het Noorden en naar het Zuiden. Verdonkeringen van den tijd en schaduwen van onderdrukkingen ontrolden al dreigender onheil voor de tot verovering opgezweept steppenzwervers. De Phoenicische en Syrische stammen verdrongen de aanbidders Amurru, met hun bedwelmende, bloedschandige eerediensten,

met hun heidensche godenvereeringen, met hun aanbidding van Môt, de oerstof waarin alle levenskiemen ontbrandden in den rondwentelenden chaos. Ook de Tyriërs, de mannen uit Zor, in hunne dolkoene zeetochten, hun handelsbedrijf en verblindende weelde; en de mannen uit Tsidon. Heel Phoenicië van Chna geurde naar dadelpalmen, als eertijds het Amorietische land. De nomadiseerende kinderen Israëls duizelden onder zulk een volksgeluk van naburen; een volk dat wonderbare kennis van verste waerelden en vreemdste oorden scheen mee te brengen, onder dartelen, soms bezeten en levenslust en booze vereering van zon, maan en starren-hemel.

II

Het steppenvolk Israël, — en zijn Sjophets, — de heroïeke stam Naphtali het meest, — leerde velerlei van de hoog-schrandere, de nijpend-nuchtere Phoeniciërs en Baäl-Schémajim-priesteren, eens ook onderworpen aan Assyrische grootvorsten, veroveraars der vier waereldstreken. Door hunne bezielde oogen schitterde de roode golvenglans van de Erythreïsche Zee; door hun lenigen geest drong de oud-Sumerische beschaving van Babylon, Arabië en Aegypte. Pronkzuchtige Tsidoniërs ontstelden bloedwoelige Israëlieten met tooverachtige begaafdheden in handwerk en kunsten. De zeeën-overzeilende mannen van de Palaestijnsche kust, weefden voor lieflijke vrouwen

van alderlei volkeren, hemel-ijle, doorschijnende Tsidonische sluiers, en in hunne luidruchtige en rijklevende steden gloeide de heerlijke zwarte, violetlichtende en bloed-glanzige pracht van het oude Tyrische purper, het argamon, uit d'opgevischte schelpenslak van het Cythera-eiland en den Peloponnesus, gewonnen. Uit het blanke, flonkerend-witte kustzand van Akko tooverden de Syro-Phoeniciërs waterklaar glas, of alkleurig-gegist, dat vervoerd werd van Gebal naar onbekende waerelddoorden. Niéts bleef er onbereikbaar voor den jagenden ijver, het handelsgenie, de ontzachlijke vernufts-rijkheid van Canaänietische Phoeniciërs aan de westelijke kuststrook, tot Aryath, in het noorden toe. Zij wrochtten wonderlijke cieraadiën, hemelsblauwe kleedingen, gril-lige nabootsing en oorspronkelijke scheppingen van Assur, Aram en Aegypte; oorhangers, halsketenen en vingerringen van velerlei metaal en edelsteen. Zij verbaasden de kinderen van Israël en de kinderen der rond Thabor zwervende Kenieten uit Caïn's bloed en de Rechabieten, herders en schapenfokkers gelijk zij, van uur tot uur, met hun schoone smeedkunst, hun gegraveerde bekers, hun amuletten van goud-barnsteen, hun maliënkolders van staal, koper en ivoor; hun beukelaars van goud met zilverranden. De Phoeniciërs en de verbondene staten overrompelden de kinderen Israëls met diepzinnige en symbolische wijsheid, die zij meebrachten uit allerverste landen; nog rijker dan hun zichtbare warenstapels; dan

hun blinkend staal, hun Perizitisch-flonkerende goudborduurselen; hun blauwe en violette mantelen, hun paarlen en kleurige schabrakken. Zij vertoonden het steppenvolk hun stouten scheepsbouw, zwierige roeischuiten van cypres- en cederhout. Zij begoochelden hen met miraculeuse lettervormen, grillige teekens, die de vlietende gedachte vasthielden, door Sanchoniäthon, den oerwijzen Phoeniciër, op weeke tichels en kleitafelen ingekrast. Zij overrompelden hen met heel de stamverwante indeeling van staatjes en steden. Zij spraken in Arvad, aloud Tsidon, in rotsen- en bronnenweelderig Tyrus en Gebal, als noord-westelijke Canaanieten, Hebreeuwsch, doch doormengd met zwaren val van woorden en dreigenden klank van Arameesche geluiden; taal van zeezwerfers en bergvolk, ruw, nuchter, scherp, hard, zich slechts verheimelijkend onder goudoogige Astarte, godin van het morgengestarnte. Niet gebruikten de mannen der Phoenicische kust, van Tsidon en Zarpath, het hoog-edele en teeder-smeevende, het machtige en droom-donkere Hebreeuwsch, het lichte en verhevene Hebreeuwsch, doch ook hún ziel zong in de Semietische taal der Noord-Phoeniciërs, tegelijk met de worstelende angstziel der Hebreeuwers, om eigen grond en eigen bodem, tusschen Groote Zee en Libanon. Doch zij verbaasden het volk-Israël-in-dienstbaarheid, door hun sluwe kennis, hun waaghalzige ontginningsdrift en uitvindings-vernuft. Zuilenbouw en vestingwerk-aanleg der Syro-Phoeniciërs dook zoo raadselachtig voor de

Israëlieten op, dat zij er ontzet voor terughuiverden als voor een hiëratisch letterschrift door Cadmos onder vreemde volkeren uitgestrooid; door Sanchuniäton uit Berythus gebruikt voor de gronding van een godsleer en de verklaring van eene bezielde waereldwording. Zij, droomrige woestijnzwerfers, herders en ongeleerde bewakers van runderen, geiten, schapen en rammen, bleven alle stedekunsten ontberen. De mannen uit de stamme Aser voelden zich ellendig en nietig naast de pronkende Phoenicische zeesteden, naast Zor en Tsidon; naast hun handelskaravanen, in voortdurend verkeer met Babylonie Aegypte, Arabie, en wier vaarders tot de zee van Marmora doorzeilden. In al de staatjes van Phoenicie bloeide een ruil die de woestijn-nomaden bleef verbijsteren. In Tyrus en Tsidon rezen huizen als uitgehouwen rotsen zoo hoog. Hun steden als stapelplaatsen, borgen allerhande buit en waren, lijnwaad, stoffen en specerij-wijnen. Koper, tin en ijzer mengelden hun doode en levende tinten dooreen. Maar ook glinsterde er zilver en glom er goud door de luidruchtige en dartele straten en wijken. Alle naburen en achterlandsche barbaren, stootten Phoeniciërs de oogen blind met hun verzellende weelde van carbonkelen en edelsteen, en niets was de Tsidoniërs flonkerend en glanzenspiegelend genoeg. Zij brandden zoetsten wierook en kruiden. Zij bewreven hun gebrande huiden met geurige zalven en oliën en zij tartten de stammen Aser, in wier erfdeel zij nestelden,

met het vernielend wielengeraas hunner ijzeren krijgswagenen en het vlijmend moord-geweld der scherend-wentelende stalen zeisen.

III

Toch waren de behendig-koene, galeien-besturende Phoeniciërs van de zee en de Phoeniciërs van den Libanon, van Tyrus, Gegarta, Tsidon tot Abila, Palmyra tot de landstreek der Magluders, verdringers van Hethieten en Amorieten, afgodendienaars en vaak moordgrimmige natuurbarbaren, die opgehitst door verschrompeld Chaldeeusche opper-priesteren, zich verminkten voor allerlei wanstaltig-smachtende beeltenissen van El, van Yerah, Bod-Saphon en Eshmun. Op feesten zwijmelden zij, verblind door dichtstnabije Isophasemim uit het achterland, hemelschouwers en lichtgoden die alle vruchten en planten aan de bloeiende moederaarde lieten ontgroeien. Eerst op herdenkingsdagen voelden de Phoenicische stammen zekere aloude volkseenheid en saamsnoering van stedenbelangen; van de gloeiende Groote Zee tot Coele-Syrië, het toover-grillige land der diepe valleien, met de vlamroode bloemen en den brandenden zonneshijn. Zij overrompelden, vóór Jozua, — den Ibrimschen roover, gelijk zij hem scholden in Phoenicisch schrift, op wit-marmeren zuilen, — met hunne afgoden in dier-menschelijke gedaanten en met afgevreten aangezichten, de

Canaänieten en al de buurstammen uit de vlakke van Esdraelon, het Palaestijnsche oorlogsveld, overworpen van steenhoopen. Zij bedolven onder hun vóórzonvloedsche gruwelen, het bergenvolk van den Carmel, van Samaria tot Judaea. Cabiri en Pataeci vermengden hun goddelijke minnekoozerij met de vreeselijke Phoenicische almachten. Overal, in heiliging, verrezen oud-Oostersche vuurtempelen, donkere poortgewelven en altaren voor Baäl-Schêmajim, den Hemelheer en Balisama, de Maangodin Astheroth.

Op hoogten en onder zeeachtig-ruischende boomen klonk het woest-heroïsche krijgersgezag tezamen met de bedwelmende, zinnebeeldige lokliederen van veroverde en zichzelf kwetsende vrouwen naar Astroärche op, naar de gestarnte-koningin, uit den goddelijken scheppingswil van den hoogsten Heelal-ordenaar geboren. Vanaf bergen, van dalkloven en steppen uit, drongen zij naar voren, de geteisterde volksmassa's, en vereenigden zich met de mannen der wateren en der roeivloten, achter afgebrokkelde tuinmuren, in lustbosschagen, den Baäl Thelassius als zeebeheerscher verkrijgend, woorden van razernijengewetenswroeging. En tezaam trokken zij op, bergbewoners, fluitblazers en cythertokkelaars, mannen van de anemoon-roode rivier Adonis en zeezwervers, als nakomelingen Anaks, naar het praal-heiligdom van den Tyrischen Baäl, van Melech-Kartha en het maanglanzige huis van Astarte, voor iedere streek wisselend van gestalte.

De vraatzieke baardgod Melech-Kartha, d'ontdekker der bloedende purperverve, omklemde gulzig in zijn vreeselijke armen, het vaneengereten en geslachte offervee, en de geheimzinnig-glimlachende Astheroth droeg op hare rond-weeke, blank-huiverende schouders een lokkende en koerende duif. Voor de oogen der Israëlietische noorderstammen en voor al de mannen uit het geslacht van Abraham, bezongen de Phoenici-sche vrouwen in wulpsche verhitting, iedere vruchtbaarheid en bedreven in wellustroes, ontucht en zonde, in vereering voor Adon-Thamuz uit Syrië. Zij omhingen den vlamvurig-bloesemenden granaatboom en zijne heilige takken, met vercieringen van glas en zij strooiden zijn zaadvruchten rond, als zinrijk symbool hunner eigenen drang naar verhonderdvoudigd bestaan. Aan Asthoreth en Baäl-Merpa, den geheimzinnigen Genezet, wierd hij gewijd de granaat, omkronkeld door de godslang Eshmun. Overal heerschte ongebreideld de woeste en heroïsche heiligheid van Baäl, tusschen de bevochtigde granietszuilen, zinnebeeldig omlegerd met korven dadelen, aan zon, maan en starren gewijd en door heel Canaän mee-aangebeden. Razernijen van vroomheid en wulpschheid braken los op den Libanon, waar purperblauw-gesluijverde Asthoreth schreide, lang en kermend, om den verloren Adon. Dwepende jongelingen van de Lycus-rivier, kerfden elkaar de borsten en ontmanden zich, ter harer eere; voor gehoornde Maangodin, hemelkoningin van het morgengestarnte. En mannen wierden aan

vrouwen gelijk, in een bezwijmelingsroes en afgrijselijke verminkingsdrift. Onder de oogen der kinderen Jacobs, uit de wilde woestenijen en bergen opgedaagd, zwoegend in hun zwart-geitharige tenten, leefden deze weelde-volkeren met geweld, genot en dartele geilheid zich uit in geheiligde wouden; in het land, overvloeiend van melk en honing.

De stamme Aser, gevangen tusschen het licht van de Groote Zee en de schaduwen van den Carmel, naar Jacob's zoon, uit Zilpa, Lea's dienstmaagd; de stamme Naphtali, uit Bilha, Rachel's dienstmaagd, ten oosten van de Jordaan; de stammen Zebulon en Issaschar, naar de zonen uit Lea's schoot zelve; het volk van Carmel en Hermon, bewoners van Rama en Beth-Semes, van Cabul en Kana, van Baal-Gad en Achsib, geraakten in zwijmeling, onder de verlokkingen van Phoenicische en Arameesche goden, die flikkerende sterren boven den uitgesneeuwden Libanoon en zijn cederwouden afschoten. Want ook Aramea, onder zijne vele praalzieke Ben-Hadad-koningen, ontrolde zijn verblindende weelde voor de hunkerende oogen der vale woestijnzwerfers Israëls en voor de Hethieten, Amorieten en Phoeniciërs. Ook de Arameërs uit Padan Aram, — verschoven van Babylonische en Elamietische centra naar het Canaänsche Noorden — verzinnelijkten en aanbaden hun afgoden Gad-Naom, Mem en Ninib, onder het golvenschijnsel van de Hânahar Hagadol, de Euphraat en de rotsendreiging van Transjordaansch Gilead en Woest-Arabië. Heel Aram Soba, Aram Mahaca,

Aram Chamat, heel het noorden van Libanon en Anti-Libanon, ademde mee in afgoderijen der stamgroepen; heel het gezegende, vruchtbare Aram, dat de roode Syrische wijnen liet uitvloeien en de opperste hemelheerschers voedde met roode granaten, meloenen en witte moerbeziën en den geur van alsoorten kruiden. Het Noorden bracht den wijn van Libanon; droeg de machtige oercederen en cypressen; kweekte de wierookbosschen en koesterde hoovaardiglijk een ongewisse, toch heilige heugenis aan Abraham, Vader der volkeren, den rondzwervenden Arameër uit Ur-Kadim in Babylonië, die alle verblindende geschenken van Sodom's vorst eens driest te weigeren waagde. Heel het Libanische Syrië en Naharina staarden óp naar Hadad-Addu en het heir der wonderen-wrochtende sterrengeesten, die wisselden van naam en gestalte met Melech-Rimmon. Dán dondergod, dan god der vruchtbare aarde, dan weer god van licht en zon, vermengeld met Adon-Thamuz, zoo verscheen Hadad-Melech-Rimmon, door de Hethietische stammen in Noord-Syrië verspreid als Aelagabalos en Tesub, over Opper- en Neder-Syrië zelfs in beeltenissen, blind-veroord tusschen Hebreëuwers, op bloeiende bergen en hoogten. In het schemerduistere dal Bikhath-Aven, het dal der goden, brandde het eeuwig-gevoede, heilige vuur waar godin Derceto, Artargatis Karnayim doorheene zweefde met Asimah, de Almachten van morgen, deemster en avond; waar de sterrengeesten spraken met fluisterklanken. Hadad-

Rimmon verscheen met zijn vurigen krans van uitschietende zonnestrallen, boven de sprookschooone stad Damascus en eischte, als bij de Phoeniciërs, in vuurdienst, kinder- en menschenoffers. In het snijdende Arameesch, met zijn hamerende en zware Chaldeeusche klanken, bezongen alle Syriërs als bezetenen de zon op Libanon-toppen, op spitsen van het Amanus-gebergte en van den Hermon; knielden zij neer en vroegen hulp en kracht tegen hun verguizende vijanden, de Canaänietische stammen, de kinderen van Jacob en de gewelddadige krijgsheiren van Jozua. Ook in Syria Damascena, met zijn paradijsbloei en zijn gouden wasemingen van Pharphar en Amana opstijgend, opgetooverd door Uz, duizelden de Hebreëwers onder den Arameeschen godendroom hunner zonnebeelden en vergezichten. Ook in Coele-Syrië de valleie Aven, als in Phoenicië, stonden de markten open voor Arabischen, Babylonischen en Aegyptischen warenhandel. Ook de Syriërs bepronkten als de Phoeniciërs, den voor- en achtersteven hunner galeien met beschermgoden, wier aangezichten blonken van goud. Maar de zwartgekroesde Syriërs, met de barnsteenglanzige huiden en de fijngesneden monden, in damast en brocaat zich óppronkend tusschen Hethieten en Israëlieten, kenden hun macht en vereerden allereerst Hadad, den verterenden storm- en zonnegod. Mannen van de Orontes en van de Goudrivier en van de granietbergen, waren even wijd de waereld omgevaren als de Phoeniciërs, al beminde het volk van kruiden

en koolen, het volk van Syria Beth-Rechab niet zóó de valsche zee als de Tsidoniërs en gingen zij op in akkerbouw en veld-arbeid. Ook de Syriërs op allerlei hoogtijden, — feest van het waterscheppen, feest van de goden-neerdaling, feest der groote offer-verbrandingen, — trokken onder misbaar naar het afgodendal, terwijl gruwelijk, in hymnen en razernij met liederen gevierd wierd, met cymbaal-geklank en zwelgend gezang, de roode aarde van Dammesek waar nog het bloed golfde, — waande de massa in overgeloof, — van Abel door Caïn vermoord en heilige scorpioenen den marteldood ondergingen, onder den adem van Adon, wiens bloed bleef meevloei-en met dat van den doodgeslagen Abel. Ook het verbasterde, het donkere, ontuchtige volk nabij de Arnon, het volk van Moab met zijn hoogten voor Chamos en zijn Hebreeuwen-haat, en ook het volk van Ammon met zijn verschroeienden menschenvreter Molech, schandig en bloedschennig uit Loth-wellust met zijne dochteren geboren, omwoelde Israëls grensgebieden uit de stammen Gad en Ruben en sloten heel het gemeenebest in; verlaagden Jacob's kinderen, — die eens, naar God's woord tot Isaak's bekoorlijke vrouw, stammoeder Rebecca, boven Esau zouden heerschen, — door opwekkingen van bijgeloof en zondelusten; begoochelden en bedwelmten hen met hun Baäls en Baältis, hun heilige bronnen en bergen, hun geboomten en uitverkoren gedierte en met heel de overvloedigheid van alle aardevoortbrengselen.

IV

De Ammonieten, nestelende nabij de Jabbok-rivier, ijzend-dwepende Milkom-aanbidders, offerden onverborgen, in zinnelijke verdwazing van orakelspraak, kinderen, als vee geslacht, dochteren en knapen aan Molech, en in zware nachten-duisternis klonk uit het dal Hinnom, van de Tofeth, het geweën en pijngekerm van slachtoffers door het rookende brandstapelvuur heengedragen. Moab, blind hatend de twaalf geslachtsgroepen uit Jacob, bedreigde met geweldenaarij en stamgoden, de neêrgezonkenen en naar-rusthunkerenden uit Israël; bespoog hen met het uitspuwsel van Chamos en bezwijmde hen met den verachtelijken wellust van Baäl-Peor. De moor-bronzen, nomadische Midianieten uit het land Chus, van Sinäi-Horeb en Transjordanië dreigden mee, zich hooghartiglijk hun oorsprong uit Abraham en Arabia's stammoeder, de wierookgeurige Ketura, bewust. In de Hermon-valleien dook op, allergeweldigst, de leugengod Baäl-Hermon, overschaduwd in den violetten avond, door de Anti-Libanische, schier ongenaaklijke bergengevaarten. En ook op de nevelwitte kruin, onder sneeuw-schittering, wierden alderlei afgoden door Canaänietische koningen aanbeden, in verwilderde dweperij. De Baäl-Zebub der Philistijnen, uit Ekron, heer van rampspoed en ziekte, duivelsch uitzender van besmettende drekvliegen, groeide al

gedrochtelijker naar den hemel op, met al zijn gillulim, en Derce, de schande-wellustbrengster, te Askalon, wedijverde met de liefde-zieke Asthoreth te Gath. Amalekieten, van Hevila, van d'Arabische woestijn benoorden de Hethietische en Amorietische gebergten, en ten oosten uit woestijn Paran, roovende onder hun koningen Agag, en Edomieten uit het boschgebergte Seir, trokken verwoestend voort, opgehitst door hun krijgsgulzige priesteren.

V

Zoo, in omknelling en tusschen wemeling van afgodische volkeren, werd onderling-twistend Israël in godvergetenheid, onder het duizelend nachtuitspansel gelokt en in zondebedrijf verlaagd en besmet. De Hebreeuwers vermaagschapten zich met Canaanietische vrouwen en meisjes van Israël met diepdonkere smeekoogen, die rilden van schrik voor de woest-overmeesterende heidenen. Zij wierden uitgehuwelijkt aan alsoorten beeldendienaars, die op het aangezicht kropenvoor scherpe steenklompen, vreemdgegroeide tronken, en met pronkkleeren omhangen heilige boomen. Jozua, de toomlooze, was dood, de machtige aanbrenger der Erfdeelen. De Hebreeuwers murmelden nog wel van het land der Aartsvaderen bij eede beloofd; zij repton nog wel van den Eeuwige, onzen God, maar zij zagen geen wonderteekenen meer, die hongersnood beëindigden. Zij gluurden op, bevan-

gen door booze tooverij, naar angstwekkende gruwelgestalten van gebrande aarde of van uitgehouwen rots. Zij knielden voor Adon en Mishor, voor altaren met versch offerbloed gedrenkt. Zij luisterden nog wel vaag, als heilig priestervolk, naar de geboden van den Heer die hen uit Gosen en het verre Aegypte verlost had; zij begluurden nog wel het wonderorakel der heilige Ephod, het stralende voorspellingswerk van Urim en Thummim, dat weerlichtte in goud, purper, violet en scharlaken-rood, . . . doch alsoorten heidenvolkeren naderden zij al minzamer en vredelievender. Zij heulden en vermengden zich met de gruwelijkheid hunner bloedvijanden, die toch alle Hebreeuwers, haat-ziedend bleven zien als krijgvoerende verwoesters en moordzuchtige binnendringers in Canaän, en als oproerige slaven uit Mizraïm, tent-vluchtelingen en verdwaasde woestijnzwervers. Jozua was dood en het in-zonde-verharde volk vreesde zijn schim niet. Zij zagen den aleeuwigen Jehovah niet meer als schutse, als Heer hunner aandrommende heirscharen, als overwinnaar voor hunne bloed-broederen. Al meer en meer, in eigenwaan, verwaarloosde het saamhorige plichten en godsgebeden, en iedere binnengedrongen stam deed wat hij in eigen oogen recht vond. Met blind-heete zelfzucht paalde ieder Erfdeel zijn eigen gebied af en daarin weer ieder geslacht, en daarin weer iedere groep. De kinderen Jacob's schenen verzadigd van zwerven en vechten; begeerden rust in het land dat hun voorvaderen reeds eeuw op eeuw

hadden bewoond en bewerkt. De stammen Aser, met rijke, vette aarde; Zebulon, naar Lea's zoon Naph-tali, nabij het Boven-Jordaan-dal en het gebergte; Issaschar, uit de vlakke Jizreël en noordelijk Dan, leefden in vleesch en geest saâm met Phoeniciërs-vrouwen en -meisjes, en de hunkerende, nog half-nomadische vrouwen van Israël, met de vurige mannen uit Hesbon en Sihon, met Moabieten en Amorieten. Jacob's geslacht, glansverspreider, beoorloogde niet meer Jehovah's schimp- en vloekvijanden, krenkers van den eeuwigen Schepper. Het zwervensmoede volk begeerde niet meer, in heldendrift, heidensche altaren op zwart zand te vernielen en gewijde granaatbosschen door vuur en vlam te zien wegvreten, doch andersom, verzoenden de stammen Israëls, behalve d'afgescheiden Leviëten, zich met wreede heidenen; beschermden zij al wat groep, gezin of enkeling gewin bracht of ontweken al wat persoonlijk nadeel schiep.

VI

Toen groeiden de macht en het schriklijk tegenge-woel van Canaänieten boven Israël's godsleer uit. De manende stemmen der Zegenim, eerbiedige Oudsten onder afvallig Israël en hoofden van geslachten, die met Jozua de heet-heldere woestijnlucht hadden ingeademd, wierden niet meer verstaan. Hun vrome, doch beschaduwde waarschuwingen voor den toorn des Onzichtbare, klonken als beverige oudeman-

netjestaal over gansch Palaestina. Het lijfbergende Israël, voor Canaäneërs nog altijd verachtelijke indringers, scheurde zich af van God's woord, van Jozua Ben Nun's ban en bogen de werpspiesen krom. Heel Israël's strijdkracht was uiteengevallen. Het zwijmelde onder verlokkelijk genot van sacramenteele godenspijs en offeranden-maaltijden en tempel-uitspattingen. Allen bijsteren wellust en uitdelgende bandeloosheid namen zij over, en door alle razernijen wierden ze verzvolgen als hoorngeschal in de ruimte. Heel Israël, van veevorst tot poortwachter, door beeldendienaars van ruwgehouden steenen, van temunâ en dregoden, door geweldenarijen en woest oorlogsgeschreeuw van veeroovers en landplunderaars uit de kuststreek opgejaagd, verzonk allengskens dieper, en iedere Hebreeuw, in carmozijs-kleurigen rok of in grof-blauwwollen hemd, bleef eigen veiligheid achter grenzen van eigen Erfdeel zoeken ter behoudnisse of uit baatzucht. Baälim en Astharoth, op den heiligen boomgaardenberg Carmel en op den woest-begroeiden Thabor, waar ééns Deborah's kuische roepstem verklonk, zagen de Hebreewers in de wulpsche aangezichten, terwijl hun oneerzame monden duifachtig-onnoozel mompelden: de Eeuwige, onze God, de eeuwige God der vaderen, die ons verankerde in Canaän . . .

VII

Wat Jozua, door hoog-geestelijke gedachten en een verheven godsbewustzijn gesteund, met zijn onverschrikt geweld-zwaard en zijn krijgsmacht had verdrongen onder Canaänietische en donkere onbesnedenen, keerde wéér, als wild gevogelte op een vreemd broed. Het keerde weer, tusschen al de ingeboornen, met ijdele opgetogenheid, uitdagender, bezoedelender en overheerschender. De bloed-vijandschap der teruggrijpers naar heiligen grond en have van voorvaderen, openbaarde zich niet onomwonden meer door uitroeienden tegenoorlog, doch in een weergaloos drenken van ziel en geest der kinderen Israëls, in d'afgodische maagschap der Canaänieten; in een hen-onderdompelen in alvernielende zonde en wellustige hoererij. Israël, in wiens zaad, door goddelijke geheimenis, alle menschengeslachten zouden gezegend worden, hooghartiglijk te zien snakken en hunkeren naar hún bliksemende beeltenissen; dit uitverkoren volk, als verbondsbreker in geilheid en ongeloof nedergebogen voor steengestalten, te zien vergaan in moordende lusten, eigen heilige geloofswetten schendend; dit Jehovah-trotsche volk zich vleeschelijk te zien verzwageren, onder wulpsche bekoringen en verlokkingen, met heidensche vrouwen, mannen en bloedmagen; dit volk bloemkoeken onder de asch gebakken te zien deelen, . . . dit was de pijnigende

Canaänieten-wraak, als opnieuw afgeluisterd van Bileam's voorspelling en vertroostende smart. Van allen kant wierden ze omwoeld, de vroegere slaven en onderworpenen uit Aegypte, hooghartige Hebreëwers die zich beriepen op hun Canaänsche erfbezittingen. Ferezieten, Sichemsche Hevieten, Phoeniciërs, Philistijnen, Moabieten tusschen Arnon en Jabbok, Midianieten, glansdonker-gebronsden uit Cush in Woest-Arabië en Amorieten verdoemden de wispelturige Ibrim, die op hun droesem bleven drijven; die behalve het bestieren van hun kudden bokken, schapen, koeien en ezelen niets kenden, niets verrichtten dan alleen de ziel van naburige volkeren in hevige onrust brengen en brandende ondeugden der stammen, in eigen bloed overplanten. Met daemonische vreugde aanzagen Ammonieten, bezoedelde Loth-kinderen, ten oosten; de Phoeniciërs-macht overgroeïende Philistijnen ten west-Jordane; Moab, ten zuiden; Arameërs, ten noorden, val en krachtgebrokenheid van Israël, en wranger blijdschap schonk hun nog het hooren snikken en schreien van vromen, die van Jehovah's leer niet waren afgeweken, over bedreven gruwelen van eigen woest volk; vromen, vol deernis en bekommering, die van Jozua spraken in hartroerende ontzetting en stille eenzaamheid, dag en nacht, met bloedliefde; die verhaalden van Sichon en het schriklijk menschgedrocht Og en van veldheer's luisterrijken tocht over de Jordaan, alsof hij nog leefde; die van de richteren verhaalden, van Othniël en

Deborah. Besmet en gevonnist was dit geroepene volk nu, met al de giftige zonden en brandende wellusten van vijand's eigene afgoderijen en toovenarij; van heidensch-bacchantische zwijmelfeesten; nu zelf harts-tochtelijk-radeloos overgegeven aan Canaänietische Baäls, van Liban tot Aroër in Simeon; nú zichzelf uitstootend. Mozes, verdelger, — ademende in God's straffende gerechtigheid, — was dood en de kwetsbare heugenis aan de twistwateren te Kades en de woestijne Zin, uitgewischt in een verwarrende duisternis van ongelooft en rouwbedrijf. Geen Aäron ging meer rond met vlammend reukwerk en pekwzavel, om de pest af te wenden, onder de scheurzieke gelederen, onder runderen en schapen. Ook Mozes' koperen slang kon door-buikkruipers-gebetenen geen genezingen meer aanbrengen, als ten tijde der laatste omzwervingen van God's volk nabij de Schelfzee. Jozua, de toemellooze, was dood en zijn schim vreesde het cijnsbare volk Israël niet meer, in al zijn verdwaasde murmureeringen. Het begeerde vadsige rust en stoffelijken vreê. Alle drift naar hooger lei gesmoord in hart en ziel. Het hoorde niet meer den Heer spreken:

— Gij zult hun altaren verwoesten, hun boomen afhouden en niet bukken voor een anderen God! . . .

Geen Achan wierd meer wreedelijk voor roofschatten gesteenigd. Geen Kaleb noch Jozua meer bedreigd als vermetele spieders. Het wild-oproerige bloed van Korah's, Dathan's en Abiram's begon weer te gisten in hun bedorven aderen. In schande, ont-

bering, en laffe muiterij en weerspanningheid, vernietigden de stammen eigen almacht, uit Sinaï voorspeld, en al hun aartsvaderlijke erfdeelen bleven in doem en kommer verdrukt en overschaduwde; bleven schatplichtig, vernederd, in zonde geslagen. De uitverkorene stammen, de heilige geslachten die zich tot een strijdbaar volk moesten herscheppen, van wie Bileam tegenwils propheteerde: — een star zal uit Jacob opgaan en een scepter uit Israël . . . en al de zonen van Seth uitroeien, — verschrompelden gelijk radelooze waterscheppers en hijgende houthakkers, nederig en onderworpen-in-schijn, als de ééns Jozua misleidende Gibeonieten. Wulpsche zwijmel duurde voort naast misleidende macht van waarzeggers en overal, op hoogten, wierden door Israël de Canaänsche en Kenizietische afgoden gevierd; onder Hebreëuwers even onmenschelijk, wreed, woest en tot verslindenden waanzin en heete gramschap opgehitst, als onder Canaänieten en Amorieten. Alleen in angst en onspoed, in noodgeschrei en ontsteltenis kreten zij den Heer toe.

VIII

De oudsten en wijzen, die Jozua's inneming en vervloeking van Jericho, de Palmstad, als eerste veste, en van Aï, nog dagelijks in hunne smeekgebeden herdachten en een bevend bazuingezaag aanhieven als er toen goudschallend had geklonken boven ring-

muren en uit valleien; de vromen, die altijd weer de volksheerinneringen prikkelden en nazongen Bileam's woorden voor Balak:

Gezegend, o Israë!, die u zegenen . . .

Gevloekt, o Israë!, die u vloeken! . . .

de vromen, die Mozes' diep-verduisterde smart-oogen de vlakke velden van Jericho en de vlakke velden van Moab, — waar toen d'Edomieten doolden één uur voor propheet's dood, op den berg Nebo, tusschen Abarim's heuvelen, — zagen overstaren, . . . jammerden en smeekten in donkere wanhoop en beroering, den Eeuwige om hulp, om een richtend leider en straffend aanvoerder gelijk Jozua. Jehovah zond volks-wrekers uit Ephraïm, uit Judaea, uit Gilead; geweldige gestalten, die op heiligen grond van Palaestina geboren, schrikkelijke slooping van eigen kracht, verslaving en verdierlijking in wellust en hoererij van eigen stammen, kenden uit eigen bloed. Richteren verschenen, door God gezonden, midden tusschen het wulpsche maatgezag der afgodische lokvrouwen, tusschen het zoet-verleidelijk geklank van fluit en harp. De richteren doken op, midden tusschen willekeur, verwarring, heerschzucht, afval en blind, barbaarsch geweld van Canaäniet, Ammoniet en Philistijn. Othniël verscheen, de zoon van Kenaz, uit Juda's stam, zwart van gram en verbittering tegen festijnen, tafel-schuimende schransers en boeleerders van zijn

ziels-doorstooten volk. Othniël verscheen tusschen schenners en bezetenen, dansende in ontucht en verbijstering om Israël's verzonkenheid. Othniël verscheen, de Godsmán, doorhuiverd van Mozes' woord, het heilige Godswoord van den heiligen wetgever en aanvoerder uit Sinai; het brandmerkend woord Jehovah, hard en meedoogenloos als het roode graniet van de Sinaïtische rotsen en plotseling als een rukwind. Zooals al de dagen van Jozua, het volk Israël den Eeuwige had gediend in ootmoed, zoo keerden zij tot Jehovah en zijn mondelinge wet, tot de Goddelijke leer, de Thora terug; verheerlijkten zij den hoogsten verkondiger van menschenheil en verstieten de zonnegoden, de Baal-Melechs, na Othniël's vonnissende taal. In omwentelingsdrift en opstandingsdrang vloekten zij weer hoonende, lasterende en overmoedige volkeren, die rondom hen waren. In geween, snikkend berouw, het met-de handen-zegenen der Wet-tafelen, gaven zij zich opnieuw den Eeuwige over. Othniël zou strijden tegen Mesopotamië, Aram Naharayim, tegen buitenlandsche bedwingers en voor innerlijke saâmvoeging van Israël.

Op Jehovah's bevel was reeds, vóór Othniël, Judaea, de eerste lot-erfdeeler, in valschen naijver bestookt en losgelaten door Ephraïm, slechts met hulpe van het zwakke, toch kloekmoedige Simeon, innig-vereenigd opgetrokken tot de onderste poorten van het onmeetbare Jebu, tot uitroeijing van Canaänieten en Ferizieten. Judaea en de zwakke Simeon uit de

steppe Negep, overwonnen de veste Bezeg en hoorden Jehovah's bevel:

— Wreek met wraak! . . .

Zij hieuwen koning Adoni-Bezeg, die zélf onmenschelijk, honderden Hebreëuwers gemarteld en zeventig vorsten verminkt den hongerdood prijsgegeven had, duimen van handen en voeten af. De mannen van Judaea en Simeon staken, met ongeteugelde woede, steden in brand en sloopten barsche ringmuren. Wreek met wraak! . . . De Judaeërs en Simeonieten vochten, onder gevoel van stam-eenheid, als verbitterden, getergden en neergetraptten, en drongen vermetele ruitërij, ijzeren slagwagens, gehelmden en gepantserden als bezetenen terug.

Doch telkens dreigender, in grouwzaam oorlogs-verderf, stonden tegenover hen, mannen van het rotsgesteente, wilde herdershorden uit het zuiden van Transjordaän; al versloegen, in moorddadigen krijg, Judaeërs en Simeonieten voor een pooze de inheemsche bevolking en knelden zij tusschen hunne landspalen, Askalon, Gaza en Ekron, gesteund door goddelijke almacht.

In benarde en verslapte tijden weer, stonden tegen de broederstammen op, in blinkend oorlogstuig, eedschennende mannen van Aram Naharayim uit het Noorden en de bloedbegeerige mannen van Moab uit het Zuidoosten, nabij het gifstille water der Doode Zee en de zwarte bergwanden. Met al dezen tezaam stredden d'Ammonieten en de Arabieren en ook de

Amalekieten drongen bijeen, om wankelend en bloedend Israël met oproerkreten te benauwen, in het schild te varen en onder zijn hemelbanier te verstrooien. Judaea en Simeon hadden saamgevochten en overwonnen. Zij zongen, de krijgers, na het vuurvisioen van Mozes uit het Levieten-geslacht, op den heiligen berg Sinaï, te hebben herdacht:

— De schaduw der Canaänieten is van hen geweken...

Doch de heidenen in hun midden, wierden door de verwantschappelijke Hebreeuwers verpletterd noch verdreven, ondanks het vergramde bevel van hunnen Heer en beschermgod: ervvijanden en afgodisten niet te dulden in de nationale gemeenschap met Jacob's nakroost. Canaänieten met hun vazallen en koninkjes, bleven op Palaestijnschen grond oorlogzuchtig geworteld. Philistijnen bleven op den heiligen grond oorlogzuchtig geworteld en de gloeiheete kusten milddadiglijk overwoelen met hun nazaat. Jebusieten verschansten in krachtverterende woede zich achter al-ongenaaklijker wallen. Barbaarsche Amorieten doemden op in nieuwe veste, achter nieuwe muren, geweldiger dan de verwoeste opgetrokken. Noch Ephraïm noch Judaea voldeden aan Jehovah's goddelijk wraakgebod: alle erfhatende afgodisten door nek en strot het zwaard te stooten en geheel uit te roeien op de heilige aardplek. De Ephraïmieten, vermengd met heidensche stammen, schonken graan en oogst aan vijanden en indringers. De oudsten zuchtten uit angst voor steeniging, en zwegen. Op-

nieuw wierd Israël overwoekerd door spotters en vernielers, die d'overwinnaars tartten en hoonden, gelijk Jozua te Sichem kort voor zijn dood waarschuwend had voorspeld. De heidenen roofden tarwe, gerst, vruchten van wijnstok en olijfboom en vijg. De heidenen roofden rund en melkvee, en Israël, snakkend naar rust en vaste woonplaats, moe van het zwerven in woestijn en steppe, aarzelde. Zoo ging uit het noorden, het oosten en het zuiden van het Heilige Land, een blindslaande warrelstorm tegen de Hebreeuwers op. Toen smeekte Israël, in benauwing en verteederling; schreide het naar den Eeuwige, en Othniël, zoone Kenaz, ziener en bezielde Gods stond op. Ook op hem was, als op den eersten richter, de geest van den Eeuwige. Othniël, Kaleb's broeder en schoonzoon, die eens onder Jozua de woest-wanstaltige Enakieten en verstrooide roofhorden van het Judaea-gebergte, — kinderverbranders en tegennatuurlijke ontuchtigen, — de schedels vermorzeld en ze met het zwaard weggezeisd had, vonniste onverschrokken zijn afvallig en dwalend volk, met snerpend-striemende taal en bedreigde het met een donkeren dood. Othniël eischte gemeenschappelijke stammen-verdediging . . . Even wierd het stil onder Israël; een stilte als op bergtoppen. Toen, achter dreunend-schel trompetgeklank der voorhoede, trok Othniël verder naar goddelijke beschikking en vocht heldhaftig tegen den Idumeïschen koning Cusan Risjatthaïm. Hij overrompelde en versloeg de zwaar-gewapende krijgsscharen van

Aram Naharayim, tusschen Euphraat en Tigris. Spere bliksemde, van zonsopgang tot zonsondergang, en menschenlichamen over elkaar heen, van vriend en vijand, verstijfden in elkaars bloed. Othniël bracht vrede met het rondzeisende zwaard. Hij heerschte in standvastigheid, over ongetelde belagers van Israël en over Hebreëuwers, veertig jaren lang, in edel richterschap en eeuwige eerbiedigheid voor den Allerhoogste; zijn kuische ziel als ondoordringbaar schild tegen alle verlokkingen en dwingelandij. Daarna woelde nieuwe onrust weer in verslapt en roestig Israël op. Toen Othniël tot zijn volkeren was verzameld, vielen Jacob's kinderen en al zijn erfbezittingen in handen van den praalkoning Eglon, den Moabiet. Met Ammon en Amalek versloeg deze het versaagd en weifelend Israël, dat dobberde onder geweld en vrees, en vernederde de heet-gehate woestijnzwerfers, bespote, smoordronken van zware overwinningswijnen, de Hebreëuwers als reuzen-dooders en Enakieten-verslinders, naar Kaleb's wraak-winnend voorbeeld, en schimpte hen melaatschen en pestaanbrengers en uitgenepenen. Weer weggetrapt als cijsbaren en slaven, verrichtten zij zonde en misdaad en verloochenden Jehovah in goddeloozen, heidenschen zwijmel; aanbaden zelfs met gebroken stemmen, Dagon der Philistijnen.

Doch weer, na jaren van uitputting en verdierlijking, klonk hun bezield geschrei op, bij de borrelende waterbronnen, naar den Eeuwige, om genâ. En weer

zond de Almachtige een redder, in Israël's hijgende benauwdheid: Ehud, zoone Gera en Jemini, den linkshandigen Benjaminiëter en konings-sluipmoorder met den asem als de geur van een bremstruik. Doch telkens weer en weer, na redding, vielen d'onbestendige Hebreëuwers af en zond de Eeuwige hen verlossers-in-ellende, vernietigend en schroeiend van kracht, als een vuurhagel over vijand's akkeren. Zoo zond de Heer Samgar, Anath's zoon, Barak, zoone Abinoam uit Naphtali, tegen Jabin en Sisera, Gideon van Joaz uit den stam Manasse; en zoo ál de helden-richteren; Thola, uit den stam Issaschar, Jaïr uit Manasse, den Gileadiëter Jephtach, Ebsam uit Judaea, Elon uit Zebulon en Abdom den Ephraïmiëter. Zoo zond Hij uit, verbrijzelaars van vijand's ijzeren wagens, waaraan zeisen als bliksems vastgesmeed, een schrikkelijken dood rondmaaiden.

IX

Onder de ontwaakten stond hoog-opgericht, de goddelijke Deborah, de prophetes uit een rein geslacht, de volksziel-doorgroondster, eene vrouw van Lappidoth. Haar heldhaftige droomsters-oogen tuurden over het gebergte Ephraïm, tusschen Rama en Bethel, en zij bemijmerde een strijdbare saambrenging van noordelijke- en midden-stammen. Zij zag in schrikgezichten, Jehovah, den heeal-schepper, en zij vernam God's stem en woord achter onweersvlam

en hemelnevel. Zij zocht den Bliksem van Israël, den held-richter Barak uit Issaschar. Doch ook deze Moeder Israëls, — peinzende en biddende onder een wijd-uitschaduwenden palmboom die kronkeldiep wortelde in Ephraïm, — ook deze heilige vrouw, met haar bezeten zegelied en haar ziensters-ingevingen, die ontvlammingen van ongetemde nationaliteit ontstak in de ziedende zonen Israëls, kon de wroetende verdorvenheid van Jacob's kinderen en hun afgodischen zwijmel slechts kortelijk tegenhouden. Zij zegende wel de vermetele mannen van Zebulon en Naphtali die tot den heiligen oorlog van Jehovah waren toegetreden en zich aan den dood prijsgaven; zij hoonde wel Ruben, die onder gebluschten moed, bij zijn kudde vee, schaapskooien en herdersfluit bleef dralen, en Dan, die benard uittuurde naar d'ijselijk-grimmige godenmaskers op blinkende voorsteven van Phoenicische schepen; zij spotte wel met Asscher die het kustgebied en de zee loom, als in een droom van licht en wasem, bleef overstaren; zij bejuichte wel de koene krijgers die Sisera onderwierpen en landbezit terug-veroverden, . . . maar haar stout roepen om blijvend verweer, smoorde en stierf weg in den scharlakengloed der avondlijke woestijnruimte. Ook na haar dood verzonk Jehovah's volk weer in verwildering, afgoderijen en zonde, door vadsige verzuchtingen uitgeput en ver van alle saâmhoorigheid. Weer stonden Midian en Amalek, met schrikkelijke ruwheid en onverhoede aanvals-daden op, plunderden,

brandschatten en verdrukten smadelijk het volk van Abraham. Van de Jordaan tot Gaza toe, vernielden zij onweersprekelijk, in wraak op de indringers, woningen en landouwen; roofden al het vee, al de runderen, bedwelmd van eigen machtswellust. En weer klonken er noodkreten en smeekgeschrei uit zieleangstig Israël, der afgedwaalden, naar d'Almachtige. Toch, onder het smeeklijk aanroepen van Zijn naam en van Mozes' heilige wet, verloochenden zij, als verharde boosdoeners, Hém in al hun zwelgerijen en brassende lusten. Telkens stonden wonderdoende helden op, door heilige strijders omringd, die de Baäl-altaren versplinterden en telkens weer kropen de gezweetdoekte Hebreëuwers saâm in de gewijde bosschen; aanbaden gruwel-afgoden, verfoeiselen van heidenen en oogden, besmet van vadsige weeldezucht, het spoor van witte ezelinnen na op de bebloemde heuvelen.

Onder de Ephraïmieten vooral, heerschte opwindende eerdriфт, omdat Jacob hunnen stam triumpheerenden voorrang had geschonken, boven d'Overjordaansche erfbezittingen Ruben, Gad en Half-Manasse, door Mozes zélf nog verdeeld. Bóven Juda vooral, — op wien, door Ruben's bloedschande met Bilha, zijn vader Jacob's bijvrouw, het eerst-geboorterecht was overgegaan, — begeerde Ephraïm uit tetschitteren en zevochten gewelddadig om faam en naam, tot in Benjamin, dat zetelde in het Jericho-gebied. Als één erfdeel der kinderen Israëls wierd aangevallen,

geplunderd en vernield door Canaänieten, dan schoten geen weifelhoedige broederstammen uit innerlijken vereenigingsdrang te hulp, doch bleven met wrokkend en venijnig leedvermaak, de vernietiging van eigen bloed aanschouwen.

Zoo heerschten er kervende afgunst en armoede onder de erfdeelen, door zieken naijver en broederhaat. In streefzucht gekrenkt, onder schuimende woede, raasden de Ephraïmieten, de kalveren-kussers, gelijkewijze tegen Jephtach, tegen de Gileadieten, en beleedigden met smaad en schimp, vermetele en hevige strijders voor Jehovah's glorie. In weerwraak verdelgden de Gileadieten de Ephraïmieten en wreekten Jephtach, den beleedigde om zijn duistere geboorte. Al wilder en tyrannischer groeide vijandelijke naburen-macht tegen vaneenscheurende hulpeloosheid der twaalf stammen, die niet meer ontwaarden wat opwaarts boven den hemel geschiedde. In uitzinnige woede geprikkeld bleven, naar voorbeeld van despotisch Ephraïm en Gilead, stambroeders, tarwedorschers en herders elkaar uitmoorden of verminken en God's wet ontwrichten. Opnieuw jubelden Canaänieten, de oorlogzuchtige mannen van de zuidoostelijke grenzen; de krijgers van Moab, van Edom en Ammon, van Amalek; en het onheimelijke gejuich der Philistijnen aan de westkust nam geen einde, om deze uitroeijingen van eigen stambloed. Want geen volk was zoo in duivelsche begeerigheid, kracht en krijgersstoutheid uitgegroeid als de Philistijnen, aan de Zuidwestelijke

zee, in het Philistijnen-land. En geen stam bracht met zulk een haat en onder zulke woedende openbaringen van den Vuurgod, Israël tot vernederende slavernij; en geen stam roofde zoo tartend zijn olie en most, zijn runderen en vee.

VEERTIENDE HOOFDSTUK

I

Zoo ook, in innerlijke verwarring en volksmengeling, onder regeeringloosheid en wetloosheid, stonden de erfdeelen in booze hebzucht en eerroof tegenover malkander, toen Simson de Daniël, zijn wrake op Israël's vijanden, de veroveraars van Canaän's kustgebied, de Philistijnen, had aangevangen.

Simson kende den heeten naijver der Hebreeuwers, en wist dat Judaea en Ephraïm en de loensch-spiedende stammen in Transjordanië, inschier even woedenden haat elkaar beschimpten als de heidenen uit de Syrisch-Aziatische woestijn. Hij wist, dat zij elkaar het doodenrijk invloekten, de eeuwige duisternis, waar goede noch slechte mensch ooit uit weerkeerde. Hij wist, dat het beschimmeld heiligdom te Schiloh, met zwakken bazuinenklank slechts beschermd stond door Aronieden en Levieten, die den sterrenstand nateekenden met bevende waarzeggershanden. Ook wist hij, dat de stamme Dan, armelijkst bedeed tusschen Ephraïm ten noorden en Judaea

ten zuiden, weer begeerde op te trekken naar den voet van den berg Hermon, gelijk vroeger, toen uitgeweken groepsgenooten als bezetene boogschieters vochten tegen de godsbeelden-aanbiddende Tsidoniërs en Canaänietische keurvorsten, om in het Noorden Laïs te veroveren en rondom vruchtbaren grond te bezetten nabij het sneeuw witte zand.

Zoo bleef Simson, de eenzame, die wel vóór doch nooit mét zijn propheeten volk en de elkaar beoorlogende broederstammen streed. Hij, als Daniet wist, dat de Judaeërs hem niet zouden beschermen tegen Israël's vijanden en dat uit Ruben, in het Transjordaansche land, door moordenarijen en gewelddadigheid van Ammonieten schier geheel uitgeroeid, geen strijdbaar schepsel hem zou bijspringen tegen de gehate roovers van de Groote Zee en Philistea. Daarom was hij gevlucht naar Etham.

II

De woede over Simson's brandstichting en geweld daden tegen Thimnatha en haar landlieden, de toorn over zijn uitdaging en spotternijen, brak teugelloos los onder de Philistijnen. Zij zwoeren bij Dagon, Baäl-Zebub, al de heilige vischvijvers van Derce en bij al de heilige slangengif-drinkers, dat zij den tuchtiger lévend moesten in handen krijgen of op heel Judaea, op vaneengescheurd Dan, op Simeon en Benjamin, op Ruben en Gad zelf hun moed zouden

koelen. Aan de vernielende en wrekend-goddelijke machten moest Simson prijsgegeven worden.

In rumoerige garnizoenen trokken zij op, onder wild krijgsgeschrei, naar Ramoth-Lechi te Judaea. Daar legerden de Philistijnen zich, doorzochten het land en eischten saamspraak met de oudsten.

De Judaeërs, die tijdens de woestijn-zwerftochten zich al van het stamverbond hadden losgewoeld, doken op in benarring en de Philistijnsche legerhoofden, met de flikkerende speerspitsen vooruit, omringden hen dreigend. Een reushooge troepen-aanvoerder, Maächa uit Jamniël, sprak:

— Judaeërs . . . gij vraagt ons waarom wij verschijnen met zulk een machtig leger? . . .

De Judaeërs bogen en een oude uit het stadsbestier, antwoordde:

— Wij zijn, o roemruchtige krijger, ons van geen kwaad bewust! Aan al hetgeen de Philistijnen in stormloop van ons eischten, is door ons mild voldaan, zonder verademing: schatting, geld, vrouwen, vee . . . Zelfs gruwzaam, brachten wij u verzoenende kinderofters . . . Niet één uit den stam Judaea misdeed iets tegen u . . .

Philistijn's oorlogskuras fonkelde in zonnen.

— Gij verontrust u over ons verschijnen . . . en toch zijn wij ú noch uw magen kwaadgezind . . . Wij willen alleen één schuldige uit uw volk treffen met een godsoordeel! . . . Hij is een moordenaar, een hongerige roover, een brandstichter, die slechts

water en melk drinkt, doch zijn knuisten alleen in ons vijandelijk bloed laat zwelgen. Hij is een aanrander, die onze mannen heup, voet en schenkel kreupel slaat . . .

De Judaeërs ontstelden, toen er verre krijgsbazuinen klonken uit het Philistijnsche kamp.

— Wien zoekt gij? . . . vroegen de mannen angstig en snel wisselden zij vinger-teekentaal met mal-kander.

— Wij zoeken Simson uit Zoreah, den geweldigen reus, den woesten Philistijnen-dooder, dien gij ons moet uitleveren. Hij heeft onze akkeren, onze olijfen wijngaarden verwoest, onze landslieden overweldigd, verminkt of neergeslagen. Hij heeft de vijandelijke stammen getart en onze tempel-orakels gehoond. Wij eischen nu van uw volk zijn levend lichaam . . .

De Judaeër greep naar zijn baard. Zijn groote agaten-zegelsteen vlamde woedend. Bang aarzelde Judaeër's stem:

— Simson? . . . Zoekt gij Simson? . . . Bij den Heiligen berg Jehovah's! . . .

— Ja, Simson uit Dan, dien zelfvervloeker met zijn stiermonsterkop als Og, het Raphatisch wangedrocht uit Basan, . . . dien koudwaterslurper, dien wij nu zullen slaan op schenkel, heup en voet, gelijk hij onze mannen minachtelijk tuchtigde; . . . dien wij zullen ontmannen! . . .

De Judaeër kromp saâm en keek ontzet naar de andere stadsregenten met de verschroeide huiden.

En weer klonk op, spotdreigend, aanvoerder's stem:

— Hij is gevluht naar de spelonken en holen van Etham, deze heldmoedige . . . Gij Judaeërs, zult wel weten waar . . . in welke rotskloof hij schuilt en zijn heilige dansen afspringt voor uw beschermer Jehovah, driewerf heilig! . . . Wij, eedzweeders, kennen geen erbarmen . . . wij schuwen uw tranen . . . Zoo gij niet binnen eenige dagen ons dien ellendigen tuchtiger uitlevert,¹ die geen wijn en geen gebraad roert . . . zullen wij uw akkeren in brand leggen, uw maagden schennen en uw mannen duimen van voeten en handen afhouden en de borst openklieven en met gloeiende steenen steenigen . . . Daarna zullen wij Dan uitroeien en Judaea! . . .

III

Simson beveiligde zich nu al dagen lang in het ongenaaklijk rotsgesteente Etham, dat ontzachlijk tegen den Judaeïschen avondhemel uitgehouwen stond als een groote roofvogel, met ingekromden nek en halfuitgeslagen, grijze vlerken, loerend op prooi. Voor deze spookvormige, vale rots, drie uur gaans van Jebus, huiverden de dwepend-bijgeloovige bewoners uit het westelijk Judaea-gebergte, in vreeze terug. Over klove Etham en gruwzaam-donkere dal-diepten, insnijselen tusschen loodrechte rotsmuren, zweefden in alle getijên, onheilsschaduwen die dreigend schenen

rond te dwalen; en geen schaapherders der Judaeïsche heide of akkerbouwers van naaste berghellingen, geen inwoners uit de woudstad Kirjath-Jearim, uit Ir-Semes, en geen moede zwervers uit zuidelijke zandwoestijnen waagden zich tegen avondval, in de nabijheid der hemelhooge, schriklijk-woeste, roodachtige en geel-grauwe rotsmassa, waaronder de hel blakerde, gelijk het heilige volk in angstige tale namompelde . . .

Simson, in zijn verbitterde eenzaamheid, tuurde den smal-lagen spelonken-ingang uit naar den aandonkerenden hitte-hemel waarvan het blauw violet wegzwijmde in schemering. De Allerhoogste, in al zijn majesteit, Schepper van uitspansel en aarde, zou snel de starren doen uitflonkeren, ook voor hem, die in d'overweldiging zijner hartstochten, weer het zondige vleesch had gediend.

Van het Westen uit brandde zonnegoud een spuiende lichtglans die rotsgesteente en kloven van verzengd Etham wild-wijd overgloeide. Een vreemd heimwee doorrilde Simson en in een kramp van zielepijn wrong hij zich machteloos saâm. Achter zijn rug gaapte de duistere, ontzachlijke diepte van het spelonken-labyrinth. Drommen rossige vleermuizen, onder vleugelengeknetter en valschermen-geschuur tegen steenen en hoeken, richtten de koppen op; onthaakten de achterpootnagels uit krijterige spleetgreeven en begonnen gejaagd, onrustig, zigzag te fladderen langs de nog schichtig-oplichtende topgewelven. Kelderachtige hollen, gaten en woeste steen-

massa's, waartusschen slangen wriemelden, walmden zenghitte af, en hooge grot-gaanderijen vingen laatsten stralengloed als van een vergaard haardvuur dat stervend uitflikkerde.

De Naziraeër, in sombere alleenheid, bepeinsde weer zijn handel en wandel; het onversaagd driftig en gejaagd gericht dat hij over de Philistijnen had volbracht. Hij wilde Sichema op de wandaad harer eigene verachte rasgenooten, in een haathymne zijner vernielkrachten wreken. Hij had in smart en geluksbezetenheid, de vrouw gewroken die hemzelf met sluw verraad, een geheim te ontpersen kwam; een zwoel-lokkende vrouw, die zijn ergsten vijand tartend tot bedgenoot koos, na een toornig afdalen tot Zoreah . . .

In dit huiveringwekkende schrikoord Etham, in deze rotskloof met grillige uitwassen en versteeningen, overal zwaar van dreiging en schaduwende geheimenis, wist hij zich veilig. Want de Judaeërs waagden de spokende rotsmassa's zelfs niet te naderen; óók niet in de middaghitte. Iedere vreemde die tusschen de steile bergwanden intrad, voelde zich verloren; verdwaalde in de stikduistere, diepe zijnissen, in de kronkelende gaanderijen, of struikelde d'onderaardsche holen binnen, waar bronstige scorpioenen elkaar verminkten in een schroeiend donker. Alleen Simson kende richting en tegenrichting, en wist de labyrinth-geheimen van het duizelhooge, steile gebergte. Ieder schepsel dat indoolde, verrast door nacht, schemer

en licht, zou hij dadelijk kunnen grijpen, achterover werpen en dooden. In deze ontzachlijke spelonkruimte opende zich holte op holte en grot na grot, als door enge wendingen aan elkaar gemetseld, of door half-weggezakte, kantscherpe stutmuren en afgebrokkelde trapsteen, van elkaar gescheiden. Mateloos diep strekte zich zaal na zaal, galerij boven galerij en vooral in de leeg kruisgangen, zoo nauw bijeengeduisterd dat ook Simson er doorheen moest kruipen, klonk bij het ijlste geritsel, een geheimzinnig, vaag stemmen-geruisch als van een onzichtbaren stroom. Van den roodachtigen aardebodem stegen kilte en hitte tegelijk op met een geur van zwavelbloemen. De rotsspits van Etham boorde boven de hoogste Judaeische bergtoppen, den zengenden hemel in.

Honderden halfdonkere hopen en afgrijselijke gaten kronkelden tot smalle paden tezaam over den roodachtig-zwartten bodem, naar den spelonken-ingang waar Simson te droomen zat. Nu, in de avondschemering, na hevige zonnehitte, kwam er een westenwind koelte wuiven langs Daniet's bezweete slapen. Overweldigd wierd de Naziraeër plots, door de gedachte aan zijn gebenedijde, godvruchtige moeder, die nú onder looverstille vijgeboomen, misschien naar hem uittuurde, in zelfkwellende wroeging. In de eenzaamheid der rotschoite hier, zag hij Zelalphonith voor zich; het zilverwitte haar, de groote starend-droeve oogen, den zwijgend-verwrongen leed-

mond dichtgeknepen. Hij wilde zijn moeder zacht toespreken en haar blinde angsten om zijn afdwalingen en vechterijen sussen. Hij wilde haar vertellen, dat hij het groote leven nog altijd liefhad en met zijn ongeschonden ziel den Eeuwige toebehoorde. Hij wilde haar verhalen van zijn sidderende vervoeringen, zijn droomen als richter en Naziraeër, en dat hij aarde en hemel voor de Hebreeuwers en al zijn volksgenooten wou beërven met zijn heldendaden. De glans van het engelengelaat dat Zelalphonith eens was verschenen, lichtte altijd nog heimelijk na in haar dán starende, vrome, dán smartelijk-stille oogen. Hij, Naziraeër, die niet voor zichzelf, maar voor God's volk streed, verlangde naar zijn teedere, zoete moeder, naar haar eeuwenoud-heilig en onzelf-zuchtig woord, dat zij hem bij ieder avondgebed, als knaap al, had ingefluisterd.

Ook nu weer voelde Simson zich door een smeeklijken gebedsdrang verteerd. Wanneer hij zich tot den Eeuwige keerde, wierd zijn zwaar-geteisterd menschenhart altijd licht en ademde hij in duizelende verrukking. Want behalve tot zijne biddende moeder, sprak hij bijna nooit met anderen, over zijn uitverkorenheid en roeping. Alleen voor God biechtte Simson zijn heilig-nederige gedachten, zijn opgezweept droomen en dwaas-zinnelijke begeerten, die altijd met een hoonenden gil zijner ziel weerkeerden. Ook nu weer stamelde hij zijne woorden uit, alvorens de nacht viel over Etham; riep hij prangend den

Heere aan, die had verklaard: . . . „Ik ben Jehovah, uw God”.

— Verhoor, o Eeuwige, Uw knecht, zinneloos van wrok en smart, die eigen bloed over zich heen liet gaan, . . . Uw knecht, die U allerwege na zal wandelen. Verhoor hem, Godgewijde, in zijn vermurwend geweest, op Uw heiligen zetel, Sela! . . . Geloofd zijt gij, Eeuwige onze God, Koning van het heelal, Schepper van al de vruchten der aarde en van al de levenskiemen! . . . Ziet mij hier, o Heer, in deze eenzaamste wildernis van valen steen en roode rots, in de zonne gloeiend gelijk heet ijzer, . . . als een ellendige, een jammerende. Met gescheurden mantel ga ik rond, opgejaagd de gepijnigde, schuwe ziel en bevend voor Uw vonnis! Ik reet mij de kleeren, uit rouw over de Philistijnsche, . . . maar ik wil eer nog mijn bang gewond hart scheuren, uit rouw over mijzelf, omdat ik in tartende driften, door onkoelbare lusten gekweld, U Eeuwige mishaaagde! . . . Wat is mij mijn bijtende en snijdende smart, o Barmhartige, want wat deed ik voor Uw glorie? Mijn liefde-begeerte wekte in mij verdwazende ontheiliging en razernij. Ik verminkte en volbracht bloeddaden. Maar Sichema, die ik met onkuische ziel en lijfelijken wellust begeerde, zij leeft niet meer, al wreekte ik mij op de Philistijnen en brak ik hun dom en opgeblazen geweld! . . . Al vernietigde ik heel Canaän en al zijne afgodische zwerfvolkeren . . . en al sloeg ik te gruizel al hun muren van klei, . . . breng ik daarmee een levenden

ademtocht van Sichema's wezen terug? ... Heer, gij, die onder het vormlooze duister mijner angsten mijn arme ziel opgraaft, ... laat mij kermen en schreien in harte-droefnis, om haar! ... Want zij ziet niet meer, zij hoort niet meer, zij spreekt niet meer! ... Ik scheen een spottend en tergend vriend van de kustrovers! Ik lag met hen aan en schertste hoonend over den heidenschen heldenmoed hunner kreupele krijgers, die schuw als de jakhalzen, den leeuw spijzigden. Ik nestelde mij tusschen hen, op Uw verzwegen wil, doch Sichema, in haar toover en bekoring, had ik lief! ... O Eeuwige ... wees mij in mijn smart en verblinden harte-angst voor haar die mij verried, genadig! ... Verlos mij van mijn ontembare drift en armelijken hoogmoed ...

Simson's stem, in d'avondstille, beefde hevig. Holen-hyena's, dal-jakhalzen en roode wolven jammerden en lachhuilden ijzingwekkend in de verte. De steenrots Etham in haar ontzachlijke roofvogelengedaante, stond nu rosvaal, bijna uitgedoofd van zonnevuur.

IV

Plots, in den heiligen schemerdroom, hoorde Simson beneden in de duisterende, stilte-diepe ravijnen, een dwalend gerucht dat naderde met grommend-aandreigend stemmenrumoer. De Naziraeër ontstelde hevig, terwijl hij van zijn spelonken-hoogte,

duizelend, over de rotswallen naar beneden tuurde. Toen, in den stervenden dagschijn, ontwaarde hij een half-donker-krioelend woelen van haveloos-gewapende mannen in purperen, blauwe en witte hemdgewaden dooreen, onafzienbaar, in de vallei. Al meer, al meer zag hij opdrommen; al nader zag hij gouden oorringen en koperen schilden fonkelen. Al sterker hoorde hij menschen-gedruisch onder een hartstochtelijk-gejaagde stemmen-dwarreling. Onthutst, als in een zinsbegoocheling, sloop Simson terug naar het duisterende spelonken-diep. Zou hij ontdekt zijn en waagden de schelmsche Philistijnen, in hun gram, tot hier op te trekken? . . . Maar hoe konden zij in den avond, wankelende sluiptwegen betreden van dit rotsen-doolhof, zonder in afgronden neer te storten? . . . Doch had hij niet zelf in wellust en bloeddaden tegen Jehovah, in brandende begeerlijkheid, gezondigd? . . . Was dit nu al de straf? . . .

Weer naderde Simson den spelonken-ingang en schichtig keek hij naar omlaag, in de stemmengonzende daldiepte. Flauwer ontwaarde hij in de schemerroode ruimte, flikkerende messen, snaveelfijne speerspitsen en boogdragers naast slingeraars. Terzelvertijd klonk een trillend geroep door de avondstille van Etham:

— Simson!

Hij zweeg en roerde zich niet.

De roep, galmender en zalvender herklonk:

— Simson, zoone Manoach . . . man met het on-

geschoren hoofdhaar... de Eeuwige zegene u!...

Bergen-echo's verdwarrelden het ijle menschengeluid. Jakhalzen en hyena's lachhuilden dooreen als duivelen die dan afdeinsden dan weerkeerden. Zwermen grauwe aasvogels omzwenkten de rots-spitsen...

Simson had nu uit het grottenzwart naar voren kruipend, duidelijk met Hebreeuwschen tongval zijn naam hooren roepen.

— Daniet... wij zijn Judaeërs... herkent ge ons niet?... Wij roepen u... verstaat gij ons?...

Een laatste gloedveeg, goudrood, als een gesmoordpaarse vlam, scheen hel over den spelonken-ingang. In dien verwilderden nabrand dook óp de Daniet, woeste reuzengestalte in den gehavend-scharlaken rok, halfnaakt, gelijk een oerschepsel, de gitzwarte, lange haren uiteengewaaid over de ontzachtelijke schouderen. Vrees had er gesidderd in Judaeër's roepende stem. Toen echter de gewapende volksmassa in de ravijn, Simson zelf zag opdoemen, reuzengroot vóór de spelonk, in het aureoolende hemelschijnsel, zwermde er een angstrumoer uit als van panische vluchtelingen die elkaar in bezetenheid te verdringen poogden.

Naast den zwaar-baardigen Judaeër Jehuba, die het eerst bevend gesproken had, sprong een tweede, Aben Nadab, met een lanslangen, beschilderden staf de hand ingeklemd.

Simson begreep luttel van het gebeurende. Hoorde hij niet den geestdriftig-joelenden oproep van het

Hebreeuwsche, oproerige strijdvolk tot Deborah en Barak?

Ontwaak . . . ontwaak Deborah,
 Ontwaak, ontwaak . . . zing liederen.
 Op, op Barak . . . en maak gevangenen,
 Gij zoone Abinoams . . .

Simson, in aanbiddingsdrang, richtte zich nu hooger voor den grot-ingang op. Vervoering doorilde zijn heele wezen, terwijl hij ruglings de geweldige naakte armen wijd uitstreckte langs puntige uitsteekselen en zijn krampachtige vingers in spleten en scheuren tastten, van onbedwingbare ontroering.

— Een heirleger! . . . een heirleger! . . .

De Judaeërs, anders in martelende vreeze voor het woeste rotsendoolfhof Etham, schenen nu alle benauwenis voor toovenarijen en schimmen te hebben verloren, doch de tweede woordvoerder, in een langen kaftan, den staf bevend vastgeklemd, met zijn scherp-uitgesneden dweepgezicht, deed Simson iets meer beseffen van hun doel.

— Simson . . . wat hebt gij ons aangedaan? . . . Gij wenscht van ons geen onderwijzingen . . . Daarom naderen wij, dreigend, in massa's, met onze speren en slingers . . . toch met schroom . . .

Streng, maar hoog-opgaande, beheerscht-in-rust, vroeg de Daniel, de begoocheling van zijn droomgezicht zich nu smartelijk bewustwordend:

— Wat wilt gij van mij, Judaeërs? . . .

Ook déze oude stamelde zoo hevig van angst bij het opklinken van Simson's stentorisch geluid uit de omvlamde spelonke, dat hij zijn zin nauwelijks kon voleindigen.

Toen sprong een derde Judaeër, Aharon, in het dal naast den vlijmen Jehuba en Aben Nadab, met een zwaaiend zwaard waarvan het lemmet bliksemde in d'avondschemer. Aharon kreet rauw en overheftig, met gescheurde driftstem, om zijn benauwing te verbergen:

— Daniet! . . . Wij zijn in groote menigte opgetrokken . . . Daniet . . . gij, in-den-nacht-geborene . . . gij zwiigende en roekelooze, brengt onheil over onze Hebreeuwers! . . . Gij zijt wel een ondoorgrondelijk held, zoone Manoach . . . gij kunt wel dolle jakhalzen over brandende akkeren heenjagen . . . maar gij zijt ook waanzinnig, bezeten! . . . Gij weerbarstige, vecht voor een Philistijnsche vrouw die u wordt ontroofd, en om u zelf te wreken, slaat gij met uwe reuzekrachten, schuldeloozen lam en kreupel! . . . Daarop vlucht gij naar dit schrikoord, hier, hoogste spits van heel Canaän en vertoont uw onverschrokken wezen in zwijmend avondrood, als mikpunt aan onze boogschutters . . .

Uit de daldiepte klonken verward-oproerige en gramstorige dreigstemmen mee. Vele Judaeërs, onder wapengerammel, de bogen gespannen, de speren opflikkerend, messen en zwaarden getrokken, vielen den Judaeïschen woordvoerder bij en richtten zich

opgewonden-scherp tot Simson, den Daniet. Een troep hoog-getulbanden zonder wapnen, jammerden in ontzetting en krabden zich het aangezicht open. Weer anderen, onder smartgeschrei, rukten zich haren uit sleepzware baarden. Even glimlachte de Naziraeër, tegen het joelende gedreig in. Onnoozele die hij was! In een droomerige gedachten-dwaling had hij gemeend een volksoproep, een verzet te hooren, om te strijden tegen de Philistijnsche onderdrukkers vóór Jehovah:

Ontwaak . . . ontwaak Deborah,
Ontwaak . . . ontwaak . . . zing liederen!

De vreezend-driftige, derde Judaeïsche woordvoerder Aharon, wild zijn groot zwaard zwaaiend, schreeuwde onder angstige klem naar Simson's rotskloof op, dat de Philistijnen dol-van-woede met een groote legermacht opgetrokken, den Daniet levend opeischten en hem hier, in alle holen en gaten zouden zoeken, om hem bij zijn bekkeneel naar voren te sleuren!

De Naziraeër glimlachte beklaglijk, toen hij vernam dat zijn voorzeggende vijanden tegen één man een gánsch heir hadden opgesteld.

De fanatieke woordvoerder, eenmaal losgebarsten, joeg voort:

— Gij Daniet, geweldhebber, bevindt u op óns gebied! Zij speuren naar oost en west, tusschen nevel en duistere luchten, de Philistijnen, wier gram niet

te stuiten is . . . Zij jammeren over hun omgebrachten . . . Zij willen uw doodslag beteugelen . . . Zij naderen met booze haastigheid . . . Zij weten dat gij u achter onze landspalen schuilkhoudt, Simson . . . Zij achten den tijd geboren, om u rijp te kneden voor uw slinksche streken. En wij, Judaeërs, blijven op onzen grond, voor u verantwoordelijk. Dat is God's vloek! . . . De Philistijnen, schimps-wijze, willen gewisselijk u doen, wat ge hun gedaan hebt met al uwe verschrikkingen! O, gij roekeloze waangroote, die u met een Godszending en een Godszege belast acht, . . . gij brengt drachtig onheil over ons en hongersnood! . . . De onbesnedenen willen u met sterken kabel gebonden, vóór hun troepen . . . Zij zoeken u overal. Verzet u, vreeselijke mensch, geladen met onweer en bliksem, niet langer en laat geen broederbloed vloeien. Gedenk de leer van Sem en Eber . . . en vecht niet tegen uw eigen schaduw! . . .

Een vierde oudste, Oreb, wiens lepra-achtig gelaat bijna geheel in het duister uitwischte, temperde met zachtere stem de scherp-driftige woorden van zijn onstuimigen medestander en heesch zich op aan zijn staf.

— O groote Simson . . . wij erkennen in u heimelijk een held . . . Wij weten, . . . de onbesnedenen besprongen u met grondeloze list en ontweldigden u . . . de vrouw die gij minde . . . Doch, weet ge, reeds de wijzen van Ur Kasdim leerden: op vrouwen kan geen man vertrouwen! . . . Gij zijt geen vluch-

teling; eer een Wreker Gods, ook hiér, in de rotskloof Etham . . . Maar zijn de Philistijnen met hun heirkracht niet namaals de meesters uwer broederen gebleven? . . . Zij willen geen recht, geen waarheid, maar macht . . . Zweren zij niet nog steeds bij hun goden der aarde en der wateren? . . . Hebt gij, leeuwendooder, ons van hun bloeddorstigheid verlost, van hun blinde vernielingen tot in de woestijnen van Syrië en Arabië? Spreek nu eens, zwijger! . . .

De dweeppzuchtige derde oudste, Aharon, trad weer vóór en stootte feller en grimmiger uit:

— Mijn medestander, Simson van Zoreah, . . . vreest u, begenadigde, al te zeer! . . . Zijn stem trilt als van een gluiprigen verspieder die misdaden te verbergen heeft . . . Hij vreest u en uw geweldige kracht zóó dat zijn tong opkrult onder het lauwe gehemelte . . . Maar ik blaas over de palm mijner hand . . . Ik vrees niets! . . . Als de Philistijnen ons het zwaard voorzwaaien, getart door uwe lichtzinnige, roekeloze daden . . . dan moeten wij ons wel redden . . . Gij, Daniet, ongrijpbaar als een wolk wierook, gij man van vernielende opwellingen en zondige lusten, zijt geen opperhoofd, geen richter over onzen woestijnstam . . . Gij, uitverkoorne, zoone Manoach, vecht alleen om de verdwaasde liefde eener trouwelooze vrouw! . . . Moeten wij voor dit verbeterd wroetsel van uw wraakzucht uitboeten? . . . Al meer dan tien maal bracht gij ons in gevaar, met uw hel-

sche boert, uw wraakwoede; . . . strooiden wij asch over onze hoofden . . .

Simson glimlachte en zacht klonk zijn stem:

— Hoort mij, mannen van Judaea . . . Ik deed d'onbesnedenen, Canaänieten en Philistijnsche benden, wat ze mij deden! . . . Ik zal met steenen steenigen! . . .

Stemmen als stortende geluiden, golfd en over malkander, warrelden en scheurden vaneen in de donkere rotsen-daldiepte.

— Hij liegt . . .

— Neen! . . . Neen! . . .

Een Judaeër hief zijn kopergroenen kaftan en scheurde hem aan flarden, terwijl hij rauw jouwde:

— Niet luisteren! . . . Rebel!

— Rebel . . . rebel! . . .

— Laat de doodslaander zwijgen!

— Wij luisteren niet naar een rebel . . . dien vrouwengek . . . dien stormwind! . . .

— Spreken moet de Daniet . . . heuler met Midian en Moab! . . . Hij is geen rebel! . . . Hij zal spreken! . . .

— Spreek!

— Zwijg . . . zwijg! . . . Laat hem spreken!

Al woester in de vallei, tierden krijtende stemmen der Judaeërs dooreen. Een jonge, herculische Lechiet, zwaaide een drietandigen krauwel en schreeuwde als een bezetene, tot schrik en ontzetting der broederen:

— Hij is onze richter! . . .

Anderen gierden mee, de stemmen als een orkaan:

— Hij is . . .

— Een morgenster van den Alziende . . .

Toen kermden en joelden d'ouderen er tegenin:

— Neen . . . neen! . . . Om vrouwlui brengt de
Daniet onheil en ramp over ons, Judaeërs! . . .

Weer herculisch richtte zich de man met den krauwel op:

— Hij is ons opperhoofd, onze richter! . . .

— Luistert oudsten . . . luistert!

Hoonend snierpten er stemmen tegenin:

— Richter? . . . Hij richter? . . . Dat krassen de
raven hier! . . .

— Neen . . . neen! . . . Hij is wreker Gods!

Een krijger in blinkend kuras schimpte:

— Hij? . . .

— Ja hij . . . hij! . . .

— Uit Zoreah! . . .

— Een roekelooze vrouwenroover is hij . . . een
zelfverheerlijker is de Daniet! . . .

— Een zondaar tegen God! . . . Hij wil ons groep-
verbond breken . . . hij, bezinger van Aschera! . . .

— Wij vergripen ons, mannen, aan een God-
gewijde! . . .

Uit de duisternis woelde óp de vervoerde stoet
van jongeren. Zij kreten heftig en wild naar de
oudsten:

— Moordenaars zijn wij, van den reus Simson! . . .

— Wij geven hem niet over aan zijn martelaren! . . .

— Sla dien krijter op den mond... steenigt hem!...

— Schiet dien zwetsenden dwaas neer...

— Werpt hem in de diepte...

Bezielder riepen enkele jongeren:

— We vreezen niets... hij is onze redder!

— Geen pijl in eigen bloed gedoopt!...

— Laat hem spreken... spreken!...

Hartstochtelijker en bewogener stemmen raasden en donderden terug:

— Hij is onze verlosser!... Zie den heiligen zoon van Amram en Jochebed...

— Simson moet óns wel sparen, mannen... maar wij...

Twee Judaeërs, als gehuld in brandende tapijten, zoo met franjencier, lichtten hun mantelen en hemden óp, stootten de kromme dolken hoog en gilden naar de Simson-aanhangers:

— Zwijg dwazen!

Maar de jongeren bleven geestdriftig krijten:

— Wij... wij zijn zijn moordenaars!... Wij mogen hem niet eens dooden!...

— Er zijn niet alleen reuzen in Enak!...

— Levend... levend moet hij overgeleverd worden!

— Zwijg dwazen... weg uw boog, weg uw speer!... Laat ons, oudsten spreken...

— Houw neer dien jongeling!... Laat de oudsten onder ons spreken...

Gekletter van flikkerende zwaarden verklonk weer in de omdonkerde vallei, uit de mannendrommen die woedend-opgewonden bleven schreeuwen:

— Laat de oudsten spreken, hun weeklachten! . . .

— Ja!

— Ja . . . ja! . . .

— Laten zij spreken!

— Zoo zij het! . . . Nu spreke een der oudsten . . .

Simson, Simson . . . luister naar óns en niet naar het heetbruisende bloed der jongeren, die hun bogen richten en hun slingers zwaaien tegen eigen volk! . . . Zij zijn opgetrokken, de vergramde Philistijnen, naar Judaea, in wemelende getale, met zingend-joelende krijgersmacht . . . Zij belegerden Lechi, opgekropt van haat en zij drongen tot hier door, met al het geweld hunner moordende wapnen . . . Zij willen een wraakoorlog! . . . Zij gaan niet eer weg, de dolwakkeren, of gij moet aan hun macht zijn overgeleverd. Zij slachtten reeds rammen en runderen . . . Onze akkeren en ons vee staan met vuur en vlam bedreigd. Onze dochteren sidderen voor hunne woeste soldenieren als voor de zwartmommige verkrachters uit het land achter de rivier van Cush . . .

Weer trad Oreb, de vierde woordvoerder naar voor, ineengebogen:

— O man van Zoreah . . . groote held . . . zonnearend van Israël . . . die de slang verscheurt . . . gij, die met uw eenzamen moed, gansch alleen uw volk wilt bevrijden . . . vernietig ons niet met uw

gram!... Wij zijn als Bileam... trage zielen... Wij willen u vloeken... en onze monden zegenen u... Hier, in dit wilde rotsgesteente...

— Zwijg toch... zwijg toch!... overdonderde Aharon den dwependen Oreb,... wij kennen geen vrees voor het zwaard met twee scherpten... Wij eischen alleen gedweeheid, onderwerping aan onze overheerschers, nu de vaste aarde onder onze voeten beeft... Wij, Simson, mannen uit Judaea, honderden honderdvoudig, zijn gekomen om u te binden en om u aan de Philistijnen, die u hardnekkiglijk vervolgden, u in onze bergen, kloven en valleien zoeken gelijk hyera's een bloedspoor... over te leveren... Woed niet rond als een gedrocht en breng geen slachting onder ons; verniel ons niet als hagelsteen het koorn!... Laat niet wraakgierig, bloed van eigen volk vloeien. Geef u over, Simson, opdat wij u de handen slechts kluisteren, gelijk Derceto uw zinnen doet... Wij hebben onze schattingen alle, alle betaald. Wij willen geen verdere bezoeken, geen kluwen van lasten, verraad, ophitsingen en bedreigingen. Wij willen rust, vrede en geen brand, geen moord, geen doodslag meer!... Wij luisteren niet meer naar de schallende bazuinen van een Ehud, op het gebergte Iphraïm! Ook gij, Simson, zijt een kermende rebel. Wij willen geen held uit den stam Judaea en geen aanvoerder uit den stam Dan... Wij zijn beu van alle gevechten. Wij willen het land stil... Wij willen onze oogst niet met vernietiging

bedreigd zien . . . Simson, geef u over! . . . Laat u de handen binden door ons, Judaeërs! . . .

V

Simson vóór zijne spelonke, bijna geheel nu van schemerduister omfloerst, voelde zich innerlijk gebroken van smart en ontgoocheling. Hij, een muiter, een opstandige? . . . Hoe blind van oog en hart, dit Hebreeuwsche volk . . . Hij had verwacht, dat de omgedwaalde Judaeërs hém, bondgenoot, hier van de steenrots zouden oproepen om te strijden tegen de roovende en uitmoordende Philistijnsche benden; om de onderdrukkers te verpletteren en uit te roeien, en niet hem zouden hoonen om zijn zelfbeschamende vereering voor Asthoreth. Hij had gehoopt, dat zij moed wilden zamelen en de uitlevering van hun rasgenoot, onder tegenschimp en uitarting zouden weigeren. Hij dacht, dat het oude strijdbloed in de woestijnzwerfers weer opbruisen ging, als eertijds onder Mozes en Jozua; dat zij nu gevapend, met hém als vechtreus aan de spitse, Simson uit Mehane Dan tot opperhoofd waagden uit te roepen. Want kenden zij zijn toovermachtige kracht, onder Jehovah's bescherming? Kenden zij zijn haat, als wreker van Israël? Wisten zij, dat hij kon trippen met walging op den vischstaart van Derceto uit Askalon, al glimlachte haar vrouwengelaat begoochelend! Kenden zij zijn goddelijke uitroeiingsdrift van vijanden Jeho-

vah's? ... En nu ... nu, ... hoorde hij niets dan geschreeuw en geschimp van duizenden onderwogenen, die hem in zijn alleenheid met wapenen bestroogden ...

Met ontzachlijk klankgeweld plots, klonk Simson's stem naar de Judaeërs:

— Lafaards ... lafaards ... Gij allen, nietwaar..... wilt met vrede in de ziel, tot uwe Vaderen gaan, die eens de goddelijke openbaring op Sinaï aanhoorden, en tegen de Canaäneërs zijn opgetrokken?..... Ver-raders van en saâmzweeiders tegen uw eigen richt-ter! ... Wilt gij mij uitleveren, mij, dootslander? Maar ik ben tóch een uit úw eigen merg en bloed?..... Ik ben toch een strijder van het Opperwezen, den wereldbestuurder; een strijder die een goddelijke belofte volbrengen moest tegenover zijn verknaagd volk-van-Jehovah, ontwricht en verzwakt van Doodte Zee tot Libanon ...

Het dalrumoer gromde en stomde ontzet. Snell, doorkrampt van schrill-smartelijke ironie, spootte Simson nu snijdend van stemme weer, smartelijk zich afscheurend van zijn eigen hoop:

— Waar zijn toch uw teedere eet-geschenken, uw schapen met vette staarten, voor de onbesnoedenen, o vrijgeve en buigende Hebreëwers, voor Eli Samin en Dagon? ... Vermalen hun kaken nog niet genoeg, o verdelgende Judaeërs? ... Wilt ge de Philistijnen ook mijn Daniëten-bloed laten inslurpen, mijn Daniëten-spiëren laten verslinden en mijn beenderen

vah's? ... En nu ... nu, ... hoorde hij niets dan geschreeuw en geschimp van duizenden onderworpelingen, die hem in zijn alleenheid met wapenen bedreigden ...

Met ontzachlijk klankgeweld plots, klonk Simson's stem naar de Judaeërs:

— Lafaards ... lafaards ... Gij allen, nietwaar..... wilt met vrede in de ziel, tot uwe Vaderemgaan, die eens de goddelijke openbaring op Sinai aanhoorden, en tegen de Canaäneërs zijn opgetrokken?..... Ver-raders van en saâmzweerdere tegen uw eigen richt-ter! ... Wilt gij mij uitleveren, mij, doodsblander? Maar ik ben tóch een uit úw eigen merg en bloed?..... Ik ben toch een strijder van het Opperwezen, den wereldbestuurder; een strijder die een goddelijke belofte volbrengen moest tegenover zijn verknagd volk-van-Jehovah, ontwricht en verzwakt van Doodte Zee tot Libanon ...

Het dalrumoer gromde en stomde ontzett. Snell, doorkrampt van schrill-smartelijke ironie, spatte Sim-son nu snijdend van stemme weer, smartelijk zich afscheurend van zijn eigen hoop:

— Waar zijn toch uw teedere eet-geschenken, uw schapen met vette staarten, voor de onbesnoeden, o vrijgevege en buigende Hebreëuwers, voor El Samin en Dagon? ... Vermalen hun kaken nog niet genoeg, o verdelgende Judaeërs? ... Wilt ge de Philistijnen ook mijn Danieten-bloed laten inslurpen, mijn Danieten-spiere laten verslinden en mijn beenderen

doen kraken? ... Beschenkt gij hun mijn lichaam en mijn kracht, ver boven uw schatplichtigheid, opdat gij, bevende helden, hoofd voor hoofd, nog meer vernederd worde, ... opdat gij, angellooze hommels, nog zoetere vleierijen bedenke, nog onderworpenere kwispele, nog ingezonkener de wreede handen likke van kwellers, smaders en verdelgers uwer erfbezittingen? ...

Hij hijgde Simson en zweeg, terwijl in het dal, onder de Judaea-mannen een angstwekkend-gesmoord en weer opdarrelend rumoer van stemmen tusschen wapengeklikklak uitbrak.

O, Simson beseftte het, in dit volk, dat eens Sihon, den Amoriet en koning, en den bergen-wegblazenden Og, koning van Basan had geslagen, door Mozes' koenheid, woelde benauwenis voor de goddeloozen uit Philistaea, zoo fel, zoo wild en zoo lafhartig, dat ze liever hem, vluchteling op hun stamgebied, offerden dan als hun voorvechter te verdedigen. De Judaeërs begeerden heet zijn ondergang, al verheerlijkten zij hem, wjl hij met naakte handen een uitgehongerden leeuw vaneenreet, gelijk dit dwaze menschengeslacht vader Abraham toejuichte met mondbeiden, omdat hij de afgodsbeelden van Terach met bijlslagen had vergruizeld. Zij wilden hem, schroomvallige, de polsen boeien en verschrompeld overleveren aan de martelende duivelen en ervvijanden der westkust, aan de vee-, vruchten- en vrouwenroovers, aan de schaterende beschimpers van Jehovah; aan d'afgodendienaars

die op altaren en hoogten, van de zee der Zonsondergangen, door woudgebergten nabij den Jordaanoever, het volk Israël — schriklijker dan Moab's Camos, — smaadden tot in het merg en bedreigden met een uitroeiings-oorlog. Onder pijnigende doorbraak zijner smart, kreet Simson opnieuw met hoonende stem naar beneden, in de schemerende dal-duisternis:

— O vreedzaam volk van Judaea, dat met uw rauwe stemmen in den nacht van Etham woelt, er de steengeesten verschrikt en een wreker Jehovah met uwe wapenen waagt te beangstigen . . . zoo gij mij hebben wilt komt mij dan halen, hier, van de spook-donkere rotsspelonke, waar het jakhalzen-gejammer welluidender klinkt dan uw dwarrelend menschengekrijs . . . Komt, onverschrokken mannen van Judaea, uit den stamvader Juda, door aartsvader Jacob leeuw-van-kracht-en-stoutheid geheeten, . . . komt mannen der heilige Leer, die ten tijde van den tabernakel, vol van geluksbelofte den voortocht hadden mét Issaschar en Zebulon; . . . die vroeger een brullenden leeuw in de barrière meevoerden, doch nu sleepen een leeuw met uitgebroken scheurtanden, met geknipte manen, kreupele klauwen en afgerukte nagelen, . . . komt mij halen, klimhelden van Judaea, . . . werpt uw trillende speren trillend door den avond . . . Uit duizend suizende worpen zal één mij wel het hart treffen! . . . Zwaait uw lussen, indringers, als vliegende slangen . . . Uit duizend slingerkeien zal één mij wel den slaap raken! . . . Schiet uw fluitende pijlen weg in deze

heilige groot... ohee... oheel... De arend van
 Dan is ongenaaklijk... ook zonder vaandel, schild,
 spies en zwaard!... Zijt gij niet uit het zaad van
 Jozua en mageslacht, uit het zaad van een woestijn-
 volk?..... Uit het bloed van dappere strijders?...
 Wilt gij mij zien slachten als overwonnene, door d'on-
 besmetten uit de gebuurlanden?... Zijt gij waarlijk
 uit het zaad der Sjopheten die voor den Eeuwige
 woont?..... Is er een Othniël onder u?... Of bukt
 gij altijd nog, futlooze laffelingen, voor de gruwelijke
 grijnsnons van Baälins en telt gij liever het aantal
 mijner onstuimige minnarijen?... O verdoemd,
 afvallig, slaafsch volk dat Jehovah's genade alleen
 winnen willt in benauwenis en gevaar,... is alle geest-
 drift, alle godvrucht en herinnering aan heerlijkheid
 van vroeger glorie dan in u gedooft?... Ohee,
 overmachtige Judaeërs,... is er een zoone Kenaz
 onder u, die praat zonder tongslag der Philistijnen?
 Zijn er nog mannen, die leeuwen dooden onder
 sneeuwstormen?... Toont mij het koen-tartend
 aangezicht van den stoutzinnigen Kaleb; toont mij
 een Hebreëwer, die niet rilt en beeft bij het geluid
 van ijzeren strijdagens. Bij onze heilige stamvaderen,
 bij Jehovah's genade,... hoort gij niet meer het
 opjagend stootgeklank der zilveren trompetten, door
 onze priesteren geblazen?... Hoort ge het zwaard
 van Jozua niet meer kletterend opschuren tegen zijn
 krijgers harnas?... Ziet gij den toomlooze zout
 strooien over de puinhoopen van Sichem?... Ziet

Heilige groot... ohee... ohee!... De arend van
 Dan is ongenaaklijk... ook zonder vaandel, schild,
 spies en zwaard!... Zijt gij niet uit het zaad van
 Jozua en mageslacht, uit het zaad van een woestijn-
 volk?..... Wit het bloed van dappere strijders?...
 Wilt gij mij zien slachten als overwonnenen, door d'on-
 theemden uit de gebuurlanden?... Zijt gij waarlijk
 uit het zaad der Sjopheten die voor den Eeuwige
 woonden?..... Is er een Othniël onder u?... Of bukt
 gij altijd nog, futlooze laffelingen, voor de gruwelijke
 grijpsmonsters van Baälins en telt gij liever het aantal
 mijner onstuimige minnarijen?... O verdoemd,
 afvallig, slaafsch volk dat Jehovah's genade alleen
 winnen wilt in benauwenis en gevaar,... is alle geest-
 drift, alle godvrucht en herinnering aan heerlijkheid
 van vroeger glorie dan in u gedooft?... Ohee,
 overmoedige Judaeërs,... is er een zoone Kenaz
 onder u, die praat zonder tongslag der Philistijnen?
 Zijn er nog mannen, die leeuwen dooden onder
 sneeuwstormen?... Toont mij het koen-tartend
 aangezicht van den stoutzinnigen Kaleb; toont mij
 een Hebreëwer, die niet rilt en beeft bij het geluid
 van mijner strijdagens. Bij onze heilige stamvaderen,
 bij Jehovah's genade,... hoort gij niet meer het
 opjagend stootgeklank der zilveren trompetten, door
 onze priesteren geblazen?... Hoort ge het zwaard
 van Jozua niet meer kletterend opschuren tegen zijn
 krijgershamas?... Ziet gij den toomellooze zout-
 stroom over de puinhoopen van Sichem?... Ziet

gij zijn krijgers omhouwen Baäls en Baälits, Adons en Thamuz? . . . Is er een Ehud uit Benjamin onder u, die de schel-klinkende speeltuigen roert om uw bloed op te jagen voor het gevecht? . . . O lafaards, verraders die inkrimpt onder goddeloozen schimp, . . . o laagzielige verkoopers van uw eigen bloed, die zelfs de verdoemde heidengoden helpt menschenofferen en krijgsgevangenen slachten, . . . gij wilt liever sterven als getrapte bedelaars, onder Philistijnsche zweep, dan gered worden door de hand eens Daniets, die naar zijn droomvisioenen leeft, de aangezichten der cherubs telt en wisselt als deze: van leeuw tot arend, van arend tot stier, van stier tot mensch! . . . Erfdeel! Dan is een distel in uw oog . . . O, gij kleine, schrielle haters en zelfzuchtige afgunstigen . . . kent gij mijn uitroeiende kracht, mijn haat, mijn liefde? . . . Bij Aäron, . . . ik houd u, zoo het mij lust, gekneld in mijn geweld! . . . Komt, mannen Judaea, . . . toont mij in uw gehoorzame vroomheid, een Samgar onder u, uit de heilige plaatsen . . . een Samgar, zinneloos stout . . . die doodde met den zwaaienden ossendrijversprikkel! . . . O Deborah . . . heilig-bewogen Deborah, . . . door Jehovah gezondene, teedere en huiverend-ontroerde Moeder in Israël, . . . ik bedek schaamtelijk mijn aangezicht als onder een zandwindwarreling, voor de laaggezonkenheid van mijn uitgebluscht volk! En Barak, uit Naphtalie . . . gij bezielde, gij, in heiligen toorn opgeroepene . . . maak uw gordelgesp los, doch vloek niet al te dreunend!

van stem, deze hongerbuiken uit Judaea, die geen zwaard meer wetten, geen strijdhelm meer zien glinsteren in de zon, . . . die alleen mijn wanvoeglijkheid en de wulpsche godin in Askalon grijnzend bespotten; die alleen terugschrikken voor de roofvogelen-gedaante van de steenrots Etham. Neen . . . gij kunt niet meer rillen van vervoeringsgeluk, onder het zieners-gezag:

Hooft koningen, luistert vorsten . . .

Ik wil den Eeuwige bezingen! . . .

Wranger-ironisch sneed Simson's stem:

— Ohee, . . . deze schrik-aanjagende mannen van Judaea zien liever op vetten grond hun gerst en tarwe groeien; hun vijgen, druiven, granaten, rooder dan robijnen, en hun olijven rijpen . . . Zij knielen liever voor d'afgoden van Philistijnen, Amalekieten, Midianieten . . . O, duizelingwekkende helden van Judaea, onversaagd als Syrische geiten, . . . komt . . . zegt mij . . . is er een Gideon onder u, die het slagzwaard zwaait als een bliksemklief in de duisternis? . . . Wilt gij Israël redden uit zijn benauwenis? . . . Maar uw druiventrossen, mannen van Judaea, worden vertreden . . . uw wijnpers dampft leeg . . . Wilt gij Jehovah's eer wreken, Jehovah die u verlost uit een huilende wildernis? . . . Kunt gij nog huiveren onder Mozes' stem, als hij roept:

— Luistert hemelen, en ook aarde, hoor! . . .

Een oogenblik toefde Simson's adem. Toen klonk vlijm zijn stem weer:

— Kom Judaeërs, laat dan de koperen cymbalen opklinken vóór de tempelmuren... Maar uw granaatappelen worden wormstekig en uw zomervijgen verschrompelen! En uw koorn verhagelt en uw vee vermagert, wanneer gij uw vijanden afwerpt,... wanneer gij vecht voor uw vrijheid!... O Godbezielde Gideon, man van Ophra, temmer, bestormer van Baäl, in-brandsteker van gewijde bosschen,... die kwam opdagen met het verwoestende geweld van den oostenwind,... o slachter van altaarstieren... heilig strijder tegen Midian... heilige koorn-dorscher,... zie op uw verachtelijke nazaten neer, op deze bevende afgodendienaars... op deze aflikkers van handen die hen doodgeeselden!... O Gideon, Jerubbaäl, onverschrokken, door den geest van Jehovah opgejaagd,... Gideon, met uw heldenschare,... ik hoor weer de opstandingsstem uwer loeiende bazuinen,... ik hoor weer het oorkrenkend breken uwer kruiken!... Ik zie weer, door den nacht, trillend over het gebergte Gilboa uitgespannen, den gouden brand uwer walmende fakkelen en ik hoor uw mannen-helden, uw woest-heilige horden, zingend verkondigen naar den Midianietischen vijand in de vlakte Jizreël...

— Voor den Eeuwige en voor Gideon!...

Simson hijgde en plots klonk zijn stem als een geestdriftig gezang:

Simson,

— Klinkt op . . . klinkt op koperen bazuinen, en schalt als een godsgericht door den donkeren nacht. Verdooft met uw heldenrumoer, de ooren van slaapdronkenen en beangstigden . . . Steekt op, . . . steekt óp de hel-schetterende trompetten, mannen Gideons . . . richt den klaroenklank uwer zilveren hoorns door den donkeren nacht . . . Slaat te gruizel de kruiken, mannen Gideons, . . . een leger van tienduizenden lijkt te naderen achter den dreunenden stap van driehonderd krijgers! . . . Ziet, Jehovah's toorn is als een vuur . . . Ziet ze in angst en verwarring vechten in hun tenten, de doodgeschrikte Midianieten, onder de mistige heuveln van Moreh . . . Ziet, in dolle paniek en duisternis verminken zij malkander als vijanden! . . . Hoort het gekerm van vluchtende gewonden! . . . Brandt op, brandt op . . . o fakkelen . . . verblindt oogen van verraders van eigen volk! . . . En brengt nieuwen gouden buit bijeen, voor een nieuwen Ephod te Ophra! . . .

Simson, hevig aangegrepen, weg in zijn droomgezicht, als hoorde hij klaroengezang in den nacht, zonk uitgeput, half wezenloos tegen de rots terug, terwijl ónder hem in het dal, de Judaeërs van schrik en verstommende ontroering hun wapnen lieten vallen en sidderend bijendromden.

Nog verwachtte Simson; . . . verwachtte hij grootdadigheid der Judaeërs. Maar na angst-rumoer eerst, bleef alleen ontzet zwijgen gonzen in de stilte van het rotsgesteente te Etham, waarvan de roof-

vogelen-gedaante in den avond stond uitgewischt.

VI

Simson kende de ijzig-huiverende vrees van dit balsturige, van dit onbezielbare volk voor de spook-sombere steenklove Etham. Hij kende hun schend-bedrijven, hun vleiende onderwerping aan d'overweldigers van Israël's erfgebied; aan d'aartsvijanden van al de Hebreeuwsche stammen. Zij herinnerden zich niets meer, deze heimelijke gluipers, deze trage ingeslapenen, van opstand en vrijheid, van koelbloedige legerhoofden en dol-dappere richteren. Zij waren schandelijk-geschonden slaven die in de vallei onder rauw gekrijt tezaam joelden, om een roekeloozen kamp met onderdrukkers te ontgaan. Zij wilden liever wanstaltig broederverraad dan vermetele verdediging van Simson's schuilplaats . . .

En nu te bedenken dat hij hier, in Etham, radeloos bedreigd stond van eigen volksgenooten; opgejaagd door het heilige volk, voor welks verlossing en verlichting hij alleen den menschelijken adem onbesmet hield . . .

In de dal-duisternis van Etham woelden opnieuw rumoerige drommen Judaeërs met opgeraapte speren, slagzwaarden en slingertuig, onder verward gemompel. Zij wilden hém vangen en boeien, terwijl hij had gevochten voor God's roem en voor hún vrijheid.

Simson had de verachtelijk-laffe mannen van Judaea, — schoon de talrijkste en sterkste stam van al de stammen, — nimmer nog als neerhouwers te hulp geroepen in tijden van benauwenis. Hij hoonde afgoden en zonnepriesteren en versloeg de Philistijnen geheel naar eigen lust en grillige luim. Doch verbijs-tering, angst en inkrimping-van-macht, veroorzaakte hij altijd onder de krijgshorden van Westjordaan. Zoo hielp Simson Dan en Judaea op eigen wijze. Maar nu hadden de onbesnedenen hem, Simson, onuitsprekelijk gekrenkt; hem ontroofd en omgebracht wat Simson harte-dierbaar was tot het uiterste! Mocht hij zich nu niet star wreken op deze afgoden-bastaards die stonken als doode paarden? En moest hij geen tegenbescherming ontvangen van het trouwe-looze volk, waarvoor hij zijn leven wilde geven, ieder uur, als het dat begeerde?

In smartelijke geslagenheid verzonk Simson's gansche wezen. Hij weende van binnen, om zulk een overstelpende versmaadheid en om zulk grauwe ver-raad van een uitverkoren volk dat de wet vertrapte. Doch toen overdacht hij zijn eigen offerend voorne-men van vroeger, als wreker Gods. Had hij zelf niet grootmoediglijk gewild, indien zijn vergeldende aanvallen en rebellye tegen de Philistijnen gelukten, dat d'onbesnedenen zich nimmer op zijn volk, doch alleen op hém zouden wreken? Had hij niet zelf altijd met rijp overleg en biddend tot het Oppervezen, zonder hoogmoed, ervoor gezorgd dat de Philistijnen

in al zijn bloeddaden en verpletteringen slechts persoonlijke wraak, in al zijn spot en hoon niets anders dan eindelooze verachting van den Naziraeër, van Simson zélf zouden zien? Nu de karakterlooze, o zoo zoet-vreedzame Judaeërs een Godgewijde uit hun aloud volk, in den strijd tegen Jehovah's beschimpers niét uit eigen innerlijken aandrang bijvielen, doch integendeel zich bij stoeten bereid verklaarden, hem uit zijn weggedoezelde schuilplaats te lokken, te overrompelen en den wreedsten ervvijand over te leveren, — nu moest hij, in bezonnenheid, zich wel in hun macht stellen, opdat zijn volk-met-het-verstikte-hart geen mishandelend kwaad geschiedde. Wanneer hij deze stamschenners de toortsen liet ontsteken om hém te zoeken, hier in het spookdonkere, het vochtzwarte labyrinth van hollen, spleten en spelonken, zou hij duizenden Judaeërs kunnen dooden; zou hij een slachting kunnen aanbrengen onder deze benarden alvoor één hunner hem had gegrepen en gebonden. Doch de gedachte reeds, leek Simson smeulend verraad. Geen broederbloed zou ooit zijn handen besmetten. Neen, hij verwachtte geen hulp meer van de diep-gezonken Judaeërs, die een richter Israëls in blinde, onmenschelijke zelfzucht verloocheden!

Weer overviel Simson een smartelijke neerslachtigheid. Hij voelde zijn grenzelooze krachten nu koud verdorren in de spieren en een duizeling deed hem

wankelen. Hij aarzelde, in pijn en twijfel. Tót een onstuimige, een vreeselijke opwelling Simson doorschokte, een brandende ingeving die hem ophief uit zijn tragische droefenis en onzekerheid. Ja, hij zou zijn half-verstorven volk laten zien hoe een enkele, eenzaam-worstelende, maar Gods-bezielde strijder, altijd weer en weer met gigantische krachten kon blijven vechten tegen vijanden van Jehovah, en tegen uitplonderaars van Abraham's kinderen. Hij zou voor hun vreesblinde oogen, Heere's opdracht volbrengen . . .

Beneden hem, in de schaduw-geheimenis van het dalduister, rumoerden en gonsden al onrustiger en benarder, stemmen der hevig-opgewonden menigte. De oudere Judaeërs, eerst half-bedwelmd en onzegbaar aangegrepen door Simson's donderende, toch ironische woede, vreesden een weigering van den Naziraeër om zich aan hunne vijanden uit te leveren. Zij sidderden voor zijn goddelijke geestdrift, zijn goddelijke beschonkenheid, voor een gevecht met den geweldigen reus en voor zijn bovenmenschelijke vernielmacht. Daarom wachtten zij half-bezwijmd, bang-rillend af wat Simson zou besluiten. Alleen vervoerde jongeren, — door het gezag der ouderen bij verzet met den geeseldood bedreigd, — gromden, onverstaanbaar voor Simson, dwepende woorden van vereering naar den Daniet.

— Groote held!

— Uw gestalte, door God gevormd . . .

— Uw levensadem . . . held van Jehovah! . . .

Toen, uit de spelonke, klonk weer Simson's stem. Een smachtende ontroering perste Naziraeër's keel schier dicht, toen hij bevend-zacht begon te spreken, terwijl het aanbiddelijke, vroom-reine gelaat van Zelalphonith, zijne moeder, plotseling als vóór hem opdoemde in het schrikwekkende rotsendonker.

— Mannen van Juda . . . Sjooteriem, . . . gij wilt mij offeren voor mijn misdaden? . . . In alle nederigheid . . . het zij zoo. Ik zal mij in uw handen overgeven, zonder verder overwikken. Krijt niet en jouw niet en bindt mij striemend de armen en de handen en doe het goed! . . . Mijn leven is voor Jehovah uitgeschreven . . . En grijp mij bij de voeten! . . . Ik zal van het rotsgesteente tot u afdalen . . . het zij zoo . . . Begint aan mijn linkerzijde, den heimlijken kant van het strafgericht, waar ik de roode wolk van engel Gabriël zie schijnen . . . Maakt mij machteloos . . . knelt mij de armen af met uw getouwen . . . ontzenuwt mijn kracht! . . . Doch zweert mij bij d'almachtigen God, bij den Eeuwige, den God van Israël, . . . dat als ik zonder dekking en ongewapend voor u verschijn, gij mij niet verraderlijk-sluw overvallen en ombrengen zult met u allen tezaam . . .

Door Simson's laatste woorden trilde zielekramp. Nu hij gehoorzamen ging voelde de Hebreuwer, in een warrel van benauwende gedachten, allerwrangst eerst zijn menschelijke eenzaamheid en hoe, in zelfzucht verstikt, eigen volk hem alleen liet staan . . .

Geheel overdonkerd lag nu het ontzachlijke rots-gesteente in avondgeheimenis. Van verre ruischten kleine watervallen. In de zwarte daldiepte ontgloeiden toortsen van Judaeërs, die walmend in vlamrossen gloed, den nacht doorspookten en jakhalzen ijzingwekkend jammeren deden. Gesmoorde juichkreten klonken uit de Judaeërsbende op, toen Simson had uitgesproken. Eindelijk zouden zij een hollend paard door hun stam-heiligdom, de hoeven kunnen beslaan. Toch wroette schaamte hen door de ziel en voelden zij zich geschokt om Simson's kinderlijke onderwerping, zijn gehoorzaam zich bukken voor een sterkere macht. Allen tezamen in nooddriftige bewogenheid hieven zij de handen en riepen zij plechtig, met trillende stemmen naar boven, naar de klove:

— Dat zweren wij, Simson! . . .

— Bij den barmhartigen Vader! . . .

— Wij zweren, Simson, dat wij u alleen zullen binden . . . Geen haar van uw hoofd zullen wij krenken! . . .

Als smartgeschrei klonken er stemmen van vermetelheid-aanbiddende jongeren tusschen. Een Abdullamiet kreet:

— Held! . . . Philistijnen-dooder!

Een man uit het Vuurdal riep weenend:

— Lankmoedige held! . . . Laat u niet in honing kneden! . . .

dra gesmoord door het massale eedgezang:

— Geen lid van uw lichaam zullen wij krenken!

— Wij binden u alleen armen en handen . . .

— Dat zweren wij, Simson . . . bij d'Almachtige! . . .

Toen, als in droom-duizeligheid, daalde de reus van de spelonke langs de bij vlagen schrikwekkend-belichte rotsmuren af, naar het dal der smokerig-laaierende toortsen, waar hij onder zwermen mannen van Judaea, door acht herculische slingeraars gegrepen, met zwaar-gevlochten touwen, gelaten, armen en handen zich binden liet.

Zacht mompelde Simson voor zich uit, onbegrijpelijk:

— Leidt mij heen . . . acht vette tarweâren op éénen stengel! . . .

VIJFTIENDE HOOFDSTUK

I

De woest-krijgszuchtige en verdelgende Philistijnen legerden met een weemlend getal geroepen mannen, onder zwatelend oorlogsgerucht, op heuvelen en hellingen, in onvruchtbare ravijnen, tusschen steile bergafgronden en op vlak vallei-land van Ramath-Lechi.

De morgenzon ontnevelde de aarde uit gouden misten. In het Philistijnsche kamp stelden zich lichte en zwaar-gewapende soldeniers achter stofwolkerige ruitery en laagwielige wagenen, als vaste strijdkrachten, in troepen-slagordenen langs opkronkelende voetpaden naar het gebergte toe. Alvormige geëliede of gezalfde schilden blonken en spiegelden hel tegen malkander in; koper in koper, staal in staal, van helmen en vizieren. Vanuit laagten en op hoogten flikkerden overal gewette speren en werp-lansen, strijdhamers, zwaarden en verdelgende, bronzen knotsbijlen, aan den kop omzet met scherp-gepunte, ijzeren pieken.

Boven Ramath-Lechi straalde een goudglanzige morgen over gekanteelde berghellingen, tegen af-

grondwanden, langs diepe ravijnen en tusschen steil-smalle rotskloven.

Popelend wierd gewacht op het openingsbevel der gelederen van oversten over honderd en duizend, om tegen de Judaeërs op te trekken met vendel, vlag en standaard; om gulzig oorlogsbuit en krijgsgevangenen mee te sleepen. Naar alle windstreken op heuvelen en kammen, stonden gehelmde wachters uit te stareen in de richting van Etham, van woestijn en rotsen, naar boodschappers, en telkens wisselden zij hoog in de gouden luchten, klaroenklanken, bazuinen en trompetsignalen die als zangvlagen den morgen overgalmden. Naar den kant van het Judaeïsche gebergte groepeerden in krijgssorde onstuimiglijk, drommen soldaten, vrijwilligers, Amalekietische en Syrische en Sidonische huurlingen bijeen, allen met de speerpunten vooruit. De spiesspitsen tezaam fonkelden als een muur van dansende vlammen in het vroege zonnelicht. In de diepte woelde, slangachtig rij aan rij, kortgerokt voetvolk met gevlecht-werkt en lederen schilden, gepantcierde boogschietters, peesnaakte slingeraars en gigantische zwaardvechters die de rotspaden, al steiler en hachelijker, al moeilijker beklauterden. Op tusschen-gelegen vallevlakten manoeuvreerden in wolken goud-beschenen stof, tusschen lage heuveln, de veerloos-schokkende en zwaaiende strijddarren op dubbelen disselboom, wier ijzeren wielen over steenen en rotsgrond in log geweld knarsten en ratelden, om in het zand

plots te verstillen, achter de hollende en stuivende wagen-paarden.

II

In de breedste rotsvallei verscheen de opperaanvoerder Maächa uit Jamniël, befaamd invaller en koen guerilla-strooptochten-leider, vóór zijn hoogere en lagere officieren en manschappen van het Philistijnsche hoofdkwartier der vier voorhoede-vleugels. Hij dook zijn legertent uit, reuzegroot als een van het Nephilim-geslacht, met uitgetrokken tweesnedig slag-zwaard dat hij telkens woest wendde en waarvan het lemmet scherp bliksemde in zonneschijn. Ruiterij-paarden, door het blindend flitsen schrikten en hinkten en last-kameelen, de groote oogen plots vol vurig licht, angstiglijk brulden.

Van nek en schouders tot heupen in een koperen schubben-pantcier gekneld, met goud-blinkenden gordel de lendenen omsnoerd, verrees hij, ontzachlijk, de donker-dolle oogen dreigend gericht op luisterende krijgers en huurlingen met vilten helmen, die hun naakte buiken, hun navelen en flikkerende scheenplaten bestaarden als in dwang-hypnose. Donderend kreet de geharnaste en hoog-gehelmdde krijgsoverste:

— Bij Dagon, den hemelbeheerscher, den goddelijken voorspeller en hoogsten wichelaar, . . . kent gij, Philistijnsche krijgers uit het staande leger, Simson, den harige, lijfelijk van aanzien? . . .

Een wild gegalm en instemmings-geroep verklonk en een angstig-snorrend suizen van uitgezwaaide strijdhamers doorruischte daarna de stille lucht.

Woest boven zijn Hethitischen helm, wierp de opperhoofdman zijn dubbel-gescherpt zwaard achter zich weg en uit de handen van een donker-brons-kleurigen, Amalekietischen wapendrager greep hij, in driftigen ruk en dwingelandij, een lange, giftige speer, — koen eergeschenk, — welke hij puntespits, speelsch, toch streng, op de borsten zijner mannen richtte. Barsch klonk Maächa's bevel:

— Alle vendeldragers heffen standaarden, banieren en krijgsteeken! . . .

Van rij tot rij en van gelid tot gelid hergalnde achter- en zijwaarts over de rotsterrassen, in een donkeren of lichten val en golfslag van stemmen, onder soldeniers, vliegvlugge ruiters, wagenrenners en schutters, ertsig-gehelmdde knotszwaaiers en slingeraars, het opperbevel en van vlakbij tot de verste verte, van diepste ravijn tot steilste hellingen, wierden met geschreeuw, na een poos alsoortige oorlogs-standaarden, borstriemen en heupgordels afgehaakt en hoog de lucht ingeheven. Een wild gewapper van vlaggen, blinkende banieren en kleurige vendelen klepperde uit en al de ten kamp meegedragen afgodsbeelden vertoonden op stokken en pieken, hun uitgesneden aangezichten en vercierte drakengestalten boven de woeste en woelige krijgerskoppen te Ramath-Lechi.

De reuzige hoofdman, — overbewust van zijn

rooverachtige heldendaden, — overzag uit de vallei-diepte de verrijzing van vendelen en standaarden met de goden-gedaanten tegen de helle zonnelucht en liet zijn puntgiftige speer aarzelend zakken. Dadelijk bliezen herauten en oorlogstrompetters van hellingen en hoogten het signaal, alsof de Judaeërs zonder Simson naderden, achter het vlijmend gehinnik van oorlogspaarden.

III

Grimmig-wreed en onbeheerscht-wraakzuchtig sprak de troepenleider Mächa tot eenige officieren, die in woede-haat tusschen hun Assyrische handbeukelaars met kromme houwzwaarden wild manoeuvreerden:

— Deze Simson . . . deze vernielende Hebreeuw, nog nimmer gewond door een pijl of een bijlsag van een Philistijn; die geen druif eet en geen geriemde sandalen draagt; . . . deze vergruizelaar, vermetele Philistijnen . . . is door duivelen bezeten! . . . Hij valt in waanzin . . .

De officieren van lageren en hooger rang, toch allen onder bevel van den opperhoofdman uit Jamniël, schreeuwden mee, terwijl de lansdragers onder hen geestdriftig-uitdagend de spiesen de lucht instootten:

— Zoo is het! . . . Door de duivelen is hij bezeten, de langharige . . .

Een boogtorser brulde:

— De Hebreeuwcr offert alle booze en ijselijke machten! . .

Tot een onversaagden, jongen strijder, Godolam, wendde de hoofdman zich, wreed-behagelijk grijns-lachend.

Godolam's gloeiend-lichtende helm praalde met een wijd-warrigen, zwaanwitten veerenbos, wiegelend tot ver over den geharnasten rug op den losgeplooiden wapenrok. Op de helmpunt danste schuin, alsof ze voorover viel, een Astarte-beeltenis. Godolam's heele boven-borstpantcier, van gepolijst-stalen ringen bijeengesnoerd, brandde licht en glans om hem heen en zette den krijger bij iedere beweging, tusschen zeisen en zigzags van bliksems. Zijn armen, tot de schouders naakt, leken zelve van donker brons en hij vocht altijd met een koperen lans en een zwaar-geölied schild.

De hoofdman bracht een vreemde verteedering in de grimmige stem, toen hij beval:

— Spreek, gij schrandere Godolam, wreed temmer van krijgsgevangenen, . . . spreek tot uw mannen, van al die Hebreeuwsche schapenfokkers . . . Vertel wat gij gezien hebt van den gruwelmensch-in-gevaar, van dien roover uit de stamme Dan, die ons met zijn opgeblazen heldenmoed, in zijn eentje, zonder kling, zonder boog of slinger, den heiligen oorlog waagt te verklaren . . .

Godolam hief over-eerbiedig de handen-met-dek-

schild óp en boog voor den bevelvoerder nederig ter aarde. Toen in een dartelen sprong keerde hij zich, rank-in-zijn-kuras, met een lichtzwaai van zijn gelieden beukelaar, naar de manschappen toe:

— Ik, mannen van het Westen . . . dappere Philistijnsche stootspeervechters en veroveraars van de zeekust . . . ik heb Simson in bezetenheid, gek van vrees en lafhartig gezien, al van zijn jeugd af, voor onze goden die hij als drekdwergen beschimpte . . . Ik heb de borstwratten op zijn naakte lijf zien bloeden . . .

Abnaï, een fel-dwepend lager-rangs-officier, Hebreuwen-hater, riep in kleinachting mee, terwijl hij zijn krijgsmantel uitzwierde als een vampier zijn vliegscherm, en het blauwe lemmet van zijn zwaard in de zon fel flikkerde:

— Ook ik! . . . Simson, krijgsrichter uit het heldenras, huiverde voor vrouwen en voor wijn . . . met al zijn reuzenkracht! . . .

Hinom, een krijger in rood-lederen ringhemd, met zwaar-ijzeren helm laag op het zweetend kroeshoofd geperst, kreet terwijl hij zijn metalen riemgesp driftig loshaakte, nog scheller dan Abnaï:

— Ook ik! . . . Ook ik! . . .

Trompetgeschetter onder het voetvolk, klonk hoog van heuvelen en van verste troepen tusschen rotsen gelegerd, nabij wagenrijders. Op een wenk van den opperhoofdman zwaaide suizend een geweldige strijdhamer flikkerend langs Hinom's ooren. Krijger-

in-rood-ringhemd schrok en week achteruit, bijna vermorzeld.

De opperhoofdman donderde dreigend:

— Zwijgt allen! . . . Laat Godolam spreken! . . . Hij uit Gath, kent de vijandelijke Hebreëuwers en Simson's verdelgende plunderingen beter dan wij . . .

IV

Godolam, de tooverij-vreezende krijger wachtte ontdaan eenige tellen, liet de veeren ruischen boven zijn hoofd en keek schuin-scheel naar de dansende Asthoreth, dansende voorover op zijn helmpiek. Toen sprak hij weer in angstig-beklemmende woorden:

— Simson's kracht, o koene Philistijnen, is duivelenkracht . . . Het vel van zijn verbrijzelvuist is gespannen door duivelen. Hij is behekst . . . dat weten óók de stammen van Israël . . . Maar hij zelf is machteloos! . . . Hij beeft en verbleekt in afgrijnzen, voor het oorlogsrumoer onzer donderende strijddarren en de ratelende wielen. Hij jammert onder onze martelingen op krijgsgevangenen . . . Met een gevlochten lederen schild is hij neêr te drukken en kunt gij het gelaat van dien vrijbouter voor eeuwig smadelijk schenden en verminken . . . Wij, aldappere Philistijnen, soldeniers en ruiters, zijn nog nimmer door eenig volk van Canaän geslagen. Wij joegen kustnomaden en binnenlanders tot elkaar-overtuimelende vlucht op, als overwinnaars . . . Wij zijn als de boog en de pijl . . .

Simson.

als het neerkletterend zwaard en het cikkelmes, . . . zelf onvermurwbaar en zonder vrees. Doch ik bezweer u, . . . Simson, de Hebreeuwër, de dom-listige hinderlagen-legger, de sluwe, lafhartige, door daemonen bezworen . . . is waanzinnig, al beukt zijn vuist als een moker . . . Hij is van booze duivelen en monsters bezeten in het slaggewoel! . . . Al in zijn toomelooze jeugd stokte zijn adem, hijgde zijn borst en viel hij plotseling in een brullende onmacht. Dan ging er stuip op stuip door zijn krampachtig-schokkend lichaam, spooë hij groen schuim van de vale lippen, alsof hij gepaald wierd, en zijn zwart-behaarde handen geleken roofvogel-klauwen . . .

Trompetsignalen, al scheller, klonken van de hoogste rotschellingen. Op de amphitheaterachtig-stijgende vallei-vlakten schaarden ijzeren strijdswagenen met wielen-rumoer zich in gelederen. Van de open bakken af schreeuwden krijgers, menners en schilddekkers elkaar bevelen toe, over en weer, en er achter trappelde de ruitèrij met hoog-rijdende boogschietèrs. Roode, gouddradig-doorweven, purperen en violetkleurige schabrakken zonne-schitterden en hengstengehinnik klonk snerpend door geroep, geratel en gedraaf.

De hoofdman uit Jamniël, beneden in de vallei, hief plots zijn puntgiftige speer de lucht in en wenkte Godolam te zwijgen. Bij den laatsten trillenden trompetgalm richtte hij zich weer onstuimig tot den jeugdigen krijger en beval stram:

— Bij Dagon, den hemelbeheerscher, . . . vertel verder uw mannen . . . zij luisteren!

Opnieuw drong Abnaï zich angstaanjagend tusschen den hoofdman en den verteller uit Gath in. Onder een zwier, als van een valscher, waaide zijn waterblauwe krijgsmantel door heftig zwaardgezwai weer hel open, terwijl hij schreeuwde:

— Bevelvoerder . . . de heilige ziekte heeft de gevloekte Hebreeuwer . . . Zijn God liet dien vrijbuiterschuimbekken, omwentelen en duivels in zijn gevloekt lijf binnenspringen. Hij spreekt met booze tong en ziet met boozen blik . . . Achter hem aan sluipen altijd vaalgroene hyena's . . .

Een vreeselijke woede deed opperhoofdman's gelaat beven en schokken. Zijn gouden oorringen trilden. Twee strijdhamers met zwaar metaal beslag, suisdan langs Abnaï's ooren. Boosaardig-ironisch grijnsde Maächa, terwijl hij kreet:

— Zwijgt allen . . . Alleen Godolam spreke, de offerwijnschenker, die geen soldij begeert! . . .

Godolam, met vergroote schrikoogen, vertelde:

— Abnaï spreekt de waarheid, . . . de heilige ziekte heeft Simson . . . Geheimzinnige machten lieten hem alles zeggen wat hij zag. Hij huiverde en een wilde pijn folterde heel zijn reuzige lichaam. Zware, nachtzwarde scorpioenen overkropen hem en staken . . . staken hem overal! . . . Dat gilde hij, in zwijm . . . en dan inéén weer zag hij een spookvogel zweven hoog in de lucht, met vlerken van druppelend vuur,

die op hem neerfladderde . . . een vogel die zijn oogen woest poogde uit te pikken . . .

De hoofdman stootte zijn speer de lucht in en riep:
— Hoort mannen . . . hoort! . . .

Godolam wenkte en in een suizend geruisch stootten nu alle officieren en onderaanvoerders, hun werpsperen de lucht in.

Gelijk een vlam, zoo blonk het koperen schubbenpantcier van den reuzigen hoofdman uit Jamniël. Met een woesten ruk greep hij zijn goudblinkenden lendengordel vast. De dol-dreigende oogen sperden en stentorisch daverde zijn stem:

— Hoort mannen . . . hoort . . . opdat gij wete wie en wat uw afgrijselijke vijand, de schutse van Israël, is; . . . opdat gij niet vreest wanneer hij nadert, Simson, de harige, de onruststoker met het booze oog . . . Want hij is met onzienlijke machten bedeed. Hij is bezweerder en bezworene, maar zelf is hij krachteloos en gekweld van hevige pijnen! . . . Spreek verder Godolam . . . vertell! . . .

Godolam met het aangezicht naar den veldheer, hief de handen-met-assyrisch-schild hoogóp, boog diep neer en keerde zich dan snel weer tot de mannen. Telkens herschetterden oorlogs-trompetten van hellingen en hoogten, achterna gehaald door een vreese-lijken gil van bazuinen die één oogenblik alle krijgers doorsidderde en angstig deed opkijken naar het woeste gebergte en naar het verre uitspansel.

In schrik en huiver sprak Godolam voort:

— Ik heb het zelf gezien, spieseniers . . . met mijn eigene oogen . . . Soms tweemaal per dag wierd Simson uitzinnig gegrepen door daemonen en veranderde hij gansch-en-al van gedaante . . . Dan kromp de wanstaltige reus ineen, klein als een dwerg, en bibberde hij van hitte en koude. En dan sprak hij als in ijelende koorts van bloedschuld, en geleeke hij een dier, een monsterbeest, een duivel die in hem gevaren was. Dan bleef niets van zijn razende wezen en van zijn geheimzinnige levenskracht verborgen. Dan gilte hij dat hij ergens in de hoogte dien helsch-grooten vogel op hem zag aansturen . . . zwart, zwart, en van vuur de vlerken; . . . een vogel die zijn aangezicht wou schenden en zijn oogenlicht wou rooven . . . Simson bracht zoenoffer op zoenoffer, en hij besmette en bezwoer alles om zich heen met zijn brandende lusten. Soms beefde hij in vrees voor een nietig, ritselend geluid. Hij was zoo schrikachtig als een kind in het donker . . . en toch begeerde de roekelooze altijd bloed te storten van levende schepselen . . . Dat was zijn zoele wijn! . . .

Barsch vroeg Maächa zijn mannen:

— Wie uwer, in zijn jeugd, kende Simson als knaap? . . .

Stemmen die opsprongen als val-druppelen op een stalen plaat, zoo klonken ze uit de gelederen:

— Ik!

— Ik! . . .

— Ik . . . heel goed! . . .

Abnaï gierde met woedende blafstem in drift los

en zwaaiide blauwe bliksems van zijn zwaard-lemmet:

— Ik, hoofdman . . . ik . . . ik, die Simson's levend vleesch kan verzwelgen . . . ik die hem haat . . . dien Hebreeuwer . . . dien moordenaar en verminker, zooals niemand hem haat, . . . ik, die hem wimper voor wimper kan uitrusten . . .

Ook de krijger Hinom, met roodlederen ringhemd, stootte zijn ijzeren helm plots dieper op het zweetende hoofd en schreeuwde opgewonden:

— Ik, hoofdman . . . ik heb het langst met dien Hebreeuwer-wreker saamgezworven, toen de krijgs-kans keerde . . . Ik was boodschapper . . .

Op een speerwenk van den hoofdman, trad hij voor de troepen. Kwaadaardiger klonk Maächa's stem:

— Wat hebt gij gezien . . . of was het je Aegyptische bijl die zag? . . .

— O gruwelijk . . . gruwelijk, hoofdman . . .

Dreigender tetterden de oorlogstrompetten, ook uit ravijnen en valleien, en al wraakgieriger laaide de haatstemming tegen Simson onder de krijgers van het hoofdkwartier óp.

Abnaï, zijn gevest in moorddrift omklauwd, drong opnieuw wanhopend naar voren:

— Mag ik ook vertellen, aanvoerder? . . .

Als waarschuwing zwaaiide weer snorrend een strijd-hamer langs zijn ooren en in hevigen schrik kromp Abnaï saâm en dook terug achter een gespalkpantserden officier.

Godolam bukte en staarde toen weer in ontzetting

naar den meedoogenloos-straffenden hoofdman, terwijl de zwaanwitte veerenbos wiegelde boven zijn gloeiend-lichten helm, waarop de Astarte-beeltenis schuin te dansen stond.

Weer vroeg hoofdman den krijger Hinom allerstrengst:

— Wat weet gij? . . .

— Ik zelf heb meegevochten in de slagordenen van Israël . . . als huurling . . . onder de voetknechten, die vochten achter bespijkerde schilden . . . O Maächa . . . de Hebreeuwers beven voor paarden en voor onze schrikwekkende ijzeren renwageningen en voor het splitsen onzer ruitery over al de vleugels. Ik weet het, hoofdman, van mijne vaderen en van mijn eigen oogen als heimelijk verspieder . . . Jozua zelfs, zonder beschimping, liet het altaar reinigen en bloed rondsprenkelen, en ging alleen rond op een ezeltje langs de loeiende bazuinen der priesteren . . . Er zijn veel voetknechten onder tuchteloos Israël, als zij opmarcheeren . . .

Barsch-boos donderde de Hoofdman:

waant gij mij zulk een nieuweling, dat ik niet weet wat er gebeurt onder Jehovah's roofstammen? . . . Vocht ik niet in de vallei Berachah, met slachtcikkels, en roofde ik niet onder de herders van Tekoah, tusschen hun tenten, terwijl zij nog wel balkten dat hun God hen bijstond met hulpstroepen? . . .

De krijger beefde en aarzelend klonk zijn stem toen hij zei:

— Maar bevelhebber . . . gij toch hebt Simson nog nooit lijfelijk gezien? . . . Geheel naar het Noorden en aan de oostelijke Jordaanoevers in het zomerland, klinkt uw roem als invaller luid . . .

Snel-zwaar ademend onderbrak hem de hoofdman:

— Zwijg hierover, hoofd over honderd, . . . en vertel wat gij weet van Simson . . . Vertel allengskens méér van zijn droomen en van zijn angsten . . . van zijn vrees voor Asthoreth en van zijn wellust . . . en vooral van zijn blind geweld als dom, dwaas en log vechter . . . en van alles wat hij verstiet in liefde ; . .

Het zweet druppelde langs krijger's slapen en toch perste hij dieper nog zijn ijzeren helm het kroeshoofd in.

— Ik vocht mee aan de spitse, als hoofd over tien, met Israël, in het veldleger . . . als spion, met knots en strijdhamer . . . Ik vocht mee met muitende Benjaminieten tegen Idumeërs, met de meesters van den boog . . . en tegen de Phoeniciërs, de meesters van den slingersteen . . . In mijn knapenjeugd zwierf ik saâm met den stuggen, woesten en zwijgenden Simson, voorzien slechts van staf en herderstasch . . . Door heel Dan, door Sephala en door Judaea zwierven wij. Wij zwierven door heel het oost-Jordaanland . . . Wij zwierven in het Zuiden eerst, tot de verzengende Zoutzee . . . Wij zwierven door Ruben en later door Gad en Half-Manasse. Wij zwierven tot Issaschar, tot Zebulon, tot Asscher . . .

— Deze boogschutter snoeft bij iederen kortstondi-

gen ademtocht, . . . kreet Abnaï, zijn mantel boosheftig uitzwaaiend . . . hij snoeft, veldhoofdman! . . .

Een angstwekkende dreigblik uit aanvoerder's oogen, deed hem verstommen en terugdeinzen.

— Tot Tsidon . . . tot ver voorbij Aram zwierven wij . . . tot daar waar de Syrische geiten angstiglijk blaten . . . Simson wilde zien waar de oude stam van zijn voorvaderen gevochten had, tusschen de veldebenden van Tsidoniërs, Hethieten en Syriërs . . . Hij wilde zien waar zijn voorvaderen, in Laïs-Dan hun legerkamp eens hadden opgeslagen; waar zij, in het dal Beth-Rechab, de vijanden tusschen zwaard en speer hadden ingesloten, . . . en waar zij de bergenucht van den Libanon het eerst hadden ingeademd . . . Zoo vergoelijkte hij zijn rooftochten en verwoestingen onder nomadische Kenieten, onder Amalekieten en Philistijnen . . . tot Ephraïm, . . . tot het hartje van Canaän . . .

Met vreemd-bedwongen ongeduld scheen de hoofdman te luisteren. Toen, verwrongen in toorn het wreed-trotsche gelaat, barstte hij plots uit:

— Gij vertelde van gruwelen die gij gezien hebt, krijger? . . . Vertel ons en de mannen, wat gij van Simson gezien hebt! . . . Van geen werving, van geen wapening . . . van Simson alleen! . . .

Weer diep, drukte de geringhemde beroepskrijger zijn ijzeren helm het zweetend kroeshoofd in en huiverend sprak hij, met bravade:

— Van den morgen tot den nacht brabbelde Simson

met daemonen en ademde de onruststoker in een wonderbaarlijken vuurkring. Waar hij ging, van schaapskooi tot dorp . . . waar hij stond of lag . . . altijd rook het naar geschroeid vleesch en scheen hij iets van zich af te schudden . . . De duivelen heerschten over ieder deel van zijn lichaam. Zij taptten hem 's nachts in het duister, bloed af . . . eischten bloedoffers . . . De Hebreewer, in verschrikkingen blauw als een lijk, kermde, zuchtte en zweette zwart vocht als een wolspinster. Hij rook naar aarde-pek en de duivelen, de menschenbloed-drinkers, vermomden zich indieren, zoodat hij ze met tooverwoorden noch met tooverringen kon uitdrijven . . . Het scheen altijd alsof Simson, de vrijbouter, in waanzin sprak en stamelde, en de zware voetstappen van den reus verklonken soms licht als van een kind. Zoodra hij in onmacht viel, schuimden zijn lippen en brulde Simson onmensschelijk, van Godsverschijningen . . . Hij kreunde en hij zei te worden omslopen door roode schaduwen . . . Hij zwoer bij de heilige stamvaderen en hij zei te worden gewurgd door menshdieren, die om hem heen sprongen en dansten en hem verhitten met tooverij . . . De duivelen, in duisteren spookglans, zogen en plengden zijn donker-dik bloed, bloed des verbonds, gierde hij . . . en in ruil schonken zij hem verbrijzelende duivelenkracht . . . en vreeselijke driften . . . Want hij slingerde met zijn harige armen, in haat en afschuw alles van zich af . . . met een donderend geweld, slag op slag, terwijl zijn handen toch leeg waren . . .

En hij doodde met zijn oogen, zijn enkelen, vreeselijken woedeblik . . .

De hoofdman uit Jamniël, zelf zeer ontzet, vroeg met een angstige klem in de stem:

— Viel hij dan in zwijm, al brullende? . . .

— Zooals Godolam vertelde . . . Maar hij wierd bezworen en sprak met afgestorvenen . . . Dan hijgde hij alsof zijn borst een pomp was; . . . deed hij de gelofte, opnieuw Amalekieten en Canaänieten van het gebergte, Midianieten en Philistijnen te zullen uitroeien . . . .

— Sprak hij met afgestorvenen? . . .

— Met afgestorvenen, hoofdman . . . met richten . . . bezworen door wraakduivelen die afgrijselijk wroetten en zich wrongen in het bloed van dezen geweldigen reus! . . .

— Bij onze heilige oorkonde, hebt gij dat zelf gehoord? . . .

— Gij moogt hier vóór de troepen van het Philistijnenland, mij de oogen uitstooten met uw giftig-blinkende speerpunt en mij de tong ontrukken . . . gij moogt mij onder de ijzeren strijdagens verpletteren, als ik één woord lieg in al wat ik verhaal . . .

Hoofdman's arm trilde van angst en zijn pantcier glom heldhaftig als vuur.

Zacht sprak de krijger-in-ringhemd voort:

— Zoo was Simson, de Hebreeuw, dol-gevaarlijk voor een iegelijk, als hij de horzel in den kop kreeg . . . Hij scheen altijd omringd van duivelsche verniel-

krachten die hem hielpen in het gevecht en de dalen bezet hielden . . . En bijna altijd bad de Daniet, onverstaanbaar . . . met schrikoogen alsof hij gedaanten bestaarde . . .

— Altijd? . . .

— Ja hoofdman . . . telkens . . . en dan huilde de tuchtiger en dan snikte hij . . . riep hij den Alwetende, het hoogste Wezen aan en prevelde hij zijn moeder's naam . . .

— Wat deed hij 's nachts? . . .

— Niets dan spreken met Jozua, Othniël, Deborah en Gideon . . . en de aarde plattrappen als onze wagenruiterij . . . Niets dan spreken met afgestorvenen uit het Jordaandal . . . met krijgers van vroeger . . . en hij aanschouwde ze, hoofdman! . . . Zijn vreeselijke wurghanden deden als of ze knotsbijlen en zwaarden zwaaiden boven het woeste, van manen-omfladderde hoofd . . . Dan plotseling greep hij naar zijn gemeste keel, waaromheen een granaatappel-snoer strak sneed als een striem bloed, rood als de rand van een afgehouden hoofd. Dan greep de man Gods naar den opgezwollen hals . . . De uitverkorene snikte en huilde en lachte tegelijk; . . . hij lachte ijselijk, gek . . . en hij sprak met ze als ik nú met u . . . En zijn vreeselijke kracht wierd bovenmenschelijk . . . Alles wat hem naderde greep hij, dol van gram, vast; bezwoer hij met fluisterstem en dan bleef schepsel, mensch of beest, in een verstijving verlamd, ná zijn greep en ná zijn blik uit oogen vol macht en tooverij . . . Waar

hij was waren de duivelen, ... klonk gegil en gereutel ... Waar hij was daar waren booze geesten ... Waar hij verscheen rook het naar bloed en geschroeid vleesch en ontstonden onzegbare schrik en vrees ... En hij beschimpte onze wichelaars, onze raadgevers en goden ...

De hoofdman plots onderbrak hem:

— En Asthoreth? ...

— Asthoreth? ... De Hebreeuwer zwelgde en hijgde als hij met haar sprak, hoofdman ... Onzichtbaar verscheen zij den man Gods ... O Asthoreth ... Asthoreth in de lente ... Dan scheen de maan, 's nachts, en dan kroop hij onder haar beeltenis en tooide hij zich met den bloedrooden granaatbloesem ... Dan wrong hij zijn reuzenlijf in aapachtig-wulpsche bochten en zijn oogappelen draaiden het wit uit. En dan ineen weer stond hij rillend en naakt en kreunde hij als een gegeeselde, dat hij onrein was ... onrein; ... dat hij een lijk had aangeraakt ... een lijk ... Dan barstte hij in snikken uit en vervloekte zijn wellust ...

De Hoofdman, bleek, beval:

— Zwijg verder ... laat nu Achaba spreken ...

Achaba, een jonge zuid-Hethietische krijger, geweldig voetboogschutter, rekte zich hoog en stak de onverhoeds gegrepen lans van een wapendrager, de lucht in. De hoofdman salueerde met een lenig speergebaar terug. De Hethiet sprak kort en beslist:

— De goden behoeden u voor het booze oog! ...

Wat de Philistijnsche krijger vertelde is waar, hoofdman . . . Simson's adem is rood als damp en zijn oogen zijn boosaardige, valsche wolvenoogen. . . en zijn drift is schrikkelijk tegen de onbesnedenen . . . Zijn tooverkrachtige oogen fonkelen in het duister wreed en het licht erin kruipt als vlammen op een mes . . . Hij viel op het onverwachts in krampen en stuipen, als een dol dier, en dan brulde hij tot zijn heer Jehovah, den hoogsten bloedwreker van Israël . . . Maar toch bleef Simson's kracht een dwalend geheim . . . bezwoer hij zout en water . . . Waar hij kwam brak en bonsde alles tegen elkaar op . . . schond hij het wedervergeldings-recht . . . Soms deed deze lafhartige niets dan schreien en soms sprak hij met een stem als van een zaag die schurend heetloopt en snerpend gilt in droog, hard hout . . .

V

Een vreemde drang, een beklemmende verwarring overrompelde den Philistijnschen hoofdman Maächa, in wiens aderen nog Gethietisch bloed van oorlogszuchtige voorvaderen gistte. Ook hij kon in een vlaag zijn afstamming zich bewust worden en dan hunkeren naar het beschermende geruisch der vier zinnebeeldige cherub-vleugelen van het volk Jehovah! Al meer en meer begeerde Maächa, verborgen en onverborgen daden van dien schrikkelijken Hebreewer te kennen, van dien ontembaren waaghals uit Dan, voor wien hij in zijn onverleugend krijgers-

binnenste, heimelijk zulk een onuitsprekelijke bewondering voelde prangen. Er reutelde angst in hoofdman's bijgeloovige hart, voor heel de spookachtige en bovenmenschenlijke kracht van dezen Simson uit Zoreah. Een iegelijk in Philistaea, in west- en oost-Jordaanland, kwam in koortsige opgewondenheid er over vertellen, en toch betwijfelde Maächa al dien verwoestenden en plunderenden heldenmoed van één schepsel, van één mensch die goudstof uit Aethiopië en balsem uit Arabië bespuwde en verachtte.

Eindelijk dan zouden onder zijn bevelvoering, de Philistijnen oprukken tegen de Judaeërs of tegen den Daniet; tegen het oerschrikkelijk krachtgewrocht dat zoo vroom bad. Doch weer vroeg hij zijn mannen, verzonken, en gegrepen door hem zelf tergend-onverklaarbare, benauwende gedachten:

— Zijn er nog anderen onder u, die met Simson den Daniet saâmzwierven? . . .

De eenige die den Hebreewer het beste kende van al Maächa's krijgers, was de koene Rapha, stout aanvoerder over duizend. Maar deze zweeg. Toen, in onstuimige roerigheid en onder wild-twistenden stemmenklank, werd naar den zeer schoonen jongen Philistijn Rapha gewezen, die rank, in kniekorten, purperglanzigen wapenrok, waaroverheen de bontgetooide krijgsgordel van bevelhebber over duizend pronkte, fier overeind stond, de blinkende werpspeer in den rechterknuist, het rond-stalen schild in de linkerhand geklemd. Onder zijn hoogen, koper-

goudgloeienden helm was het ovaal van zijn disteldonszacht gezicht uitgesneden, bronskleurig, fijn als van een tengere vrouw, waarin duistere dwepende oogen overvurig schitterden. Maächa, de hoofdman uit Jamniël, keek verrast. Wat? . . . Zou Rapha, zijn vreugdebode uit Thimnatha, zou deze jonge, zijn geliefdste aanvoerder die zoo vrouwelijk leek met zijn geborduurd wapenrok en haarband, maar die onverschrokken en voortvarend als geen zijner wreedwoeste en ruwe mannen, op verre strooptochten naar het Overjordaansche, zijde aan zijde met hem te strijden kwam, hunkerend naar de aanvalsignalen, . . . zou dié met Simson zijn omgegaan, terwijl hij er nooit een woord van had gerept en ook nu weer beschroomd bleef zwijgen tusschen al de ophitsende, angstaanjagende praters en vertellers van Hebreeuwer's visioenen en zijn weerwolfachtige duivelarij? . . .

— Hoe, Rapha, . . . vroeg Maächa in schuwe onthutsing, geërgerd maar ook getroffen, . . . gij . . . gij kent Simson, den Hebreeuwer? . . . Gij kent hem beter zelfs dan Godolam uit Gath? . . .

Rapha lichtte onder den helm het fijnvrouwelijk gelaat naar den bevelvoerder stil-triumphantelijk op en boog. De dweepoogen schitterden peilloos-donker. Toch bleef hij zwijgen, met een angstigen aarzelings-trek om den kleinen mond.

Al verbaasder en bijna woest vroeg de hoofdman weer:

— Bij Dagon, . . . is uw tong verlamd Rapha? . . .

Vraag ik u ossen en runderen te voeren? . . .

Een wild gekrijsch klonk uit het hoofdkwartier op. Alderlei stemmen botsten en buitelden warrelend tegen elkaar in.

— Rapha . . .

— Rapha uit Thimnatha . . . spreek!

— Hoofdman . . . Rapha, de jonge krijgsheld . . . hij kent Simson zooals geen der Kerethim . . .

— Hij! . . .

— Hij alleen! . . .

— Alléén hij! . . .

— Hij is uit den stam van Sichema . . . de gehoorn-de slang! . . .

— Een neef van Sichema . . .

— Hij maakte strooptochten in Judaea . . .

— Hij heeft de heilige ruimte van hun tabernakel gezien! . . .

— Hij weet van al Israël's leugen, bedrog, tooverij . . .

— Hij heeft de arke gezien en den vuurgloed die uit de seraphynen-monden sist . . .

Met een driftig-snellen speerwenk legde de aanvoerder zijn opgewonden manschappen uit Aschdod, Askalon en Ekron weer het zwijgen op en bijna ont-
daan nu, vroeg hij den jongen krijger:

— Waarom die aarzeling, Rapha? . . .

Rapha's speer trilde in zijn bronskleurige hand. Ook de rand van zijn stalen schild scheen te beven; doch zwijgen bleef hij.

Nu klonk scherp een sombere drift in hoofdman's stem:

— Waarom zwijgt gij, Rapha? . . .

Alle troepen-officieren drongen woest en dreigend naar voor, richtten speren, hieven lansen en zwaaiden de flikkerende zwaarden.

Eindelijk overwon Rapha zijn schroom; wrong hij zich uit een booze betoovering. Hij liet werpspies en schild machteloos zakken langs de gevlochten kleur-koordjes van zijn wapenrok. Aarzelend sprak hij met een verlegen, bijna behaagzuchtig lachje om den fijnvrouwelijken mond:

— Dappere hoofdman, . . . wel wil ik vertellen van den gouden triangel . . . van de gouden bellen . . . van de gouden vaten . . .

Weer raasden stemmekreten uit en klonk er dwarrelgeroep:

— Hoofdman . . . Rapha is een dichter . . .

— Hij schiet met tooverpijlen . . .

— Hij maakt tooverzangen en gedichten!

— Op de slachtingen van zijn stam . . .

— Op Astarte . . .

— Op Baäl-Zebub!

Een Midianiet kreet heftig:

— Op kemelen, paarden en wagenen en het ongebroeide vlas der armen . . .

Opnieuw wenkte de hoofdman toornig en grommend zwegen de opgewonden manschappen.

In de breede rotsige vallei gonsde zware stilte,

terwijl boven de krijgershoofden, op schaduwlooze bergsteilten en geelnaakte hellingen, ver-vaag rumoer van paarden en wagenen rommelde en wapenen weerlichtten met kwikzilverglans. De zonnehemel, verblindend, schoot al vroeg vuur en zenghitte neêr.

VI

Heel stil werd het in Maächa's oproerige bevelhebbers-binnenste, terwijl een vreemde droefnis hem overmande. Een schrikgedachte benauwde, kwelde zijn hersenen en zijn verward-afgedoold denken: . . . zou de schoone woestijn-krijger, de koene allesdurver uit Thimnatha, zou Rapha een afvallige worden? . . . De bazuinen klonken plots zoo onheilspellend in de hooge zonneruimte en de mannen achter de staande schilden beloerden Rapha in valsche bewondering.

Angstig keek Maächa op naar kaal-gezengde rots-terrassen en naar zandgeel brokkelsteen van oostelijke bergafgronden, waartegen oorlogstuig fel-speelsch glinsterde. Zeer zacht klonk Maächa's verzoek:

— Spreek Rapha.

De jonge, ranke Philistijn herbegon haperend, terwijl de blinkspeer beefde in zijn hand en de plooiën van zijn korten wapenrok kreukten.

— O dappere, wreede en sterke Maächa, ik wil wel . . . ik wil wel spreken hoofdman, hier, in deze ontzachtelijke ruimte . . . maar . . .

Maächa keek uitvorschend en angstig naar Rapha's

oogen, donkerder nog onder den gepolijst-koperen schitterhelm-in-zon. Verwonderd vroeg hij:

— Hoe Rapha? ... Stelt gij voorwaarden? ... Gij? ...

Rapha boog. Over zijn teeder-vrouwelijk, bronsdonker gezicht trilde een plotselinge krachtbezieling. Bedeesd, toch innerlijk-sterk verklaarde de Philistijn:

— Machtige hoofdman, ... machtigste tusschen ons, krijgslieden en ons, vermetel volk, ... als ik spreken móét, dan wil ik vrij zijn ... Noch gij, noch uw heet-driftige krijgers, de gekromde-dolk-dragers en de zwaardhouwers uit de voorste gelederen, mogen mij hinderen. Ook gij, wreed-dappere Maächa, ook gij, gewelddadige ... móét kunnen verdragen dat ...

Weer onderbrak Maächa hem heftig en in koortsige opgewondenheid zwaaide hij zijn stootspeer. Maächa brulde onbeheerscht:

— Bij Asthoreth ... bij Baäl-Zebub, ... gij Rapha ... zult toch dien gehaten Hebreeuwer ... dien beheksten roover uit Machane-Dan niet bijvallen? ... Gij zult hem toch geen vuurseinen geven op de bergtoppen, om hem te hoeden voor gevaar? ...

Maächa onderbrak zichzelf, toen hij het teedere gelaat van Rapha in wilde verbijstering zag verwringen.

— Waarom kijkt gij zoo ontzet, Rapha? ...

De jonge Philistijn zweeg. Alleen de donkere, diepe dweepoogen brandden heller onder den gloeienden helmrand.

Beklemder herhaalde Maächa:

— Waarom verstart gij in uw zwijgen? . . .

Stilte in de vallei suisde rond de kamptenten.

Maächa hief zijn gifspeer en richtte ze koelzinnig op Rapha's borst, terwijl Godolam bijsprong met houwzwaard en knotsbijl en de opper-boogschutter zijn pees spande. Maächa donderde nu tot razernij geprikkeld:

— Moet ik u dan bevelen te spreken, Rapha? . . . Vertel mij en mijn mannen alles van Israël's gluiperige wapening in spelonken, tegen verbod der Philistijnen in. En vertel ons van Simson vooral . . . ja, ja . . . van hem . . . van hem vooral! . . . Van zijn wraakstrooptochten vooral, . . . opdat officier en gemeen soldaat hooren! . . . Vertel, gij neef van Sichema, man van Thimnatha! . . .

Rapha hardnekkiglijk bleef zwijgen.

Een zacht geritsel trilde er van zijn purperglanzigen wapenrok naar zijn stalen schild. Zijn handen en beenen beefden zichtbaar.

Maächa verbleekte; door zijn gezicht schoot wreede gram en hij donderde dreigender:

— Rapha, hoofdman over duizend, . . . moet ik u eigenhandig mijn spies het lichaam instooten of afranselen met een glinsterend paardentuig? . . .

Van verre, op heuvelen en bergen klonken krijghoornen en trompetten, gedempt. Rapha, roereloos opgericht, rank, bleef zwijgen, de blinkende werpspeer de vuist ingekneld. Zijn duistere dweepoogen over-

staarden de zonne-gezengde rotsterrassen en den strak-blaauwen hemel er boven. En achter hem hoorde hij dof wagenstrijders-rumoer en vaag geraas der schare.

Toen weer overviel Maächa, den opperaanvoerder, een namelooze droefnis. Hij omknelde heftig het gladde handvat van zijn speer en rukte dan weer driftig aan de strengen van zijn lendengordel. De stem van den sterken held kwijnde terwijl hij sprak, klankloos bijna:

— Rapha . . . ik begrijp u, koene ziel . . . Gij wilt niet als een laffe voetknecht gekrenkt; als een die kreunend en verminkt, amaechtig weer terugkeert naar zijn stam en zijn geslacht . . . Gij aanvoerder over duizend beveelt zelf . . . Gij drukt zelf uw voet op den nek van den overwonnene. Gij begeert dat wij luisteren en dat gij vrij en ongehinderd spreken kunt, gelijk gij uw kriegsgezangen dicht . . . Gij dappere, wilt niet gedwongen worden en niet barsch bedreigd. Wij vechten onder één vlag, één banier. Gij knielt voor Dagon . . . wij allen knielen voor Dagon! . . . Rapha, . . . jonge held . . . wij luisteren, hier in het Judaea-land! . . . Wij wachten met wraakwoede, in vreeselijke spanning, op Simson . . . Wij wachten op de Judaeërs die van Etham moeten naderen . . . De herauten staan op de hoogste toppen en zullen Simson's komst met de trompetten verkonden. Wij luisteren . . . spreek Rapha! . . .

Even sprankelde een verheerlijkt licht in de donkere

dweepoogen van den dichter-krijger en schuchter-
ontroerd begon Rapha te spreken:

— O Maächa uit Jamniël, ontembare, . . . heilig-
wreede Maächa, . . . nu geloof ik u en wil ik mijn
verhalen doen zoolang wij verbeiden den verwoester
uit Zoreah! . . . Ik zal al mijn schroom en aarzeling
afleggen . . .

Maächa bleef uiterlijk roereloos, zuilvast en reuze-
groot in zijn koperen rusting, — die als goud brandde
tot zijn goudfonkelende scheenplaten, — doch door
zijn binnenste ging een geluksschok. Neen, Rapha
was geen overlooper! . . . Strak keek hij op naar de
aetherische hemelklaarte boven het gebergte en naar
het geklauter der verre legertroepen.

— U, dapperen hoofdman, heb ik mijn geringe doch
oprechte daden . . . mijn krijgsdaden en menschelijke
handelingen, in onopgesmukte eerlijkheid getoond . . .

Maächa glimlachte verteederd en zei heel zacht:

— Maar nooit van uw dichterschap gerept! . . .

De donkere dweepoogen van Rapha lichtten on-
rustig.

— Daarvan kan ik-zélf niet spreken . . .

Zware stilte suisde. Gedempt trompetgeschetter
klonk weer uit de verte. Verlegen keek de Philistijn
naar de leeuwjes op zijn schild van staal, er fijn-
scherp ingesneden.

— U, vermetele Maächa . . . met wien ik gekam-
peerd heb op bergen, op duizelingwekkende hoog-
vlakten en in donkere dalen . . . u zult mij niet be-

schuldigen van gebrek aan liefde voor mijn land aan de zee . . . Ik wil er voor sterven, ieder uur! . . . Ik vrees geen pijn en geen zwaard, geen ijzeren knotsbijl en geen wondenden slingersteen . . . Ik vocht, dappere hoofdman, ondanks mijn jeugd, in woeste oorden aan uw zijde, onder aanvals-geklank van trompetten, in vreugdegenot . . . Ik vocht onder uw koen en machtig beleid . . . Ik vocht met u in het Noorden, in stormaanval, onder plundering en overrompeling der troepen. Ik vocht met u in het Westen, tegen de opdringende kustvolkeren en in het Oosten . . . en ik wil ook nu met u vechten tegen Judaeërs, tegen Daniëten en tegen Simson . . . Ik kende al jong, krijgstuicht en onderworpenheid der legerstroepen aan de stem der oversten . . . Het wilde rumoer van strijd-wagens, met het wreede glanzende hunner scherpe zijvleugels, het snuivend gebriesch der dolle rossen, het stuivend gedaver der paardenhoeven bracht altijd in mijn bloed een verwoestend verlangen naar heldhaftigen krijg. Als jong, neerknielend lanswerper, schuchter, ingetogen, hoorde ik reeds achter mij de boogschutters-pijlen suizen en gillend snerpen door de lucht. Ik wierd ruw opgestooten naar onneembare vestingschansen, later . . . Ik besteeg slingerende wagenladders en besprong schiettorens met zware werphaken en stootbalken, bij belegeringen, en ik wist, vermetele Maächa, u overal achter en naast en voor mij, tusschen de giftige steekpieken en tusschen de houwende zwaarden en trillende pijlen . . . Ik zag

overal het goudblik van uw handschild gloeien. Ik hoorde uw stem onder het snijdend-schrille paarden-gehinnek, onder het donderend of dof geratel van oorlogswagens, en ik aanbad u om uw ontzachlijken moed en onvermurwbaarheid . . . Gij, reuzen-sterke Maächa, wreede Maächa . . . vocht met het vlijme zwaard; gij spande den boog, gij zwaaide de knots, gij wierpt de lans met brandende stoffen aan de piek, onfeilbaar . . . Gij, Philistijnsche held, streedt tusschen de woeste krijgers met ijzeren helmen . . . wankelloos . . . zonder rug- en borstpantcier . . . Gij held, bedwelmd mij met uw doodverachtende koelbloedigheid! . . .

Maächa luisterde stil, hevig ontroerd en ook de ruwe krijgers nabij Rapha en Maächa, voelden zich wonderlijk in de ziel gegrepen door de diepe en zangerige stem van den schoonen jongen overste, die zoo zuiver en vol opklonk in de breede rotsvallei.

Al inniger sprak Rapha:

— Ik mag niet verzwijgen, hoofdman . . . ik sprak u nooit van mijn krijgsgesangen, van mijn jeugdleven met Simson . . . omdat . . .

Weer aarzelde Rapha en zweeg. Vreemd-begoocheld staarde Maächa den jongen dichterkrijger aan en traag, niet begrijpend herhaalde hij:

— Omdat . . .

— O, wreed-machtige Maächa . . . vraag mij niets. Gij kent nu mijn jonge daden . . . Laat mij ononderbroken spreken over Simson den Hebreewer, zonder

laster en zonder beschimping, ... zonder haat en valschen afschuw. Eerst durfde ik niet van hem reppen ... Ik vreesde uw hekelenden spot en woede. Ik moest als in gevechtspositie intoomen en wenden. Ik wilde u niet tarten ... en ook begeerde ik de krijgers niet te prikkelen ...

Kwelling en onrust begonnen weer in Maächa's binnenste te jagen. Angst sneed door Maächa's vraag. Korzelig-kort viel hij uit:

— Wat broeit ge toch uit, Rapha? ...

Maar nu stoutmoediger ging Rapha, de Philistijn verder:

— Spreek zoo niet, dreigende Maächa ... ik heb uw krijgerswoord ... ik vrees nu niets meer ... ook niet u zelf! Ik zeg alles, nu gij bevolen hebt dat ik vertellen zou! ...

Hevig bewogen en opgewonden klonk Rapha's opgeheven stem in de rotsvallei:

— Het is waar, hoofdman ... het is waar, mannen ... ik ken den Hebreeuwschen Simson uit mijn eerste jeugd ... uit mijn knapentijd, ... o onvergetelijke en zoete herinnering! ... Ik ken hem beter dan één uwer. Ik zie nog altijd zijn groote, donkere, kinderlijk-verbaasde oogen ... Onze stoute hoofdman Maächa heeft den reus Simson nooit gezien. Hij kent hem alleen uit verhalen van her en der ... uit lasterlijke verhalen, uit beschimpingen en goddelooze vervloeking ... Ja, het is alles waar ... ik ben een neef van Sichema ... de fiere Philistijnsche vrouw

die door een onzer den Daniet, met geweld en gedreig ontstolen is . . . Ja, ik ken Simson uit mijn kinde - jeugd. Hij was slechts een paar jaar ouder dan ik en wij waren als knaapjes, jarenlang, bijna altijd saâm . . . O, verwacht van mij geen laster, Maächa . . . geen rauwen hoon en krenking, al is hij nú onze vijand! . . . Van mijn knapentijd af heb ik hem niet meer gezien noch gesproken. Want ik was bij u, Maächa, koene verwoester, in oost en zuid, en ik streed met u, bezetene vechter, voor ons volk . . . en ik deelde met u krijgsgeluk! . . .

Rapha ademde zwaar en door zijn stem klonk een droeve innigheid . . .

— Maar ik ken ook Simson, Maächa . . . een heel anderen Simson dan die uit de adembeklemmende en zwarte vertelsels, hier gedaan door Godolam en anderen . . . Ik ben uit het Thimnatha der wijnbergen en wachttorens; uit de stad met de roodtintige wingerden in oogstgetij, hoofdman. En Simson is uit Zoreah, waar vele bronnen ruischen en beken fluisteren en waar de wilde honing geurt . . . Ik zeg u, wij waren altijd saam . . . In de valleien tusschen Zoreah, in Esthaol, in Sorek . . . Vele stemmen riepen straks: ik . . . ik ken Simson. Dit waren vijanden van den Hebreeuw, als mensch! . . . Anderen riepen: Rapha kent Simson . . . en die dit riepen kenden Simson niet . . . Doch die van hem verhaalden zoo huiveringwekkend en zoo schimpend . . . die kenden den Hebreeuw nog minder . . .

Rapha's heldonkere oogen gloeiden onder den schitter-helm.

— Luister, wreed-machtige Maächa . . . zoo min als ik u van mijn dichterschap waagde te spreken, zoo weinig durfde ik u van mijn knapenvriendschap met Simson verhalen . . . Want ik weet hoe ons volk hem haat, hoe onze stammen hem verachten. Ik weet ook uit zijn latere daden hoe hij óns haat. Doch gij weet Maächa, ik ben niet laf . . . ik werd door u, machtige aanvoerder, zelfs geprezen! . . . Ik vecht voor mijn volk en voor mijn land . . . Gij zoudt mij niet in uw korps opgenomen hebben . . . en ik wil een der eersten zijn, die straks Simson zullen bevechten! . . .

Maächa hief zijn stootspeer en wou wat tegenwerpen, maar onbeschrijfelijk-koen en fier richtte Rapha zich op en zijn stem scheurde schier van wilde kracht, nu zijn eerlijke en diepe menscheijkheid onbelemmerd losbrak:

— Neen, machtige hoofdman, ik heb uw woord . . . gij zoudt mij niet verhinderen te spreken en ik zál nu spreken . . . Misschien wel op een vreemd uur . . . Want wij allen leven in hoogste spanning . . . wat de Judaeërs doen zullen en wat Simson doen zal . . . Doch wij wachten . . . wachten . . . en er is veel tijd noodig, vóór Simson overmand kan worden . . .

Maächa stond roereloos. Hij voelde het edele overwicht van deze zuivere menschenziel, van dien dappere, onverblind ook tegenover den vijand. En hij bedwong zijn angst, drift en verbazing. Maächa liet

loom zijn speer weer zakken en hij moest het vrouw-fijne gelaat van Rapha blijven bestaren.

Al de pluimig-gehelmdde strijders in de voorste gelederen drongen naar voren; achter hen groepeerden zich boogschutters en lanswerpers en luisterden mee. De jonge krijger zag slechts een wisseling van aangezichten waarop een honger naar het verhaal.

Rapha's stem klonk weer als in het begin, zacht en zangerig, terwijl hij zijn rond schild, metaal-stralend, voor een oogenblik aan zijn bontgevlamden gordelhaak hing:

— Ik heb, mannen, met Simson als jongen veel liefde gedeeld en veel rampspoed . . . Ik zeg u . . . Simson is een wonderwezen; een goddelijk schepsel zooals er nog nimmer een geboren is onder ons . . . Hij is zielsgoed en rein van hart, ondanks al zijn ruwheid en dreunende stikwoede wanneer hij, eenmaal getergd, losbarst . . . Simson is zacht en van een droomerige teederheid. Wat hij liefheeft, dat bemint hij voor eeuwig . . . Maar dat, mannen, vermoogt gij niet te zien! . . .

Donker dreig-gemompel gromde door de gelederen; gele en bronsglanzige krijgerskoppen onder de helmen, riepen met rauwe stem spottende schimpscheuten er tegenin en Maächa wilde weer in onrustgebaar, Rapha beletten te spreken.

Maar Rapha, het fijne gelaat doorstrakt van ongebreidelde wilskracht, kreet:

— Stil . . . stil makkers . . . Ik heb uw woord . . .

houdt in uw stootspeer en uw zwaard . . . Ik ben geen verrader! . . . Ik ben uw strijdbroeder . . . maar ik zeg hier wat ik zeggen moét, . . . om tegen hem dien ik liefhad rechtvaardig te zijn! . . . Simson is geen prooi van duivelen. Simson is geen dom gewrocht van booze en duistere machten. Hij is ontzachlijk en weergaloos, deze Simson. Wij allen zijn gering en als schaduwen naast zijn wezen . . . Wij speelden tezaam op de hooge bergen en plukten tastende de gedoornde myrrhe en sneden grillig den duaïm. Wij vochten in de kloven en spelonken. Wij zwierven over de heuvelen en langs de zee. Wij speelden van den ochtend tot den schemer tezaam en soms zelfs dwaalden wij de nachtelijke woestijn in. O, mannen van Philistaea, ik heb waarheidsliefde genoeg om vreesloos uit te roepen: Simson is een held gelijk er nooit een was . . . een die nimmer snoeft op zijn vermetelen moed. Simson, in bezieling, durfde alles en zijn ongetemde kracht is van zijn oppersten Heer. Hij heeft een goddelijke heldenkoenheid en zijn ziel toch is vol schroom en teederheid. O mannen, wat een mensch, uw vijand, uw verafschuwer! . . . Vroeger, heel veel vroeger kende deze Hebreeuwër geen haat tegen Philistijnen of Ammonieten. Zij waren hem allen één, knapen uit Judaea, uit Dan, uit Philistaea, uit Ammon of Amalek. Hij vocht voor ons allen en beschermde ons allen met roerende onzelfzuchtigheid! Hij begeerde alleen rechtvaardigheid en hij was zoo goed, . . . zoo diep hartegoed, de verwoester en aanvaller uit

Dan! . . . Maächa, luister . . . ik heb van dezen man, van onzen vijand, al zijn jonge daden, zijn liefde, zijn beschermingsdrift, zijn wondere macht en zijn naïeve, edele eerlijkheid en droefgeestigheid bezongen. Hij heeft ons tot onze mannelijke jeugd altijd beschermd, altijd den zwakke tegen den sterke. Hij was aanvoerder, door zijn kracht; maar nooit dwong hij ons te doen wat wij zelf niet wilden doen. Wij speelden bij scheemring, in de dal-vlakte van Ajalon . . . Wij zwierden tusschen de druivenranken van Kirjath-Baäl en Beth-Semes, en op het Jeärim-gebergte in den avond en op de hellingen van Zoreah en Esthaol, joelden onze stemmen en daverden onze gezangen achter struiken en oranjaboschjes, over de vurige wiegling van anemonen. O, wat een vrome held was Simson reeds als knaap! . . . Voor niets en voor niemand deinsde hij terug . . . Bibberend-verdwaalde lammeren uit kuddetoren of schaapskooi ontrukte hij aan het grimmige roofgeweld van hongerige hyena's. En deze jonge reus nam nooit een wapen . . . vocht alleen met zijn vuisten! Ach, wij zijn schaduwen naast zijn heldengestalte en zijn wonderkracht! . . .

Rapha ademde zwaar. Toen oogenstarend hervatte hij:

— Gij krijgers, kent onze streek, vlak bij Thimnath . . . De lente bloeit er zoo wonderlijk en zoo schoon als in de Arabah, in een wolk van geurige myrth . . . Maar in alle getijden is het een vreemd en tooverstil oord . . . Simson sprak niet veel. Hij peinsde

gaarne en hij zweeg met het zwijgende . . . Maar áls hij wat zei, was het schalkerij of diepe ernst. Want of hij keek droef en zacht en zweeg zwaarmoedig, of hij spotte en schertste en jekte van vermaak en scheerde den gek met ons, in dartele kinderlijkheid. Dan was hij de oolijkste, guitigste man van ons allen en wierd ieder zijner woorden een lach-geding, een geestigheid . . . Hij was onze leider in bosch en in woestijn, op de bergen van het Tafelland en in de valleien van het Negeb. Wij speelden allerlei zomeravondspelen achter duisterende rotsdammen die meren en bronnen insloten. Uit afgunst op zijn kracht en zijn vermetelheid en uit haat tegen zijn eerlijkheid, plaagden hem vele jongens, beleedigden en beschimpten zij Simson. Doch hij beschermde ze in hachelijkst gevaar en altijd vergaf hij, wát wij ook tegen hem deden, terwijl hij ons, knapen, had kunnen verbrijzelen met één slag van zijn vreeselijke vuist waarvoor wij rilden . . .

Rapha bestaarde weer de gloeiende bergterrassen en de smal-kronkelende paden waarop de soldeniers duizend straalzonnen vingen in hun lichtkaatsende schilden; maar als verloren in de onmetelijkheid van zijn droom sprak hij voort:

— Al de knapen keerden huiswaarts, maar wij tweeën bleven in zenuwachtige vreugde bijeen . . . Simson, wonderlijk verzonken, hield van eenzaamheid. Hij kon zoo zwaarmoedig en droomerig verstillen om alles. In zichzelf worstelde hij met driften en begeerten

die hij niet kon overmeesteren . . . Mij biechtte hij schuw de geheimzinnige aantrekkelijkheid van Asthoreth op zijn zinnen . . . Nachten vaak bleven wij saâm. Vader Manoach liet onversaagden Simson zwerven waarheen hij begeerde, en zijn teedere moeder, die hij ná zijn God het heiligst minde, zegende hem altijd, wanneer hij kwam en wanneer hij vertrok . . . Simson nuttigde slechts wat vruchten, brood, en dronk niets dan water. Maar mij bracht hij lekkernijen mee en hij schonk ze met een hunkering naar mijn blijdschap, die hém weer verrukte . . . Nooit kon ik Simson iets terugschenken . . . want hij leefde sober als een spelonken-kluizenaar . . . sober en kuisch. Al huiverde hij voor onze heilige Asthoreth en noemde hij zijn begeeren naar haar, een vreeselijke zonde van het vleesch, . . . tóch bleef hij kuisch en raakte noch maagd noch vrouw aan. In den nacht, onder geblaart' van wilde vijgeboomen, vormgrillig spokend op het gebergte, verhaalden wij málkander van velerlei. Wij wisten alles . . . en wij vertelden van dingen die wij nooit hadden gezien . . . Simson verhaalde van gedrochten in Canaän . . . van Refaïeten nabij Hebron, de vreeselijke moordreuzen . . . en van de gedrochten uit Bazan . . . Hij verhaalde van Isaác en Rebecca . . . en van vader Abraham . . . Hij verhaalde van Mozes, ééns waaksche herder in Midian . . . van den almachtigen propheet zijns volks, uit Aegypte opgetrokken . . . Hij vertelde van Jozua en van zijn oppersten Heer, die met hem sprak in hemelteek-

nen . . . En ik vertelde hem van onze helden uit de tijden van Abraham en Gerar en Berseba . . . van onzen strijd tegen Canaänieten uit het Zuidwesten . . . van onze gevechten met de Avieten en Enakieten . . . en hoe onze krijgers bezielde ademden in Mar-na. Ik vertelde hem van Dagon te Gaza, onzen hoogsten hemelgod, en van al zijn wonderen en zijn tempelen in Aschdod, in Askalon en Gath . . . Wij hoorden in het avondduister, onder of achter ons, het koorn op de hellingen ruischen en dan was het ons alsof alles wat wij elkaar vertelden weer opnieuw ging gebeuren. O, dat werd een zaligheid! . . . Een ander maal kampeerden wij vlak bij zee en sliepen tusschen de hooge, grillige rotsen. En eens verhaalde hij mij, zeer schuchter, dat zijn moeder met een engel Gods had gesproken vóór zijn geboorte . . .

Simson, . . . hoe hield hij van de Groote Zee . . . als knaap al. Hij kende niets heerlijkers dan te luisteren naar het droeve, zachte golvengeruisch, begoochelend in het nachte-donker. Hij verlangde de fluissterende geheimzinnigheid van den zuidwestenwind te verstaan . . . Dagen lang kon hij zwijgen. 's Nachts, aan de zee, sprak hij nooit. Hij leefde met zijn God en de goddelijke verborgenheden en hij zag geen aardsche schepselen meer. Alle geuren van den grond zwelgden wij in, op een bries ons toegezwefd . . . In de donkere bosschen 's nachts, voelde ik vrees; zelfs voor het gebalk van wilde ezels en het lachgehuil van wolven. De duisternis dreigde zoo diep om ons heen. Ik zag

als knaap, in het donker, monsterlijke duivelen, verblindende stieren en vuurvretende slangen in menschengedaanten. Wat is een menschelijk schepsel in duisternis? . . . Ik sidderde, als er leeuwengebrul opklonk van het oosten, uit de Jordaanvallei . . . en als het lachende gejammer van jakhals en hyena begon uit de woestijnen en mij overviel als een nachtelijke schrik. Simson zag mijn onverheimelijken angst en hij trok mij dichtër naar zich toe. Hij praatte geruststellend en schertste zorgeloos, en hij verhaalde grappige gebeurtenissen, om mijn knapen-bangheid te dempen. Voor zichzelf duchtte hij geen gevaar. Alle kwaad uit de ravijnen, nabij Salem, weerde hij voor mij af! . . .

In het diepe dal van Zoreah bloeiden de amandelboomen al heel vroeg. Wij waren er tezamen en Simson sprak beklemd. Hij had met alderlei looze streken en guiterijen, zijn moeder Zelalphonith zeer bedroefd . . . O, dat schoone, droeve gelaat van den geweldigen jongeling en de oogen die achter een waas van tranen keken, . . . één schuchtere ontsteltenis, onvergetelijk! . . . De schaduwende olijfboomen spreidden nieuwe spruitselen en scheuten, en de zon tooverde een gouden hof en een wemelend getal van zonnazuilen in de vallei . . . In oogsttij plukte Simson voor zijn makkers van alles. En hij gaf maar, gaf maar. En hij lachte ons toe, onder het schenken. En hijzelf leek een lachende zon die eeuwig licht gaf . . . Neen, toen

kende hij geen haat . . . Wij speelden in het dal van Sorek, bij klare stroomen, beken en bronnen, onder sycomoren en wilde granaten. In de lente bloeide alles om ons heen tot bloemen in hemelgloed . . . O, die bedwelmende geuren van de bloeiende aarde en het wisselende licht tusschen bergen en rotsen . . . Simson liet mij zien hoe geheimzinnig de sneeuw brandend violet blonk en zilverend fonkelde op den Hermontop, terwijl de vruchtbare aarde er onder, praalde in al de glanzen van een zomertij . . . En hij wees naar de avondluchten bij zonsondergang . . . Hij zag erin, Hebreeuwsche heirscharen met vlammen-de banieren. En ik zag in de roode en blauwe nevelen, Philistijnsche wagenrenners op paarden en stieren van vuur . . . Simson hoorde het gezang van Deborah . . . ik het lied van Ajalon's zangers, die onze meloenen-akkers en onze palmen bezongen . . . Wij waren eigenlijk nog allemaal kinderen. Wij sprongen, vochten en klauterden . . . Maar hij was een heel wijs kind . . . Wij zwommen in de stroomen. Wij speelden roover-aanvallen tusschen rotsblokken en ontzachlijke steenen. Wij vochten achter de duinen met slingers en wierpen ons naakt in de blauwe zee. Wij verpoosden onder schaduw van oleanders en vijgen . . .

Simson leerde ons de heerlijkheid kennen van de ravijnen en vlakten van Sephala. In Ramleh en Saron waren wij altijd saâm. Wij verscholen ons in de groote eikenbosschen en onder de donkergroene myrthen, die zoo zoet en zoo harsig geurden . . . Al wat er tusschen

Judaea en Philistaea gebeurde, in volkeren-strijd, dat wisten wij vaag, en toch kon niets ons scheiden . . . Ik bleef spreken van Dagon en hij van Jehovah, in heilige beving van zijn vrome stem. Tusschen óns geen geschimp op malkanders goden, want het scheen ons alsof wij hetzelfde wezen eerden, onder anderen naam. Zoo groeien en geuren wierook- en balsemstruik onder éénen hemel! Onze knapen-vriendschap bleef een wonder van gehechtheid en offering. Ik beminde Simson meer dan mijn bloedeigen broeders . . . O mannen . . . toen haatte Simson de Philistijnen nog niet! . . . Hij had mij lief en ik hem. Wij waren één, als de papavers, als de narcissen, verstikkend-weelderig van bloei, in de dalen van het lentelijke Saron . . .

Hoeveel maal redde Simson mij niet het leven, als ik roekeloos en lichtzinnig mij had blootgegeven in het donker . . . Gifslangen vermorzelde hij den kop met één slag. Roofdieren bedwong of doodde hij met de naakte vuist . . . Nooit deinsde hij af . . . zijn heldenmoed was almachtig en zoo groot, zoo eindeloos als de goedheid van zijn menschenhart . . .

Zi wreede Maächa, . . . als Simson een der onzen zou zijn geweest . . . een Philistijn, . . . zie mannen, hoe zouden wij hem om zijn verwoestende vechtkracht, om zijn goddelijke macht en zijn heldenmoed vergoden! . . .

Rapha tuurde weer naar de hooge bergen van Ramath-Lechi, naar de wemelende volte van lanseniërs en wagenstrijders, op de effene valleivlakte. Maar hij

zag en hoorde niets van alles wat hem omringde, zelfs niet van de schril-krijtende, blauwzwarte kraaien die ontsteld boven de krijgers uitzwermden.

Maächa, wrevelig bij de verhalen van den boogschutter-met-den-ringrok, onbevredigd en opgejaagd bij het verhaal van Godolam, bleef onder het vertellen van Rapha betooverd en geboeid luisteren. Eén oogenblik vergat hij zelfs Ramath-Lechi en het doel . . . Simson's vangst! De krijgers hoorden tusschen signallengeblaas en tromgeroffel, zonderling bekoord en bedwongen door Rapha's stem, mee.

Zacht ging Rapha voort, terwijl hij zijn rond-stalen schild nu vast weer in de greep omknelde:

— Neen, nooit heb ik Simson onder waanzinstuipen en krampen, schrikachtig in onmacht zien vallen, betooverd of bezeten door afgrijselijke monsters . . . Wel was hij altijd heel vroom en sprak de Hebreeuwster met grenzenloozen eerbied van zijn Eeuwige. En wel, in een hunkerende teederheid, sprak hij van zijn moeder en van God's seraphynen . . . Maar nimmer zag ik hem in angsten opgejaagd door geheimzinnige duivelen of bezeten door booze schepselen . . .

Opperaanvoerder Maächa uit Jamniël rekte hoog het reuzenlichaam in zijn blinkenden gordel. Zijn koperen schubben-pantcier scheen in de zon één loutere vlam en zijn gouden oorringen flonkerden vuur af.

Ook door de krijgers-gelederen ging gegrom. Huurlingen, navelnaakt en wild, vloekten en scholden:

wagenstrijders sloegen de beukelaars opeen, met een geraas van dreunend metaal en een weerbarstig overste zwaaide zijn vendel, waarop een leeuw grimmig uitgesneden stond, hoogop . . .

Abnaï gilde onverhoeds in woesten haat los en liet zijn blauw zwaardlemmet weer bliksems wegslingeren.

Godolam's zwaanwitte veerenbos wapperde dreigend en Asthoreth op zijn helmpiek scheen tartender te dansen. Als een bezetene stootte Godolam zijn koperen lans naar de hoogte.

Ook Hinom, de krijger in het roode ringhemd, begon te brullen van woede en richtte onstuimig den boog op Rapha. Toen hief Maächa zijn gifpuntige speer en donderde:

— Niemand wage Rapha een hand te roeren, voor ik het beveel! . . .

Maar nu ook barsch naar Rapha, beval hij den dichter-krijger:

— Spreek verder!

Een popelende en opwindende oorlogswoede kookte om Rapha heen. Zooals heete naphta zuigt en ziet onder den stap van menschelijke voeten, zoo brandde haat der Philistijsche manschappen tegen Simson, die velen hunner broeders, zonen en vaders had verminkt, kreupelgeslagen of gedood.

Rapha voelde de klemmende dreiging in stemmen en gebaren; ook van den opperbevelhebber Maächa, zijn beschermer. Eenmaal uit zijn droom losgescheurd, besepte de koene Philistijn dat hij zelf deze

stemming uit te lokken kwam. Juist daarom bleef hij zwijgen in den beginne. Maar nu hij eenmaal gesproken had, wilde Rapha zijn liefde en vereering voor Simson als knaap, niet meer verbergen noch het lasterlijk venijn van de andere krijgers dulden of zonder tegenwoord ongewroken laten.

Rapha's vrouwschoon gelaat brandde in een bos van geestdrift en ontroering. Ook hij richtte zich nu, na rumoer en geschimp van krijgers en huurlingen, in volle lengte op en hief zijn blinkende speer. De domme wraakzucht der manschappen negeerend, sprak hij tot Maächa:

— Groote aanvoerder . . . ik heb uw woord . . . ik moest spreken en ik zal spreken! . . . Doch al zoudt gij mij ook vóór uwe oogen en voor de dreigende troepen in stukken laten houwen, ik kan mijn vriendschap voor den Hebreuwer niet loochenen! Het zou zijn alsof ik het ingeslurpte zog mijner moeder vloekte . . .

Rapha ademde zwaar. Met stemverheffing riep hij uit:

— Al wat verteld werd door Godolam, door Abnaï, door Hinom, door Achaba, over den reus Simson en zijn booze bezweringen en zijn offeren aan ijselijke machten, is de dolik van den laster, is domheid; . . . is sluw bedrog of zelfmisleiding . . . of angst en lafheid . . . Als vijand, zoo Simson verschijnt, zal ik zonder huivering tegen hem vechten. Ik wil, nu hij mijn land verwoest en mijn volk smaadt, hem zelf

met het zwaard zien slachten of met de speer doorboren. Mijn hand met deze werplans zal niet beven, zoo gij mij aanwijst Maächa, tegen hem te strijden . . . Maar ik zal zijn eeuwigen heldenmoed blijven vereeren! . . . Ik zal zeggen: o Maächa, gij zijt een stout held, maar Simson is een geheel ander soort wezen dan gij en dan wij allen. Uw kracht, o Maächa, hoe ontzachlijk ook, is ménschenkracht . . . Simson's kracht is góddelijke kracht. Hij kan, algeweldig, de bergen onder Zoreah en Esthaol uit den grond rukken met zijn naakte handen . . . Gij lacht om zulke dwaze verhalen . . . maar gij moet hem eerst zien! . . . Gij moet het ervaren, als hij komt . . . En óók dat het geen duivelenkracht, maar goddelijke kracht in hem is; . . . dat hij bezield ademt onder ingeving van zijn Jehovah. Hij ontving zijn kracht van zijn Opperheer . . . Maächa, gij zijt een groote held en velen uwer, Philistijnen, bewonder ik om uw koenheid en doodsverachting. Maar Simson is geen bezetene, doch een uitverkorene, een ziener onder zijn volk! . . . Zou ik dezen man ooit verloochenen, hij die in mijn jeugd was voor mij als een broeder, een vader, een beschermer? . . . Hij hield van de eenzaamheid, vertelde ik u . . . maar nooit snoefde hij op zijn ontzachlijke daden. Hij gekscheerde vaak . . . en velen begoochelde en misleidde hij met zijn spot en zijn ironie. Maar nimmer verkeerde hij met spoken, duivelen of afgestorvenen . . . O Maächa, in ons allen popelt het nu . . . Zullen wij Simson levend, in onverbreekbare

boeien hier voor onze troepen gebracht krijgen, als krachtlooze gevangene, de armen saâmgewrongen, gelijk een verminkte slaaf? . . . Het popelt en hongert in ons allen. Onze gehelmde wachters, hier op de hellingen en rotshoogten van Ramath-Lechi, zien als opgewonden naar hem uit. Hoort, hoort de trompetten, de hoorns, de roffels onzer boodschappers . . . Nadert hij nog niet uit de richting van Etham, deze vreeselijke Simson, . . . dit roofdier, half naakt? . . . Is hij er nog niet, de reus? . . . O, zie de dolle oogen der krijgers! . . . Duizend gewette lansen, messpits, staan gereed; duizend schilden blinken en schitteren . . . Zij willen hem krenken, de manschappen en hem verminken, gelijk Simson hun broeders, hun zoons eens kreupelsloeg. Zij willen hem de duimen afhakken, smadelijk ontmannen of de oogen uitstooten . . . Zij voelen zich in hun recht . . . Zwaait de knotsbijlen, richt de slingers . . . zij wanen zich in hun recht . . .

Weer van alle kanten galmde geroep door de lucht:

- Hoofdman!
- Zwaai den strijdhamer!
- Maächa, dappere . . . dood hem!
- Bevelhebber!
- Een verrader is Rapha . . . Hij beschermt de vervloekte Hebreëuwers! . . .
- Maächa, luister . . . luister niet meer naar dien overlooper!

Geschimp, gescheld, geraas klonk al wilder en dreigender uit duizend monden; nu ook uit kloven

en spleten, van mannen opgetast tusschen rotssteilten en enge bergmuren.

- Hij liegt, de krijger uit Thimnatha!
- Rapha liegt!
- Zie . . . hoor hem! . . . Een spion is hij, Maächa!
- Een spion is hij . . . zomerdroogte! . . . bah!
- Een vriend van gruwelijke Hebreeuwers!
- Jehovah heeft hem betooverd! . . .
- De onreine duivelen hebben hem besmet . . .
- Bij den heiligen staart van Dagon . . . bij Dagon, . . . hij brengt ramp en onheil over ons! . . .

Het rumoer steeg tot een razend geweld. Strijddamers suidden naar alle kanten de lucht door. Hier viel een boogschutter, daar een zwaardvechter, met een zwaren slag op de slapen of geveld in den nek met een knotsbijl. Reutelenden en schuimbekkenden gilden rauwe vloeken en de krijgers kreten tegen elkaar in dolle woede.

Maächa, in zijn reuzige lengte, beefde van drift. Zijn stem onweerde over de troepen en hij wees snel met zijn speer oproerige huurling-slachtoffers aan, die vielen, meedoogenloos. Ook het geweld op de hellingen en paden, onder het kortgerokt voetvolk, nabij de afgronden, steeg. Van kronkelende smal-bochtige bergpassen uit, riepen peesnaakte slingeraars, alleen bedekt met scheenplaat en borstkuras, naar beneden, naar de diepte, in de valleien en dalen, bevelen over en weer. Door het weemlend leger donderde een verdwaasd geraas, dat voortgierde van solde-

niers tot ruiters, van ruiters tot wagenrijders.

Rapha, rank, het gelaat verbleekt, stond roerloos in zijn purperglanzigen wapenrok, beschermd alleen door de macht van Maächa.

Toen Maächa's stem éven het bar geweld overheerschte vóór het hoofdkwartier, greep de opperaanvoerder zijn speer en stootte haar trillend de lucht in. Het Gethietische bloed brandde weer in zijn aderen en de sprookverbeelding van het volk vergrootte weer alles voor zijn woeste oogen. Daarop donderde hij, vreeselijk van aanzicht:

— Mannen van Ekron, van Aschdod, van Gaza en Askalon, . . . ik sta u voor Rapha in. Al de huurlingen die hem bedreigen met beestelijken laster, gaan den dood tegemoet. Rapha uit Thimnath is geen spion . . . hij is alleen een dweper en een onervarene. Hij is een koortsig dichter . . . een dwalend dichter . . . hij weet niet wat hij zegt, of ziet alles zooals het niet is . . . Maar hij zelf is een dappere en onaanrandbaar . . . Dagon, onze Heer, bescherm hem! . . .

Maächa sprak met angstige, bijna teedere klem. Hij had in zichzelf kort en hevig gestreden, om Rapha op de plaats vanwaar hij zooeven sprak, niet te dooden. Hij geloofde in hem, maar nu wilde Maächa ook niets meer hooren, in vrees voor muiterij. Rapha beval hij, barsch-trotsch:

— Ga achteruit, Rapha . . . Neem uw plaats in de gelederen in . . . Gij het eerst zult mét mij, de Judaeërs of Simson tegemoet treden!

Maächa hijgde zwaar en zijn gouden armringen flikkerden helsch.

— Mannen . . . nimmer nog zag ik Simson, maar ik haat zijn merg en zijn gebeente! . . . Als hij hier in onze handen valt, rijt ik het rauwe vel van zijn voetzolen . . . Ik haat hem! . . . Ik laat hem langzaam in stukken snijden en ieder onzer troepen werp ik een brok van zijn stinkend Hebreuwendvleesch toe . . . Ik laat zijn lichaam dorschen . . . O mannen van Philistaea . . . als de Judaeërs wagen te verschijnen zonder dien tuchtiger . . . dan slaan wij allen op schenkel en heup kreupel! . . . Wij willen zien beven dat bovenmenselijk gedrocht . . .

Krijgers in woeste vervoering schreeuwden:

— Wij vreezen de Judaeërs niet! . . .

Maächa richtte zich op met een schok, onder een vuur-schittering van zijn pantcier. De aderen van zijn hals zwollen . . .

— Vreezen? . . . Wij spuwen hen uit! . . . Ze zijn als het Jordaan-oeverriet, buigzaam en taai . . . Als heden de Judaeërs ons niet den levenden Simson gebracht hebben, dan snijden wij hun de tong af . . . dan moorden wij Judaea uit! . . . Wij sparen maagd noch kind . . . wij roeien alles uit! . . . Wij snijden hen weg als de cikkel het rijpe graan! . . .

Een dol-brullend gejuich brak los in razernij van haat-stemmen. Boogschutters en lansdragers kreten dooreen:

— Ja, ja . . . hier . . . vóór de troepen!

— Hier . . . die vervloekte Hebreeuwer!

— Snijdt hem den neus af!

Maächa overdonderde hen allen met zijn stentorisch geluid:

— Hij zal voor ons kruipen in het stof . . . deze ééne rebel uit lamgeslagen Israël . . . die ons uitdaagt en hoont . . . die onze goden beschimpt! . . . Wij geeselen zijn oogen blind met distels en doornen . . .

Krijgers, de slagzwaarden zwaaiend, al opgewonder riepen:

— Voor het front onzer troepen! . . .

Rapha luisterde als in een verdooving, het hoofd gebukt.

Maächa ontstak in nog heviger woede toen hij zóó versuft Rapha zag staan en schimpte:

— De tuchtiger uit Dan, door Rapha zoo roerend bezongen, zal hier voor onze voeten kruipen, de kreupele held, de smachteling naar Asthoreth, door Jehovah, den Alzegenaar verheven . . .

En ineen weer zijn stem richtend over alle liniën en slagordenen, donderde hij in een gillende bezetenheid er uit:

— Mannen, heft hoog de lansen . . . zwaait uw zwaarden . . . richt uw pijlen . . . laat de strijdhameren suizen en de dubbele bijlen flikkeren, en zweert mij bij uw land en uw wapenen, eeuwigen . . . eeuwigen haat aan Simson, den Hebreeuwer! . . .

Een oorverdoovend hysterisch haat-gebrul barstte los. In geestvervoerende razernij kreten de strijders:

— Wij zweren, Maächa! . . .

Over Maächa's wreed-schoon gezicht rilde een huivering, toen hij in een soort van godsdienstige bedwelming eischte:

— Zweert bij Dagon! . . .

— Bij Dagon zweren wij! . . .

Uit duizend monden galmde de heiligste eed na.

Plots klonken signaal-trompetten t'allenkant. Van de berghellingen bliezen donker en hel, de wachters en de herauten schetterden de gillende hoorns. Door de gelederen op de hoogten en in de ravijnen, klonk ontzet en jubelend tegelijk, stemgeroep:

— De Judaeërs naderen! . . .

— Zij naderen, de mannen van Judaea . . . zij naderen! . . .

Rapha, uit de eerste gelederen, stormde naar voren, doch wierd door Maächa met de gifspeer dwars over de borst teruggedrongen.

Eén oogenblik leek het toen de krijgers, die opstaarden naar vendelen, afgodsbeelden en standaarden, alsof Simson's reusachtige gestalte op de berghellingen verscheen, in den bloedrooden rok, met de fladderende lokken den wind ingewaaid, tusschen het bliksemen der vijandelijke speren in.

Weer in angstige verrukking, herklonk van al de steile en enge rotspassen:

— Ziet! . . . Ziet! . . .

— De Judaeërs naderen, . . . de krijgstrompetten klinken! . . .

— Zij trekken uit de laagte op, van Etham! . . . Zie de luipaarden in schrik uit de kloven springen . . .

Stormige rukken van angst- en vraagstemmen, bolderden tegen elkaar in:

— Mét Simson?

— Neen . . . neen!

— Zie . . . zonder den Daniet . . .

Speerdragers en slingeraars schreeuwden rauw van drift:

— Mét Simson . . . mét Simson! . . .

— Ziet . . .

— Ziet mannen . . .

— Hij loopt vooruit . . . hij is geboeid, de reus!

— Hij waggelt . . .

— De zwarte vuursteen vermorzelt onder zijn tred . . .

— Ziet mannen . . .

— Hij bloedt! . . .

Abnaï kreet:

— Waar is Simson? . . . Waar is de schenner, de verdoemde? . . .

— Dat Dagon hem foltere!

— Dat is Simson niet! . . .

— Het is de Hebreuwer . . .

— Zie bogenspanner . . . zie zijn rooden rok . . . één vlam! . . . Zijn leeuwenharen fladderen! . . .

Maächa en Rapha, met heel den keurtroep, stormden de breede rotsvallei uit, in slagorden. Aan den uitgang grepen de officieren hun paarden uit de

handen der oppassers en in een wervelende stofhoos renden zij woest en ongetemd de steile kronkelpaden op naar de hoogte, naar den krijtlichtengebergtenkam van Ramath-Lechi, waar de gehelmde wachters stonden, de signaalzangers en vendel dragers, die opgewonden wezen in de verte naar de Judaeërs. Allen tezamen, op de trappelende en hinnikende paarden gezeten, drongen tot aan den steilen rand van hellingen, rotsgele en duizeldiepe afgronden en Maächa in zijn koperen schubbenpantcier voorop, leek een zonnegod die zijn geweldige speer majesteitelijk uitzwaaide. Van den zuidkant af zagen zij, al dichter, al dichter, ongeordend, de slecht-gewapende Judaeërs, enkele troepen op kemelen naderen en aan hun front, voorop, strompelde over rotskei en zand, een donkere, halfnaakte reus in gescheurd-rooden rok, de armen en handen zwaar geboeid en ingesnoerd, met zijn jammerlijk hoofd naar de aarde toegebukt.

Maächa voelde een schok van vreugde en angst en Rapha verbleekte. De doods-dreigende stormsignalen klonken schrill.

Simson, gebonden, vernederd en al van verre beschimpt, naderde.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

I

Geboeide Simson, het hoofd amachtig op de heet-hijgende borst en tusschen de ontzachlijke schouderen gezonken, als in honderdjarig gebed, stond diep verkommerd en ineengestrompeld vóór de saamdringende slagordenen van Maächa, op de krijtlichte, zonnegloeiende hoogte van het Ramath-Lechi-gebergte'.

In een razende vreugde overjuichten de Philistijnsche krijgers van de kampplaats af, den wreedgeknielden en geschonden reus, zwaaiend met hun flikrende spietsen en kromme zwaarden.

Zwartachtig zweet gutste van Simson's gitglanzige, uiteengewaaide haren en zijn gehavend-scharlaken mantelrok fladderde slap om zijn bijna naakte reusgestalte. Achter hem, als een vreesachtig-verwarde horde, drongen de sluiksche Judaeërs bijeen tusschen rotsblokken en gebaarden scherp-listig, in schrik en heftige bewogenheid, met staf en wapen naar het goudlichtend schubbenpantcier van Maächa en naar

wilde weemling der Philistijnsche troepen, naar schreeuwende knotszwaaiers, dreigende slingeraars en rumoerige boogschutters uit de achterhoede.

De Nephiliem-achtige opperbevelhebber uit Jamiël te paard, met zijn ontzachlijk-flikkerende speer, gevolgd door zijn trampelende ruiters, reed als in een verwoestenden stormpas schuin op Simson af. Bliksemgloeden van schilden, helmen en blinkende werpschichten brandden rij na rij achter hem aan. Maächa keek het eerst naar Rapha om, die vlak langs hem draafde en naar Godolam's zwaanwitten, wieglenden vizier-veerbos. Rapha, de aanvoerder over duizend, scheen door een wilde duizeling gegrepen bij het zien van den jammerlijk-ingezonken Daniël. Ook Maächa sidderde, en een bijgeloovige, hartbeklemmende ontroering doorjoeg hem, nu hij voor het eerst, zoo dichtbij, den geteisterden man Gods hoorde ademen; zoo nabij dien schrikkelijken Hebreeuwër de oogen instaarde.

Na het opgewonden schimpgejuich der Philistijnen, groeide een bange stilte als om een volklinkend snaar-tuig dat plots breekt. Simson stond al hulpeloozer, de armen en handen saamgesnoerd op het geweldige, zweet-uitwasemende, donkere lijf. Blauwachtige spier-zwellingen overknobbelden de gestriemde polsen. Een wilde pijn trilde om Simson's kramp-mond. Zoo offerde hij zich voor de Judaeërs, opdat deze geen wreede mishandeling te verduren kregen van hun overheerschers. Zwijgen bleef hij maar en staren,

het lokkenhoofd naamloos-droef op de leeuw-brede borst gezonken. De Naziraeër voorvoelde beklemd, den smaad die zijn aartsvijanden in zijn machteloosheid over hem brengen zouden.

Maächa ontstak in een afschrikwekkende, loeiende woede. Het uittartend en krenkend juichen van de oorlogzuchtige, zinneloos-wraakgierige legerbenden en het zwijgen van Simson, den Hebreeuw, prikkelde den heirvoerder tot dolheid. Toch besepte hij dat Simson, zóó lafhartig door eigen volk van Judaea overgeleverd, als een gebonden hond wien het verknelde gedarmte nasleepte, geen overwonnene van Philistijnsche krijgshaftigheid mocht heeten.

Doch andersom ook, maakte het starre zwijgen van Simson, dat meer lotsbeschikking dan onderworpenheid geleeke, Maächa al wilder van verachting tegen den donkeren Hebreeuw, die zoo onverhoeds zijn vechtininstincten beheerschte.

Maächa overzag op de kam-hoogte, heel de bergen en ravijnen-streek en de rotsterrassen van Ramath-Lechi, de legerplaats, overzwermde door de slagordenen en de schikking zijner gelederen.

Simson stond naar een hellingen-rand gedrongen, waaronder duizeldiepe afgronden gaapten. Beneden en óm hem klonken trompet-signalen schel en beangstigend, van bestegen strijdswagenen. Zelfs indien Simson's handen ongeboeid waren gebleven, zou de gedrochtelijke kracht-reus nog niet te vreezen zijn

geweest. Want soldeniers, strijdhamer-zwaaiers, speerwerpers en ruitërij, dacht Maächa, stonden opgesteld om hem bij aanval, genadeloos den afgrond in te storten.

Een geweldige haatdrift om Simson te naderen áchter den hoofdman, hoorde Maächa in de loeiende geluiden, half gesmoord, en in de gierende schendvloeiken zijner wriemelende manschappen tegen den Daniet. Uit eigen aandrang nú herhaalden de krijgers van gelid tot gelid hun eed, dien Maächa hen pas had laten uitgalmen, door saamdreunenden stemmenval onderwoeld:

— Bij Dagon en bij de heilige oorlogsstandaarden zweren wij eeuwigen, eeuwigen haat aan Simson, den Hebreëuwer! . . .

Zwaar gonsden eedslagen op blinkende schilden. Toen, uit duizelende gemoeds-verwarring weer tot nuchtere bezinning ontwaakt, reed Maächa achteruit, tot de voorste troepen. Donderend beval hij Rapha, de manschappen te verschikken en aan weerskanten van Simson bij drommen op te stellen, zoodat de Daniet geheel ingesloten wierd van zwaargewapenden.

Wreed-norsch klonk Maächa's stem stentorisch onder de helle zonnelucht:

— Komt nader oversten en aanvoerders, maar koelt uw wrok aan Simson niet, aleer ik het u toesta! . . . Het lichte voetvolk schare zich in gelederen langs de hellingen . . . de knotszwaaiers tusschen hen . . . Wij

zullen den stamheld opvroolijken . . . Geen huurling mag, op straffe des doods, den langharige uit Dan treffen . . . Officieren, ik stel u aansprakelijk, van vleugel tot vleugel! . . . Die zich noodeloos beweegt, zonder signaal of bevel van hoofd of aanvoerder, laat ik den afgrond inwerpen! . . . En nu, hoort mannen hoe de Hebreeuwër zal huilen van angst voor een Philistijnschen krijger, die vlammen onder zijn zool laat knetteren! . . .

Toen, met een statige wending van zijn paard, gloeiend in zijn schubbenrusting, reed reuzegroot Maächa weer op zwaar-geknèvelden Simson aan, terwijl het tierend schimpgeraas, haatgeloei en oorlogsgebrul onder de toornige manschappen, stilaan verstomde.

De benarde Judaeërs, van verre op hoogten en in de ravijnen, hadden hunne gebrekkige wapenen weggeworpen, uit vrees voor de dreigend-krijtende Philistijnen en hun wild vlaggenewapper, en luisterden gedweê in onderworpen ontzag, naar den almachtigen aanvoerder uit Jamniël. De jongere verheerlijkers van Simson onder hen, eenmaal tegenover het Philistijnsche front en de overmacht, schenen hun geheele held-geestdriftigheid vergeten, verschrikt door het alomme gegloeï van pantcieren en schilden en het lansen-bliksemen.

Toen Maächa, de hooggehelmdè op zijn paard, in de gouden gordelblinking, vlak voor Simson halt hield, de ontzachlijke gifspeer uitzwaaide en de kla-

roenen schel liet klinken op een majestueus teeken, en tegelijk alle vendelen en afgodsbeelden de lucht ingingen, bleef Simson in zijn ineengedrongen, vernederde houding, met de geboeide en opgezwollen armen en trillende handen, geduldig-droef staan, zonder zijn lichaam te verroeren.

Uitzinnig, de donker-dolle oogen opengesperd van ontzetting, kreet Maächa toen:

— Tuchtiger uit Zoreah... snorkende stamheld der Daniëten die we allen van de kust zullen uitroeien, ... waarom richt gij u niet op en waarom zingt gij niet het Deborah-lied mijn gelederen tegen? ... Waarom valt gij niet in waanzin, als vroeger... gij die de kracht in u hebt van een god? ... Waar is nu uw Heer, de alverbrijzelaar? ... Kijk, het zweet stroomt langs je menschelijk lijf... of beeft je nu al voor een bijlslag van een mijner minste mannen, op je lokkenkop? ... Waar is toch je almachtige Jehovah, om je te verlossen? ...

Simson, even, richtte de zwaarmoedige oogen naar den Philistijn, maar zweeg en liet toen het hoofd weer zinken op de zwaar-hijgende borst.

Bazuinen rondom loeiden en op een handgebaar van Maächa, wierd Simson door een troep van honderd huurlingen, aan zijn polstouwen en armboeien, onder gierende en spottende krachtspanning woest naar voren en weer naar achteren gesleurd, tot vlak nabij de afgronden.

— Loopen kunt ge toch wel, hamer van Israël, ... al

zijn hier de rotsen glibberig! ... hoonde Maächa ... Je stamgenooten strompelden wel tot de bronnen van de Jordaan ... Loop ... of moeten we je eerst de speerspits tusschen de teenen stooten, opdat gij huppelend uw dood tegemoet gaat? ... Je oogen zien zwart als een nachtzee ... maar je voorhoofd rimpelt van angst voor de strijdkolf ...

Simson verdroeg stil, schimp en brandend gezwets; hief het gelaat niet meer op en bleef zwijgen en in zichzelf Jehovah aanroepen.

Smadelijker en tartender nog drong Maächa de dampende paardenborst tegen Simson's zweetend-naakt lichaam aan en op één zwaaigebaar van zijn geweldige speer, barstten plots al de manschappen los. Als een rauw onweer raasden en kreten de opgezweeptе krijgersstemmen dooreen en de naaktbuikige huurlingen gilden onmenscheijk. Hevige beledigingen en vloeken gierden en slingerden den Hebreuwer tegemoet. Enkele manschappen wierpen verholē, rotskeien die Simson's naakte schenen en boezem raakten, waardoor hij onder pijnlijk mond-kramptrekken opschokte uit zijn gebed en droomrig staren.

Van alle kanten herklonk het woedende en oorverdoovende dreigeraas der ronkende stemmen:

- Dood aan den waterzweiger!
- Breek hem de beenen, den halfbloed! ...
- Hij heult met de duivelen ... splijt hem de hersenpan! ...

— Weg met den nieuwen Jozua! . . . Snijd hem den neus af! . . .

— Wij zullen met hem, heel Israël verdelgen! . . .

Rapha, achter Maächa te paard, roerde zich niet. Hij vond dit wreede spel van smaad en hoon, afzichtelijke lafheid van zijn opgehitst volk. Rapha had van Maächa, den koene, verwacht dat hij geboeiden Simson's getouwen onverhoeds grootmoediglijk zou doorsnijden en hem zou zeggen:

— Hier Hebreeuwer . . . verdelger van mijn volk en mijn land . . . hier is een zwaard of een speer en een beukelaar en verweer u tegen ons allen . . . Gij toch hebt de vernielkracht der Enakiëten in uw spieren . . . en Jehovah zetelt in uw vuisten? . . . Gij draagt Jehovah's adelaar! . . . Gij zijt beschermer van graan, wijn, olie en vijgen voor uw volk . . . Strijd nu tegen ons . . . of vecht gij ook nú, tegen een leger mannen, zonder wapenen? . . .

Dan zou Rapha het eerst zijn opgesprongen uit de voorste rijen en zich uitdagend vóór Simson hebben geworpen. Maar een gebondene, een machteloze zóó wrang te tarten en te beschimpen, buit van alle troepen en van hun wellusthaat, . . . dat vond hij een beestelijke laagheid. Hoe ooit deze door wraakzucht opgezwalpte legermassa iets van haar wanbedrijf te doen beseffen? . . . Hoe een huilende en hongerigdringende bende hyena's haar lam te ontrooven? . . . Was de held Simson dan zooals een geit uit Mamre? Ja, zóó geboeid en ontzonken aan alle levensmacht, . . .

ja. Nimmer had Rapha zulk een roerend-zwaarmoe-dige en stil-weenende droefheid in menschenoogen zien ronddolen; nimmer zoo een zelfvergetene over-gave aan het smartelijke lot, beleefd. Zij zouden hem slachten, dit lam, en de Hebreeuwster stond amáchtig, half-bezweken onder de vreeselijke gekneveldheid van handen en armen, en het reuzige lijf verwrongen, ineengekrompen, het hoofd naamloos-ellendig op de borst gezakt. Alleen nog juichte het in koortsig-hartstochtelijken Rapha, omdat de geweldige Daniet, zoo smadelijk verschrompeld, nu bleef zwijgen. Want zulk alles-verkroppend zwijgen wierd één machtige verachting, krenkender dan terugsmalende woede.

II

Maächa ontstak weer in smartelijken toorn, toen hij ervoer dat de Hebreeuwster de lippen minachtelijk saamperste. De felle Philistijn zinde op striemende wraakwoorden, op bloedende beleedigingen, die Simson de ziel moesten inkerven. De hoofdman uit Jamniël kreet wild en afzichtelijk van drift:

— Hond . . . stinkende hond van een Hebreeuwster! . . . Op het gebergte hier, zal ik je vonnissen . . . zal ik je nú zwijgende tong uitsnijden! . . .

Maächa, van opwinding stikte bijna. Zijn hijgende adem stakte en op zijn mond spatte speekselschuim.

Simson, verloren in droomrige gedachten, bleef roerloos, zonder verweer en zonder oogen-krimpingen.

Opnieuw barstte Maächa los:

— Zwijgende, kreupele hond . . . hond! . . . Roep je Wereldrichter aan . . . eisch een goddelijk Oordeel! . .

Even ging een trilling door Simson's geboeide handen en lijtblauwig-opgezwollen armen.

Hoofdman's speerschacht zwaaide ijlings en van alle kanten onder de nu opgewonden-dreigende krijgers, brak een knettering van stemmen door het luchtruim open.

— Breng slavenwijn . . . speerslingeraars!

— Uit het Aegypteland . . .

— Werp hem onder de paarden en waagnen . . .

— In de vlammen!

— Hehoo . . . Kaleb Twee . . . onheil! . . . Schiet hem een gevederde pijl het keelgat in! . . .

— Zie Achis . . . hij lacht naar het Oosten . . . vernederde hoogmoed . . . de ongeschorene!

— Hij wil met ons uit één schotel eten! . . .

— Ontroof hem de beeksteen . . . hij draagt op zijn bast de tooversteen . . . geteekend met het hartebloed van Philistijnen . . .

— Wij stammen van Casluchim . . .

— Zwijg . . . ontruf hem de amuletten op zijn naakte borst . . . Ontruk hem zijn snoer van granaat-appeltjes . . . Koel je gal met het knotsmes!

— Stoot hem naar dit rotsuitsteeksel!

— De afgronden achter je, Hebreeuwer, zullen je vreten . . . vuurgolven zullen je verslinden . . . man van Dan! . . .

— We zullen je ontvleezen tot een geraamte, . . . we zullen je donkere lokken krullen! . . .

— De kaalkoppige aasgieren zullen je kluiven, Hebreuwer! . . .

Aan Simson's opgedraaide oogappels ontschoot even een wilde vlam. Toen zonk het zwijgende hoofd weer op de hijgende borst, alsof alle krachtsbewustzijn in hem gebluscht was na één stuiptrekkend gebaar.

Maächa's geduld bezweek. Hij rukte verbijsterd zich den steilen Hethietischen, goudgloeienden punt-helm van het hoofd en zijn toornstem brulde als in hevige pijn. Toen trapte hij den Naziraeër verachtelijk tegen de naakte schenen en in al stikkender toorn gilde hij rauw, telkens een woest, geveinsd lachgeluid er tusschen uitstootend:

— Bij Dagon . . . genoeg! . . . Hihi . . . hond . . . kreupele hond . . . ik wil je bloed zien schuimen! . . . Neen . . . geen lansstoot in je weeken buik . . . ik heb geduld! . . . Rapha, Godolam, legerhoofden . . . strijd-begeerige aanvoerders onzer troepen . . . en gij, opperste boogschutters, laat de bazuinen loeien! . . . Wij zullen den machtig-armige, den tuchtiger uit Dan zélf tuchtigen . . . hihi! . . . Hier Abnaï . . . sla den held uit Zoreah . . . striem hem in zijn gehate bakkes . . . Ook gij, Hinom . . . wreek je aan zijn wulpsch vleesch! . . . Rapha vertelde dat hij had, als knaap, den lichtvoetigen gang van een hert! . . . Zie nu uitzakken zijn zware pens . . . hihi! . . . Deze

roover, aan den navel zijner moeder ontworpen . . .

Plots ging een bezielende siddering door Simson's armen en handen. Iederen laffen en gruwzamen smaadt, naar hemzelf geworpen, verdroeg hij deemoedig van al zijn martelzieke vijanden, maar zijn moeder's naam bleef den Naziraeër heilig. Hij kon niet gedoogen, dat deze onbesnedenen, deze troebele afgodendienaars, haar reinen naam bezoedelden met hun onheimelijke lastertongen.

Maächa zag Simson's gelaat in één oogenblik huiveringwekkend veranderen en in gram verbleeken. Nu voor het eerst, was Hebreewer's zwijgkracht gebroken. Met ontzettenden en uitdagenden trots hief Simson het leeuwenwoest lokkenhoofd en richtte hij zich geheel óp uit zijn diep-droomrige en smartelijke ingezonkenheid. De zwaar-omsnoerde, geweldige handen beefden hevig. Even beet Simson wreed-wild, maar vruchteloos in zijn polstouwen, en toen schrik-aanjagend sprak de Naziraeër:

— Ellendige zwervers, geraasmakende dieven van de westkust . . . die je hier tot een weemlend leger verzamelt onder trompettengeklank, om één enkel man te folteren en hem met het snorrend trillen van boogpezen of het zwaaien der scherpe strijdbijlen te verschrikken . . . Laffe neerhurkers voor stomme beelden, die gesneuvelden en verminkten nog de handen afhouwt, tusschen het gebriesch en geblaas uwer dampende rossen . . .

Ontzetting greep de voorhoede-Philistijnen en heel

het van verre toeluisterend krijgsvolk aan, en zelfs onstuimige Maächa was met-paard-en-al van schrik naar zijn troepen teruggeweken. Want de almachtige stem van Simson had als orkanisch golvengeraas geklonken. Een bijgeloovige vrees voor den beheksten Hebreeuwschen reus en ontwortelaar, deed welhaast al de manschappen rillen en huiveren. Zouden nu ook zijn spookvogelen komen aanruischen van het zwerk? . . . Het zien van zulke ongelooflijke duivelenkracht bracht klem en benauwing, ook onder de onverschrokkenste knotszwaaiers.

Door Rapha's vrouw-zachte oogen straalde een lichtende jubel, als dauw verdampend in vuur. Zoo hoonend-hoog als hij Simson's zwaar-ademend zwijgen had gevonden, zoo ontroerend-blij was hij nu, om Simson's geeselenden uitval en zijn drift-woesten blik. Zou deze gehoonde mensch met zijn geweldige daden, den reinen naam zijner moeder door een brallenden zwaardvechter laten schenden?

III

Over Ramath-Lechi spreidde zich plots een brandend-witte gloed, als het geschitter van gouden messen; louter zonnevuur. Engel Gazardia bewaakte het Oosten. De morrende manschappen vreesden straf van Simson's heelal-overheerschenden Jehovah, die uit alle kanten van den hemel op ze aan zou bliksemen. Zij voelden een verlamme vrees alleen reeds bij

Simson's brullende woedestem en het schrik-aan-jagend oprijzen uit zijn ingezonkenheid. Ook naijverig-jaloersche Maächa wist zich schaamtelijk overmand van ontsteltenis. Hij wilde dolkoppig terug naar Simson, doch hij bleef op zijn paard, door vreemden angst gekluisterd.

Op een afstand, nabij de herauten, in minachtelijken overmoed schold hij den Hebreeuw-er toe. En weer herhaalde Maächa, met toorntranen de oogen inge-brand, razend:

— Hond! . . . Verachtelijk wezen! . . .

Simson lachte nu hoonend terug.

— Gij beschimpt mij, sterkarmige hoofdman . . . omdat gij nog steeds mijn geboeide machteloosheid ziet . . . Daarom is uw toorn zoo heldhaftig en uw opgewondenheid zoo verraderlijk . . . Ik hoor uw vernielzuchtig leger voor, om en achter mij razen als een stormige zee . . . Doch wee u allen, . . . zoo Jehovah mij in Zijn bescherming neemt en in Zijn hart sluit! . . . Wee u, zoo ik mij, verdelger, aan mijn boeien ontwing! . . . Dan rafelt gij uiteen als avond-wolken onder een plotsen wervelwind . . . Er zijn booze voortekenen . . .

Maächa gierde weer blind:

— Bluffer . . . uitmoorder . . . dreiger, . . . gij hebt velen onzer kermend den dood ingejaagd en neerge-houwen . . . Gij hebt onze korenvelden en wijngaarden in brand gestoken . . . Luister Hebreeuw-er . . . wij zul-len ons wreken! . . . Wij sturen ieder van Israëls stam-

men een brok van je donkere lichaam! . . . In twaalf stukken zult gij gescheurd worden door onze sterkste paarden . . . Hoort nu naar hun lijkzangen! . . .

Onder de manschappen bleef de ontzetting voor Simson's oprijzen. Met geheimzinnigen dreigklank riep de Naziraeër terug naar Maächa:

— Uw stem klinkt als de roep van een pauw . . . hoogmoedig, maar angstig en schrill, tusschen het wapengekletter uwer krijgers . . . Gij doet, alsof gij de bliksemflitsen beveelt en de zee in beroering kunt brengen en de wolken een koers door de lucht aanwijzen . . . Maar Philistijn, gij beseft de kracht van onzen eeuwigen Almachtige niet. Jehovah is mij zeer nabij! . . . Raak mij weer eens aan, zoo gij durft, of een van uw woeste en gewapende helden met de glanzende oorringen . . . Achaba, de Hethiet, of Abnaï . . . of Hinom . . . Ontknel mij liever uit mijn boeien, heet-stralende roover van Israël's goed! . . . Komt gij niet aanrennen, duizend tegen één, op uw hinnikende paarden, uw brullende kameelen? . . . Maar mijn handen van de kabels bevrijden durft gij niet! . . .

Toen, vaal van drift het gelaat en met bevende lippen, richtte Maächa zich op en verstiet in zijn wezen bijgeloovige angsten voor den Hebreeuw. Onstuimig sprong hij van zijn paard en ging tartend nu vóór Simson staan. Brandend en gesmoord reutelde zijn adem en hij kreet in dolle uitgelatenheid, bijna op Naziraeër's mond:

— Hond! . . . Vervloekte Hebreeuw! . . . Ik zal straks in je darmen woelen en in je heet bloed als het boos gewormte in vruchten! . . . Ik haat je schrikkelijke tronie . . . je pekgeur . . . je loeiende, je donderende stem! . . . Wij vertrappen Danieten en Judaeërs onder onze voeten! . . . Hoor het daveren onzer strijddarren, in de vlakte! . . . Maar hier . . . hier op Ramath-Lechi, zal jij en je gebroed voor de Philistijnsche legermacht knielen . . . vóór het front mijner manschappen! . . .

Een donkere blogolf overkleurde bevelhebber's toornig gelaat en de krijgers lieten ijzingwekkend aanvals-geschreeuw opklinken. Met een geweldigen ruk greep Maächa Simson's boeisen vast, zoodat er opgeklonterd bloed uit Naziraeër's polsen sprong. Doch Simson bleef onwankelbaar als een zuil . . . Maächa ontstelde. Met hevige krachtsinspanning had hij zich op Simson geworpen, doch de Hebreuwsche reus bleef wrikkeloos staan, als rotsgraniet den grond ingeplant. Toen sprak Simson met vlijmenden spot:

— Nietige jakhals . . . wilt gij mij treffen met uw slappe handen en uw stengelige armen? . . . Eer zal ik u allen vernietigen en uitroeien . . . vóór gij een Godsman zoo in uw wraaklust vernedert! . . .

Ziedend, half verplet van benauwenis en schaamte, tegelijk razend van opwinding, zocht Maächa weer naar een hevig krenkingswoord, om Simson te striemen. En hij herinnerde zich vliegenvlug, waardoor de Hebreeuw uit zijn stom zwijgen was losgebroken

en het smachtende verhaal van Rapha... heilige liefde voor Zelalphonith, die zijn leven had opgebouwd. Weer noemde hij, inslurpend den adem van haat, met schimpdrift Simson's moeder, Zelalphonith's naam.

Toen brak er een vreemd geweën, een angstgeschrei uit Naziraeër's binnenste los. Met halfgesloten oogen murmelde hij een gebed. Duizelend overviel hem een goddelijke bezieling en een mateloze toestrooming van kracht zwol door al zijn spieren en zenuwen aan. Onder spot-speelsche gebaren verbrak hij plotseling zijn van bloed besmeurde striemboeien en met één bovenmenscheijk-machtigen armenzwaai slingerde hij den schenner van Simson's moedernaam, hoog de lucht door.

De bevelvoerder wrong gillend een pijnlijken noodkreet uit en tuimelde als een blinkende pantcier-massa den duizeldiepen afgrond in.

Toen de Philistijnen in huiverende ontzetting bemerkten dat hun trotsch-koene opperbevelhebber met één zwaai van Simson's reuzensterken arm, aan zulk een verachtelijken werpdood was prijsgegeven, — éven als een veer door de ruimte verwaaid en toén in de duizelende rotsdiepte neergestort, — begon al dadelijk een dolzinnige verwarring en krijtende verbijstering de gelederen te overrompelen. Vele bijge-loovige soldeniers, eerst achteloos steunend op hun schilden, wierpen schreeuwend hun bijlen, bogen en pijlenkokers weg en renden, afzichtelijk gebeten van

angst, half-schreiend in blinde vlucht Ramath-Lechi af.

Een hevige schok ging door de voorhoede-mansschappen en de er-achter-opgestelde scharen met de vonkende schilden hoog, toen zij aanschouwden hoe de Hebreeuwsche reus zich speelsch-gewijs aan zijn boeien had ontkneld en rotsblokken ophief, om alles rondom zich te verbrijzelen. Tot de verwijderdste liniën drongen ontzetting en paniek door. Want overal ontwaarden de krijgers schrik en ontsteltenis, in stemmen, gebaren en houding. Steigerend-brieschende paarden en brullende kemelen; voetvolk, boogschutters en zwaardvechters woelden en wemelden in geraas en geblaas dooreen, in vrees dat Simson, de vuren-uitblusscher, ze allen onmiddellijk van de steile bergwanden d'afgronden in zou storten. Er klonk gegil, gekrijt en doodsgekerm, onder sidderenden angst voor Simson's alles-verbrijzelende reuzenkracht. De hoofdmannen zelve sprongen uit hun stellingen, wisselden zinneloos van aanvalsplaats, terwijl een tetterend-schril trompetgeschal en dreunend tromgeroffel alzijds, van vleugel tot vleugel, van hoogten en uit laagten opklonk.

Simson, met een stem donker als het druischen der zee, dreef de vechters achter hun gewelfde schilden voor zich uit, velde neer of vertrad alles wat hem te na kwam . . . Door een bijgeloovige en machteloosmakende vrees verlamd, riepen velen in godsangst:

— Hoort . . . Simson's stem is als dreunend leeuwengebrul! . . . Hij bezweert ons! . . .

— De Heer der Hebreëuwens straft ons! . . . Hij is donder en weerlicht . . .

— Wee . . . wee . . . hij breekt de kracht onzer suizende speren en splijt onze beukelaars! . . .

— Hij vernielt onze zwaarden en pijlen . . .

— De Daniet slacht ons allen . . .

— Hoort . . . hoort . . . hij schreit.

— Neen . . . hij zingt!

— Vlucht! . . . Vlucht! . . .

— Hij is onoverwinnelijk door de hulp der daemonen! . . .

— Wee . . . wee ons! . . . Dat is meer dan menschenmacht!

Noodgeklank van bazuinen, doffe donders en echo's van trommen bleven rommelen en galmden als verwilderd krijgsummoer over de bergen, en het zware geratel der onstuimig-wendende, ijzeren wagenen op de enge vlakten, onweerde tusschen de steile, echokaatsende rotswanden.

Simson, de onwankelbare, midlerwyl had onder de wegstormende en zinneloos-dooreenweemlende vijandelijke troepen naar iets gezocht waarmee hij kon treffen, om de in waanzinschrik tegen hem inwoelenden nog sneller neer te slaan en te vermorzelen. Vlak in zijn nabijheid, in een kraterige kloof, zag hij een ontzachlijk, scherpgetand ezelskinnebakken uitsteken. De Daniet greep toe, over het ingetrapte bloedhoofd van een reutelende, en zonder verdere bedachtheid zwaaide hij ermee als in een wervel-

windvaart, verpletterend van kracht, rond. Hij scheen van vuur en splinterend licht — dat speelsch om wapenen flitste, — geheel omhuld. Met zijn rechterhand greep allerbehendigste Simson-in-dwarrelstof, steigende, snerpend-hinnikende en trampelende paarden, die brieschend borstnâ tegen hem opdrongen, bij teugels, juk of overschuimd gebit en slingerde ze een afgrond in, en met zijn linkervuist verminkte of doodde hij man na man, onder het brekende geweld hunner schilden en hoogopgeheven zwaarden, kolven en helmen, van paars en zwart bloed en zweet besmeurd.

De krijgsknechten, jammerend van angst, tuimelden en rolden over malkander heen, gewond en schreeuwend, langs steile wanden de rotsdiepten in, terwijl één tel hun koperen scheenplaten wreed naflikkerden in den val. Van de valleivlakte uitvermochten, op den loodrecht-rijzenden bergkam, de vernielzuchtige wagenmenners met de straalblinkende helmen en wapperpluimen, niet te naderen. Een vreeselijke paniek brak nu door al de gelederen heen. Als een moordende god, onkwetsbaar, bijna ganschelijk naakt onder het geflapper van zijn roodkorten rokmantel, hieuw Simson met droog-verwrongen mond, blind tusschen de omcinglende en dan weer vluchtende knotszwaaiers en drommen lanswerpers, zich een doortocht. Geen macht weerstond zijn leven-wegmaaiende aanvallen met het scherpgepunte kaakbeen. Zulk een daemonisch uitroer, zulk een wrekers-gestalte hadden zij nog nimmer in een gevecht zien opdoemen, zelfs niet

in de geraderde strijdkarren van tegen elkaar instormende reuzen. Voor zich uit bleef de razend-vermetele Simson flikkerende schilden en glanzende bogen, lansen en zwaarden versplinteren, en al vernielender drong hij door de liniën heen. Zijn allergeweldigste slagen deden de boogschutters en strijdbijl-zwaaiers verzwikken en gewond, gillend achterovertuimelen en wegzinken in een drab van zwart-en rood-rokend bloed. Hoog met de leeuwenschouderen boven de huiverende en panisch-verdwaasde strijders uit, in een warreldamp van glinsterend stof en heet gruis, scheen Simson's lichaam ongenaakbaar. Gelijk het bonzen op poorten, met disselboomen opengestooten, zoo dreunde de rotsgrond van zijn bezetene stappen, als hij plots zich wendde en tusschen de drommen inrende.

Ontzetting en verwarring grepen al verder onder de horde-achtige scharen om den almachtigen dooder, en de Philistijsche aanvoerders over duizend en honderd, stonden zelf verdoofd, bestookt en machteloos van hevigen schrik tusschen de terugfluitende pijlen en de afketsende slingersteen. Simson's verschijnen en verslaan verlamde allen, onder hartscheurend geweeklaag en noodkermen. Want, — wisten zij, — hij liet reeds sneuvelen met zijn boozen blik. De schutters, tegen rotsen opgedrongen of wankelend boven afgronden, konden hun pijlen niet meer richten in de verengde ruimte; de zwaardzwaaiers hun ijzeren zwaarden niet meer neerkletteren; de lanswerpers hun

lansen niet meer fluitend door de lucht suizen. Simson begoochelde allen, en telkens weer stond hij door een deinend kluwen van vijanden omringd, die hun speerspitsen snijdend en vonkenspattend tegen elkaar stieten, hun bogen kromkrulden, zoodat zij zichzelve wankelend wondden aler Simson eenig letsel bekwam.

De Hebreewer in zijn bovenmenschenlijke krachtstuwung, een wonder Jehovah, van zichzelf zeker door den verbijsterenden chaos dien hij schiep, zong zelfs in den strijdbrand een uitdagend spotlied met dreunend-loeiende stem, op zijn vlijmscherp en dof-suizend wapen, het ezelskinnebakken, waaronder al zijn vijanden neerstortten. Hij wierp al sneller op het rhythmus van zijn heldendrift, van pieken en steilste rotswanden, krijgers en doloogig-geschrikte rossen in de diepte, en van verre stonden de Judaeërs verstomd van ontzetting, te staren op het alvernielend moordgewoel.

Plots uit de verte klonken er trompetachtige juichkreten weer van de jeugdige Hebreewers, om zulk een vermetelheid, om zulk een verpletterings-woestheid van één blind-machtig schepsel tegen een gewapend heir van duizend en weer duizend man.

Rapha, door Simson niet herkend, was bij den eersten stormaanloop reeds geveld tusschen de stervende knotszwaaiers, lei stom-neergehouwen onder de verslagenen, met de laatste gedachte aan den Naziraeër dien hij groot-in-zichzelf terug had gezien. Over elkaar heen stapelden zich lijken en zwaarge-

wonden, die de Hebreuwer *dán* als gruwelijke schans gebruikte, waarachter hij voor een oogenblik zich dekkend verdween, *dán* weer als een muur waarboven hij plots onverhoeds opdook, om dood en verderf rond te maaïen onder de Philistijnen. Eindelijk door Simson's onkwetsbare en godenmachtige kracht geheel verdoofd en verblind, keerden in waanzinnige benardheid alle manschappen tot de vlucht en konden door geen vloekende aanvoerders meer tot staan worden gebracht. De wagenrenners vluchtten in jacht; de ruitërij daarna, en eindelijk het half-overweldigde voetvolk, dat jammerde en noodkreten slaakte, en onder het oorlogsgeraas der weggeworpen schilden het goudlichtende Ramath-Lechi afrende, vóór de moordende bezetenheid van den gedrochte-lijken aanvalsreus hen ter slachting grijpen kon.

Op een getakte rotskruin, overstaarde Simson het leeggeveegde en dampende slagveld; hoorde hij het reutelend gekerm van nek-gebrokenen, die den geest gaven in blauwige doodsstuip.

Heel in de verre dagneveln der hitte-rotsen zag hij achter zich, de Judaeërs allen schaamte-schuw en benard verdwijnen. Naziraeër's leeuwsterke borst hijgde zwaar. Ver wierp hij het in-bloed-brandend kinnebak van zich af. In zijn keel martelde een brandende droogte en in zijn knotsarmen zonk een hevig verlamningsgevoel, een doodelijke afmatting die al zijn zenuwen te ontrafelen leek.

IV

De zon laaide vlammen uit over Ramath-Lechi's afgewrocht slagveld en Simson versmachtte in overgloeïende hette. Een brandende koortsdorst schroeide zijn uitgedroogd gehemelt. Nog ijld de Naziraeër in wilde overspanning na:

Met de ezelskaak
Heb ik duizend man verslagen . . .

Maar zijn stem smoorde in zijn dorren strot en zijn adem stokte. Een allerhevigste beving omgreep al zijn ledematen. Simson duizelde en voelde zich verslonden door licht en hette. In menschenlijke zwakheid kreunde hij smeeklijk:

— Water! . . . Water! . . .

Maar nergens nabij de uitstekende rotspunten, de steile paden, bergruggen, doorn-holen en krochten, was put, beek of bron te zien. En ook geen Judaeër trad den overwinnaar tegemoet, blazend op koperen bazuin. Ten oost en west, in de hoogte en in de diepte, kale kalkmuur, woest rotsgesteente en rotsbodem, zoo ver hij aanschouwde. Wankelend zonk Simson neêr op zijn knieën, vlak nabij de plek waar hij het reusachtig ezelskinnebak had weggeworpen. In hem zong ijlend van binnen het overmoedige lied van den man die gansch alleen had gestaan tegen zijn vijanden

en hun nog een koen hart het bange lijf moest inblazen.

Met een ezelskinnebak
 Heb ik rondgeslagen.
 Met een kaakbeen sloeg ik
 Duizend Philistijnen neer . . .

Maar bloednevelen brandden en flakkerden voor zijn befloerste oogen.

Toen stak een koortsgedachte hem priemend door het hoofd. Kwam hij niet ál te hoovaardig zichzelf te verheffen in zijn overwinningszang, in zijn juichroes, zonder den Eeuwige te eeren, die toch het kinnebak scherper dan ijzer en staal had doen zijn? . . .

— Ik heb duizend man geslagen . . .

En de Heer zijn arm dan? . . . De Eeuwige zijn hand? . . .

Dit zanggejuich krenkte zijn wroegende ziel. Nu waggelde de Naziraeër en zonk ter aarde, zwak, benard, in doods-uitputting en weeklachtelijk. Hij dacht te bezwijmen. Nergens een dronk, nergens een schepsel! Alleen bloed . . . bloed van vijanden! . . .

— Water! . . . Water! . . . Ik stik . . . ik sterf! . . . kermde hij. En in een wreede vlaag van waanzin wilde hij zichzelf wurgen. Toen zag hij plots Zelalphonith's angstblik en hij liet af . . . Al vreeselijker martelde de dorst zijn heele wezen tot vuur. Zou hij nu toch in handen der plunder-Philistijnen vallen? Plots, in hartedrang, richtte hij zich tot God en riep Hem aan, met milde en snikkende overgave:

— Eeuwige . . . mijn Heer, . . . Uw knecht hebt gij goddelijke kracht geschonken, zich tegen een heel leger wreede aartsvijanden te verweren en ze in een vlucht-warreling op te jagen . . . Door Uw hand, Eeuwige, geschiedde die daad . . . want alle menschenkracht is schijn! . . . Maar nu, Heer, . . . moet ik nú uitgezwakt door een martelenden dorst die mij de keel verstikt en mijn ingewand afschroeit en mijn heele wezen laat versmachten, omkomen als een hond? . . . Nergens één dronk water . . . Alles staat hier gloeiend uit te dorren in de blakerende rotschette . . . Ik ruik niets dan bloedwalm, stof en zweet van menschen en dieren . . . Zal ik nu toch in handen der onbesnedenen vallen, de schenners van Israël en van Uw heiligen naam? . . . Zullen zij mij nu toch meesleuren naar Gath, naar Askalon? . . . O, Aleeuwige, teedere Vader, ik roep U aan! . . . Red mij . . . red mij, Uw kind, krachtloos zonder Uw kracht . . . uit dezen helschen nood, zooals Gij mij altijd redde! . . . Ik bezwijk van uitputting . . . o Heer, erbarm U! . . .

Simson, op de gewonde knieën, de trillende handen ten hemel heffen, met stoffig-besmeurd lichaam, met verwrongen en afgefolterd aangezicht, wachtte, het hoofd ingezonken als onder een vonnis. Zijn smeekstem was verklonken en een heilige stilte suisde over het hooge gebergte. Alleen het hongergekrijsch van roodgeverlkte aasgieren en roetglanzige raven boven verslagenen, doorsnerpte schril de doodenrust.

Toen begon plots een wonderlijk gemurmel en

gebruik langs een kalksteen rotsholte op te borrelen. Uit het neergeworpen kinnebak, dat onverhoeds vochtig blonk tusschen gebroken banieren en standaarden, sprong een klare sproeifontein. Simson, ontzet, hoorde het fijne droppelen-geruisch en doorleefde in een heerlijk ijl geluksgevoel, het wonder Gods.

Hij keerde zich om naar de plek van het vochtige ezelskinnebakken en hij zag dansende waterstralen in het zonnelicht gloeien. Zinneloos stortte hij zich op de bron en dronk, dronk zonder einde, tot zijn uitgebrand gehemelte alleen koelte voelde die zijn dorst eindeloos te lesschen scheen.

Met een snik dankte Simson den Eeuwige, die den smachtenden aanroeper opnieuw had gered uit zijn hevige benauwenis.

Na een pooze verrees Simson weer, ontzachlijk van gestalte, geheel verkwikt en van nieuwe levenskracht doorstroemd. Moest opnieuw een strijd begonnen? Klonken de jubelhoorns der Philistijnen weer? . . . Hij stond gereed en keek rond. Maar de Naziraeër bleef alleen op het slagveld, met zijn eeuwigen Heer Jehovah.

En in de stilte alom van het rotsgebergte Etham, hoorde Simson God's heilig ademhalen.

ISRAËL QUERIDO

door Dr. J. W. SCHOTMAN.

(Haichow).

In dezen geweldigen en hartstochteliken mens is de kunstenaar in den vollen zin des woords tot rijpheid gekomen. In hem is een ongemeene gaafheid, is er waarlike grootheid. Maar Querido is meer dan eenvoudig groot kunstenaar: hij is als literaire persoonlijkheid de symbolise essentie van onzen huidige, stormenden, gistenden, woelenden, maar ondanks alle barning gestadig tot zelfbezinning komenden tijd.

Het is nauwelijks nodig, op zijn artistieke eigenschappen den nadruk te leggen: gepassioneerde, machtige innerlike stuwkracht, onstuimigheid, brede en diepe visie, krachtig verbeeldingsvermogen, directheid en raakheid van zeggings, meesterlike macht over de taal, uiterste gevoeligheid voor fijne schakeeringen van kleur, licht, klank en toon, architecturalen zin, rijkdom aan woordmateriaal en uitdrukkingsmiddelen, — het zijn alles zeldzame gaven, die in den waarachtigen Meester mogen noch kunnen ontbreken. Maar zijn eigenlik meesterschap reikt dieper: zijn woordkunstenaarschap is niet meer dan middel tot hoger doel: de macht tot zelfverliezing, tot invoeling, tot objectivatie, tot hoogste symboolwording. Daar is bij hem een uiterst-objectieve scherpte van waarneming, een klaarte der zinnen, een zelfverloochening, die zich geen fijnste nuance van de dingen en gebeuringen laat ontglippen, die ijste wisselingen en wijzigingen vasthoudt en, door eigen aandrift onvertroebeld, bestendigt ....

. . . . .

Laat men zich in een boek als *De Jordaan verloren gaan*, dan is men zich geen moment van den schrijver Querido meer bewust, maar ook geen moment meer van eigen denken, voelen en verlangen. Men is opgenomen in den levensgang dezer mensen, men wordt zélve bezielde met den primitieven, prachtig-dierliken en fors-hartstochteliken daden- en geluksdrang dier mensen, weet zich begeren met hùn begeren, voelt zich aangeknaagd van hùn onrust, hùn lijden en gestuwd door hùn alles-driftig neerhouwende levensstuw-
wing, droomt hùn sentimenteel-zwoele dromen, voelt in zich de begeestering van hùn heroïsme en de schroeïing van hùn hittigen haat. Querido's *De Jordaan* lezen, dat is: *de Jordaan zijn* . . . .

• • • • •
Doch er is nog iets anders, dat de Jordaan in zijn schijnbaar realisme — inderdaad superb symbolisme — van de rest der overige Nederlandse letterkundige voortbrengselen scheidt. En dat is de heroïse levensdrift, die voortdurend ópstuw- en hoog gedragen houdt van geluk zelf door de donkerste momenten, zoals de scheppingsdaad in haar streving naar het eeuwige de duisterheid en voze geilheid van zijn verbizonderingen verre te boven stijgt in machtigen oneindigheidsdrang. In de Jordaan woelt en golft het van zich eeuwig regenererend leven; dit boek kàn niet melancholies maken en niet neerdrukken, daarvoor is zijn heroïse levensdrift té stralend, té oppermachtig . . . .

• • • • •
In Querido's *Oude Waereld* is dat al-menselijk streven, dat tot zelfbegrip komend inzicht tot een machtige factor uitgegroeid.

Kenmerkend voor groot Meesterschap is ook alweer de vorm: atmosfeer, stemming, milieu en visie, het vormt een innig geheel dat *groeit*, ópenrolt immer wijder terug naar het verleden, immer wijder wèg naar huidige verschietsen in machtige perspectieven van gebieden en mensenwoe-

lingen, ... maar *in* den droom-denkenden, mijmerenden Darius. Het is de architecturale veruitwendiging van een koningsbewustzijn, van den heersersgeest Darius. Niet de gedachten en herinneringen en meningen en ervaringen en 't studiemateriaal en de historise en menskundige inzichten van den auteur Querido, *maar de volle psychise persoonlijkheid, de volledige menselijkheid van den tyran Darius*, schept ons heel deze bonte wereld . . . .

Heel dat eerste boek Koningen is één machtige identificatie van modernen geest met antieken: één geweldige inleving en milieu-doordrenking. Onze geest ziet zich afgestemd op die wereld als een cello op een nieuw orkest, en zich gevende zal zijn eigen klank versmelten, zich verliezen in de machtige geluidsgolven van de grootse symphonie, om nu weer in unisone zich zelven weer te vinden, en dan weer weg te zinken in opstormende harmonieën. Het is een psychise muziek die ook onze menselijkheid tot uiting brengt, maar primitiever, kleuriger, voller, geweldiger. Doch te midden van dat alles groeit gestadig dit ontroerend besef: dat wij één zijn met die mensen der oudheid, dat *wij* dat zijn, dat *wij*, afgestemd op dat milieu, op dien tijd, *zo* zouden leven, *zo* en niet anders, *zo* zouden begeren, *zo* zouden handelen. En vanuit dat inzicht groeit dan een wijder: hoe wij in het moderne heden eigenlijk diep-in nog diezelfde mensen zijn, primitief en hartstochtelik: *instinct-gedreven*. En met één slag opent zich dit wijde vergezicht: de door zijn harts-tochten en driften in daad en droom voortgezweept mens. Dat wat wij *zijn*, ook nu nog. Hoe wij begeren, elk voor zich en allen tezaam, allesoverstelpend begeren: te domineren, te heersen, koning te zijn, onze omgeving te knechten en te onderwerpen, neer te houwen en van ons weg te ranselen, of genadevol tot ons op te trekken, te liefkozen, sensueel te aanvaarden en heet te bezitten. Zo groeit de figuur van den tyran Xerxes als al-menselijkheid, als de *ziel* van de grote en

over het aardoppervlak voortwoekerende mensheid, in symbolise betekenis alle andere figuren te boven, met zijn afsplitsing: de reeds knagende zelfkritiek, de zelfwaarneming, de zelfbewustwording, die langzaamaan ons bevrijden zal: Ruba.

Ziehier dan de grootse en vorstelike symboliek van dit boekwerk. De Oude Waereld: de Mens als de instinctgedrevene, waanzinnige, die zijn goden en duivelen schept, machtsdronken tyran, onwetens voortgestuwd door hete begeerte naar dominatie en lijflijk bezit, daadwerkelijk dan wel symbolies, zich verbijzonderend in de talrijke gestalten in hun nu tragise, dan demonise, dan lieflike belichting, vrij zich uitlevende, heftig stormende, woest lijdende en immer waanverblind rondtastende, om weer tot machtige eenheid zichzelf te worden in die centrale groots-symbolise figuur Xerxes, de Mens met zijn psychies complement: Ruba den Mediër.

De betekenis van deze boeken reikt tot buiten het zuiver-literaire. Want in dit werk komt de moderne mens tot zelfbezinging, erkent hij zijn eigen instinct-gedrevenheid en de ongoddelijkheid van zijn koortsige visioenen, zijn goden en duivelen. In deze Oude Waereld ligt het heden voor ons open, openbaart zich de moderne mens in zijn vol psychise onbewustheid.

De Oude Waereld staat daar als het machtigste schepingswerk, dat uit de woeling van onzen weifelenden, verbijsterd zoekenden tijd is opgedoken: het is de vormwording van de nog slechts door weinigen gewaargeworden wezenlijkheid van dit tijdperk: het groeiend besef van de geestelijke evolutionaire continuïteit der mensheid, het besef van eigen, onbewust wezen, van eigen zwakheid en kracht, eigen waan en eigen verblinding. En zo durf ik zonder aarzeling, ook om de vorstelike pracht van woord en taal en verbeelding, maar bovenal om de hoge symbolise en groot-menselijke waarde, Querido's arbeid een der grootste scheppingen noemen, die de wereldliteratuur kent . . . .